Programmabegroting

2027-2030

Inhoud

Inhoud 3
Inleiding 5
Leeswijzer 6
1 Bestuurlijke samenvatting 7
1.1 Bestuurlijke hoofdlijn 8
1.2 Financiële hoofdlijn 10
2 Programmaplan 17
2.1 Bestuur en ondersteuning 18
2.2 Veiligheid 21
2.3 Verkeer, vervoer en waterstaat 24
2.4 Economie 27
2.5 Onderwijs 30
2.6 Sport, cultuur en recreatie 32
2.7 Sociaal domein 36
2.8 Volksgezondheid en milieu 43
2.9 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 46
3 Paragrafen 50
3.1 Lokale heffingen 51
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 57
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 65
3.4 Financiering 71
3.5 Bedrijfsvoering 78
3.6 Verbonden partijen 83
3.7 Grondbeleid 104
3.8 Demografische ontwikkelingen 112
3.9 Openbaarheidsparagraaf 114
3.10 Energie 116
4 Financiële bijlagen 117
4.1 Overzicht structurele en incidentele baten en lasten 118
4.2 Overzicht van lasten en baten per taakveld 131
4.3 Overzicht MIP 2027 - 2030 134
4.4 MIP te maken keuzes (financieel niet verwerkt) 143
4.5 Specificatie gemeentefonds 148
4.6 Reserves 151
4.7 Voorzieningen 179
5 Overige bijlagen 185
5.1 Risicobeheermatrix 185
5.2 Kerngegevens 204
5.3 Lijst van gebruikte afkortingen 208
5.4 Lijst van begrotingssubsidies 211

Inleiding

Voor u ligt de programmabegroting 2027-2030. De eerste van dit college en met een nieuwe richting. We bouwen aan een gemeente waar inwoners prettig wonen, werken en samenleven. Een gemeente met sterke dorpen, een krachtige sociale basis, een vitaal buitengebied en ruimte voor woningbouw, ondernemerschap en maatschappelijke initiatieven.

Tegelijkertijd vraagt de financiële ontwikkeling om realisme en scherpte. Vanaf 2028 staat het meerjarenperspectief structureel onder druk door stijgende kosten en afnemende inkomsten vanuit het Rijk. Dit betekent dat wij de komende jaren nadrukkelijker keuzes moeten maken. Niet alles kan en hoeft tegelijk. Prioriteren, faseren en kritisch kijken naar de haalbaarheid en meerwaarde van plannen zijn noodzakelijk om onze financiële positie gezond en beheersbaar te houden.

De begroting toont in 2027 een positief saldo van € 3,6 miljoen. Vanaf 2028 en verder ontstaat een oplopend tekort van € 2,0 miljoen in 2028, € 3,2 miljoen in 2029 en € 4,3 miljoen in 2030.

In deze begroting is uitgegaan van de uitgangspunten van de kaderbrief 2027-2030 en het nieuwe coalitieprogramma. De autonome ontwikkelingen en de meicirculaire zijn financieel vertaald. Door het positieve resultaat in 2027 neemt het college de ruimte om in de Kadernota 2028-2031 samen met de raad zorgvuldig en integraal afwegingen te gaan maken over de keuzes die voor de langere termijn nodig zijn.

Wij staan voor een betrouwbare en betrokken overheid die samen met inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partners invulling geeft aan de behoefte van de samenleving. We houden vast aan wat goed gaat, verbeteren waar dat nodig is en maken keuzes waar dat moet.

Zo werken we aan een financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente, met oog voor de kracht van onze gemeenschap en ruimte voor ontwikkeling. Samen blijven we bouwen aan een 'Mooi leven in Leudal.

Het college van burgemeester en wethouders

Leeswijzer

In de bestuurlijke samenvatting worden de belangrijkste ontwikkelingen achtereenvolgens besproken in de bestuurlijke hoofdlijn, de financiële hoofdlijn en de projecten. Vervolgens komen de programma's aan bod. Deze zijn opgesteld aan de hand van de indeling op taakveld niveau.

Per programma wordt ingegaan op de drie W-vragen (Wat willen wij bereiken?, Wat gaan wij daarvoor gedaan? en Wat mag dat kosten).

De paragrafen gaan in op financiële en bedrijfsmatige onderwerpen die meerdere programma's raken.

Daarna volgen de financiële bijlagen. Dit zijn de financiële vooruitzichten. Deze bestaan uit het overzicht van baten en lasten, het Meerjarig Investerings Programma (MIP), overzicht van de kapitaaluitgaven, de specificatie uit het gemeentefonds en een overzicht van de reserves en voorzieningen. Tot slot zijn er nog diverse (verplichte) bijlagen toegevoegd.

In deze begroting zijn de min bedragen (-) een voordeel of baat en de plus bedragen (+) een nadeel of last, tenzij expliciet anders vermeld.

1 Bestuurlijke samenvatting

1.1 Bestuurlijke hoofdlijn

Dit is de eerste programmabegroting van het nieuwe college. In lijn met het coalitieprogramma kent deze een nieuwe richting waar we samen met de gemeenteraad, inwoners en ondernemers invulling aan gaan geven. Zo bouwen we aan een gemeente met sterke dorpen, een krachtige sociale basis, een vitaal buitengebied en met ruimte voor woningbouw, ondernemerschap en maatschappelijke initiatieven. Kortom, een toekomstbestendige samenleving waar inwoners zich in herkennen en graag willen wonen.

Wonen en een aantrekkelijke leefomgeving
Onze woningbouwopgave houdt prioriteit. Onze samenleving vraagt namelijk om voldoende en passende woningen voor jong en oud in eigen dorp. We kiezen nadrukkelijk voor een proactieve rol bij grotere gebiedsontwikkelingen. Zo borgen we de samenhang tussen wonen, voorzieningen, mobiliteit en leefomgeving. Tegelijkertijd bieden we ruimte voor particuliere initiatieven en de transformatie van bestaand vastgoed.

In 2027 gaan we verder met de planvorming voor woningbouw in onder andere Ell, Nunhem, Baexem, Roggel en Haelen. Ook geven we nieuwe invulling aan vrijkomende schoollocaties en sportvelden zoals in Heythuysen, Horn, Hunsel en Kelpen-Oler.

Eén van de grootste belemmeringen hierbij is netcongestie: zonder voldoende transportcapaciteit op het elektriciteitsnet stagneert woningbouw, economie en maatschappelijke voorzieningen, maar ook de warmtetransitie. We houden daarom niet alleen vast aan bestaande kaders, maar zoeken ook naar aanvullende oplossingen, zoals lokale opslag, flexibele aansluitconcepten en energiegemeenschappen. Zo proberen we regie te krijgen op de beschikbaarheid (en betaalbaarheid) van energie voor onze grote opgaven.

Sociale basis
We streven naar een inclusieve samenleving waarin iedere inwoner zich thuis voelt en naar vermogen kan meedoen. Eigen regie, talenten en het sociale netwerk staan daarbij centraal. We stimuleren voorzieningen zoals huiskamerprojecten, eetpunten en praktijkondersteuners. Ondersteuning is daarmee dichtbij georganiseerd. In huishoudens waar meerdere zorgen, problemen of ondersteuningsbehoeftes bestaan, gaan we meer werken vanuit één plan en één aanspreekpunt. We zetten onze preventie aanpak voort en zorgen we dat problemen vroeg gesignaleerd en aangepakt worden.

In 2027 stellen we samen met zorg- en welzijnspartners een lokale visie van het sociaal domein op. Zo maken we toekomstbestendige keuzes en houden we oog voor financiële houdbaarheid. We werken regionaal samen binnen het sociaal domein, maar onderzoeken ook de lokale ruimte binnen regionale afstemming.

Goed onderwijs en een sterke positie van jongeren in onze samenleving zijn van groot belang. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor passende en toekomstige huisvesting. Een school is de spil in het dorp door de sterke band met de lokale gemeenschap en de betrokkenheid van ouders en verzorgers. Voortgezet onderwijs blijft behouden voor Leudal.

Het nieuwe accommodatiebeleid blijft onze basis voor duidelijkheid en gelijke behandeling. Tegelijkertijd gaan we onevenredige kostenstijgingen voor verenigingen corrigeren. Dit met het oog op betaalbaarheid voor leden en toegankelijkheid van verenigingen.

Vitaal buitengebied
Ons buitengebied is karakteristiek voor Leudal. Daarom zorgen we ervoor dat agrarisch ondernemerschap, landschapskwaliteiten en leefbaarheid elkaar toekomstgericht versterken. Samen met inwoners, ondernemers en veiligheidspartners bevorderen een veilige en weerbare leefomgeving. Want veiligheid is een gezamenlijke opgave.

In het NOVEX-gebied De Peel werken we regionaal aan natuurherstel en vermindering van effecten op milieu en leefomgeving.

Verkeer, duurzaamheid en economie
In een plattelandsgemeente is (duurzame) mobiliteit en verkeersveiligheid essentieel. Daarom werken aan een toegankelijk mobiliteitssysteem, bewust reisgedrag en goed verbonden voorzieningen. Ook pakken we risicolocaties in het buitengebied aan, stimuleren we deelmobiliteit en werken verder aan we een dekkend netwerk van openbare laadpunten.

We gaan extra onderzoek doen naar de aansluiting van Zevenellen op het provinciale wegennet en nemen maatregelen om het verkeer rond dit bedrijventerrein op een veilige manier af te wikkelen.

Vanuit de Regio Deal stimuleren we een vitale regionale economie. In 2027 starten we de ontwikkeling van het Transitiehuis: een regionaal kennis- en expertisecentrum dat de regie op de transitie van het buitengebied versterkt. Zo stimuleren we innovatie, versterken we ons ondernemersklimaat en vergroten we onze toeristische aantrekkingskracht.

Dienstverlening
De gemeente staat dichtbij inwoners en ondernemers en biedt duidelijke, betrouwbare en toegankelijke dienstverlening. We communiceren helder, werken vanuit vertrouwen en hanteren de menselijke maat, met ruimte voor persoonlijk contact. We zijn duidelijk over wat wel en niet kan. Met meetbare doelen en actieve feedback verbeteren we onze dienstverlening organisatiebreed.

Mooi leven in Leudal
Op deze manier bouwen we verder aan een gemeente die dichtbij inwoners en ondernemers staat, naar hen luistert en hun kracht benut. We zorgen voor samenhang tussen beleidsdoelen, doelgerichte uitvoering en voldoende ruimte voor initiatieven. Zo zorgen we samen voor sterke dorpen, een gezonde economie, zorg voor elkaar en een duurzame leefomgeving. Kortom: een ‘Mooi leven in Leudal’.

1.2 Financiële hoofdlijn

Uit de kaderbrief 2027-2030 blijkt dat het meerjarenperspectief voor Leudal vanaf 2028 structureel onder druk staat, met oplopende tekorten. Lonen en prijzen stijgen en de inkomsten vanuit het Rijk nemen af. Dit vraagt niet alleen om voortzetting van, maar ook om aanscherping van het huidige (financiële) beleid. Behoedzaamheid, realisme en duidelijke prioritering zijn daarbij essentieel. Scherpe keuzes worden onvermijdelijk. Leudal zal strikt moeten prioriteren, investeringen faseren en plannen toetsen op haalbaarheid en meerwaarde. Alleen met een sturende en selectieve aanpak blijft de financiële positie naar de toekomst toe beheersbaar.

Door de gemeenteraadsverkiezingen in het jaar 2026 en het daaropvolgende proces van coalitievorming is de tijd erg kort om met de goed geïnformeerd en weloverwogen deze keuzes te maken in deze begroting 2027-2030. Omdat het begrotingsjaar 2027 nog een positief resultaat laat zien, geeft dit ons de ruimte om het traject van de Kadernota 2028-2031 te gebruiken om afgewogen keuzes te maken.

Hierdoor is deze begroting 2027-2030 beleidsarm. In de begroting 2027-2030 is onder andere de meicirculaire 2026 verwerkt en zijn de stelposten loon/prijscompensatie en CAO bijgesteld conform de recente indexeringspercentages uit deze meicirculaire. In voorbereiding op de nieuwe beheerplannen is de in de huidige beheerplannen niet meegenomen indexatie in 2027 gecorrigeerd. Daarnaast zijn de college- en raadsvoorstellen tot en met juli 2026 financieel verwerkt. Ook is het MIP 2027-2030 bijgesteld op basis van de actuele informatie (toekomstige afschrijvingen en rentelasten).

In de onderstaande tabel zijn alle wijzigingen ten opzichte van de begroting 2026-2029 weergegeven:

		+ is voordeel en - is nadeel					***(bedrag x 1.000)***
Nr.	**Prg**		**I/S**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
		Primaire begroting 2026-2029		**991**	**-3.078**	**-2.900**	**-2.900**
		Bijstellingen raadsbesluiten t/m juli 2025		466	151	191	-79
		Resultaat 1e raadsrapportage 2025		371	-139	-808	2.185
		Bijstellingen kaderbrief 2027- 2030		0	0	0	0
		Saldo bijgestelde begroting 2026 - 2029 (stand augustus 2026)		**1.828**	**-3.066**	**-3.517**	**-794**
B1	1	Meicirculaire	S	1.485	1.431	-659	-281
	1	Stelpost lagere inkomsten Wmo Huishoudelijke Hulp vanaf 2028	S			1.968	2.035
B2	1	Gemeentefonds CDOKE Inkomsten	I	1.209			
	8	Gemeentefonds CDOKE Uitgaven	I	-1.209			
	1	Gemeentefonds Stelpost CDOKE Inkomsten	S		1.209	1.209	1.209
	8	Gemeentefonds Stelpost CDOKE Uitgaven	S		-1.209	-1.209	-1.209
	1	Bijstelling personeelskosten CDOKE reeds in begroting	S	492	492	492	492
B3	1	Loon Bestuur CAO Rijk	S	-112	-112	-112	-112
B4	1	Vergoeding raad indexering CAO	S	-52	-52	-52	-52
B5	1	Overgang personeel naar ODNML	S	299	298	298	298

		+ is voordeel en - is nadeel					*(bedrag x 1.000)*
Nr.	**Prg**		**I/S**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
B6	1	Bijstelling stelpost CAO obv meicirculaire	S	119	465	701	-268
B7	1	Projectleiderskosten KVS naar investeringen (afschrijvingen)	S	853	853	853	853
B8	1	Bijstelling DMJOP jaarschijf 2030	S				-158
B9	1	Bijstelling toekomstige rentelasten MIP 2027-2030	S	325	72	-1.003	-2.232
B10	1	Bijstelling belastingen panden in eigendom	S	10	10	10	10
B11	6	Accommodatiebeleid raadsbesluit: Stelpost groeiruimte	S	-368	-627	-1.240	-1.801
	1	Accommodatiebeleid raadsbesluit: beleidsmedewerker	S	-105	-105	-105	-105
	6	Accommodatiebeleid raadsbesluit: uitvoeringsbudget	S	-200	-200	-200	-200
B12	1	Bijstelling stelpost loon/prijscompensatie obv meicirculaire	S	992	1.178	1.625	841
B13	1	Bijstelling stelpost loon/prijscompensatie huidige beheerplannen	S	-1.485	-1.375	-1.253	-1.125
B14	8	Bijstelling budgetten rioolvoorziening	S	-210	-55	-290	-205
B15	8	Bijstelling afvalstoffenheffing	S	-227	-213	-198	1
B16	1	OZB bijstelling korting uitkering gemeentefonds woningen	S	101	101	101	101
	1	OZB bijstelling korting uitkering gemeentefonds niet-woningen	S	293	293	293	293
	1	OZB bijstelling indexering woningen obv meicirculaire	S	5	29	34	34
	1	OZB bijstelling indexering niet-woningen obv meicirculaire	S	13	38	53	53
	1	OZB bijstelling laatste jaarschijf woningen	S				317
	1	OZB bijstelling laatste jaarschijf niet-woningen	S				176
B17	7	Subsidie uitvoering van toegangstaken en vrij toegankelijke basisjeugdhulp	S	-681	-681	-681	-681
	7	Subsidie dekking uit stelpost loon/prijscompensatie	S	162	162	162	162
B18	7	Subsidie maatschappelijke ondersteuning	I	-24	-40		
B19	7	Uitvoering Programmaplan Samen voor Veilig 2027-2031	S	-48	-44	-47	-44
B20	Div	Bijstelling kapitaallasten 2027-2030	S	-120	-324	272	-13
B21	Div	Bijstelling Meerjarig Investeringsplan 2027-2030	S	293	-577	-681	-1.906
		Begrotingssaldo primaire begroting 2027 - 2030		**3.639**	**-2.048**	**-3.176**	**-4.312**

<u>B1 Meicirculaire</u>

Het effect van meicirculaire 2026, die in de raadsvergadering van september is vastgesteld, is verwerkt in deze begroting. Deze laat voor 2027 en 2028 een positief effect zien en voor 2029 en 2030 negatief effect. De oorzaak hiervan is dat in het coalitieakkoord van het kabinet Jetten als maatregel staat opgenomen dat de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de WMO wordt geschrapt per 1-1-2029, behoudens een vangnet. Hierdoor worden de gemeente gekort op de uitkering uit het gemeentefonds. De wetgeving moet hierop nog worden aangepast, daarom dat nu nog niet duidelijk is wat het effect is op de zorguitgaven. Op advies van de VNG en provincie is er een stelpost opgenomen om de lagere inkomsten te corrigeren.

B2 Gemeentefonds CDOKE raming

In 2026 en voorgaande jaren kreeg de gemeente extra middelen voor de uitvoering door middel van de specifieke uitkering CDOKE. Voor het jaar 2027 is de CDOKE omgezet van een specifieke uitkering naar de algemene uitkering. Gemeenten mogen deze eenmalige uitkering in 2027 structureel als baten en lasten in de begroting opnemen. Doordat we reeds structurele personeelskosten maken die onder deze uitgaven vallen ontstaat er technisch een voordeel op de personele kosten.

B3 Loon bestuur CAO RIJK

De indexering van de salarislasten Bestuur zijn gecorrigeerd en aangepast aan de onlangs vastgestelde CAO Rijk.

B4 Vergoeding raadsleden indexatie

Volgens het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers worden de vergoedingen en toelagen voor raadsleden en andere politieke ambtsdragers jaarlijks geïndexeerd. Voor de vergoedingen van raadsleden en commissieleden wordt de indexatie van de CAO lonen overheid gebruikt. Dit zorgt voor hogere kosten in de begroting.

B5 Overgang personeel naar ODNML

In 2026 is een deel van de werkzaamheden en het daarbij behorende personeel van vergunningen overgegaan naar de Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg. De bijdrage aan de ODNML was reeds verwerkt in onze meerjarenbegroting, hierdoor ontstaat er een voordeel.

B6 Bijstelling stelpost CAO op basis van de meicirculaire 2026

Voor de periode 2025-2027 is een eindresultaat voor de CAO Gemeenten bereikt. Deze CAO loopt tot maart 2027. Aangezien de CAO jaarlijks terugkomt, nemen we structureel een stelpost op voor de mogelijke CAO stijging in de (meerjaren-) begroting. De hoogte van het bedrag wordt jaarlijks bij de begroting bepaald op basis van de meerjarige loonvoet sector overheid in de meicirculaire. De meerjarige indexatiepercentages in de meicirculaire 2026 ten opzichte van 2025 van de loonvoet sector overheid zijn flink gedaald. Dit werkt meerjarig cumulatief door in de stelpost CAO. Hierdoor is de stelpost berekend met de nieuwe percentages fors lager. Daarnaast is de indexatie voor het jaar 2030 berekend voor de stelpost, waardoor er een nadeel is voor dat jaar.

	2027	2028	2029	2030
Loonvoet sector overheid Meicirculaire 2025	5,1%	4,2%	4,5%	4,5%
Loonvoet sector overheid Meicirculaire 2026	4,2%	4,0%	3,6%	3,5%

B7 Projectleiderskosten KVS naar investeringen (afschrijvingen)

De kostenverdeelstaat 2026 is opgesteld. Daarbij is gekeken naar de kostenverdeling (doorbelasting) van de budgetten. De gemeente heeft een aantal (nieuwe) projectleiders in dienst die werken aan investeringsprojecten. Deze kosten moeten volgens het BBV worden doorberekend aan de investeringen. Dit betekent dat de personeelskosten op kredieten worden geboekt en dus niet op de exploitatie. Deze personeelskosten worden afgeschreven samen met de investeringen. Deze kosten worden dus verdeeld over een langere periode. Hierdoor ontstaat er technisch een voordeel op de personeelskosten, die als afschrijvingskosten in latere jaren terugkomen in de exploitatie. In de eerste jaren is dit een voordeel omdat slechts een deel van de personeelskosten jaarlijks terugkomt als afschrijvingskosten. Op een gegeven moment lopen de personeels- en afschrijvingskosten weer gelijk aan elkaar. Dit is dus een tijdelijk voordeel dat naar nul gaat op termijn.

B8 Bijstelling laatste jaarschijf DMJOP
Bij een nieuwe begroting wordt een nieuwe jaarschijf (in dit geval 2030) als kopie van het jaar ervoor (in dit geval 2029) aangemaakt. Bij een groot aantal posten moeten jaarlijks technische bijstellingen worden gedaan omdat de benodigde (begrote) lasten en baten per jaar verschillen. Dit is de technische bijstelling om het laatste jaar in overeenstemming te brengen met het Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan.

B9 Bijstelling toekomstige rentelasten MIP
Bij een groot aantal posten moeten jaarlijks technische bijstellingen worden gedaan omdat de benodigde (begrote) lasten en baten per jaar verschillen. De toekomstige rentelasten van nieuwe investeringen of verschuivingen ten opzichte van vorige jaren uit het MIP 2027-2030 worden bij het aanmaken van de geprognosticeerde balans berekend en verwerkt om de meerjarenbalans sluitend te maken. Dit is de technische bijstelling om de rentelastenprognose bij te stellen conform de geprognosticeerde balans. Voor het rentepercentage voor toekomstige investeringen is gerekend met 3,35% op basis van de Nederlandse 10-jarige staatsobligatie.

B10 Bijstelling belastingen panden in eigendom
Over onze panden in gebruik en eigendom betalen wij jaarlijks belastingen aan de BsGW. Omdat onze eigendommen en ook de tarieven veranderen wordt jaarlijks de begroting aangepast op basis van de daadwerkelijke kosten van het lopende jaar.

B11 Verwerking raadsbesluit accommodatiebeleid
In de raadsvergadering van 18 november 2025 is het accommodatiebeleid vastgesteld. Conform de beslispunten uit dit raadsvoorstel zijn in de begroting 2027 de financiële groeiruimte, het benodigd uitvoeringsbudget en de benodigde personele capaciteit verwerkt. De bedragen worden nog niet structureel ingezet totdat het implementatieplan is vastgesteld.

B12 Bijstelling stelpost loon/prijscompensatie op basis van de meicirculaire 2026
De stelpost loon-, en prijscompensatie is bedoeld voor het opvangen van indexeringen die niet binnen het bestaande budget gedekt worden. In het verleden werden hiervoor historische gegevens gebruikt om de hoogte van de stelpost te bepalen. Vanaf de begroting 2026 hanteren we een viertal verschillende indexeringen voor het bepalen van de hoogste van de stelpost (voor detailinformatie zie hoofdstuk 3.2.6 "Indexering" in deze begroting). Aan de hand hiervan is de stelpost bepaald voor de komende jaren. Jaarlijks wordt op basis van de indexeringen uit de meicirculaire de stelpost voor de komende jaren opnieuw berekend. Ook met stijging in de kosten van de Gemeenschappelijke regelingen is rekening gehouden zodat dit niet meer ten laste van het begrotingssaldo komt. Zo is er een realistischer beeld op autonome ontwikkelingen. Door het hanteren van de stelpost voorkomen we “lucht” in de gemeentelijke begroting omdat we budgetten pas bijplussen wanneer er ook daadwerkelijk indexering heeft plaats gevonden. Zo kijken we kritisch naar de inzet van de bestaande budgetten. De meerjarige indexatiepercentages in de meicirculaire 2026 ten opzichte van 2025 van de loonvoet sector overheid zijn flink gedaald. Dit werkt meerjarig cumulatief door in de stelpost loon/prijscompensatie. Hierdoor is de stelpost berekend met de nieuwe percentages fors lager.

B13 Bijstelling stelpost loon/prijscompensatie huidige beheerplannen
De beheerplannen worden momenteel uitgewerkt. In de oude plannen is geen rekening gehouden met indexering. Vanwege gestegen kosten in de uitvoering gaan we indicatief uit van een indexering van 40%. De stelpost loon/prijscompensatie is aangepast aan dit percentage voor de uitvoeringsbudgetten van de beheerplannen

B14 Bijstelling budgetten rioolvoorziening

De ontvangsten (en de mutatie in de voorziening) van de rioolheffing zijn aangepast op basis van de laatste cijfers van de BsGW. Omdat het GRP tot 2026 loopt wordt momenteel gewerkt aan het nieuwe WRP. Hierdoor zal het tarief van de rioolheffing nog worden aangepast. Omdat deze aanpassing nog niet bekend is, is de dotatie aan de voorziening gewijzigd. Aangezien de inkomsten dus nog niet zijn aangepast en het taakveld riolen budgettair neutraal is, is dit een nadeel in de begroting. Bij het vaststellen van de nieuwe beheerplannen zullen de inkomsten door het nieuwe WRP waarschijnlijk wijzigen. Op dat moment zal er weer een bijstelling plaatsvinden aan de inkomsten ten gunste van de voorziening.

B15 Bijstelling afvalstoffenheffing

Jaarlijks worden de inkomsten van de afvalstoffenheffing aangepast aan de lasten. Aangezien de begrote lasten in 2027 lager zijn dan de inkomsten en de afvalstoffenheffing maximaal 100% dekkend mag zijn, zijn de inkomsten via de afvalstoffenheffing naar beneden aangepast. Minder inkomsten betekent een nadeel voor de begroting. Het tarief 2027 zal hierop worden aangepast. Daarnaast is de indexatie voor het jaar 2030 toegevoegd, waardoor de bijstelling van de inkomsten per saldo neutraal zijn voor dat jaar.

B16 Bijstelling OZB

De algemene uitkering aan een individuele gemeente wordt verlaagd met een bedrag dat is gerelateerd aan de ozb-opbrengst bij hantering van het rekentarief (belastinggrondslag keer rekentarief). Het rekentarief is afgeleid van het gemiddelde ozb-tarief. Het totaal van deze ‘kortingen’ vloeit overigens weer in het gemeentefonds. De verevening via het gemeentefonds beïnvloedt daarom uitsluitend de verdeling van het gemeentefonds, niet de omvang ervan. Bij een volledige verevening van de belastingcapaciteit zou een gemeente geen direct financieel belang meer hebben bij uitbreiding van de lokale belastinggrondslag. De extra belastingopbrengst wordt dan (bij hantering van het rekentarief) immers precies tenietgedaan door de verlaging van de algemene uitkering. De gemeentelijke belastingcapaciteit wordt daarom slechts gedeeltelijk gecompenseerd op basis van 70 procent van de waarde van niet-woningen en 80 procent van de waarde van woningen. Jaarlijks wordt de gemeentelijke OZB opbrengst hierop gecorrigeerd.

Daarnaast zijn de meerjarige indexeringspercentages aangepast op de indexering uit de meicirculaire in 2026. Deze zijn gewijzigd ten opzichte van de meicirculaire in 2025.

Tot slot is de laatste jaarschijf aangepast. Bij een nieuwe begroting wordt een nieuwe jaarschijf (in dit geval 2030) als kopie van het jaar ervoor (in dit geval 2029) aangemaakt. Bij een groot aantal posten moeten jaarlijks technische bijstellingen worden gedaan omdat de benodigde (begrote) lasten en baten per jaar verschillen. Dit is de technische bijstelling om het laatste jaar van OZB goed in het begrotingsjaar te zetten.

B17 Subsidie uitvoering van toegangstaken en vrij toegankelijke basisjeugdhulp

In 2026 is de subsidieregeling 'Uitvoering van toegangstaken en de vrij toegankelijke basisjeugdhulp 2027-2028' vastgesteld. Voorheen stond deze subsidie op de lijst van begrotingssubsidies (toekenning aan CJG). Op basis van deze regeling blijkt dat het beschikbare budget niet voldoende is. De oude financiering was nog op basis van het aantal fte gebaseerd van elf jaar geleden. In deze afgelopen jaren is veel veranderd en blijkt dat voor een adequate uitvoering meer formatie nodig is. Naast de formatie uitbreiding vindt er ook een jaarlijkse indexering plaats. Dit deel is gedekt uit de stelpost voor loon-/prijscompensatie.

B18 Subsidie maatschappelijke ondersteuning

De subsidieregeling Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Leudal 2024 kent een aantal onderdelen waarop gesubsidieerd wordt. Eén van de onderdelen betreft de huiskamerprojecten, eetpunten en woontussenvoorzieningen. De regeling kent een vast budget met een budgetplafond op onderdelen. Doordat het aantal deelnemers aan bovengenoemde voorzieningen de afgelopen jaar is gegroeid, welke een positieve ontwikkeling is, en het budget gelijk is gebleven is het budget per deelnemer gedaald. Door het budget voor deze onderdelen voor 2027 en 2028 te verhogen komt het bedrag per deelnemer maximaal uit op € 85 per deelnemer voor huiskamerprojecten en € 60 per deelnemer voor eetpunten. De gehele regeling wordt in 2026/2027 geëvalueerd. De actualisatie van de regeling per 2029 kan ook financiële gevolgen hebben maar deze zijn pas duidelijk na de evaluatie en daarom is alleen budget verhoogd voor de lopende regeling voor 2027 en 2028.

B19 Uitvoering programmaplan Samen voor Veilig 2027-2030

Het programmaplan Samen voor Veilig 2027-2031 is vastgesteld. Dit betreft een regionale samenwerking in Noord en Midden Limburg. De verhoging van het budget betreft het aandeel van Leudal in de kosten van dit programmaplan.

B20 Bijstelling kapitaallasten

Jaarlijks bij de 1e raadsrapportage en de begroting worden de kapitaallasten (rente en afschrijving) geactualiseerd op basis van de actualisatie van de wijzigingen. Door vertraging van investeringen is er een voordeel doordat de afschrijvingslasten worden doorgeschoven en er dus tot het moment dat er een investering is er technisch een (incidenteel) voordeel ontstaat. Dit is het doorschuiven van de kosten. Een groot aantal investeringen waar nog geen besluitvorming over heeft plaatsgevonden zijn uit de begroting gehaald en in een aparte lijst MIP bestuurlijke afweging geplaatst. Hierdoor zijn ze cijfermatig niet terug te vinden in de begroting. Wanneer deze investeringen wel worden gedaan komen deze lasten natuurlijk terug in de begroting. Van alle posten op deze lijst wordt begrotingstechnisch er vanuit gegaan dat ze helemaal niet gedaan worden.

B21 Bijstelling Meerjarig Investeringsplan 2027-2030

Dit is de bijstelling van het totale resultaat van het MIP op de begroting 2027-2030. Voor details zie hoofdstuk 4.3 in deze begroting. Een groot aantal investeringen waar nog geen besluitvorming over heeft plaatsgevonden zijn uit de begroting gehaald en in een aparte lijst MIP bestuurlijke afweging geplaatst. Hierdoor zijn ze cijfermatig niet terug te vinden in de begroting. Wanneer deze investeringen wel worden gedaan komen deze lasten natuurlijk terug in de begroting. Van alle posten op deze lijst wordt begrotingstechnisch er vanuit gegaan dat ze helemaal niet gedaan worden.

Structureel evenwicht

Structureel evenwicht betekent dat binnen een jaarschijf structurele lasten gedekt worden door structurele baten. De raad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Om vast te kunnen stellen dat sprake is van een structureel evenwicht is het belangrijk dat inzicht bestaat in welk deel van de baten en lasten structureel is en welk deel incidenteel. In de begroting is daarom het onderstaande overzicht opgenomen waar alle incidentele baten en lasten overzichtelijk gepresenteerd en toegelicht worden. Voor Leudal is het begrotingsjaar 2027 structureel in evenwicht.

Structureel begrotingssaldo 2027-2030 **+ is voordeel en - is nadeel**	**2027**	**2028**	**2029**	***(bedrag x 1.000)*** **2030**
Baten exclusief mutaties reserves	121.152	127.154	118.409	119.347
Lasten exclusief mutaties reserves	-123.343	-133.167	-128.890	-125.002
Geraamde saldo van baten en lasten voor reserves	**-2.191**	**-6.012**	**-10.481**	**-5.655**
Onttrekkingen reserves	7.152	5.197	8.892	2.576
Toevoegingen reserves	-1.321	-1.232	-1.587	-1.234
Geraamd resultaat na reserves (begrotingssaldo)	**3.639**	**-2.048**	**-3.176**	**-4.312**
Incidentele baten (excl. onttrekkingen reserves)	7.026	12.438	2.692	12
Incidentele lasten (excl. toevoegingen reserves)	-9.491	-14.621	-8.615	-23
Incidentele onttrekkingen reserves	4.808	2.527	6.366	0
Incidentele toevoegingen reserves	9	-9	-363	-9
Saldo van incidentele baten en lasten	**2.352**	**335**	**80**	**-20**
Structureel begrotingssaldo	**1.287**	**-2.383**	**-3.256**	**-4.292**

2 Programmaplan

2.1 Bestuur en ondersteuning

Het programma 'Bestuur en ondersteuning' wordt gebruikt voor de algemene baten en lasten om de gemeente draaiende te houden. Denk hierbij aan het gemeentehuis, het college, burgerzaken, treasury-uitgaven en ICT. Ook worden de primaire baten in dit programma verantwoord, namelijk de gemeentefondsuitkering en de lokale lasten zoals de OZB. Ten slotte worden ook de mutaties in de reserves hierin opgenomen. Dit programma is daarmee afwijkend en het enige programma waarin de baten hoger zijn dan de lasten.

Visie

De komende jaren worden gemeenten geconfronteerd met nieuwe wetgeving, denk bijvoorbeeld aan de nieuwe Participatiewet in Balans. Ook geven we de komende jaren nog uitvoering aan grote programma's zoals de implementatie van de Wet open overheid, de archiefwet en de implementatie van de Wet versterking participatie op decentraal niveau, inclusief bestuurlijke vernieuwing daarbinnen.

Wat willen wij bereiken?

Digitale transformatie

We verbeteren onze dienstverlening zodat inwoners, ondernemers en verenigingen gemakkelijk zaken kunnen doen en kwaliteit en gastvrijheid ervaren. We zijn transparant en communiceren begrijpelijk, zodat onze dienstverlening voor iedereen toegankelijk is. Ook voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn. We zijn goed bereikbaar en communiceren proactief.

In 2027 zetten we met het programma Digitale transformatie een belangrijke stap in de doorontwikkeling van haar dienstverlening. Langs drie samenhangende sporen; een modern en veilig fundament, een geïntegreerde digitale werkomgeving en een organisatie die stuurt vanuit regie en eigenaarschap. Door deze drie samenhangende sporen werken we aan een gemeente die haar dienstverlening sneller, veiliger en toegankelijker kan aanbieden en die klaar is voor ontwikkelingen als datagedreven werken en AI.

Hiermee sluiten we aan bij landelijke ontwikkelingen en geven we gestructureerd invulling aan de wettelijke kaders rond onder meer de wetgeving zoals Woo, digitale toegankelijkheid en gegevensbescherming.

Participatie

Voor de inwoners zijn er duidelijke kaders waarbinnen participatie kan plaatsvinden. Door in te zetten op participatie worden inwoners actief betrokken bij maatschappelijke vraagstukken.

Wat gaan wij daar voor doen?

Op het gebied van digitale transformatie gaan we in 2027 de volgende stappen zetten:

- we starten met het meerjarige programma Digitale transformatie met een moderne, veilige infrastructuur en een heldere informatiearchitectuur als fundament.
- we werken aan een geïntegreerde digitale werkomgeving met eenduidige dossiervorming en compliant archivering.
- we versterken onze organisatie rond regie, contractmanagement en data governance, zodat we duurzaam grip houden op digitale ontwikkeling.

Op het gebied van participatie zal het nieuwe participatiebeleid worden toegepast op een aantal benoemde projecten. Deze dienen als voorbeeld- en leertrajecten. Medewerkers worden getraind in kennis en vaardigheden om participatietrajecten te kunnen faciliteren.

Wat mag dat kosten?

Bestuur en ondersteuning						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Primitieve begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
Bestuur	2.587	2.127	2.274	2.274	2.274	2.274
Burgerzaken	1.834	2.171	2.237	2.237	2.237	2.237
Beheer overige gebouwen en gronden	618	888	737	800	868	811
Overhead	13.816	16.296	14.829	15.636	15.505	15.360
Treasury	699	425	399	536	1.655	2.505
OZB woningen	172	205	204	204	204	204
OZB niet-woningen	74	89	89	89	89	89
Belastingen overig	45	52	52	52	52	52
Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	0	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	321	3.116	7.440	4.244	4.875	5.362
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	20	20	20	20	20
Resultaat rekening van baten en lasten	11.974	0	0	0	0	0
Totale lasten	**32.141**	**25.388**	**28.280**	**26.092**	**27.779**	**28.915**
Baten						
Bestuur	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken	-812	-994	-994	-994	-994	-994
Beheer overige gebouwen en gronden	-4	-4	-4	-4	-4	-4
Overhead	-820	-72	-39	-39	-39	-39
Treasury	-2.391	-1.628	-1.121	-1.041	-1.041	-1.041
OZB woningen	-5.344	-5.832	-6.204	-6.511	-6.808	-7.124
OZB niet-woningen	-2.531	-3.006	-3.450	-3.621	-3.785	-3.962
Belastingen overig	-4	-4	-4	-4	-4	-4
Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	-76.975	-76.432	-79.188	-78.984	-79.338	-82.260
Overige baten en lasten	-246	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
Resultaat rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**-89.127**	**-87.973**	**-91.004**	**-91.198**	**-92.013**	**-95.428**
Mutatie reserves	790	-2.598	-2.666	-779	-289	-225
Resultaat	**-56.196**	**-65.182**	**-65.390**	**-65.886**	**-64.522**	**-66.738**

Verplichte indicatoren

Verplichte indicatoren per programma	Eenheid	Bron	Waarde 2024	Waarde 2025	Waarde 2026	Waarde 2027	Limburg meest recent
P1 Bestuur en ondersteuning							
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,56	6,64	6,79	6,76	Niet bekend
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,32	6,50	6,62	6,46	Niet bekend
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Begroting gemeente	777,23	839,77	885,13	893,42	Niet bekend
Externe inhuur	Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	Begroting gemeente	11,10%	7,46%	6,57%	5,38%	Niet bekend
Overhead	% van totale lasten	Begroting gemeente	14,30%	12,86%	12,12%	12,23%	Niet bekend
Woonlasten éénpersoons huishouden	euro	COELO	766	807	985	geen data	995
Woonlasten meerpersoons huishouden	euro	COELO	843	892	1070	geen data	1075
WOZ-waarde woningen	per 1.000 euro	CBS	337	363	413	geen data	348

De indicatoren zijn op 21 juli 2026 gedownload van de site www.waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording). Indien er "geen data" staat, dan is vanuit deze site geen gegevens voor dat jaar bekend. Voor actuelere gegevens wordt verwezen naar de vermelde site.

Verbonden partijen

ICT Noord- en Midden-Limburg

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)

Euregio Rijn-Maas-Noord

Enexis NV

Bank Nederlandse Gemeenten

Waterleidingmaatschappij

2.2 Veiligheid

In Leudal moet iedereen kunnen meedoen. Daarom werken we aan een veilige en weerbare gemeente. Dat doen we aan de hand van de vier prioriteiten uit ons Integrale Veiligheidsplan (IVP): een veilige woon- en leefomgeving, jeugd en veiligheid, aanpak van ondermijnende criminaliteit en digitale veiligheid.

Binnen deze opgaven besteden we aandacht aan openbare orde, fysieke veiligheid, crisisbeheersing, brandweerzorg, preventie, zorg en veiligheid en het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid. Daarnaast spelen we in op actuele veiligheidsvraagstukken en ontwikkelingen die onze veiligheidsopgave raken.

Visie

Als plattelandsgemeente met veel forenzen vinden wij goede verbindingen naar de hoofdwegen en verkeersveiligheid erg belangrijk. We streven naar een snelle en veilige bereikbaarheid tussen de verschillende dorpen, terwijl het verkeer binnen de dorpen rustig en veilig blijft. Wij richten ons daarnaast op duurzame mobiliteit, waarbij verkeersveiligheid altijd de hoogste prioriteit heeft.

Wat willen wij bereiken?

We werken aan een veilige en weerbare gemeente. De vier prioriteiten uit het Integrale Veiligheidsplan staan daarbij centraal.

Veilige woon- en leefomgeving
Onze woonomgeving is veilig, leefbaar en weerbaar. Overlast, verstoringen van de openbare orde en fysieke veiligheidsrisico's pakken we aan en voorkomen we zoveel mogelijk.

Jeugd en veiligheid
Jongeren groeien veilig op. We voorkomen dat zij betrokken raken bij overlast, criminaliteit of andere risicovol gedrag.

Ondermijning en georganiseerde criminaliteit
We voorkomen ondermijnende criminaliteit, signaleren en bestrijden dit door sterke bestuurlijke aanpak, intensieve samenwerking met onze veiligheidspartners en een weerbare samenleving.

Digitale veiligheid
We vergroten de digitale weerbaarheid van inwoners, ondernemers en de gemeentelijke organisatie om zo digitale criminaliteit te voorkomen.

Wat gaan wij daar voor doen?

Veilige woon- en leefomgeving
We bevorderen een veilige en leefbare woonomgeving door toezicht, handhaving, crisisbeheersing en maatschappelijke weerbaarheid met elkaar te verbinden. Samen met onze veiligheidspartners zorgen we voor een adequate crisisorganisatie en een daadkrachtige aanpak van incidenten en crises.

We investeren in de maatschappelijke weerbaarheid van inwoners en organisaties onder andere via het project Weerbare Samenleving en de uitvoering van de Regio Deal.

Daarnaast houden we ook aandacht voor fysieke veiligheidsrisico's, waaronder hoogwatersituaties langs de Maas en andere incidenten die de leefomgeving kunnen raken.

Jeugd en veiligheid
We zetten samen met onze partners in op het voorkomen van jeugdoverlast, jeugdcriminaliteit en risicogedrag door vroegsignalering, preventie en een integrale aanpak. De preventieve inzet vanuit het sociaal domein vormt hierbij een belangrijk uitgangspunt. Onze jeugdboa's en straatcoaches zijn zichtbaar aanwezig in de openbare ruimte, onderhouden contact met jongeren, ouders, scholen en netwerkpartners en zorgen ervoor dat signalen vroegtijdig worden herkend, zodat passende ondersteuning of, indien nodig, handhavend kan worden opgetreden.

Daarnaast versterken we de samenwerking tussen zorg en veiligheid. Samen met het sociaal domein, de GGD, het Zorg- en Veiligheidshuis, politie, onderwijs en andere ketenpartners brengen we complexe casuïstiek tijdig bij elkaar. Door zorg- en veiligheidsvraagstukken integraal te benaderen voorkomen wij escalatie en bieden we passende ondersteuning en interventies waar dat nodig is.

Ondermijning en georganiseerde criminaliteit
Wij werken samen met politie, Openbaar Ministerie, RIEC-Limburg en andere partners aan het voorkomen, signaleren en bestrijden van ondermijnende criminaliteit. Wij versterken de bestuurlijke aanpak van ondermijning door optimaal gebruik te maken van regionale expertise, middelen en samenwerkingsverbanden.

We voeren integrale flexcontroles uit met onze netwerkpartners en versterken daarmee de gezamenlijke informatiepositie en zichtbaarheid. Daarnaast gebruiken we bestuurlijke instrumenten zoals de Wet Bibob en de Wet Damocles om criminele activiteiten tegen te gaan en de weerbaarheid van onze gemeente te vergroten.

Ook investeren we in bewustwording onder inwoners, ondernemers en professionals, zodat signalen van ondermijning eerder worden herkend en gemeld.

Digitale veiligheid
Door voorlichting creëren we bewustwording en besteden we samen met onze partners aandacht aan cybercrime, digitale fraude en andere digitale dreigingen. We richten ons daarbij specifiek op kwetsbare doelgroepen zoals jongeren, ouderen en ondernemers.

Actuele ontwikkelingen
Veiligheid is voortdurend in beweging. Daarom houden we binnen alle vier de prioriteiten ruimte om in te spelen op actuele veiligheidsvraagstukken en veranderende risico's. Hierbij gaat het onder andere om maatschappelijke onrust, klimaat gerelateerde incidenten, nieuwe vormen van criminaliteit en ontwikkelingen op het snijvlak van zorg en veiligheid. Door flexibel te blijven in onze inzet kunnen we tijdig inspelen op nieuwe opgaven en ontwikkelingen.

Wat mag dat kosten?

Veiligheid						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Primitieve begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
Crisisbeheersing en brandweer	3.418	3.693	3.784	3.779	3.782	3.792
Openbare orde en veiligheid	1.491	1.161	1.203	1.067	1.065	1.065
Totale lasten	**4.909**	**4.854**	**4.987**	**4.846**	**4.848**	**4.857**
Baten						
Crisisbeheersing en brandweer	-180	-155	-155	-155	-155	-155
Openbare orde en veiligheid	-24	0	0	0	0	0
Totale baten	**-203**	**-155**	**-155**	**-155**	**-155**	**-155**
Mutatie reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**4.705**	**4.698**	**4.832**	**4.691**	**4.693**	**4.702**

Verplichte indicatoren

Verplichte indicatoren per programma	Eenheid	Bron	Waarde 2024	Waarde 2025	Waarde 2026	Waarde 2027	Limburg meest recent
P2 Veiligheid							
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,4	0,6	geen data	geen data	1,8
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,2	3,2	geen data	geen data	4,7
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	CBS	1,7	1,1	geen data	geen data	1,1
Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000 inwoners	CBS	4,2	4,3	geen data	geen data	5,9
Verwijzingen Halt	per 10.000 inwoners	Bureau Halt	4	6	geen data	geen data	10
Jongeren met delict voor rechter	%	CBS	geen data	geen data	geen data	geen data	1

De indicatoren zijn op 21 juli 2026 gedownload van de site www.waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording). Indien er "geen data" staat, dan is vanuit deze site geen gegevens voor dat jaar bekend. Voor actuelere gegevens wordt verwezen naar de vermelde site.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Limburg Noord

2.3 Verkeer, vervoer en waterstaat

In dit programma zijn alle activiteiten opgenomen die te maken hebben met mobiliteit en verkeer. Een belangrijk deel van de uitgaven binnen dit programma betreft de aanleg, het beheer en het onderhoud van wegen, straten en fietspaden. Ook de kosten voor openbaar vervoer vallen hieronder.
Naast mobiliteit over de weg omvat dit programma ook de recreatieve- en beroepsvaart. Daarbij gaat het onder andere om het beheer en onderhoud van havens, aanlegvoorzieningen en waterwegen. Zo werken we aan een veilige, duurzame en goed bereikbare gemeente voor inwoners, bezoekers en ondernemers.

Visie

Als plattelandsgemeente met veel forenzen vinden wij goede verbindingen naar de hoofdwegen en verkeersveiligheid erg belangrijk. We streven naar een snelle en veilige bereikbaarheid tussen de verschillende dorpen, terwijl het verkeer binnen de dorpen rustig en veilig blijft. Wij richten ons daarnaast op duurzame mobiliteit, waarbij verkeersveiligheid altijd de hoogste prioriteit heeft.

Wat willen wij bereiken?

We werken aan drie ontwikkelrichtingen: een toegankelijk mobiliteitssysteem, bewust reisgedrag en goed verbonden voorzieningen. Daarbij kijken we naar de kwaliteit van de infrastructuur, zetten we de reiziger centraal en zorgen we voor een goede afstemming tussen ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit. Goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid vormen hierbij de rode draad.

Wat gaan wij daar voor doen?

Het in 2024 vastgestelde Uitvoeringsprogramma Mobiliteit vormt de basis voor een verkeersveilig, leefbaar, duurzaam en goed bereikbaar Leudal.

Verkeersveiligheid en bereikbaarheid
We zorgen voor veilige en aantrekkelijke routes voor voetgangers en fietsers. Daarnaast onderzoeken we hoe we vrachtverkeer zoveel mogelijk uit onze dorpen kunnen weren.
Het uitgangspunt is het principe ‘30 km/u, tenzij…’. Zo krijgen, waar mogelijk, voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer voorrang bij de inrichting van de openbare ruimte. Waar mogelijk en passend binnen de wegencategorisering worden gebiedsontsluitingswegen omgevormd tot erftoegangswegen of ontsluitende wegen met een maximumsnelheid van 30 km/uur. Hiervoor wordt een nieuw wegencategoriseringsplan vastgesteld.
Ook in het buitengebied werken we aan een betere verkeersveiligheid. Risicolocaties zijn in beeld gebracht en worden waar nodig aangepakt. Dankzij toegekende subsidies uit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid kunnen we in 2027 opnieuw maatregelen uitvoeren om het buitengebied veiliger te maken.

Duurzame en slimme mobiliteit
We stimuleren inwoners om vaker te kiezen voor de fiets en voor deelmobiliteit. Daarnaast zorgen we voor een dekkend netwerk van openbare laadpunten om elektrisch rijden te ondersteunen. Samen met de provincie en vervoerders zetten we ons in voor snellere openbaarvervoer-verbindingen en kwalitatief goede bushaltes. Ook stimuleren we, waar mogelijk, vervoer over water via de haven op bedrijventerrein Zevenellen. Dit is een relatief duurzame vorm van transport.

Een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid vormen de rode draad binnen alle ontwikkelrichtingen. We combineren hiervoor bewustwordingscampagnes, zoals 'Samen goed op weg' met fysieke maatregelen, zoals snelheidsremmende voorzieningen. Daarnaast besteden we extra aandacht aan de verkeersveiligheid rond scholen en sportlocaties. Deze locaties richten we herkenbaar en veilig in, zodat alle weggebruikers zich bewust zijn van de aanwezigheid van kwetsbare verkeersdeelnemers.

Mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling
Voor Leudal als woongemeente is het belangrijk dat inwoners zich snel en veilig tussen de dorpen kunnen verplaatsen, terwijl het verkeer binnen de dorpen verkeersluw en veilig blijft. Daarom zetten we ons, samen met andere overheden, in voor goede verbindingen tussen onze dorpen, bedrijventerreinen en de regionale hoofdwegen. Zo verbeteren we de bereikbaarheid en zorgen we ervoor dat inwoners en forenzen veilig en efficiënt hun bestemming kunnen bereiken. Bij ruimtelijke ontwikkelingen geven we, waar mogelijk, prioriteit aan de wenselijke volgorde van de vervoersmethoden lopen, fietsen, openbaar vervoer en vervolgens de auto. Dit uitgangspunt helpt ons om nieuwe ontwikkelingen duurzaam en toekomstbestendig in te richten. Tegelijkertijd erkennen we dat de auto in een uitgestrekte plattelandsgemeente als Leudal vaak onmisbaar is, mede door het beperkte aanbod van openbaar vervoer. Om duurzame mobiliteit verder te stimuleren, werken we met geactualiseerde fiets- en autoparkeernormen. Daarnaast zetten we in op betere openbaarvervoervoorzieningen en blijven we werken aan onze ambities voor een treinstation en een fietsbrug. Ook investeren we in hoogwaardige fietsvoorzieningen om zowel dagelijks als recreatief fietsgebruik aantrekkelijker te maken. Verkeer wordt al in een vroeg stadium meegenomen bij de beoordeling van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld aan de intake- en omgevingstafels. Zo zorgen we ervoor dat mobiliteit en bereikbaarheid vanaf het begin onderdeel zijn van de planvorming.

Bereikbaarheid Bedrijvenpark Zevenellen
Om aan de wensen van inwoners tegemoet te komen wordt er extra onderzoek uitgevoerd en aandacht besteed aan de aansluiting van Bedrijvenpark Zevenellen op het provinciale wegennet. Daarnaast wordt de voorbereiding gestart voor de optimalisatie van fietsoversteken op de Roermondseweg. Om verkeer van Zevenellen op een veilige manier af te wikkelen op de Roermondseweg hebben we verkeersbesluiten genomen om de snelheid te verlagen en rotondes aan te leggen.

Wat mag dat kosten?

Verkeer, vervoer en waterstaat						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Primitieve begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
Verkeer en vervoer	4.838	5.177	4.972	5.768	5.963	6.541
Parkeren	12	113	106	106	106	106
Economische havens en waterwegen	89	80	49	74	74	73
Openbaar vervoer	14	72	66	66	66	66
Totale lasten	**4.954**	**5.442**	**5.192**	**6.013**	**6.208**	**6.786**
Baten						
Verkeer en vervoer	-409	-356	-351	-351	-351	-351
Parkeren	0	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	-8	-8	-8	-8	-8	-8
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**-417**	**-363**	**-359**	**-359**	**-359**	**-359**
Mutatie reserves	-188	-405	-252	-432	-432	-432
Resultaat	**4.349**	**4.674**	**4.581**	**5.222**	**5.417**	**5.995**

2.4 Economie

Een bloeiende economie ligt aan de basis van een vitale samenleving. Ondernemend Leudal biedt werkgelegenheid en producten en diensten die voorzien in onze dagelijkse levensbehoefte. Winkels, horeca en recreatiebedrijven zorgen voor levendigheid. Samen dragen ze bij aan de samenleving met inkomsten, sponsoring, evenementen, etc..

Om deze redenen stimuleren wij in een gezond ondernemingsklimaat: een omgeving waarin ondernemers ruimte hebben om te ondernemen en die voorziet in de nodige randvoorwaarden (waarbij we ook kijken naar het verminderen van regeldruk via onder meer ons Omgevingsplan). Dit doen we door strategische oplossingen te onderzoeken en te organiseren; door opgaven, organisaties en mensen te verbinden; door ondernemers te informeren, stimuleren en te faciliteren en door ruimte te maken en onder voorwaarden beschikbaar te stellen.

Visie

Wij kiezen voor een duurzame ontwikkeling als basis voor een vitale toekomstbestendige economie met schone moderne bedrijfsomgevingen. Bedrijven zijn economisch vitaal en maatschappelijk betrokken. Ondernemers hebben inzicht in toekomstige bedreigingen, investeren individueel en samen in een gezonde toekomst en delen kennis en ervaring.

Wat willen wij bereiken?

De gemeente, ondernemend Leudal en onderwijs- en kennisinstellingen werken als triple-helix partners samen aan een sterk en toekomstbestendig vestigingsklimaat. In verschillende coalities wordt gewerkt aan innovatieve oplossingen voor primaire uitdagingen zoals schaarste van ruimte, energie en arbeiders.

Onze bedrijventerreinen zijn goed bereikbaar, klimaatbestendig en kunnen omgaan met energiecongestie en verduurzaming. In dorpen compenseren andere soorten bedrijvigheid de afname van retail en ontstaat een nieuwe voedingsbodem voor horeca en levendigheid. In het buitengebied gaan leefbaarheid en economische vitaliteit hand in hand door alternatieve verdienmodellen passend bij de kwaliteiten van de omgeving en ambitie van de ondernemer.

Wat gaan wij daar voor doen?

Versterken van ondernemerschap en samenwerking

Onze accountmanagers onderhouden actief contact met ondernemers. Zij informeren en adviseren over relevante ontwikkelingen, initiatieven en kansen. Ze brengen vragen en behoeften in kaart en zorgen waar nodig voor passende ondersteuning vanuit de gemeente of samenwerkende triple-helixorganisaties. Daarnaast denken zij mee met ondernemers die willen innoveren, verplaatsen of uitbreiden.

Om kennisdeling en samenwerking te stimuleren, organiseren en faciliteren we interactieve themabijeenkomsten en netwerksessies waarin ondernemers, partners en de gemeente elkaar ontmoeten, versterken en waarmee de organisatiegraad wordt verhoogd.

Ontwikkelen van werklocaties en bedrijfsomgevingen

Samen met OML ontwikkelen we een aanpak om onze bedrijventerreinen te moderniseren, ontwikkelen en schaarste van ruimte en energie aan te pakken. De uitvoering doen we samen met ondernemers, onder ander via het gezamenlijke actieplan met de BIZ Ittervoort.

Met de BIZ Centrummanagement Leudal (Heythuysen) geven we uitvoering aan het proces om te komen tot een verlenging van de BIZ per 2028. Ook onderzoeken we samen de mogelijkheden om de aantrekkelijkheid en vitaliteit van het centrum veilig te stellen voor de toekomst.

Verder onderzoeken we in 2027 de latente vraag naar en ontwikkelkansen voor kantoorruimte voor het klein MKB.

Regio Deal Midden-Limburg
Met de Regio Deal wordt de vitaliteit van de regionale economie gestimuleerd. De programmalijn Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt brengt ondernemers, kennisinstellingen en partners zoals Keyport, OML en de Arbeidsmarktregio samen in diverse uitvoeringsprojecten. Onze inzet is gericht op het verbinden van Ondernemend Leudal met deze projecten en maatregelen.

Op initiatief van Leudal wordt in 2027 gestart met de ontwikkeling van een Transitiehuis. Met dit regionaal kennis- en expertise centrum versterken we de regionale regie op de transitie van het buitengebied. We ontwikkelen een aanpak om agrariërs en andere ondernemers te inspireren en met maatwerk haalbare en kansrijke transitieplannen te ontwikkelen.

Omgevingsprogramma Economie
Samen met Ondernemend Leudal vertalen we de omgevingsvisie in een strategisch programma met een concrete, realistische en haalbare uitvoeringsagenda 2028-2032. Daarmee geven we richting aan het toekomstperspectief van Ondernemend Leudal en invulling aan de economische ontwikkeling van Leudal.

Versterken Toerisme
De vrijetijdssector levert een essentiële bijdrage aan de leefbaarheid van Leudal, zowel economisch in werkgelegenheid en in euro’s als in de aantrekkelijkheid van de woon- en leefomgeving. Samen met de sector actualiseren we het uitvoeringsprogramma en geven we uitvoering aan projecten aansluitend bij de behoeften van bezoekers, inwoners en ondernemers. Daarnaast geven we met onze regiopartners uitvoering aan gemeente-grensoverschrijdende recreatieprojecten die tevens bijdragen aan onze lokale ambities. Daarbij zetten wij in op het versterken van de woon- en leefomgeving, het creëren van een aantrekkelijk (bovenregionaal) toeristisch profiel en een kwalitatieve (verblijfs)recreatiesector.

Wat mag dat kosten?

Economie						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Primitieve begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
Economische ontwikkeling	947	1.581	972	636	623	623
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	609	166	4.871	10.554	2.758	158
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	330	257	258	228	228	228
Economische promotie	386	504	476	497	495	490
Totale lasten	**2.273**	**2.508**	**6.577**	**11.915**	**4.105**	**1.500**
Baten						
Economische ontwikkeling	-29	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-678	-275	-5.023	-10.706	-2.910	-310
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-94	-84	-84	-54	-54	-54
Economische promotie	-1.385	-1.581	-1.581	-1.829	-1.829	-1.829
Totale baten	**-2.186**	**-1.940**	**-6.688**	**-12.589**	**-4.793**	**-2.194**
Mutatie reserves	-452	-759	-209	80	96	96
Resultaat	**-365**	**-191**	**-320**	**-594**	**-592**	**-597**

Verplichte indicatoren

Verplichte indicatoren per programma	Eenheid	Bron	Waarde 2024	Waarde 2025	Waarde 2026	Waarde 2027	Limburg meest recent
P4 Economie							
Banen	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	LISA	712,6	geen data	geen data	geen data	828,2
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	LISA	189,7	geen data	geen data	geen data	167,9
Functiemenging	%	LISA	48,9	geen data	geen data	geen data	51,4

De indicatoren zijn op 21 juli 2026 gedownload van de site www.waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording). Indien er "geen data" staat, dan is vanuit deze site geen gegevens voor dat jaar bekend. Voor actuelere gegevens wordt verwezen naar de vermelde site.

Verbonden partijen

Grenspark Maas-Schwalm-Nette

Samenwerking Midden-Limburg

Keyport

Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV

2.5 Onderwijs

Goed kwalitatief onderwijs en goede kwalitatieve opvang bieden ieder kind een sterke basis om gezond en veilig op te groeien, gelijke kansen te krijgen en talenten optimaal te ontwikkelen. Primair zijn schoolbesturen daarvoor verantwoordelijk. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor specifieke terreinen. Deze betreffen de onderwijshuisvesting, voorschoolse educatie (zoals peuteronderwijs) en beleid gericht op het terugdringen van onderwijsachterstanden en volwasseneneducatie.

Visie

De jeugd heeft de toekomst en verdient alle ruimte om zich goed te ontwikkelen. Goed onderwijs en een sterke positie van jongeren in onze samenleving zijn daarbij van groot belang. Gelijke kansen beginnen vanuit een gelijke basis.

Wat willen wij bereiken?

Ieder kind en iedere jongere krijgt gelijke kansen om zich optimaal te ontwikkelen. Thuisnabij, toegankelijk en kwalitatief goed onderwijs vormen daarbij de basis. Een sterke doorgaande ontwikkellijn van kinderopvang en voorschool naar basis- en vervolgonderwijs voorkomt onderwijsachterstanden. Ook zorgt dit, in samenhang met jeugdhulp waar nodig, voor passende ondersteuning. Toekomstbestendige en betaalbare onderwijshuisvesting, goed bereikbare onderwijsvoorzieningen en integrale kindcentra dragen bij aan een sterke pedagogische omgeving. Zo verlaat iedere jongere het onderwijs met ten minste een maatschappelijke startkwalificatie en een stevige basis voor een vervolgopleiding, werk en maatschappelijke participatie.

Wat gaan wij daar voor doen?

Sterke start voor elk kind

We versterken de doorgaande ontwikkel- en leerlijn vanuit de overtuiging dat gelijke kansen beginnen met een sterke basis. Samen met partners zoals kinderopvangorganisaties, het consultatiebureau, de bibliotheken en scholen geven we hier invulling aan via het nieuwe koersplan van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) en het vernieuwde Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) convenant.

Ieder kind een passend aanbod

We handelen vanuit het uitgangspunt: altijd iets, nooit niets. Dit betekent dat voor iedere jeugdige, ongeacht de situatie, een passend onderwijs- of ontwikkelaanbod beschikbaar is. We versterken en breiden bestaande interventies, waar nodig, uit en ontwikkelen nieuwe oplossingen op basis van ervaringen uit de praktijk. Daarnaast verankeren we de opbrengsten van het regionale project *Samenhang Jeugdhulp en Onderwijs* door de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp verder te intensiveren, zodat jeugdigen tijdig de juiste ondersteuning ontvangen.

Integraal huisvestingsplan (IHP)

We kijken kritisch naar het IHP en onderzoeken de betaalbaarheid en uitvoerbaarheid van dit plan.

Wat mag dat kosten?

Onderwijs						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Primitieve begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
Openbaar basisonderwijs	425	59	20	20	20	20
Onderwijshuisvesting	1.398	1.477	3.854	4.025	7.872	3.010
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.991	2.387	1.848	1.764	1.753	1.753
Totale lasten	**3.813**	**3.923**	**5.721**	**5.808**	**9.645**	**4.782**
Baten						
Openbaar basisonderwijs	-16	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	0	-2	-2	-2	-2	-2
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-455	-565	-63	-63	-63	-63
Totale baten	**-471**	**-567**	**-64**	**-64**	**-64**	**-64**
Mutatie reserves	-456	-248	-2.248	-2.341	-6.097	-170
Resultaat	**2.886**	**3.107**	**3.409**	**3.403**	**3.484**	**4.548**

Verplichte indicatoren

Verplichte indicatoren per programma	Eenheid	Bron	Waarde 2024	Waarde 2025	Waarde 2026	Waarde 2027	Limburg meest recent
P5 Onderwijs							
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	DUO	1,6	geen data	geen data	geen data	2,6
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	DUO	0	geen data	geen data	geen data	9,4
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	DUO	20	geen data	geen data	geen data	25

De indicatoren zijn op 21 juli 2026 gedownload van de site www.waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording). Indien er "geen data" staat, dan is vanuit deze site geen gegevens voor dat jaar bekend. Voor actuelere gegevens wordt verwezen naar de vermelde site.

2.6 Sport, cultuur en recreatie

Gemeente Leudal biedt een breed scala aan voorzieningen om het welzijn van onze inwoners en bezoekers te vergroten. Dit varieert van het onderhoud van sportaccommodaties, versterking van het bibliotheekwerk tot het stimuleren van natuurbeleving in Leudal of subsidiëring van sport- of culturele verenigingen.

Ook cultureel erfgoed draagt bij aan de identiteit, herkenbaarheid en kwaliteit van de leefomgeving in zowel de kernen als het buitengebied en versterkt daarmee tevens de recreatieve aantrekkelijkheid van de gemeente.

Visie

Sociale basis gaat verder dan alleen zorg, het is het fundament van de samenleving om te zorgen dat we zowel fysiek als mentaal veerkrachtig zijn en blijven. Sport, cultuur en recreatie maken onderdeel uit van dit fundament. Het verbindt onze inwoners en vergroot de leefbaarheid in onze dorpen en het buitengebied door bij te dragen aan vitaliteit, plezier en gezondheid.
We vinden het belangrijk dat sport, cultuur en recreatie voor iedereen bereikbaar zijn en dat het aanbod aansluit bij de vraag van inwoners. Binnen de gestelde kaders faciliteren en ondersteunen we onze inwoners, verenigingen, ondernemers en organisaties om vorm te geven aan onze identiteit als gemeente en zorg te dragen voor een gevarieerd en kwalitatief goed aanbod.

Cultureel erfgoed
Wij beschouwen cultureel erfgoed als een wezenlijk onderdeel van de identiteit en kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Erfgoed in woonkernen en buitengebied draagt bij aan herkenbaarheid, leefbaarheid en ruimtelijke samenhang. Binnen de Omgevingswet wordt erfgoed op integrale wijze betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen, met ruimte voor maatwerk en afweging binnen bestaande beleidskaders.

Wat willen wij bereiken?

Cultureel erfgoed
We willen cultuurhistorische waarden behouden en waar mogelijk versterken als onderdeel van ruimtelijke kwaliteit in kernen en buitengebied. Bestaande erfgoedwaarden worden beter verankerd in ruimtelijke afwegingen en beschikbare instrumenten. Daarnaast wordt ingezet op een zorgvuldige omgang met monumenten en karakteristieke structuren. Erfgoed wordt meegenomen als onderdeel van integrale gebiedsontwikkeling, met ruimte voor prioritering op basis van actualiteit en maatschappelijke relevantie.

Bibliotheekwerk
De bibliotheek is de plek waar kennis, ontwikkeling, educatie, cultuur en ontmoeting samenkomen. Het is een belangrijke basisvoorziening waar alle inwoners van Leudal gebruik van kunnen maken. Het is een plek om te leren, elkaar te ontmoeten, kennis te vergroten en geïnspireerd te raken. Hiermee beogen we zelfredzaamheid te stimuleren, eenzaamheid tegen te gaan, gezondheid en welzijn te verbeteren en participatie op de arbeidsmarkt en in de samenleving te vergroten.

Cultuur
Cultuur is van en voor iedereen. Het verbindt mensen en vormt daarmee de basis van onze lokale gemeenschappen. Cultuur heeft een positief effect op mentale en fysieke gezondheid, basisvaardigheden, vitaal ouder worden, sociale cohesie en gemeenschapszin. We willen daarom dat alle inwoners de kans krijgen om kennis te maken met cultuur.

Accommodatiebeleid
We willen een transparant, toekomstgericht en betaalbaar voorzieningenaanbod dat aansluit bij de maatschappelijke behoefte. We behandelen situaties gelijk en faciliteren initiatieven van verenigingen en stichtingen binnen de kaders van de verdieping op het accommodatiebeleid (afwegingskader, menukaart en maximale financiële groeiruimte). Daarom gaan we jaarlijks in gesprek met stichtingen en verenigingen over de bezetting en capaciteit en brengen we de (bekostiging van) ruimtelijke capaciteit in lijn met de behoefte naar ruimte (vierkante meter of velden). Verder harmoniseren we ondersteuning door overeenkomsten te vernieuwen. We hebben aandacht voor het tempo van de implementatie, zodat vereniging en stichtingen zich kunnen aanpassen. Een sterk verenigingsleven is namelijk belangrijk voor de leefbaarheid in Leudal.

Sportbeleid
We hebben geen sport- en beweegbeleid op basis waarvan initiatieven worden getoetst of de inzet van de gemeente op het gebied van sporten en bewegen wordt afgewogen. We concluderen uit de evaluatie Sport en Bewegen (2026) dat we sporten en bewegen willen benaderen binnen een bredere context van gezondheid en welzijn van onze inwoners. We starten in 2026 met het proces om te komen tot een integrale visie op het sociaal domein. Op basis van deze visie kunnen we daarna de doelen en inzet op het gebied van sporten en bewegen verder concretiseren.

Wat gaan wij daar voor doen?
Cultureel erfgoed
We zorgen voor een actuele en bruikbare basis van cultuurhistorische informatie, waaronder de cultuurhistorische waardenkaart, als onderlegger voor ruimtelijke besluitvorming. Erfgoed wordt betrokken bij ruimtelijke initiatieven en gebiedsontwikkelingen waar relevant, en waar nodig voorzien van advies. Daarnaast wordt waar passend ingezet op signalering van nieuwe erfgoedwaarden en samenwerking met lokale partijen en initiatiefnemers.

Bibliotheek
In 2027 geven we uitvoering aan het bibliotheekbeleid. In samenwerking met de bibliotheek wordt een meerjarig uitvoeringsprogramma opgesteld. Ook wordt onderzocht hoe de monitoring van de impact van het bibliotheekwerk kan worden uitgebreid en verbeterd.

Cultuur
Om te stimuleren dat cultuur wordt ingezet als middel om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven wordt in 2027 meer focus gelegd op de inzet van de cultuurcoach in het sociaal domein. Daarnaast wordt een beheerplan voor gemeentelijk kunstbezit opgesteld.

Accommodaties
In het coalitieprogramma 2026 – 2030 staat ''De afgelopen periode is er een nieuw accommodatiebeleid vastgesteld, met als doel meer duidelijkheid en gelijke behandeling. Die basis laten we in stand. Tegelijkertijd hebben we zorgen dat een stringente uitvoering van dit beleid tot ongewenste ongelijkheid kan leiden. We corrigeren situaties waarin sprake is van onevenredige kostenstijgingen voor verenigingen. Daarbij hebben we nadrukkelijk oog voor de betaalbaarheid voor leden en de toegankelijkheid van verenigingen''. We onderzoeken hoe we uitvoering kunnen geven aan de wensen uit het coalitieakkoord.
Na besluitvorming in het college gaan we uitvoering geven aan het implementatieplan verdieping accommodatiebeleid (2025 – 2050): aanpak van beleid naar praktijk.

Sport

We geven uitvoering aan de subsidieregeling sport- en gezondheid en aan de Brede Regeling Combinatiefuncties. Na het vaststellen van de visie sociaal domein en het concretiseren van de doelen op het gebied van sport en bewegen, wegen we deze inzet opnieuw af.

Wat mag dat kosten?

Sport, cultuur en recreatie						***(bedrag x 1.000)***
	Realisatie 2025	**Begroting na wijziging 2026**	**Primitieve begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Lasten						
Sportbeleid en activering	670	781	481	470	461	461
Sportaccommodaties	3.360	3.464	3.063	3.200	3.148	3.166
Cult.presentatie, -productie en -partic.	2.008	2.158	2.359	2.671	3.243	3.925
Musea	64	60	58	58	56	59
Cultureel erfgoed	201	235	264	253	234	254
Media	763	1.111	1.065	1.062	1.060	1.060
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.253	4.095	3.867	4.015	4.076	4.104
Totale lasten	**11.317**	**11.905**	**11.156**	**11.730**	**12.278**	**13.031**
Baten						
Sportbeleid en activering	-271	-216	-30	-30	-30	-30
Sportaccommodaties	-231	-249	-247	-247	-247	-247
Cult.presentatie, -productie en -partic.	0	0	0	0	0	0
Musea	-2	-10	-10	-10	-10	-10
Cultureel erfgoed	-24	-45	-17	-17	-17	-17
Media	-218	-95	-95	-95	-95	-95
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-38	-41	-22	-22	-22	-22
Totale baten	**-785**	**-655**	**-421**	**-421**	**-421**	**-421**
Mutatie reserves	-501	-339	-291	-359	-413	-443
Resultaat	**10.031**	**10.910**	**10.445**	**10.950**	**11.444**	**12.167**

Verplichte indicatoren

Verplichte indicatoren per programma	Eenheid	Bron	Waarde 2024	Waarde 2025	Waarde 2026	Waarde 2027	Limburg meest recent
P6 Sport, cultuur en recreatie							
Niet-sporters	%	RIVM - Zorgatlas	46,8	geen data	geen data	geen data	46,8

De indicatoren zijn op 21 juli 2026 gedownload van de site www.waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording). Indien er "geen data" staat, dan is vanuit deze site geen gegevens voor dat jaar bekend. Voor actuelere gegevens wordt verwezen naar de vermelde site.

2.7 Sociaal domein

Binnen het sociaal domein zijn we verantwoordelijk voor de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet.

Visie

We streven naar een inclusieve samenleving waarin iedere inwoner zich thuis voelt en naar eigen vermogen kan deelnemen aan de samenleving. Daarbij staan de behoeften, mogelijkheden en talenten van inwoners centraal. We versterken de kracht van de samenleving door ontmoeting, onderlinge betrokkenheid en wederkerigheid te stimuleren, met respect voor ieders eigenheid en ruimte voor eigen regie. Waar eigen mogelijkheden of het sociale netwerk onvoldoende toereikend zijn, zorgt de gemeente voor passende, toegankelijke en kwalitatief goede ondersteuning, zodat inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven participeren.

Wat willen wij bereiken?

Iedere inwoner moet kunnen rekenen op passende ondersteuning die aansluit bij de eigen situatie, behoeften en mogelijkheden. Daarbij zetten we in op het versterken van eigen regie en het benutten van de kracht van de samenleving. Waar mogelijk voorkomen we de inzet van zwaardere, geïndiceerde zorg door tijdig toegankelijke ondersteuning in de eigen leefomgeving te bieden. Alleen wanneer dit onvoldoende is, zetten we maatwerkvoorzieningen of specialistische ondersteuning in.

We onderscheiden drie vormen van ondersteuning:

Eigen kracht en samenkracht
Inwoners zijn in eerste instantie zelf, eventueel met ondersteuning van hun sociale netwerk, verantwoordelijk voor het oplossen van hulpvragen. De gemeente stimuleert eigen regie en onderlinge betrokkenheid.

Voorliggende voorzieningen
Wanneer eigen kracht of het netwerk niet toereikend is, kunnen inwoners gebruikmaken van laagdrempelige, vrij toegankelijke ondersteuning en algemene voorzieningen. Samen met onze maatschappelijke partners zorgen we voor een sterk voorliggend veld dat hulpvragen zoveel mogelijk vroegtijdig en in samenhang opvangt.

Maatwerkvoorzieningen en specialistische ondersteuning
Als algemene voorzieningen onvoldoende passend zijn, bieden we maatwerkvoorzieningen of specialistische ondersteuning. Deze ondersteuning is bedoeld voor inwoners met complexe of langdurige hulpvragen. Waar mogelijk bevorderen we de doorstroom naar lichtere vormen van ondersteuning, met oog voor inwoners die blijvend zijn aangewezen op intensieve zorg.

Samen met de gemeenten in Midden-Limburg West hebben we onze gezamenlijke ambities voor het sociaal domein vastgelegd in het Beleidsplan Sociaal Domein. Dit plan vormt tot en met 2027 de basis voor onze samenwerking en de ontwikkeling van ondersteuning en voorzieningen voor inwoners. Onderstaande afbeelding geeft een visuele samenvatting van de belangrijkste speerpunten:

Nu het huidige beleidsplan zijn einddatum nadert, zetten we de volgende stap. Samen met onze partners en gemeenten in Midden-Limburg werken we aan een nieuwe gezamenlijke visie en koers voor de periode na 2027. Daarmee blijven we bouwen aan een sterk, toekomstbestendig sociaal domein waarin samenwerking, preventie en passende ondersteuning centraal staan.

Wat gaan wij daar voor doen?

We werken aan een sterk voorliggend veld, waarin het merendeel van de ondersteuningsvragen van inwoners in samenhang kan worden opgevangen. De ontwikkelingen binnen het sociaal domein volgen elkaar snel op en de uitdagingen nemen toe. De vergrijzing, de groeiende en complexere zorgvraag en de samenhang tussen zorg, welzijn en wonen vragen om een toekomstbestendige aanpak.

Als gemeente ondersteunen we inwoners waar nodig bij hun deelname aan de samenleving. Daarbij gaan we zoals hierboven gesteld uit van eigen regie, de kracht van het sociale netwerk en de mogelijkheden van de leefomgeving. Tegelijkertijd investeren we in sterke basisvoorzieningen en preventieve ondersteuning. Voorbeelden hiervan zijn de huiskamerprojecten, eetpunten, 't Vraagpunt, de bibliotheek, het consultatiebureau, het programma Kansrijke Start of de inzet van praktijkondersteuners jeugd bij huisartsen. Hiermee versterken we de basis, voorkomen we waar mogelijk zwaardere zorg en zorgen we ervoor dat ondersteuning dichtbij en toegankelijk blijft.

Visie sociaal domein

We stellen een lokale visie sociaal domein op die ons in staat stelt duidelijke keuzes te maken voor de toekomst. Samen met zorg- en welzijnspartijen werken we aan opgaven die we afwegen op basis van impact, prioriteit, maatschappelijk rendement en financiële houdbaarheid.

Participatiewet

Vanaf 1 januari 2026 is de Participatiewet in Balans gefaseerd in werking getreden. Het vervolg op invoering en uitwerking van de wet vindt plaats in 2027 en 2028. In 2027 werken we aan de verdere implementatie van de wet die beoogt de dienstverlening aan onze inwoners te verbeteren en gevolgen heeft voor de inrichting van werkprocessen, systemen en de gewenste monitoring- en sturingsinformatie.

Mensontwikkelbedrijf (MOB)

Het MensOntwikkelBedrijf (MOB) heeft een centrale rol in de uitvoering van de Participatiewet en de Wet inburgering. De invoering van de Participatiewet in Balans onderstreept het belang van de inzet van het MensOntwikkelBedrijf (MOB), met name op het gebied van re-integratie. De verdere ontwikkeling van het MOB wordt in 2027 voortgezet, zodat deze ook aansluit bij de veranderende wettelijke kaders en de ondersteuning van inwoners.

In 2027 wordt Maatschappelijke Participatie binnen het MOB verder geïmplementeerd. We richten een passend ontwikkel- en participatieaanbod in voor inwoners met een maatschappelijke afstand, gericht op het vergroten van zelfredzaamheid, het ontwikkelen van vaardigheden en het versterken van maatschappelijke deelname. Door middel van begeleiding, ontwikkeltrajecten en passende activiteiten wordt toegewerkt naar duurzame participatie, waarbij uitstroom naar werk waar mogelijk wordt gestimuleerd.

Armoedebeleid
In 2027 wordt uitvoering gegeven aan het geactualiseerde armoedebeleid. De gemeente ondersteunt inwoners met een laag inkomen door middel van minimaregelingen, inkomensondersteuning en overige voorzieningen.

Schuldhulpverlening
De samenwerking met gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen op het gebied van schuldhulpverlening en vroegsignalering wordt in 2027 voortgezet. Daarbij wordt in gezamenlijkheid een nieuw regionaal beleidsplan schuldhulpverlening vastgesteld dat in de lokale uitvoering ruimte biedt bijvoorbeeld in het onderzoeken van de meerwaarde van een sociaal boekhouder. In 2026 is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd voor de uitvoering van de schuldhulpverlening voor particulieren. De uitkomsten hiervan worden in 2027 geïmplementeerd. Daarbij wordt in gezamenlijkheid uitvoering gegeven aan het nieuwe regionale beleidsplan schuldhulpverlening. In 2026 is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd voor de uitvoering van de schuldhulpverlening voor particulieren. De uitkomsten hiervan worden in 2027 geïmplementeerd.

Laaggeletterdheid
In 2026 is een nieuw Leudals Taalakkoord gesloten. Dit is de lokale doorvertaling van het regionaal programma volwasseneneducatie en basisvaardigheden. In 2027 wordt uitvoering gegeven aan het nieuwe Leudals Taalakkoord, onder andere door het aansluiten van nieuwe partners.

Wmo
Als dementie- en mantelzorgvriendelijke gemeente blijft ons hoofddoel, in 2027 en verder, het werken aan een omgeving waarin mensen met dementie en (hun) mantelzorgers een volwaardige plek hebben binnen de samenleving. Dit doen we onder meer door dagactiviteiten en informatiebijeenkomsten te organiseren en via het realiseren van diverse woon-zorgvormen.

Informele zorg en voorliggende voorzieningen:
Naast de reguliere Wmo-voorzieningen die de gemeente aan haar inwoners aanbiedt, wordt steeds nadrukkelijker ingezet op informele zorg en voorliggende voorzieningen. Deze voorzieningen dragen bij aan het versterken van de zelfredzaamheid, het bevorderen van participatie en het voorkomen of uitstellen van zwaardere vormen van ondersteuning.

Binnen de gemeente is een breed netwerk van initiatieven actief, waaronder de vele actieve huiskamers, eetpunten, dorpsraden en seniorenverenigingen (SOSL). Deze organisaties zetten zich vanuit en voor de dorpskernen in voor het organiseren van ontmoetingsactiviteiten, het bevorderen van sociale contacten en het signaleren van ondersteuningsvragen en het organiseren van informatiebijeenkomsten voor haar inwoners. Daarmee leveren zij een belangrijke bijdrage aan het tegengaan van eenzaamheid, met name onder ouderen, en aan het versterken van de sociale samenhang binnen de dorpskern(en).
De gemeente blijft investeren in de ondersteuning en samenwerking met deze lokale initiatieven, zodat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven functioneren en deelnemen aan het maatschappelijk leven.

Regionale samenwerking Noord en Midden Limburg
Binnen de regionale samenwerking Noord- en Midden-Limburg is de aansluiting van Midden-Limburg op module 1 van de MGR geïmplementeerd. Deze module richt zich op de uitvoering van bedrijfsvoeringstaken binnen het sociaal domein, waaronder contractmanagement, inkoopmanagement, business control en het toezicht op de uitvoering van de Wmo en de Jeugdwet. Tot eind 2026 voerden de Midden-Limburgse gemeenten deze zelfstandig uit binnen de eigen regio. Met ingang van 2027 is de wijziging volledig doorgevoerd.

Jeugd
Per 1 januari 2026 is de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (Wvbj) ingegaan. De Wvbj verandert niets aan de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor jeugdhulp, maar introduceert wél dwingende verplichtingen voor regionale samenwerking; dit betekent dat de jeugdregio's Midden-Limburg Oost en Midden-Limburg West samen verder zijn gegaan als één jeugdregio.

Al enkele jaren zetten we in op een transformatie van de jeugdzorg. Landelijk wordt hier fors op ingezet met onder andere de hervormingsagenda. Naast het feit dat de hervormingsagenda ons verplicht om aan de slag te gaan met het oprichten van sterke lokale teams, het versterken van de sociale basis, normaliseren van opvoeden en opgroeien, verplicht het ons ook tot het anders organiseren van jeugdhulp. De nadruk ligt op preventie, vroegsignalering en ondersteuning dicht bij huis. Belangrijk hierbij is de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs en andere partners en het versterken van de zelfredzaamheid van gezinnen. Met de subsidieregeling voor de lokale toegang en de basishulpverlening geven we uitvoering aan de bovenstaande opdrachten vanuit het Rijk. Deze regeling loopt tot en met 2028. In de tussentijd bezien we welk juridisch instrument en organisatievorm het beste passen bij de toegang die we voor ogen hebben.

We gaan door met het Programmaplan Samen voor Veilig 2027-2031. Hierin werken we samen met de gemeenten uit Noord- en Midden-Limburg aan het voorkomen, signaleren en duurzaam stoppen van huiselijk geweld, kindermishandeling en andere vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties. De komende jaren investeren we ook via dit plan in sterkere lokale teams, betere samenwerking tussen zorg-, onderwijs- en veiligheidspartners en een verstevigde gezamenlijke aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Hierdoor kunnen signalen van onveiligheid eerder worden herkend, krijgen inwoners sneller passende hulp en bescherming en wordt gewerkt aan het duurzaam doorbreken van geweldspatronen.

Wat mag dat kosten?

Sociaal domein						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Primitieve begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
Samenkracht en burgerparticipatie	4.866	4.602	3.792	3.804	3.617	3.647
Toegang en 1e lijnsvoorziening Wmo	164	172	196	193	191	191
Toegang en 1e lijnsvoorziening Jeugd	1.968	2.284	2.712	2.711	2.710	2.710
Inkomensregelingen	8.117	8.753	6.949	6.910	6.907	6.907
WSW en beschut werk	3.584	3.491	3.367	3.148	2.937	2.828
Arbeidsparticipatie	1.961	2.568	2.456	2.406	2.431	2.436
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	1.234	1.243	1.259	1.259	1.259	1.259
Huishoudelijke hulp (Wmo)	4.148	4.153	4.751	4.751	2.783	2.716
Begeleiding (Wmo)	1.741	2.237	1.865	1.985	1.985	1.985
Dagbesteding (Wmo)	624	650	650	650	650	650
Jeugdhulp ambulant regionaal	5.942	7.203	7.185	7.185	7.185	7.185
Jeugdhulp ambulant landelijk	76	115	115	115	115	115
Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.557	2.445	2.445	2.445	2.445	2.445
Jeugdhulp met verblijf landelijk	28	125	125	125	125	125
PGB Wmo	641	662	541	541	541	541
PGB Jeugd	309	315	315	315	315	315
Beschermd wonen (Wmo)	128	159	170	50	50	50
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	4	13	17	17	17	17
Jeugdbescherming	866	1.189	1.292	1.288	1.291	1.288
Coördinatie en beleid Wmo	1.751	1.480	1.365	1.357	1.349	1.349
Coördinatie en beleid Jeugd	325	584	465	459	454	454
Jeugdreclassering	0	14	14	14	14	14
Totale lasten	**41.033**	**44.458**	**42.048**	**41.730**	**39.372**	**39.227**

Baten						
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.603	-1.503	-498	-502	-506	-509
Toegang en 1e lijnsvoorziening Wmo	-2	0	0	0	0	0
Toegang en 1e lijnsvoorziening Jeugd	-169	-1	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-6.589	-7.192	-5.405	-5.405	-5.405	-5.405
WSW en beschut werk	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	-94	-66	-66	-66	-66	-66
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-12	-11	-11	-11	-11	-11
Huishoudelijke hulp (Wmo)	-297	-220	-220	-220	-220	-220
Begeleiding (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Dagbesteding (Wmo)	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	0	0	0
PGB Wmo	0	0	0	0	0	0
PGB Jeugd	0	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (Wmo)	-1.967	-961	-1.007	-1.007	-1.007	-1.007
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	-628	-320	-336	-336	-336	-336
Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
Coördinatie en beleid Wmo	-74	-50	0	0	0	0
Coördinatie en beleid Jeugd	-74	-50	0	0	0	0
Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**-12.509**	**-10.374**	**-7.544**	**-7.547**	**-7.551**	**-7.554**
Mutatie reserves	911	-65	-36	0	0	0
Resultaat	**29.435**	**34.018**	**34.468**	**34.182**	**31.822**	**31.673**

Verplichte indicatoren

Verplichte indicatoren per programma	Eenheid	Bron	Waarde 2024	Waarde 2025	Waarde 2026	Waarde 2027	Limburg meest recent
P7 Sociaal domein							
Netto arbeidsparticipatie	%	CBS	72,3	72,6	geen data	geen data	69,5
Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inwoners 18 jaar en ouder	CBS	144,4	116,3	geen data	geen data	270,5
Lopende reïntegratievoorzieningen	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	CBS	145,9	141,9	geen data	geen data	198,4
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	CBS	690	720	geen data	geen data	873
% kinderen in uitkeringsgezin	%	CBS	3	geen data	geen data	geen data	6
% werkloze jongeren	%	CBS	2	geen data	geen data	geen data	2
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	15,9	17,1	geen data	geen data	15,5
Jongeren met jeugdreclassering	%	CBS	0,2	0,4	geen data	geen data	0,4
Jongeren met jeugdbescherming	%	CBS	1,6	1,7	geen data	geen data	1,4
Demografische druk	%	CBS	78,4	80,1	82,5	geen data	78

De indicatoren zijn op 21 juli 2026 gedownload van de site www.waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording). Indien er "geen data" staat, dan is vanuit deze site geen gegevens voor dat jaar bekend. Voor actuelere gegevens wordt verwezen naar de vermelde site.

Verbonden partijen

Westrom

Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord (MGR)

Omnibuzz

2.8 Volksgezondheid en milieu

De gemeente is verantwoordelijk voor de inzameling van afval en voor het aanleggen en onderhouden van de riolen. Hiervoor wordt ook belasting geïnd (riool- en afvalstoffenheffing). Dit zijn de twee grootste posten in dit programma. De landelijke lijn is om in deze zaken te streven naar kostendekkendheid. We hebben er vanuit een gezonde uitgangspositie tot dusver voor gekozen om op afvalverwerking de inwoner hierin tegemoet te komen. De kosten voor afvalinzameling en -verwerking zijn echter aanzienlijk, waardoor maatregelen nodig zijn. Daarnaast worden ook nog uitgaven verantwoord rondom milieubeheer, begraafplaatsen en de volksgezondheid.

Visie

We werken aan een gezonde en veilige leefomgeving, waarin mens, natuur en economie in balans zijn. Vanuit de Omgevingsvisie Leudal, Natuurlijk! werken we aan het versterken van de kwaliteit van lucht, water en bodem, met bijzondere aandacht voor kwetsbare gebieden. Preventie en gezondheid staan centraal, waarbij we inzetten op het verminderen van milieubelasting en het bevorderen van een gezonde leefstijl. Samen met inwoners, ondernemers en partners werken we aan toekomstbestendige oplossingen. Daarbij houden we oog voor de specifieke kenmerken van het landelijke gebied. Zo bouwen we aan een leefomgeving die ook voor toekomstige generaties gezond en aantrekkelijk blijft.

Wat willen wij bereiken?

- Een gezonde en veilige leefomgeving door een evenwichtige toedeling van functies aan locaties; niet alles kan overal en niet tegelijkertijd.
- Een gezondheidswinst van 50% in 2030 ten opzichte van 2016 binnen de context van het Schone Lucht Akkoord.
- Een doelmatige en kwalitatief goede afvalinzameling en -verwerking, gericht op minder afval, betere grondstoffenscheiding en een schone en leefbare openbare ruimte.
- Betaalbare afvaldienstverlening, met meer grip op kosten, organisatie en besluitvorming binnen de afvalketen. Een lager energieverbruik bij inwoners en ondernemers door actieve ondersteuning bij het verminderen van hun energieverbruik.
- Mensen langer en gezonder thuis wonen door gerichter inzet op preventie en betere samenwerking in sociaal, zorg- en welzijnsdomein.

Wat gaan wij daar voor doen?

Gezonde en veilige leefomgeving

We geven, waar dit aan de orde is, uitvoering aan nieuwe instructieregels en zoneringsmaatregelen, zodat agrarische activiteiten, industrie en mobiliteit stap voor stap hun emissies verlagen en beter in balans komen met de draagkracht van de omgeving. Samen met provincie, waterschap, ondernemers en inwoners werken wij gebiedsgericht aan extensievere vormen van landbouw, grondgebonden veehouderijen en schonere teelten, waarbij we inzetten op ondersteuning van agrariërs. Door deze inzet borgen we dat de natuur zich kan herstellen en tegelijkertijd weer ruimte ontstaat voor maatschappelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, energieprojecten en lokale economie.

Gezondheidswinst

We geven uitvoering aan de jaarlijks op- en vast te stellen uitvoeringsplannen van het Schone Lucht Akkoord en versterken de inzet op bronmaatregelen in het verkeer of rondom bedrijvigheid. Daarnaast werken we samen met GGD en regionale partners aan bewustwording over de gezondheidsrisico's van luchtverontreiniging en borgen we dat gezondheidswinst een expliciete afwegingsfactor is bij ruimtelijke plannen en vergunningverlening.

Doelmatige afvalinzameling en -verwerking

We werken aan een doelmatige en kwalitatief goede afvalinzameling en -verwerking. We stimuleren afvalpreventie en een goede scheiding van grondstoffen. Met gerichte en begrijpelijke communicatie ondersteunen we inwoners bij het juist aanbieden en scheiden van afval. Daarbij blijven we werken aan een goede kwaliteit van ingezamelde grondstoffen, zodat hergebruik en recycling worden bevorderd. Over de wijze van inzamelen wegen we de effecten voor inwoners, de leefomgeving, de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen en het straatbeeld zorgvuldig af.

Betaalbaarheid en grip op de afvalketen
We onderzoeken welke maatregelen kunnen bijdragen aan een betaalbare afvaldienstverlening, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit, betrouwbaarheid en toegankelijkheid van de dienstverlening. Daarbij betrekken we zowel de inzameling als de verwerking van afval en houden we rekening met externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de afvalkosten.

We vergroten de grip op kostenontwikkelingen, efficiency en besluitvorming binnen de afvalketen. Daarbij besteden we nadrukkelijk aandacht aan de rol en invloed van de gemeente binnen de Gemeenschappelijke Regeling RD Maasland. Bij nieuwe contracten onderzoeken we mogelijkheden voor passende en innovatieve vormen van aanbesteden, die bijdragen aan doelmatigheid en kostenbeheersing.

Verduurzaming
We zetten onverminderd in op het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Dit doen we door het verstrekken van subsidies aan woningeigenaren die dit het hardst nodig hebben, het geven van passend advies en het zoveel mogelijk ontzorgen van inwoners. Waar nodig worden kleine energiebesparende maatregelen uitgevoerd via de Energiebespaarbrigade.

De verduurzaming van de bebouwde omgeving is een van de grootste opgaven binnen de energietransitie. Deze pakken we gebiedsgericht aan, op wijk- en dorpsniveau, onder andere door het stimuleren en ontwikkelen van energiegemeenschappen. Hierbij werken we nauw samen met partners zoals woningcorporaties en energiecoöperaties.

Daarnaast richten wij een Energiehuis in, waar alle inwoners van Leudal – zowel huurders als woningeigenaren – en mkb-bedrijven terecht kunnen voor gratis en onafhankelijk energieadvies.

Voor een beter inzicht in de energieopgave verwijzen we naar de paragraaf Energie. Hierin wordt omschreven wat we op dit gebied willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen.

Sociaal domein
Om te zorgen dat mensen langer en gezonder thuis kunnen blijven wonen, starten we vanuit Regiodeal en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) met een pilot gebiedsgericht werken in Heythuysen. We zetten in op een betere samenwerking tussen zorg- en welzijnsorganisaties om zo de juiste ondersteuning en zorg (sneller en beter) op de juiste plek te krijgen. Dit in lijn met het inhoudelijke gedachtegoed van de Zorgboulevard. Ook ontwikkelen we de ketenaanpak Kansrijke Start, Welzijn op Recept en valpreventie verder. In regionaal verband onderzoeken we de mogelijkheden om overgewicht bij jongeren en volwassen terug te dringen en om te komen tot laagdrempelige steun(punten) bij psychische kwetsbaarheid. De activiteiten voor suïcidepreventie worden voortgezet en waar mogelijk uitgebreid.

Wat mag dat kosten?

Volksgezondheid en milieu						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Primitieve begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
Volksgezondheid	1.865	2.288	2.222	2.220	2.213	2.213
Riolering	3.625	4.006	4.068	4.053	4.216	4.214
Afval	4.605	5.254	5.262	5.407	5.557	5.722
Milieubeheer	3.043	4.208	3.928	4.028	4.128	4.162
Begraafplaatsen en crematoria	88	168	185	184	184	185
Totale lasten	**13.226**	**15.924**	**15.665**	**15.893**	**16.299**	**16.495**
Baten						
Volksgezondheid	-153	-252	-1	-1	-1	-1
Riolering	-5.093	-5.005	-4.981	-4.981	-4.981	-4.981
Afval	-4.191	-6.480	-6.434	-6.609	-6.790	-6.989
Milieubeheer	-1.515	-1	0	0	0	0
Begraafplaatsen en crematoria	-9	-8	-7	-7	-7	-7
Totale baten	**-10.961**	**-11.745**	**-11.422**	**-11.597**	**-11.778**	**-11.978**
Mutatie reserves	-13	-4	0	0	0	0
Resultaat	**2.252**	**4.175**	**4.243**	**4.295**	**4.520**	**4.518**

Verplichte indicatoren

Verplichte indicatoren per programma	Eenheid	Bron	Waarde 2024	Waarde 2025	Waarde 2026	Waarde 2027	Limburg meest recent
P8 Volksgezondheid en Milieu							
Huishoudelijk restafval	kg	CBS	76	geen data	geen data	geen data	111

De indicatoren zijn op 21 juli 2026 gedownload van de site www.waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording). Indien er "geen data" staat, dan is vanuit deze site geen gegevens voor dat jaar bekend. Voor actuelere gegevens wordt verwezen naar de vermelde site.

Verbonden partijen

Reinigingsdienst Maasland

Bodemzorg Limburg

Omgevingsdienst Noord- en Midden Limburg (voorheen RUD)

2.9 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Visie

Onze 16 dorpen liggen in een groen, gevarieerd buitengebied waar wonen, leven en werken nauw verbonden zijn met het landschap. Onze dorpen onderscheiden zich door een sterke sociale samenhang, een rijk verenigingsleven en de grote betrokkenheid van inwoners, die gezamenlijk de kwaliteit van de leefomgeving dragen. Elk dorp heeft een eigen identiteit en unieke, soms verborgen kwaliteiten; deze koesteren en benutten wij bij woningbouw, herontwikkeling en de inrichting van de openbare ruimte. Het uitgestrekte buitengebied en de landschappelijke kwaliteiten blijven richtinggevend, zodat nieuwe ontwikkelingen in balans zijn met hun omgeving. Zo blijven onze dorpen onderdeel van een aantrekkelijke, gezonde en inclusieve woongemeente, voor huidige én toekomstige generaties.

Wat willen wij bereiken?

- Een nieuw en grondgebied dekkend Omgevingsplan in 2032 dat gebaseerd is op onze omgevingsvisie "Leudal, Natuurlijk!", zodat de kwaliteit van dorpen en buitengebied behouden en versterkt wordt.
- Een zichtbare verbetering van de staat van natuur en watersysteem in het NOVEX-gebied De Peel.
- Een buitengebied waarin onze agrarische bedrijven toekomstperspectief houden. Waar mogelijk werken we mee aan verduurzaming, extensivering en betere inpassing in natuur en landschap.
- Vermindering van de milieubelasting door gewasbeschermingsmiddelen, waardoor het woon- en leefklimaat in de directe omgeving van agrarische percelen verbetert.
- Vergroting van het aandeel passende huur- en koopwoningen, zodat onze inwoners in Leudal kunnen blijven wonen en mensen van buiten de regio in onze dorpen hun thuis kunnen vinden.
- Voldoende passende, inclusieve woonvormen, zodat meer senioren en kwetsbare inwoners langer zelfstandig kunnen wonen en verhuisketens op gang komen voor jonge gezinnen en starters.

Wat gaan wij daar voor doen?

Grondgebied dekkend Omgevingsplan in 2032

Om dit doel te bereiken werken wij de komende jaren stap voor stap aan een volledig, grondgebied dekkend Omgevingsplan dat rechtstreeks voortvloeit uit onze omgevingsvisie "Leudal, Natuurlijk!". We bouwen voort op het in 2026 vast te stellen onderdeel woonkernenplan en vullen het plan verder in voor bedrijventerreinen en het buitengebied. Bij nieuwe initiatieven hanteren we het Omgevingsplan als toetsingskader, zodat ontwikkelingen bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en een toekomstbestendige inrichting van onze dorpen en het landschap. Daarbij werken we integraal door woningbouw, economie, mobiliteit, natuur, water en energie te koppelen en we betrekken inwoners, ondernemers en partners vroegtijdig bij plannen en processen. Zo ontstaat een helder en voorspelbaar kader voor iedereen die in Leudal wil bouwen of ontwikkelen.

Zichtbare verbetering in het NOVEX-gebied De Peel

Voor het verbeteren van de kwaliteiten in De Peel participeren we actief in de programmatische, gebiedsgerichte samenwerking binnen het NOVEX-gebied. Samen met provincie, waterschappen, buurgemeenten, agrariërs en natuurorganisaties werken we aan een pakket van maatregelen voor natuurbehoud en natuurherstel, hydrologisch herstel van bodem- en watersysteem en een structurele, juridisch geborgde reductie van emissies.

We sluiten aan bij de landelijke maatregelen en benutten gebiedsprocessen om maatwerkafspraken te maken die passen bij de kenmerken van De Peel. Daarbij koppelen we deze opgave aan onze eigen doelen uit onze omgevingsvisie "Leudal, Natuurlijk!", zodat maatregelen voor natuur en waterkwaliteit ook bijdragen aan een gezonde leefomgeving, klimaatadaptatie en een toekomstbestendige landbouw.

Toekomstperspectief voor agrarische bedrijven in het buitengebied
Voor Leudal is de agrarische sector een belangrijke economische drager en medevormgever van ons landschap. We kiezen daarom voor een buitengebied waarin landbouw en natuur elkaar versterken en niet verdringen. Deze opgave willen we in de gebiedsprocessen nadrukkelijk onder de aandacht brengen en waar mogelijk tot uitvoering brengen. Daarnaast ondersteunen we agrariërs bij het inspelen op nieuwe regels en kansen, bijvoorbeeld door kennisdeling, verwijzing naar subsidieregelingen en nauwe samenwerking met ketenpartners. Zo werken we aan een economisch vitaal en landschappelijk aantrekkelijk buitengebied.
Vermindering milieubelasting door gewasbeschermingsmiddelen
Voor het verminderen van de milieubelasting door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen stellen we samen met agrariërs en regionale partners het convenant gewasbescherming vast en voeren we dit uit. Dit convenant is een samenwerking tussen onder andere de LLTB, de gemeenten Weert en Nederweert, de natuur- en milieufederatie en de Koninklijke Algemene Vereniging voor Bloembollencultuur. In het uitvoeringsprogramma zetten we in op het terugdringen van emissies naar lucht, bodem en water, het stimuleren van weerbare teelten en geïntegreerd gewasbeheer en het beperken van drift richting woningen en gevoelige functies. We ondersteunen ondernemers bij de omslag naar duurzamere teeltmethoden, onder meer via kennisuitwisseling, demonstratieprojecten en het benutten van subsidiemogelijkheden. Zo verbeteren we stap voor stap het woon- en leefklimaat rondom agrarische percelen en dragen we bij aan een gezonde leefomgeving.

Vergroting aandeel passende huur- en koopwoningen
Om het aandeel betaalbare huur- en koopwoningen te vergroten, voeren we een uitvoeringsgericht volkshuisvestingsprogramma uit dat voortbouwt op de Versnellingsagenda Wonen. We werken met een kansenkaart woningbouw en richten onze inzet op sleutellocaties met de grootste maatschappelijke meerwaarde en goede uitvoerbaarheid binnen de grenzen van de energie-infrastructuur. Samen met woningcorporaties en marktpartijen sturen we op programma’s waarin sociale huur, middenhuur en betaalbare koop een stevige plek krijgen. Via het herstructureringsfonds woningbouw dekken we onrendabele toppen af, zodat kwalitatief goede en dorpsgerichte projecten toch gerealiseerd kunnen worden. Daarnaast blijven we startersleningen actief inzetten om jonge huishoudens te helpen bij de aankoop van hun eerste woning.

Passende, inclusieve woonvormen en doorstroming
Voor het realiseren van voldoende passende, inclusieve woonvormen werken we nauw samen met woningcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties en andere partners. In gebiedsontwikkelingen en herstructureringsprojecten geven we ruimte aan levensloopbestendige woningen, kleinschalige woon(zorg)concepten en woonvormen met ondersteuning nabij voorzieningen. We koppelen deze projecten aan ons volkshuisvestingsprogramma en sturen via urgentieverordening en toewijzingsafspraken op een eerlijke verdeling van woningen over aandachtsgroepen en reguliere woningzoekenden. Door senioren en kwetsbare inwoners een passende, aantrekkelijke woonoptie te bieden, stimuleren we verhuisketens waardoor gezinswoningen vrijkomen voor starters en jonge gezinnen. Zo ondersteunen we langer zelfstandig wonen, versterken we de sociale structuur in onze dorpen en benutten we de bestaande woningvoorraad beter.

Woningbouwopgave nader verdiept
Gelet op het prioritaire karakter van de woningbouwopgave, gaan we hier nader op in.

Onze woningbouwopgave vraagt om een continue stroom van nieuwe passende woningen. We leggen de gewenste woningbouwontwikkelingen en woon(zorg)opgaven vast in een nieuw, uitvoeringsgericht volkshuisvestingsprogramma, dat voortbouwt op de Versnellingsagenda Wonen. Daarbij kiezen we nadrukkelijk voor een actieve rol bij grotere gebiedsontwikkelingen, omdat we alleen zo de benodigde versnelling kunnen realiseren en de programmatische samenhang tussen wonen, voorzieningen, mobiliteit en leefomgeving kunnen borgen. De beschikbaarheid van capaciteit op het elektriciteitsnet zien we hierbij als harde randvoorwaarde. Projecten krijgen prioriteit waar de energie-infrastructuur het ook daadwerkelijk toelaat.

De veranderende woningbehoefte vangen we niet alleen op met nieuwbouw, maar ook door aanpassing en verduurzaming van bestaande woningen, bijvoorbeeld door splitsing, aanpassing voor levensloopbestendig wonen en het toevoegen van kleinschalige woon(zorg)concepten.

Voor de vitaliteit van onze dorpen zetten we bewust in op een mix van doelgroepen. We beperken ons niet tot de vraag van huidige inwoners, maar hebben de ambitie om ook de jongere beroepsbevolking en werkenden van buiten de regio aan ons te binden. Leudal is aantrekkelijk voor mensen die bijvoorbeeld in Zuidoost-Brabant werken, maar bewust voor een dorpse woonomgeving kiezen. Daarnaast erkennen we de bijdrage van internationale werknemers aan onze lokale economie. Met specifiek beleid zorgen we voor goede, veilige en tijdelijke huisvesting, en creëren we via sociale huur en goedkope koopwoningen de mogelijkheid voor wie wil om zich hier blijvend te vestigen. Woningcorporaties zijn daarbij onmisbare partners, zowel in gebiedsontwikkelingen als in (collectieve) burgerinitiatieven.

Concreet hebben wij meer dan 1.500 woningen in de pijplijn. Voor een deel is al een rechtstreekse bouwtitel beschikbaar, voor andere projecten is principemedewerking verleend of worden planologische procedures doorlopen, zodat initiatiefnemers daadwerkelijk kunnen starten met bouwen. In 2027 zijn we een stap verder met aanbestedingen en procedures voor de plannen in onder andere Ell, Baexem, Roggel en Haelen/Nunhem. Ook werken we aan nieuwe invullingen voor vrijkomende schoollocaties en sportvelden, onder meer in Heythuysen, Horn, Hunsel en Kelpen-Oler. Vanuit projecten als Bouwen Kleine Kernen en de Bouwstroom Limburg werken we samen met Wonen Limburg aan ontwikkelmogelijkheden in onder andere Heibloem en Nunhem.

Om deze opgave beheersbaar en uitvoerbaar te houden, werken we met stedenbouwkundige uitgangspunten en kaders, voeren we quickscans op haalbaarheid en verkaveling uit en organiseren we projectteams die het proces van ruimtelijke ontwikkeling en vergunningverlening bewaken en versnellen. Voor gemeentelijke grondposities voeren we marktconsultaties uit, mede in het licht van het Didam-arrest. Corporaties en zorgpartijen zijn daarnaast cruciale partners bij het huisvesten van aandachtsgroepen en urgente woningzoekenden. Samen werken we toe naar een verplichte urgentieverordening en een eerlijkere verdeling van sociale en betaalbare woningen, zoals gevraagd in de Wet versterking regie op de volkshuisvesting per 1 januari 2028. Daarmee verdiepen we onze woningbouwopgave tot een integrale opgave waarin betaalbaarheid, doelgroepenmix, leefbaarheid, energie-infrastructuur en omgevingskwaliteit onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Wat mag dat kosten?

Volkshuisv., leefomgev.+ sted. vernieuw.						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Primitieve begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten						
Ruimte en leefomgeving	2.681	3.922	2.894	2.894	2.894	2.894
Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	1.513	328	2.611	2.340	390	310
Wonen en bouwen	1.787	1.941	1.850	1.858	1.895	1.891
Totale lasten	**5.981**	**6.191**	**7.355**	**7.092**	**5.180**	**5.095**
Baten						
Ruimte en leefomgeving	-343	-327	-150	-150	-150	-150
Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	-116	-52	-2.353	-2.082	-132	-52
Wonen en bouwen	-1.657	-1.079	-992	-992	-992	-992
Totale baten	**-2.116**	**-1.458**	**-3.495**	**-3.224**	**-1.274**	**-1.194**
Mutatie reserves	-963	-942	-128	-132	-171	-169
Resultaat	**2.902**	**3.791**	**3.732**	**3.736**	**3.735**	**3.732**

Verplichte indicatoren

Verplichte indicatoren per programma	Eenheid	Bron	Waarde 2024	Waarde 2025	Waarde 2026	Waarde 2027	Limburg meest recent
P9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	ABF - Systeem Woning-voorraad	2,8	geen data	geen data	geen data	4,7
Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	78,6	geen data	geen data	geen data	27

De indicatoren zijn op 21 juli 2026 gedownload van de site www.waarstaatjegemeente.nl (Besluit Begroting en Verantwoording). Indien er "geen data" staat, dan is vanuit deze site geen gegevens voor dat jaar bekend. Voor actuelere gegevens wordt verwezen naar de vermelde site.

3 Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

3.1.1 Algemeen

De gemeenteraad heeft de bevoegdheid te bepalen welke belastingen een gemeente heft, welke heffingsmaatstaven worden gehanteerd en welke tarieven daarbij gelden. De gemeente is daarbij beperkt in de soorten belastingen / heffingen die ze mag heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de Gemeentewet.

Naast de belastingen heft de gemeenten rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar inwoners. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van diensten niet overschrijden.

De heffing en inning van de belastingen van de gemeente Leudal is grotendeels ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW).

Belastingen	Rechten
Onroerende-zaakbelasting	Afvalstoffenheffing
Toeristenbelasting	Rioolheffing
	Leges
	Begraafrechten

3.1.2 Beleid en tariefstelling

Voor het heffen van de lokale heffingen hanteren wij enkele algemene uitgangspunten. Uitgangspunt blijft om zoveel mogelijk met kostendekkende tarieven te werken. In de volgende paragrafen gaan we nader in op de tarieven.

Onderstaand een overzicht van gerealiseerde en geraamde opbrengsten:

(bedrag x 1.000)

Heffing	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijziging	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
OZB	-7.875	-8.838	-9.653	-10.132	-10.593	-11.086
Rioolheffing	-4.904	-4.914	-4.873	-4.873	-4.873	-4.873
Afvalstoffenheffing	-3.592	-5.863	-5.801	-5.976	-6.158	-6.357
Toeristenbelasting	-1.294	-1.489	-1.489	-1.737	-1.737	-1.737
Baatbelasting	-4	-4	-4	-4	-4	-4
Leges	-1.959	-1.959	-1.959	-1.959	-1.959	-1.959
Begraafrechten	-6	-7	-7	-7	-7	-7
Totaal	**-19.634**	**-23.074**	**-23.787**	**-24.688**	**-25.331**	**-26.023**

3.1.3 Onroerende-zaakbelasting

De onroerende-zaakbelasting (OZB) worden in Leudal geheven bij eigenaren van woningen en niet-woningen en bij gebruikers van niet-woningen. Als grondslag voor deze belastingen wordt de waarde in het economische verkeer (WOZ-waarde) bepaald van elke onroerende zaak. Leudal hanteert tariefdifferentiatie bij het woningen en niet-woning tarief.

De waarde van woningen in Nederland zijn in 2026 met 6.5% gestegen ten opzichte van 2025 (cijfers CBS). Peildatum 1 januari 2026 is de grondslag voor de OZB berekening 2027. De waarde van de woningen stijgt dus weliswaar met 6,5% maar dat betekent niet dan inwoners ook zoveel meer OZB gaan betalen. De inkomsten van de OZB die de gemeente ontvangt worden jaarlijks bijgesteld. Het OZB-tarief wordt in de raadsvergadering van december vastgesteld op basis van de gewenste opbrengsten van de OZB te delen door de WOZ-waarde uit de prognose van de BsGW voor 2027.

De OZB opbrengsten worden jaarlijks minimaal gecorrigeerd voor het bedrag dat gekort wordt op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Daarnaast worden de OZB inkomsten geïndexeerd met de in de meest recente meicirculaire gepubliceerde index prijs bruto binnenlands product (pbbp). Tevens is er voorlopig rekening gehouden met een areaaluitbreiding van 2% (nieuwe WOZ-objecten).

De verwachte OZB voor een gemiddeld huishouden in 2027 bedraagt ongeveer € 357,42 (2026: € 357,17) en is gebaseerd op gegevens die bekend zijn per augustus 2026. Wanneer de definitieve cijfers van BsGW in november 2026 bekend worden gemaakt kunnen er nog aanpassingen plaatsvinden.

				(bedrag x 1.000)
OZB belasting	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
OZB woningen	-6.204	-6.511	-6.808	-7.124
OZB niet woningen eigenaar	-1.979	-2.077	-2.172	-2.273
OZB niet woningen gebruiker	-1.471	-1.543	-1.614	-1.689
Totaal	**-9.653**	**-10.132**	**-10.593**	**-11.086**

3.1.4 Rioolheffing

De rioolheffing wordt opgelegd aan de eigenaar van een perceel door middel van een vast bedrag per zelfstandig gedeelte conform de vastgestelde “Notitie omtrent gemeentelijke belastingen”. Uit deze notitie volgt onder meer dat er beperkte differentiatie plaatsvindt. Voor percelen die onderdeel uitmaken van een omsloten terrein bestemd voor verblijfsrecreatieve doeleinden wordt een tariefstelling van maximaal 60% toegepast.

Met het vaststellen van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026 (GRP) zijn de kaders voor de tariefstelling van de rioolheffing tot en met 2026 vastgesteld. Door de stijgende kosten binnen de gemeentelijke begroting, staat de kostendekkendheid onder druk. Vooralsnog is de voorziening rioolheffing voldoende op peil om de onderdekking op te vangen. Voor 2027 wordt een nieuw Water- en rioleringsprogramma (WRP) opgesteld. Het nieuwe tarief en de impact op de begroting zijn nog niet bekend. In de raadsvergadering van december worden de nieuwe tarieven voor de Water- en rioolheffing vastgesteld. In deze begroting is voor de inkomsten rekening gehouden met het het oude tarief van 2026.

Berekening kostendekkendheid rioolheffing 2027	Bedrag	Dekking
		(bedrag x 1.000)
Kosten taakveld	3.851	
Storting voorziening Riolering	217	
Inkomsten taakveld (excl. heffingen)	-107	
Netto kosten taakveld 7.2	**3.960**	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	496	
Marktconforme rente	108	
BTW	308	
Totale kosten	**4.873**	
Opbrengst heffingen	**-4.873**	
Dekking		100%

3.1.5 Afvalstoffenheffing

Vanaf 2022 wordt er op basis van een nieuwe inzamelsystematiek ingezameld. Het huishoudelijk afval binnen de 16 kernen wordt ingezameld volgens de diftar-systematiek waarbij de differentiatie bepaald wordt door het volume van de restafvalcontainer (vastrecht) in combinatie met het aantal ledigingen. De inzameling van huishoudelijk afval wordt uitgevoerd door de Reinigingsdienst Maasland.

In het kader van de tariefstelling afvalstoffenheffing worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- kostendekking van 100%;
- verdeling van de kosten in vaste en variabele kosten, waarbij de differentiatie plaatsvindt op basis van de verwerkingskosten van het rest- en gft-afval;
- vastrecht wordt opgelegd in het lopende belastingjaar 2027;
- het aantal ledigingen wordt na afloop van het belastingjaar 2027 opgelegd, deze staan op de belastingaanslag van belastingjaar 2028.

Kostenontwikkeling afval
Op basis van de huidige geraamde kosten voor 2027 zijn er iets minder opbrengsten nodig dan 2026 om kostendekkend te zijn. Bij de huidige laten hoort bij 100% kostendekkendheid een tarief van € 374,27, dit is een lichte daling ten opzicht van 2026. Voor te totale opbrengsten van de afvalstoffenheffing is hier rekening mee gehouden. Echter zullen de opbrengsten bij de vaststelling van de tarieven in de raadsvergadering van december deels worden gecompenseerd door de reserve lastenverlichting.

Het streven is om het tarief van de afvalstoffenheffing voor 2027 te bepalen aan de hand van het tarief van 2025 (€ 299,73) rekening houdend met indexatie. Voor 2027 zou dit een tarief betekenen van € 315,60. De Het verschil in kostendekkendheid wordt in de raadsvergadering van december bij de definitieve vaststelling van het tarief voor 2027 incidenteel gedekt uit de reserve lastenverlichting, zodat de dekking voor de begroting niet wijzigt.

Onderstaand is de conceptopbouw van de kostendekkendheid te zien:

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2027	Bedrag	Dekking
	(bedrag x 1.000)	
Kosten taakveld	5.262	
Inkomsten taakveld (excl. heffingen)	-633	
Netto kosten taakveld 7.3	**4.630**	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	226	
Kwijtschelding	88	
BTW	857	
Totale kosten	**5.801**	
te realiseren opbrengst	**-5.801**	100%
Opbrengst heffingen	**-5.801**	
Dekking		100%

3.1.6 Toeristenbelasting

Op grond van artikel 224 Gemeentewet kan toeristenbelasting worden geheven voor personen die niet in de gemeente wonen, maar wel hier verblijven. Deze personen zijn niet als ingezetene in de basisregistratie personen ingeschreven. Hetgeen anders dan de naam doet vermoeden zullen alle overnachtingen (recreatief of beroepsmatig) tegen een vergoeding tot een belastingplicht leiden. Voor de gemeente Leudal blijft het tarief voor 2027 ongewijzigd op € 1,50 per persoon per nacht. Zoals bij de begroting 2025 is vastgesteld zal in 2028 een tariefsverhoging plaatsvinden naar € 1,75.

Toeristenbelasting	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	(bedrag x 1.000)			
Toeristenbelasting	-1.489	-1.737	-1.737	-1.737
Totaal	**-1.489**	**-1.737**	**-1.737**	**-1.737**

3.1.7 Leges

De legesopbrengsten voor diensten die de gemeente op verzoek levert mogen, op basis van artikel 229 van de Gemeentewet, maximaal 100% kostendekkend zijn. Fiscaal gezien wordt daaraan voldaan wanneer de totale baten de totale lasten op verordening (macro) niveau niet overschrijden.

De eisen van het BBV gaan een stuk verder dan de fiscale eisen. Er dient cijfermatig inzicht te worden gegeven met betrekking tot de kostendekkendheid van afzonderlijke onderdelen van de verordening.

In december worden de tarieven ter definitieve vaststelling aan de raad aangeboden. De legestarieven van titel 1, titel 2 en titel 3 zijn pas bekend na de definitieve vaststelling.

De baten voor titel 1 zijn niet kostendekkend (80%). Dit komt vooral door de kosteloze huwelijken die de gemeente moet aanbieden. Daarnaast worden er hogere kosten gemaakt voor reisdocumenten, rijbewijzen en bijzondere wetten, waarvoor wettelijke maximum tarieven gelden.

De baten voor titel 2 zijn niet kostendekkend (86%). Dit komt door hogere kosten gemaakt voor de Omgevingsvergunningen.

De baten voor titel 3 zijn niet kostendekkend (76%). Veel gemeenten kiezen ervoor om de tarieven in deze titel niet te hoog vast te stellen vanwege de gedachte dat hoge tarieven voor deze diensten ertoe zou kunnen leiden dat potentiële horeca zich niet in de gemeente wil vestigen of dat er minder evenementen worden georganiseerd.

		(bedragen x 1.000)
Berekening kostendekkendheid leges 2025	**Begroot 2027**	**Dekking**
Kosten titel 1	1.433	
Kosten titel 2	926	
Kosten titel 3	22	
Kosten totaal	**2.382**	
Baten titel 1	-1.142	
Baten titel 2	-800	
Baten titel 3	-17	
Baten totaal	**-1.959**	
Dekking titel 1 Algemene dienstverlening		80%
Dekking titel 2 Omgevingsvergunningen		86%
Dekking titel 3 Europese dienstenrichtlijn		76%
Totale dekking		**82%**

3.1.8 Begraafrechten

In het kader van de tariefstelling begraafrechten wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd:

- Streven naar een zo goed mogelijke onderhoudstoestand van de begraafplaatsen.

De kosten voor het onderhoud en groenvoorziening stijgen, echter worden deze niet doorbelast via de heffing.

3.1.9 Kwijtschelding

Bij de overgang van de uitvoering van de belastingen naar BsGW is de uitvoering op een aantal beleidsvlakken geharmoniseerd. Bij de kwijtschelding betekende de overgang naar BsGW feitelijk een verruiming van het beleid bij de verlening van automatische kwijtschelding.

Ook voor 2027 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- hantering kwijtscheldingsnormen van 100%;
- kwijtschelding heeft betrekking op de afvalstoffenheffing (vastrecht), en de ledigingen
- automatische kwijtschelding vindt plaats conform toetsing door Inlichtingenbureau.

De verwachte kwijtschelding voor 2027 bedraagt € 88.000.

3.1.10 Woonlasten

Onder woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Onderstaand overzicht geeft de effecten van de concept tarieven weer voor 2027. Tevens geeft dit overzicht de tariefontwikkeling van de drie belangrijkste gemeentelijke belastingen.

Jaar	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffen-heffing	Totaal eigenaar	Totaal gebruiker	Eigenaar en gebruiker
2025	326,73	282,51	299,73	609,24	299,73	908,97
2026	357,17	282,51	377,06	639,68	377,06	1016,74
*2027**	*357,42*	*282,51*	*315,60*	*639,93*	*315,60*	*955,53*

**Op basis van prognose. De tarieven voor 2027 worden definitief vastgesteld in de raadsvergadering van december.*

In 2026 hanteren de omliggende gemeenten de volgende tarieven bij een gemiddeld huishouden:

Gemeente	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffen-heffing	Totaal
Leudal	357,17	282,51	377,06	1016,74
Weert	342,12	242,16	367,92	952,20
Nederweert	447,36	316,08	255,24	1018,68
Roermond	438,98	200,54	347,48	987,00
Maasgouw	363,64	312,37	298,50	974,51
Echt-Susteren	342,40	308,80	283,00	934,20
Roerdalen	399,12	248,00	353,00	1000,12
Peel en Maas	292,34	318,60	260,00	870,94
Horst aan de Maas	472,00	287,00	280,79	1039,79
Gemiddeld	**331,46**	**247,67**	**282,47**	**977,13**
Gemiddelde Limburg	**385,64**	**254,08**	**340,20**	**979,92**

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Algemeen

Door aandacht te hebben voor het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat substantiële risico's leiden tot een bijstelling van de uitvoering van programma's. We gaan zorgvuldig om met risico's en maken bewuste afwegingen bij het aangaan van risico's en nemen passende beheersmaatregelen. Als een risico's zich voordoet kunnen we dit dragen. Een gezond weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de uitvoering van het beleid stagneert. De risicobeheermatrix is het instrument om bovenstaande inzichtelijk te maken. Deze wordt twee keer per jaar geactualiseerd. Op 18 maart 2025 is de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2025 vastgesteld.

Deze paragraaf geeft inzicht in de weerstandscapaciteit, weerstandsvermogen en de financiële kengetallen.

3.2.2 Weerstandscapaciteit

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- De weerstandscapaciteit: dit zijn middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken.
- Alle risico’s waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die materieel van invloed kunnen zijn op de meerjarige financiële positie.

De omvang van het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Dit is van belang bij een financiële tegenvaller. Door alert te zijn op het weerstandsvermogen, voorkomen we dat elke financiële tegenvaller leidt tot bezuinigingen.

Inventarisatie weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit is de verzamelterm van alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-voorziene financiële tegenvallers te bekostigen. Het gaat om buffers in het eigen vermogen respectievelijk in de exploitatie, die kunnen worden vrijgemaakt om niet-begrote kosten van optredende risico’s die onverwachts en substantieel zijn te dekken, zonder dat dit gevolgen heeft voor het beleid en de uitvoering van taken. De weerstandscapaciteit en de daarmee samenhangende risico’s worden uitgedrukt in geld.

Er is onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.
De gemeente Leudal gebruikt in eerste instantie de incidentele weerstandscapaciteit (begrotingssaldo, budget onvoorzien en algemene reserve) om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken. Vervolgens zal hiervoor bij de eerstvolgende begroting dekking gezocht worden. Lukt dit niet, dan rest de structurele weerstandscapaciteit (de onbenutte belastingcapaciteit) als dekkingsmiddel.

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Het zijn de direct aan te wenden middelen voor tegenvallers. De volgende reserves kunnen worden gerekend tot de incidentele weerstandscapaciteit:

- algemene reserve
- post onvoorzien

Met name de algemene reserve bepaalt de weerstandspositie van de gemeente Leudal.

De structurele weerstandscapaciteit heeft betrekking op het vermogen om onverwachte tegenvallers structureel in de lopende begroting op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. De middelen die dat vermogen bepalen zijn:

- de structurele exploitatieruimte
- de beïnvloedbare ruimte binnen de begroting
- de resterende (onbenutte) belastingcapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is:

	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	*(bedrag x 1.000)* Primitieve begroting 2027
Algemene reserve 31-12-	26.266		
Algemene reserve 1-1-		26.266	31.627
Onvoorzien		1	1
Saldo rekening/begrotingssaldo	11.974	2.570	3.639
Totaal	**38.240**	**28.837**	**35.267**

De weerstandscapaciteit van de gemeente Leudal is € 975 per inwoner (aantal inwoners 36.157).

3.2.3 Risico's

Inventarisatie risico's
Voor de begroting 2027 is de risicobeheermatrix opgesteld en opgenomen in de bijlage. De risico's in de risicobeheermatrix bestaan uit structurele risico's en incidentele risico's. Ook is een berekening gemaakt van het weerstandsratio voor zowel de incidentele als ook de structurele risico's. Dit is opgenomen in deze paragraaf.

3.2.4 Onderlinge relatie

Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit
Het weerstandsvermogen geeft aan of de gemeente Leudal in staat is negatieve financiële consequenties van risico's zelfstandig op te vangen. Achterliggend doel hiervan is dat er gestuurd wordt op een weerstandsvermogen dat voldoende dekking geeft voor de risico's.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen (BBV art. 11 lid 1):

- de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Deze relatie komt tot uitdrukking in een ratio die wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (de financiële risico's). Wanneer de ratio minder is dan 1, dan zijn er theoretisch niet genoeg middelen beschikbaar om de risico's af te dekken. Daarom wordt minimaal gestreefd naar een ratio van 1,5.
Indien de ratio lager uitvalt dan 1 wordt er uiterlijk binnen één jaar een voorstel aan de raad voorgelegd om de beschikbare weerstandscapaciteit te vergroten en/of de benodigde weerstandscapaciteit te verlagen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in zowel het incidentele als het structurele weerstandsvermogen.

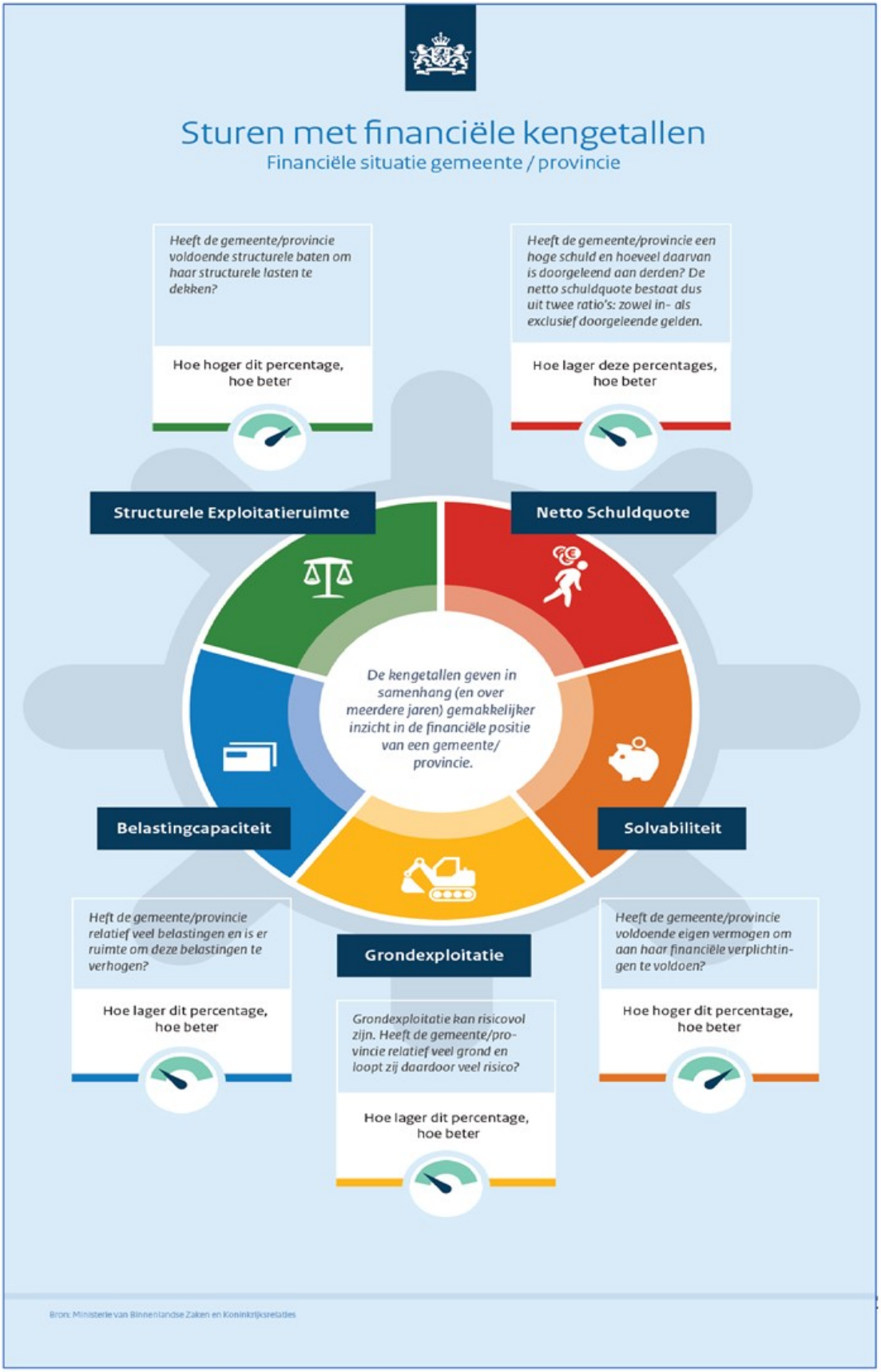
Weerstandsvermogen	**2027**
Algemene reserve stand 31-12-2026	31.627
Begrotingssaldo	3.639
Weerstandsvermogen	35.266
Incidentele risico's	2.592
Structurele risico's	2.700
Totale risico's	5.292
Minimale weerstandsratio	1,5
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	7.938
Weerstandsratio stand 31-12-2027	**6,7**

3.2.5 Financiële kengetallen

Als gemeente zijn we verplicht de onderstaande vijf financiële kengetallen op te nemen in de jaarrekening en begroting. Deze kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkelingen in de gemeente. De samenhang tussen de kengetallen hierin is belangrijk. De kengetallen en beoordeling zijn bedoeld om de financiële positie inzichtelijk te maken en kunnen daarnaast gebruikt worden als vergelijking tussen gemeenten.

Bij ultimo jaar	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Bandbreedte	Beoordeling Leudal begrotingsjaar
Netto schuldquote	8%	28%	57%	60%	116%	120%	Cat A <90% Cat B >90 < 130% Cat C > 130 %	Cat A
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	3%	23%	52%	55%	111%	115%	Cat A <90% Cat B >90 < 130% Cat C > 130 %	Cat A
Solvabiliteitsratio	59%	61%	53%	50%	36%	33%	Cat A > 50% Cat B >20 < 50% Cat C <20 %	Cat A
Structurele exploitatieruimte	11%	2%	4%	-6%	-3%	-4%	Cat A > 0% Cat B 0% Cat C < 0 %	Cat A
Grondexploitatie	1%	2%	5%	0%	0%	0%	Cat A <20% Cat B >20 < 35% Cat C > 35%	Cat A
Belastingcapaciteit	81%	93%	87%	87%	87%	87%	Cat A <95% Cat B >95 < 105% Cat C > 105 %	Cat A

In de tabel wordt per kengetal aangegeven in welke categorie de gemeente Leudal zit. Hierbij wordt alleen het kengetal in het begrotingsjaar als waarde genomen voor de toekenning van de categorie. Categorieën zijn als volgt:
A = Goed
B = Voldoende
C = Onvoldoende

Sturen met financiële kengetallen
Financiële situatie gemeente / provincie
Heeft de gemeente/provincie voldoende structurele baten om haar structurele lasten te dekken?
Hoe hoger dit percentage, hoe beter
Heeft de gemeente/provincie een hoge schuld en hoeveel daarvan is doorgeleend aan derden? De netto schuldquote bestaat dus uit twee ratio's: zowel in- als exclusief doorgeleende gelden.
Hoe lager deze percentages, hoe beter
Structurele Exploitatieruimte
Netto Schuldquote
De kengetallen geven in samenhang (en over meerdere jaren) gemakkelijker inzicht in de financiële positie van een gemeente/ provincie.
Belastingcapaciteit
Solvabiliteit
Grondexploitatie
Heft de gemeente/provincie relatief veel belastingen en is er ruimte om deze belastingen te verhogen?
Hoe lager dit percentage, hoe beter
Grondexploitatie kan risicovol zijn. Heeft de gemeente/provincie relatief veel grond en loopt zij daardoor veel risico?
Hoe lager dit percentage, hoe beter
Heeft de gemeente/provincie voldoende eigen vermogen om aan haar financiële verplichtingen te voldoen?
Hoe hoger dit percentage, hoe beter
Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Netto schuldquote
De netto schuldquote geeft inzicht in de mate waarin de schuldenlast (aflossing en rente) drukt op de exploitatie, met andere woorden hoeveel schuld kan een gemeente dragen. Dit kengetal wordt berekend door het totaal van de geleende gelden te delen door de totale jaarlijkse baten en wordt uitgedrukt in een percentage van de totale jaarlijkse baten. Het kengetal is hiermee gevoelig voor schommelingen in de baten. De signaalwaarden voor de netto schuldquote zijn als volgt:

- < 90% gezonde positie
- > 100% Vanaf 100% blijft er te weinig leencapaciteit over om financiële tegenvallers op te vangen
- > 130% Vanaf 130% is er sprake van een hoge schuld.

De netto schuldquote van de gemeente Leudal voor 2027 is 57% en zit onder de grens van 90%. Dit betekent dat er voldoende ruimte is om leningen aan te trekken als dit nodig is. Met de te verwachten investeringen binnen onze gemeente is het gunstig dat deze indicator laag is.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Hierdoor wordt inzichtelijk wat het aandeel van verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen van de gemeente Leudal voor 2027 is 52% en zit onder de grens van 90%.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële termijn verplichtingen op lange termijn te voldoen. Dit kengetal geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal. De uitkomst van het kengetal geeft aan welk deel van het gemeentebezit is afbetaald doordat er geen schuld op rust. Hoe lager de ratio hoe meer het bezit met schulden is belast.
Gemeenten hebben een vermogensbuffer nodig voor het opvangen van tegenvallers. De maat voor een voldoende solvabiliteit is een ratio groter dan 20% (VNG).
In de Nota Reserves en Voorzieningen gemeente Leudal 2023-2026 wordt een gewenst solvabiliteitsrisico benoemd van circa 40%. Voor 2027 is dit 53% en daarmee voldoende. We zijn in staat om aan onze lange termijn verplichtingen te voldoen vanuit het eigen vermogen. Met het oog op toekomstige grote investeringen is het belangrijk dit kengetal te beoordelen, deze zal dan gaan dalen maar blijft ook in 2030 voldoende (boven de 20%).

Structurele exploitatieruimte
Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel en reëel begrotingsevenwicht wordt er onderscheid gemaakt in structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt berekend door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves te delen door de totale baten. Dit wordt uitgedrukt in een percentage. Een percentage waarmee beoordeeld kan worden welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Structurele baten en lasten zijn baten en lasten die jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Incidentele baten en lasten zijn posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden.

Voor de gemeente Leudal is de ratio in 2027 4% en daarmee positief; de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten.

Grondexploitatie
Het financiële kengetal grondexploitatie geeft in een percentage weer hoe de waarde van de grond zicht verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze moet worden terugverdiend bij de verkoop. Binnen onze gemeente hebben we relatief weinig grote grondexploitaties. Hierdoor lopen we minder risico op grote tekorten als grondposities in waarde dalen.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft aan hoeveel belasting een gemeente jaarlijks kan innen en wordt bepaald door de totale WOZ-waarde van alle woningen en niet-woningen in de gemeente. De onbenutte belastingcapaciteit geeft aan hoeveel ruimte de gemeente heeft om, met inachtneming van de wetgeving, maximale extra inkomsten te genereren uit de gemeentelijke heffingen. Voor de gemeente Leudal is de belastingcapaciteit in 2027 93% en daarmee is er voldoende ruimte om mogelijke toekomstige tekorten op te vangen binnen de begroting.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) presenteert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde.

3.2.6 Indexering

In Leudal maken wij in de begroting gebruik van "lopende prijzen" in de berekening van de inkomsten uit het gemeentefonds. Dit betekent dat we aan de batenkant rekening houden met toekomstige indexeringen. Hierdoor is het verplicht om ook aan de lastenkant indexatie toe te passen.
De eenvoudigste methode voor indexering is werken met een stelpost voor indexering. Bij deze methode wordt op het moment dat de daadwerkelijke indexering bekend is dat bedrag vanuit de stelpost toegevoegd aan dat betreffende budget. Een eventueel restant valt jaarlijks standaard vrij bij de 2e Raadsrapportage ten gunste van het begrotingssaldo.
Jaarlijks worden de budgetten die onderhevig zijn aan eventuele indexatie beoordeeld. Afhankelijk van de soort kosten wordt bekeken welk indexeringspercentage het best passend is. We maken onderscheid in de volgende indexeringen:

- Loonvoet sector overheid (Lvo)
- CAO gemeenten (CAO)
- Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) / Prijsontwikkeling Particuliere Consumptie (PPC)
- Prijs bruto binnenlands product (Pbbp)

De Lvo wordt gebruikt bij posten waarvan het merendeel bestaat uit loonkosten (bijvoorbeeld subsidie welzijnswerk). De financiële gevolgen van de afgesloten CAO zijn direct verwerkt in de loonkostenbudgetten. De huidige CAO loopt tot en met 31 maart 2027. Voor de periode vanaf 1 april 2027 wordt de Lvo gebruikt. Bij Wmo en jeugdzorg is het gebruikelijk te indexering met de OVA/PPC, die jaarlijks landelijk wordt vastgesteld. Alle overige posten die voor indexering in aanmerking komen zijn geïndexeerd met het in de meicirculaire vastgestelde pbbp.
In de oude beheerplannen is in het verleden geen rekening is gehouden met indexatie. Bij de actualisatie van de beheerplannen is berekend dat de huidige beheerplannen hierdoor 40% geïndexeerd moeten worden om het werk op de huidige manier te kunnen vervolgen. Om dit recht te trekken zijn de budgetten van de beheerplannen voor het jaar 2027 met 40% geïndexeerd.

Jaarlijkse indexering	2027	2028	2029	2030
Lvo	4,2%	4,0%	3,6%	3,5%
CAO	3,2%	4,0%	3,6%	3,5%
OVA/PPC	3,6%	3,6%	3,6%	3,6%
Pbbp	2,5%	2,9%	2,5%	2,6%
Pbbp beheerplannen	40,0%	2,9%	2,5%	2,6%

In de begroting werken we met een tweetal stelposten: de stelpost loon/prijs en de stelpost CAO. Deze stelposten zijn cumulatief. Dit wil zeggen dat bijvoorbeeld de stelpost 2030 is samengesteld uit de stelpost 2027 tot en met 2030. Voor de stelpost loon/prijs wordt 10% van de berekende omvang elk volgend jaar als risico in de weerstandsparagraaf meegenomen. (t+1 10% t+2 20% t+3 30%).

Hoogte indexering	2027	2028	2029	2030
				(bedrag x 1.000)
CAO	805	1.834	2.789	3.759
Loon/prijs	2.969	4.923	6.543	8.411
Totaal	**3.774**	**6.757**	**9.332**	**12.170**

Stelposten in begroting	2027	2028	2029	2030
Stelpost CAO	805	1.834	2.789	3.759
Stelpost loon/prijs	2.969	4.431	5.235	5.888
Totaal	**3.774**	**6.265**	**8.024**	**9.647**

Risicobeheermatrix	2027	2028	2029	2030
CAO	0	0	0	0
Loon/prijs	0	492	1.309	2.523
Totaal	**0**	**492**	**1.309**	**2.523**

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Algemeen

Deze paragraaf beschrijft het beleid voor de kapitaalgoederen van de gemeente en de gevolgen daarvan voor de komende jaren. Kapitaalgoederen zijn voorzieningen die van groot maatschappelijk belang zijn, een lange levensduur hebben en een hoge vervangingswaarde vertegenwoordigen. Denk hierbij aan wegen, riolering, bruggen en andere civiele kunstwerken, openbare verlichting, groenvoorzieningen en gemeentelijke gebouwen.

Een groot deel van het gemeentelijk vermogen bestaat uit deze fysieke voorzieningen in de openbare ruimte en het gemeentelijk vastgoed. Om deze goed te beheren, zijn voor de verschillende onderdelen meerjarenplannen opgesteld. In deze plannen staat beschreven hoeveel voorzieningen er zijn, welk kwaliteitsniveau wordt nagestreefd en welke kosten nodig zijn voor beheer, onderhoud en vervanging.

In 2026 is het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld voor de daaropvolgende jaren voor wegen, GRP, Kunstwerken, Openbare Verlichting en Groen. Daarbij is vastgesteld dat de benodigde budgetten hoger zijn dan in de vorige plannen. Dit komt onder andere door stijgende prijzen, indexeringen, uitbreiding van het areaal en een toenemende onderhouds- en vervangingsopgave. Voor verschillende kapitaalgoederen geldt namelijk dat deze het einde van hun technische levensduur naderen. In het IBOR is invulling gegeven aan deze onderhouds- en vervangingsopgave.

Prgr	Omschrijving	Vaststelling raad	Frequentie	Volgende actualisatie	Voorziening	Financieel in de begroting	Achterstallig onderhoud
3	Wegen 2023-2026	2022	1 x p. 4 jaar	2026	Nee	Ja	Nee
8	WRP 2022-2026	2021	1 x p. 5 jaar	2026	Ja	Ja	Nee
3	Kunstwerken 2023-2026	2023	1 x p. 4 jaar	2026	Nee	Ja	Nee
3	Openbare verlichting 2023-2026	2023	1 x p. 4 jaar	2026	Nee	Ja	Nee
6	Groen 2023-2026	2022	1 x p. 4 jaar	2026	Nee	Ja	Nee
1	Gemeentelijk vastgoed 2023-2026	2022	1 x p. 4 jaar	2026	Nee	Ja	Nee

3.3.2 Wegen

Voor de instandhouding van een duurzame, veilige en toekomstbestendige openbare ruimte is het belangrijk dat deze wordt onderhouden en dat het beheer geborgd is. In de diverse beheerplannen (Groen, Wegen, Riolering en Water, Openbare Verlichting en civiele kunstwerken) wordt aangegeven op welke wijze dit wordt ingevuld en hoe dit wordt gefinancierd.

Met alle maatschappelijke en fysieke opgaven in de leefomgeving is een integrale blik op -en integrale sturing in de buitenruimte belangrijk. Dit vraagt om nog meer samenwerking tussen interne beheer- en beleidsvelden, én met externe partners zoals inwoners, bedrijven en instellingen. De looptijd van verschillende beheerplannen loopt eind 2026 af. Daarom is ervoor gekozen één integraal beleidsplan (IBOR) op te stellen met een beheervertaling naar alle afzonderlijke assets. Het beheerplan wegen is hier een onderdeel van.

De ervaringen uit de pilot "wortelopdruk" is meegenomen in het beheerplan groen en bomen (een van de andere assets). Hier wordt dan ook structureel extra budget gevraagd voor het aanpakken van wortelopdruk, veroorzaakt door gemeentebomen.

Bij het vaststellen van het IBOR wordt tevens ingestemd met het beschikbaar stellen van de benodigde budgetten voor het uitvoeren van het onderhoud aan de wegen en o.a. het groen op minimaal kwaliteitsniveau B. We streven echter ook naar differentiatie op specifieke plekken (doelstelling uit integrale beleidsplan en het coalitieprogramma "Vasthouden wat werkt, verbeteren wat nodig is"). In samenspraak met bestuurders, inwoners en inhoudsdeskundigen beoordelen we waar deze specifieke plekken kunnen ontstaan. Door burgerparticipatie te bevorderen, stimuleren we dat daarnaast dat de gebruikers van de openbare ruimte ideeën en initiatieven aandragen en hieraan gekoppeld zelf werkzaamheden verrichten in de openbare ruimte.

In het beheerplan is gerekend met de kosten voor vervanging op basis van de levensduur benadering. Ondanks dat de openbare ruimte op een goed niveau wordt onderhouden, is het onvermijdelijk dat een weg of een groenelement aan het einde van de levensduur vervangen moet worden. Uit deze benadering en het uitgangspunt dat de maximale leeftijd van verhardingen 60 jaar is, blijkt dat over enkele jaren (2025-2035) een duidelijke piek in de vervangingsinvestering komt. Deze piek is te verklaren, doordat er tussen 1960 en 1980 diverse grote uitbreidingsplannen zijn gerealiseerd.

	2027	2028	2029	2030
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud wegen	1.486	1.487	1.488	1.488
Vervangingsinvestering infrastructurele werken	2.760	2.760	2.760	2.760

3.3.3 Riolering

Voor de instandhouding van een duurzame, veilige en toekomstbestendige openbare ruimte is het belangrijk dat deze wordt onderhouden en dat het beheer geborgd is. In de diverse beheerplannen (Groen, Wegen, Riolering en Water, Openbare Verlichting en civiele kunstwerken) wordt aangegeven op welke wijze dit wordt ingevuld en hoe dit wordt gefinancierd.

Met alle maatschappelijke en fysieke opgaven in de leefomgeving is een integrale blik op -en integrale sturing in de buitenruimte belangrijk. Dit vraagt om nog meer samenwerking tussen interne beheer- en beleidsvelden, én met externe partners zoals inwoners, bedrijven en instellingen. De looptijd van verschillende beheerplannen loopt eind 2026 af. Daarom is ervoor gekozen één integraal beleidsplan (IBOR) op te stellen met een beheervertaling naar alle afzonderlijke assets. Het beheerplan riolering en water is hier een onderdeel van.

Landelijk worden steeds hogere eisen en wettelijke verplichtingen aan de waterbeheerders opgelegd. Om hieraan te voldoen, werken we op het gebied van de zorg voor de waterketen al enkele jaren samen in het samenwerkingsverband Waterpanel Noord. Deze samenwerking heeft geleid tot het gezamenlijk opstellen van één Waterketenplan (WKP) en 15 afzonderlijke Gemeentelijke Rioleringsplannen (GRP).

Doordat water steeds meer in breed perspectief moet worden gezien wordt voor de periode 2027-2031 een nieuw WRP (Water en Rioleringsplan) opgesteld als opvolger van het GRP. In het nieuwe WRP wordt nog breder ingezoomd op de gemeentelijke watertaken vanuit o.a. waterkwaliteit, kwantiteit, verdroging en vernatting, waterzuivering en grondwaterbescherming. Al deze zaken spelen binnen onze gemeente, waardoor de opgave steeds complexer wordt en hiermee de noodzakelijke investeringen ook steeds omvangrijker en urgenter worden.

In het nieuwe WRP wordt beschreven hoe we onze objecten in de waterketen beheren. Regelmatig reinigen we de objecten en voeren we inspecties uit. Daarnaast vervangen we de objecten wanneer deze niet meer goed functioneren. Door het uitvoeren van de maatregelen die in het WRP benoemd zijn, wordt achterstallig onderhoud of kapitaalvernietiging voorkomen.
De maatregelen en verbeteringen aan het rioolstelsel inclusief de noodzakelijke vervangingsopgave, worden in de lopende planperiode ook uitgevoerd.

				(bedrag x 1.000)
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud riolen	1.304	1.311	1.318	1.318
Vervangingsinvestering riolering (W.R.P.)	3.325	3.308	3.308	3.308

3.3.4 Civieltechnische kunstwerken

Voor de instandhouding van een duurzame, veilige en toekomstbestendige openbare ruimte is het belangrijk dat deze wordt onderhouden en dat het beheer geborgd is. In de diverse beheerplannen (Groen, Wegen, Riolering en Water, Openbare Verlichting en civiele kunstwerken) wordt aangegeven op welke wijze dit wordt ingevuld en hoe dit wordt gefinancierd.

Met alle maatschappelijke en fysieke opgaven in de leefomgeving is een integrale blik op -en integrale sturing in de buitenruimte belangrijk. Dit vraagt om nog meer samenwerking tussen interne beheer- en beleidsvelden, én met externe partners zoals inwoners, bedrijven en instellingen. De looptijd van verschillende beheerplannen loopt eind 2026 af. Daarom is ervoor gekozen één integraal beleidsplan (IBOR) op te stellen met een beheervertaling naar alle afzonderlijke assets. Het beheerplan civieltechnische kunstwerken is hier een onderdeel van.

Onze gemeente heeft ruim 130 bruggen en duikerbruggen in beheer en onderhoud. Veel van de civieltechnische kunstwerken (bruggen en duikers) zijn kort na de Tweede Wereldoorlog geplaatst en raken daardoor verouderd en/of naderen hun technische levensduur. Voor de komende jaren wordt een relatief grote vervangingsopgave verwacht.

De kwaliteit van de civieltechnische kunstwerken wordt bepaald door de mate waarin een kunstwerk veilig, beschikbaar en functioneel is, waarbij gestuurd wordt op een landelijk geldende conditiescore en het voldoen aan de eisen voor constructieve veiligheid. Hiertoe wordt periodiek (optisch) geschouwd en worden instandhoudingsinspecties uitgevoerd. De kunstwerken zijn veilig en functioneel in gebruik, maar vertonen op verschillende locaties tekenen van veroudering en slijtage. Om de veiligheid, beschikbaarheid en functionaliteit ook op langere termijn te waarborgen zijn (onderhouds-) maatregelen, nader onderzoek en vervangingen noodzakelijk. De huidige inspectieresultaten laten zien dat onze gemeente de komende jaren voor een toenemende instandhoudings- en vervangingsopgave staat.

Het IBOR en het bijbehorende beheerplan civieltechnische kunstwerken 2027-2031 beschrijven welke werkzaamheden de komende jaren worden uitgevoerd en welke middelen daarvoor nodig zijn.

	2027	2028	2029	2030
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud civieltechnische werken	177	177	177	177
Vervangingsinvestering civieltechnische kunstwerken	0	0	0	0

3.3.5 Openbare verlichting

Voor de instandhouding van een duurzame, veilige en toekomstbestendige openbare ruimte is het belangrijk dat deze wordt onderhouden en dat het beheer geborgd is. In de diverse beheerplannen (Groen, Wegen, Riolering en Water, Openbare Verlichting en civiele kunstwerken) wordt aangegeven op welke wijze dit wordt ingevuld en hoe dit wordt gefinancierd.

Met alle maatschappelijke en fysieke opgaven in de leefomgeving is een integrale blik op -en integrale sturing in de buitenruimte belangrijk. Dit vraagt om nog meer samenwerking tussen interne beheer- en beleidsvelden, én met externe partners zoals inwoners, bedrijven en instellingen. De looptijd van verschillende beheerplannen loopt eind 2026 af. Daarom is ervoor gekozen één integraal beleidsplan (IBOR) op te stellen met een beheervertaling naar alle afzonderlijke assets. Het beheerplan openbare verlichting is hier een onderdeel van.

In het vastgestelde IBOR zijn de benodigde investeringen voor het verduurzamen en de benodigde vervangingen van de openbare verlichting voor de periode 2027-2036 opgenomen. Naast areaalaanpassing, de wettelijke duurzaamheidsopgaven en een keuze in de vervangingsopgave is vastgelegd welke investeringen noodzakelijk zijn voor goed verlichte en veilige openbare ruimte.

De onderhoudsbudgetten zijn gebaseerd op de huidige staat en leeftijd van de openbare verlichtingsinstallaties en de daarbij behorende onderhoudsbehoefte.

Daarnaast blijft de gemeente als installatieverantwoordelijke verantwoordelijk voor een veilige elektrische installatie. Om aan deze verantwoordelijkheid te voldoen, worden jaarlijks meer dan 100 lichtmasten elektrotechnisch geïnspecteerd volgens de richtlijnen van de NEN 3140. Deze inspecties zijn noodzakelijk om de veiligheid van de installatie te waarborgen, gebreken tijdig op te sporen en te voldoen aan de wettelijke zorgplicht.

				(bedrag x 1.000)
	2027	2028	2029	2030
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud openbare verlichting	112	112	112	112
Vervangingsinvestering openbare verlichting	694	574	732	328

3.3.6 Groenvoorziening

Voor de instandhouding van een duurzame, veilige en toekomstbestendige openbare ruimte is het belangrijk dat deze wordt onderhouden en dat het beheer geborgd is. In de diverse beheerplannen (Groen, Wegen, Riolering en Water, Openbare Verlichting en civiele kunstwerken) wordt aangegeven op welke wijze dit wordt ingevuld en hoe dit wordt gefinancierd.

Met alle maatschappelijke en fysieke opgaven in de leefomgeving is een integrale blik op -en integrale sturing in de buitenruimte belangrijk. Dit vraagt om nog meer samenwerking tussen interne beheer- en beleidsvelden, én met externe partners zoals inwoners, bedrijven en instellingen. De looptijd van verschillende beheerplannen loopt eind 2026 af. Daarom is ervoor gekozen één integraal beleidsplan (IBOR) op te stellen met een beheervertaling naar alle afzonderlijke assets. Het beheerplan groen en bomen is hier een onderdeel van.

In het IBOR is kwaliteitsniveau B het uitgangspunt. Dit betekent dat de openbare ruimte schoon, veilig en functioneel wordt gehouden op een niveau dat past bij de verwachtingen van inwoners en gebruikers.
Er is extra aandacht voor bomen die problemen veroorzaken in de openbare ruimte. De ervaringen uit de pilot "wortelopdruk" is hierin meegenomen. Ook wordt gekeken naar bomen die op een minder geschikte groeiplaats staan, te dicht bij woningen of percelen groeien of waarvan de boomsoort niet optimaal past bij de locatie.
In het plantseizoenen 2026-2027 worden de nog resterende bomen uit het 37.000 bomen-plan geplant. Hiermee leveren we een belangrijke bijdrage aan biodiversiteit, klimaatadaptatie, een aantrekkelijke leefomgeving en de vergroening van onze gemeente.

				(bedrag x 1.000)
	2027	2028	2029	2030
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud groen	2.080	2.080	2.080	2.080
Vervangingsinvestering groen	193	193		

3.3.7 Gebouwen en sportaccommodaties

Het reguliere onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen wordt uitgevoerd volgens het door de raad vastgesteld meerjarenonderhoudsplanning 2025-2028 (MJOP). Halverwege de looptijd van het onderhoudsplan vindt een herijking plaats. Deze actualisatie is verwerkt in de huidige begroting. Daarbij houden we rekening met wijzigingen in de vastgoedportefeuille, prijsontwikkelingen en indexeringen. Zo blijft het onderhoudsplan aansluiten bij de actuele situatie en de verwachte kosten voor beheer en onderhoud van het gemeentelijk vastgoed.

In november 2024 is het Duurzaam Meerjarig Onderhoudsplan (DMJOP) vastgesteld. In het kader van het Duurzaam Meerjarig Onderhoudsplan (DMJOP) is een fasering vastgesteld voor het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Op basis van deze planning is ervoor gekozen om in 2027 de panden (gemeentehuis en BMV de Roffert, incl. gymzaal) aan te pakken. Met deze werkzaamheden werken we stapsgewijs aan een energiezuinige, duurzame en toekomstbestendige vastgoedportefeuille. De maatregelen dragen bij aan het verlagen van het energieverbruik, het verminderen van de CO2-uitstoot en het verbeteren van het gebruikscomfort van de gebouwen.

	2027	2028	2029	2030
In begroting opgenomen:				
Klein onderhoud DMJOP	566	637	532	681
Jaarlijkse storting voorziening vastgoed groot onderhoud	1.855	1.855	1.855	1.855
Investeringen duurzaamheid gemeentelijke gebouwen en accommodaties	780	780	780	780

3.4 Financiering

3.4.1 Algemeen

De financieringsfunctie heeft betrekking op het beleid voor de financieringsrisico's en de verwachtingen hierin. Verantwoord financieren en tijdig beschikbaar hebben van financieringsmiddelen tegen zo gunstig mogelijke prijzen. Hierbij wordt rekening gehouden met de randvoorwaarden (kasgeldlimiet en renterisiconorm) en de aard van de financieringsbehoefte (kort versus lang).
We geven inzicht in de financieringsbehoefte, in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Centraal staat het treasurybeleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

De wettelijke kaders hiervoor zijn vastgelegd in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido), de wet Houdbare gemeentefinanciën (Hof), het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Daarnaast is de Financiële verordening Gemeente Leudal 2025 en het Treasurystatuut 2023 Gemeente Leudal van toepassing.

3.4.2 Rente risicobeheer

Het is belangrijk om risico's gestructureerd en systematisch te managen en te wegen. Rentefluctuaties hebben niet alleen gevolgen voor de rentelasten of -opbrengsten bij het aantrekken en/of uitzetten van gelden, maar ook voor de koersen van obligaties.
Hieronder worden de verschillende risico's toegelicht.

Renterisico
Het beheersen van het renterisico wordt gedaan door het berekenen van de kasgeldlimiet voor schulden korte termijn en de renterisiconorm voor langlopende schulden. Het doel van deze kengetallen is om decentrale overheden te behouden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rentefluctuaties. Er wordt een grens gesteld aan de structuur van de leningen, niet aan de hoogte.
Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet stelt een grens aan leningen met een looptijd van maximaal één jaar (kort geld) die gemeenten hanteren voor de financiering van lopende uitgaven om tijdelijke liquiditeitstekorten op te vangen. De limiet voor het afsluiten van kortlopende geldleningen mag wettelijk maximaal 8,5% bedragen van het begrotingstotaal. Door het hanteren van een limiet wordt voorkomen dat er uitsluitend kortlopende leningen worden afgesloten. Het aantrekken van dit type leningen is aantrekkelijk wanneer de rente laag is met een risico van een stijgende rente bij herfinanciering. Bij een overschrijding gedurende drie achtereenvolgende kwartalen moet de gemeente maatregelen nemen.

De ruimte onder de kasgeldlimiet is het totale bedrag waarmee de netto-vlottende schuld mag worden verhoogd voordat de grens van de kasgeldlimiet wordt bereikt. Voor de gemeente Leudal is er voldoende ruimte onder de kasgeldlimiet.

				(bedrag x 1.000)
Kasgeldlimiet	**3e kwartaal 2025**	**4e kwartaal 2025**	**1e kwartaal 2026**	**2e kwartaal 2026**
Begrotingstotaal per 1 januari	112.300	112.300	119.846	119.846
Limiet percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Normbedrag	**9.546**	**9.546**	**10.187**	**10.187**
Netto vlottende positie				
Vlottende schuld		142		57
Vlottende middelen	-46.175	-45.008	-33.944	-38.867
Netto saldo	**-46.175**	**-44.866**	**-33.944**	**-38.810**
Onder- overschrijding normbedrag				
Ruimte onder de kasgeldlimiet	**55.721**	**54.412**	**44.131**	**48.997**
Overschrijding kasgeldlimiet				

Renterisiconorm
De renterisiconorm is opgesteld met als doel de rentegevoeligheid van de leningenportefeuille met een looptijd van langer dan een jaar te beperken en beheersbaar te houden. Het renterisico in een bepaald jaar mag wettelijk niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Dit betekent dat het jaarlijks verplichte totaal aan aflossingen en de renteherzieningen kleiner dan 20% van het begrotingstotaal moet zijn. Door een goede spreiding te behouden in de looptijd van de leningenportefeuille wordt flexibiliteit in de toekomst behouden tegen zo laag mogelijke rentetarieven. Voor de gemeente Leudal is er voldoende ruimte onder de renterisiconorm.

				(bedrag x 1.000)
Renterisico	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Begrotingstotaal per 1 januari	124.664	134.399	130.477	126.236
Renterisiconorm (in % van de grondslag)	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Toegestane renterisiconorm	**24.933**	**26.880**	**26.095**	**25.247**
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	5.695	5.060	4.480	3.980
Renterisico vaste schulden	**5.695**	**5.060**	**4.480**	**3.980**
Onder- overschrijding normbedrag				
Ruimte onder de renterisiconorm	**19.238**	**21.820**	**21.615**	**21.267**
Overschrijding van de renterisiconorm				

Liquiditeitsrisico
Liquiditeit richt zich op de vraag of de gemeente genoeg geldmiddelen heeft om op de korte termijn de facturen, salarissen en aflossingen op leningen te betalen zonder dat daarvoor aanvullende financiering moet worden aangetrokken. Het risico bij liquiditeit is dat de gemeente over onvoldoende middelen beschikt om aan bovengenoemde verplichtingen te voldoen.

De gemeente Leudal hanteert het systeem van totaalfinanciering. Dit betekent dat alle uitgaven worden opgeteld en alle inkomsten hier tegenover worden gezet. Als blijkt dat de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten, is er sprake van een financieringsbehoefte. Bij totaalfinanciering zijn leningen niet gekoppeld aan specifieke uitgaven of investeringen, maar aan het saldo van wat de gemeente in totaal uitgeeft en binnenkrijgt.

Een goed inzicht in het verloop van inkomsten en uitgaven leidt tot een goeie sturing op de benodigde liquiditeiten voor de komende jaren, de aan te trekken externe financiering en de ontwikkeling van de rentekosten.

Gemeenten zijn in het kader van schatkistbankieren verplicht hun overtollige liquide middelen boven het drempelbedrag aan te houden in de rijksschatkist. Door deze maatregel hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. De drempel voor verplicht schatkistbankieren is voor gemeenten 2% van het begrotingstotaal, als het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Ook zijn er mogelijkheden om overtollige middelen uit te lenen aan overige decentrale overheden, met inachtneming van wet- en regelgeving.

Bij aanvang van het begrotingsjaar 2027 wordt een theoretisch financieringstekort verwacht van afgerond € 14,7 miljoen, waarbij ervan uit wordt gegaan dat alle in de meerjarenbegroting opgenomen investeringen volgens planning worden uitgevoerd.

In de komende begrotingsperiode dalen de reserves. Deze worden onder andere ingezet ter dekking van een herstructureringsfonds, een dekkingsreserve voor de investeringen duurzaamheid en sloop/tijdelijke huisvesting van de onderwijslocaties uit het IHP (Integraal Huisvestingsplan).

In de komende meerjarenperiode vinden er grote investeringen plaats. In 2023 is reeds een langlopende geldlening aangetrokken van € 15 miljoen, met het oog op grote investeringsprojecten. Dit is niet voldoende om de geplande investeringen in de komende jaren te financieren. Vanaf 2027 zullen er nieuwe leningen aangetrokken moeten worden die leiden tot nieuwe rentelasten. Op dit moment is het nog niet zeker wanneer de leningen aangetrokken moeten worden en wat de hoogte van de rentelasten zijn. In de risicoparagraaf is het renterisico opgenomen.

Bij het aantrekken van leningen houden we rekening met de vereisten uit wet- en regelgeving voor de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Voor een bedrag van maximaal € 9 miljoen (kasgeldlimiet) kan dit met kortlopende geldleningen en voor het overige met langlopende leningen.

Koersrisico
Koersrisico is het risico op een daling van de marktwaarde van de financiële activa. De gemeente Leudal heeft in 2009 het oorspronkelijke bedrag van € 40 miljoen, afkomstig uit verkoop aandelen Essent ingezet voor een beleggingsportefeuille. Door wijzigingen in wet- en regelgeving is het aantrekken van nieuwe beleggingen niet meer mogelijk. Na de laatste aflossing in februari 2025 resteerde in het mandaat van de gemeente Leudal nog € 408.000 in een obligatie. De gemeente Leudal heeft opdracht gegeven tot voortijdige verkoop van deze obligatie (2025 in plaats van 2026) omdat dit in een hogere boekwinst resulteerde. Het mandaat is met deze laatste aflossing en verkoop leeg en het vermogensbeheercontract is beëindigd. Daarom is het koersrisico nihil.

3.4.3 Leningen en garanties

De gemeente Leudal heeft leningen afgesloten om investeringsuitgaven te kunnen doen. Jaarlijks wordt aan de hand van een liquiditeitsprognose beoordeeld of de leningenportefeuille nog voldoende is, of dat er nieuwe leningen aangetrokken moeten worden.

				(bedrag x 1.000)
Leningenportefeuille per 1 januari	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Opgenomen geldleningen	39.385	33.690	28.630	24.150
Af: reguliere aflossingen	- 5.695	- 5.060	- 4.480	- 3.980
Af: vervroegde aflossingen				
Nog op te nemen geldleningen	14.760	28.178	95.418	112.796
Af: reguliere aflossingen		- 1.476	- 2.818	- 9.689
Totaal boekwaarde 31-12-	**48.450**	**55.332**	**116.750**	**123.276**
Gemiddeld rentepercentage geldleningen	**2,43%**	**2,64%**	**2,95%**	**3,08%**

3.4.4 Rentetoerekening

De rentetoerekening geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Volgens wet- en regelgeving wordt de interne rente exact berekend. De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa, die integraal zijn gefinancierd. Het percentage bedraagt 0,50% voor 2027.

		(bedrag x 1.000)
Renteschema	**2027**	**%**
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.069	2,43%
De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-316	
Saldo rentelasten en rentebaten		**753**
De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	0	
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**753**
Rente over eigen vermogen	0	
Rente over voorzieningen	0	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**753**
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-744	-483
Renteresultaat op het taakveld Treasury		**9**
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		**753**
Boekwaarde vaste activa 1-1-2027		**148.840**
Gemiddelde rente		0,51%
Keuze voor de omslag rente		**0,50%**

3.4.5 EMU saldo

In de wet Hof zijn de Europese normen verankerd voor de hoogte en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. De decentrale overheden leveren een gelijkwaardige bijdrage aan het naleven van de EMU-normen (Economische en Monetaire Unie).

De schuldontwikkeling van gemeenten worden gemonitord en mogen niet te hoog oplopen. Er geldt een begrenzing van het bedrag waarmee de netto schuld van de gezamenlijke gemeenten jaarlijks mag toenemen.

Gemeenten krijgen een individuele EMU-referentiewaarde voor het tekort in een jaar.
Voor het sturen op de ontwikkeling van de gemeenteschuld luidt het advies als volgt:
'Let bij het opstellen van de begroting op de ontwikkeling van de hoogte van uw gemeenteschuld. Te hoge schulden zijn slecht voor de financiële gezondheid van de gemeenten. Pas als het plafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten wordt overschreden kan de individuele referentie waarde een rol gaan spelen.'

Onderstaande tabel geeft inzicht in het EMU-saldo:

											(bedrag x 1.000)
					Realisatie 2025	**Begroting 2026 na wijziging**	**Primitieve begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
EMU-SALDO					**3.713**	**-25.025**	**-36.629**	**-7.743**	**-61.113**	**-6.193**
EMU-SALDO referentiewaarde					-5.498	-5.744	-5.744	-5.744	-5.744	-5.744
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde					**9.211**					
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde						**-19.281**	**-30.885**	**-1.999**	**-55.369**	**-449**
Mutaties 1 januari t/m 31 december	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	(+)	-2.294	-1.708	-34	-32	-28	-28
			Uitzettingen	(+)						
		Vlottende activa	Uitzettingen	(+)	1.042	-30.786	-12.928			
			Liquide middelen	(+)	-391	973	-1.000			
			Overlopende activa	(+)	2.612					
	Passiva	Vaste passiva	Vaste schuld	(-)	-6.251	-6.076	9.065	6.882	61.418	6.526
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	(-)	2.674	-420	13.603	828	-333	-361
			Overlopende passiva	(-)	648					
(Verwachte) boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa					185					

3.4.6 Geprognosticeerde balans

Omschrijving	Realisatie 2025	Begroting 2026 na wijziging	Primitieve begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
						(bedrag x 1.000)
Activa 31-12-						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	204	188	154	122	89	57
Materiële vaste activa	120.370	142.392	149.824	145.672	146.689	140.207
Materiële vaste activa MIP		0	24.577	36.539	86.472	93.789
Financiële vaste activa	7.968	6.259	6.225	6.193	6.165	6.137
Totaal vaste activa	**128.542**	**148.840**	**180.781**	**188.526**	**239.416**	**240.190**
Vlottende activa						
Voorraden	1.208	2.442	5.845	215	41	44
Uitzettingen	54.820	25.007	11.079	11.079	11.079	11.079
Overlopende activa	4.728	4.728	4.728	4.728	4.728	4.728
Totaal vlottende activa	**60.756**	**32.177**	**21.652**	**16.023**	**15.848**	**15.852**
Totaal activa 31-12-	**189.298**	**181.017**	**202.433**	**204.548**	**255.264**	**256.042**
Passiva 31-12-						
Vaste passiva						
Eigen vermogen:						
Reserves (excl. begrotingssaldo)	100.339	107.324	101.493	97.529	90.224	88.882
Resultaat boekjaar 2025	11.974					
Begrotingssaldo vorige boekjaren (cummulatief)			2.570	6.209	4.161	985
Begrotingssaldo boekjaar		2.570	3.639	-2.048	-3.176	-4.312
Voorzieningen	8.529	9.163	10.103	10.520	10.632	10.899
Vaste schuld bestaand	45.461	39.385	33.690	28.630	24.150	20.170
Vaste schuld toekomstig			14.760	26.702	92.600	103.106
Totaal vaste passiva	**166.303**	**158.442**	**166.255**	**167.542**	**218.591**	**219.730**
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	6.058	5.638	19.241	20.069	19.736	19.375
Overlopende passiva	16.937	16.937	16.937	16.937	16.937	16.937
Totaal vlottende passiva	**22.995**	**22.575**	**36.178**	**37.006**	**36.673**	**36.312**
Totaal passiva 31-12-	**189.298**	**181.017**	**202.433**	**204.548**	**255.264**	**256.042**

Een geprognosticeerde balans met meerjarig inzicht geeft een beeld van de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. In samenhang met de kengetallen, in paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, geeft de geprognosticeerde balans een indruk van het effect van het beleid in deze meerjarenbegroting op de vermogenspositie van de gemeente. In de investeringen is al rekening gehouden met het Meerjarig InvesteringsPlan (MIP) voor de komende 4 jaren.

3.5 Bedrijfsvoering

3.5.1 Algemeen

De bedrijfsvoering van de gemeente ondersteunt het primaire proces. De bedrijfsvoering maakt het mogelijk dat Leudal samen bouwt aan een duurzame, dienstverlenende en vitale toekomst. De belangrijkste aspecten binnen bedrijfsvoering zijn organisatieontwikkeling, communicatie, financiën, juridische zaken, personeelszaken, archivering, informatievoorziening, ICT, informatieveiligheid, privacy en huisvesting. We bewaken de samenhang tussen deze onderdelen en streven naar een verdere optimalisering van integraliteit en doelmatigheid van onze werkprocessen.

3.5.2 Communicatie

Communicatie als verbindende schakel
Communicatie speelt een belangrijke rol in het ondersteunen van een toegankelijke, betrokken en dienstverlenende organisatie. We versterken de verbinding tussen inwoners, dagelijks bestuur en organisatie. Daarbij zetten we communicatie in om beleid begrijpelijk te maken en maatschappelijke betrokkenheid te vergroten. Begrijpelijk taalgebruik en toegankelijke informatievoorziening staan centraal.

Vijf aandachtspunten
De communicatiestrategie sluit aan op de organisatievisie, het coalitieakkoord en de omgevingsvisie. Binnen vijf strategische aandachtsgebieden werken we aan professionele en toekomstgerichte communicatie:

Communicatie als strategische partner
Communicatie is zoveel mogelijk vanaf het begin betrokken bij beleidsontwikkeling, programma's en projecten. Denk bijvoorbeeld aan trajecten bij wonen en een aantrekkelijke leefomgeving, sociaal domein en dienstverlening, duurzaamheid en het buitengebied. Samen zorgen we voor heldere communicatie en gepaste betrokkenheid.

Herkenbare profilering van bestuur
De advisering van het bestuur op het gebied van communicatie wordt voortgezet. Dat gebeurt onder andere door structurele deelname aan Pho's, het organiseren van factor-B sessies voor het nieuwe college en toepassen van omgevingsanalyses.

Toegankelijke communicatie voor inwoners
We blijven onze communicatie afstemmen op de behoeften van verschillende doelgroepen. Dit doen we op toegankelijke en begrijpelijke wijze door onder andere verbetering van brieven, de inzet van passende on- en offline communicatiekanalen en het borgen van de digitale toegankelijkheid van de website (A-status).

Een communicatiebewuste organisatie
Door middel van trainingen, presentaties en ondersteuning versterken we de communicatieve vaardigheden in de organisatie. Zo wordt communicatie steeds meer een vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks werk. Interne en externe communicatie liggen steeds meer in het verlengde van elkaar.

Datagedreven en lerend vakmanschap
We gaan mee met technologische en maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, toegankelijkheid en datagedreven werken. Daarbij delen we resultaten van onder andere bereik, betrokkenheid en sentiment en gebruiken deze data om van te leren. Zo bouwen we verder aan relevante en impactvolle communicatie.

De uitvoering van deze communicatiestrategie is mogelijk binnen het bestaande budget. We zorgen voor blijvende verbetering van onze communicatie richting inwoners en ondernemers.

3.5.3 Personeel en organisatie

Personeel en organisatie

In 2027 gaan we het HR-beleid evalueren. Ook gaan we de uitvoeringsmaatregelen in lijn brengen met het Concernplan. Hieronder staan enkele speerpunten die daarbij aan bod komen.

Aantrekkelijk werkgeverschap
We hebben een cultuur van korte, informele lijnen, waarbij leren en ontwikkelen onderdeel is van ons dagelijkse werk. We communiceren transparant en bieden medewerkers de ruimte om eigenaarschap te nemen en te groeien in hun rol. Hiervoor tonen we leiderschap dat vertrouwen geeft. We willen mensen aan ons binden die het fijn vinden om te experimenteren en te leren.

In 2027 ligt de focus op de vraag wat onze (toekomstige) medewerkers bindt en boeit. Hierbij kijken we terug naar eerdere uitvoeringsmaatregelen, evalueren die en komen met nieuwe maatregelen voor de komende jaren.

Opleiden & Ontwikkelen
Komend jaar gaan we meer inhoud geven om de waarden uit de organisatievisie door te vertalen naar de dagelijkse praktijk zodat we de waarden uit de organisatievisie door de hele organisatie heen steeds meer verankeren in ons gedrag en houding. Hiervoor gaan we o.a. de werving & selectie doorontwikkelen en de ontwikkelgesprekken meer richting geven op deze elementen.

Ook hebben we op het gebied van opleiden drie concrete opgaves.
We gaan:
- opleidingen vanuit het centrale opleidingsbudget evalueren op resultaat;
- meer de nadruk leggen op de centrale opleidingsbehoefte (naast de individuele ontwikkelbehoefte van medewerkers).
- onderzoeken in hoeverre een leerplatform ons daarbij kan ondersteunen.

Duurzame inzetbaarheid / Modern Werken
Mentaal, sociaal, fysiek en digitaal fit blijven, wordt steeds belangrijker. Het tempo waarin veranderingen plaatsvinden, wordt steeds hoger. Eén van de elementen die bijdraagt aan duurzame inzetbaarheid van medewerkers is Modern Werken. Modern Werken is één van de thema's in het Concernplan (Microsoft 365, zaakgericht werken, datagedreven sturing en AI). We gaan onderzoeken hoe we medewerkers kunnen ondersteunen en faciliteren om gedrag, houding en vaardigheden te ontwikkelen.

Zowel digitale fitheid als andere elementen van duurzame inzetbaarheid blijven de komende jaren onze aandacht hebben in nog concreet uit te werken maatregelen.

Omschrijving	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
						(bedrag x 1.000)
Salariskosten	21.481	23.718	24.318	24.199	24.095	24.095
Inhuur personeel	3.193	2.491	1.360	1.360	1.210	1.210
Totaal personele lasten	**24.674**	**26.209**	**25.678**	**25.559**	**25.304**	**25.304**

3.5.4 Informatievoorziening

We ambiëren een informatievoorziening die is toegerust op de eisen van deze tijd: modern, veilig, cloud gebaseerd en klaar voor ontwikkelingen als data-gedreven werken en AI. Om deze ambitie waar te maken, starten in 2027 het meerjarenprogramma Digitale Transformatie. Dit programma wordt uitgevoerd langs drie samenhangende sporen, met een doorlooptijd van circa drie jaar:

• Spoor 1 – Fundament (toegang & security): de ontwikkeling naar een moderne architectuur en actuele IT infrastructuur met moderne devices en digitale vergaderfaciliteiten.

• Spoor 2 – Werken & informatie (samenwerking & proces): de doorontwikkeling naar één samenhangende digitale (cloud)werkomgeving, met geïntegreerde vakapplicaties, eenduidige dossiervorming en compliant archivering. Dit spoor versnelt in 2027.

• Spoor 3 – Organisatie & regie: de ontwikkeling van de organisatie naar regie en sturing, met aandacht voor compliancy, nieuwe rollen, passend bij moderne IT gerelateerde vraagstukken. Dit spoor loopt als randvoorwaarde door alle jaren heen.

Met deze aanpak sluiten we bewust aan bij landelijke, beproefde ontwikkelingen, een 'slimme volger'-strategie die risico’s en kosten beperkt.

Wat willen wij bereiken
We sturen op onze digitale projecten en initiatieven vanuit één samenhangend portfolio, met heldere prioritering, capaciteitsplanning en besluitvorming.

We richten de governance rond informatievoorziening en informatiebeveiliging helder in, met een duidelijke scheiding, zodat besluiten over informatiebeveiliging en gegevensbescherming onafhankelijk en vakinhoudelijk onderbouwd worden genomen.

Aantoonbare naleving van wet- en regelgeving
De digitale transformatie geeft ons de basis om gestructureerd en in samenhang te voldoen aan het brede pakket aan wet- en regelgeving op het gebied van gegevensbescherming, informatiebeveiliging, digitale toegang, archief- en informatiebeheer, openbaarheid, digitale toegankelijkheid en AI-governance.

Concreet werken we toe naar:

- Aantoonbare naleving van de wettelijke beheersmaatregelen, gemeten via de jaarlijkse verantwoording.
- Digitale en compliant dossiervorming conform de Archiefwet eind 2028.
- Afhandeling van Woo-verzoeken binnen de wettelijke termijn
- Digitale toegankelijkheid van al onze publieke websites en kanalen conform wet en regelgeving.
- Een operationeel AI-register en toetsingskader in 2027.

Wat gaan wij daarvoor doen

- We starten het programma Digitale transformatie en zetten de eerste stappen in spoor 1 (fundament).
- We werken de portfoliosturing verder uit.
- We brengen onze informatiebeveiliging naar het niveau van de BIO 2.0 en bereiden ons voor op de NIS2-richtlijn.

Maatschappelijk effect

Deze investeringen dragen bij aan een betere en toegankelijkere dienstverlening aan inwoners en ondernemers, een grotere betrouwbaarheid en veiligheid in de omgang met persoonsgegevens, en aantoonbare naleving van wetgeving rond openbaarheid en archivering. Op termijn ontstaat een wendbaardere gemeente die nieuwe maatschappelijke opgaven sneller digitaal kan ondersteunen, met blijvende aandacht voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn.

3.5.5 Informatieveiligheid en privacy

De beveiliging van informatie is een onmisbare randvoorwaarde voor een betrouwbare en weerbare gemeente. De digitale dreigingen nemen toe. De wet- en regelgeving speelt hierop in en stelt steeds hogere eisen aan de bescherming van informatie en de continuïteit van de dienstverlening. De gemeente blijft investeren in een risicogerichte aanpak. Deze werkwijze is gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2.0 (BIO 2.0), de Cyberbeveiligingswet en de verantwoording via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). De nadruk ligt hierbij op het verder versterken van onze beveiliging, het vergroten van de veerkracht van gebruikers, systemen en processen en het tijdig kunnen reageren op incidenten.

De toenemende digitalisering, groeiend gebruik van data en de opkomst van nieuwe technologieën vragen blijvend aandacht voor privacy en informatiebeveiliging. Dit vraagt om continue bewustwording en veilige werkwijzes. Hiermee versterken we een cultuur waarin zorgvuldig omgaan met informatie vanzelfsprekend is en verkleinen we de kans op datalekken en beveiligingsincidenten.

Om te waarborgen dat de gemeente rechtmatig en transparant blijft omgaan met persoonsgegevens, voldoet de gemeente aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), de Wet politiegegevens (Wpg) en andere relevante (privacy)wet- en regelgeving. Bij nieuwe of gewijzigde gegevensverwerkingen brengen we privacyrisico's vooraf in beeld met een *Data Protection Impact Assessment* (DPIA). Op deze wijze kunnen we tijdig passende (beveiligings)maatregelen nemen.

3.5.6 Financiën

Doorontwikkeling Planning & Control
Ook in 2027 wordt verder gewerkt aan de doorontwikkeling van de Planning & Control-cyclus. De focus ligt op het verder versterken van de kwaliteit, samenhang en bruikbaarheid van de P&C-producten, zodat organisatie, college en raad tijdig kunnen beschikken over betrouwbare stuurinformatie. Daarbij wordt voortdurend gekeken naar mogelijkheden om processen verder te uniformeren, de informatievoorziening te verbeteren en de aansluiting tussen beleid, uitvoering en financiën verder te versterken.

Financiële informatievoorziening
De financiële informatievoorziening wordt waar mogelijk verder doorontwikkeld. Hierbij ligt de nadruk op het verbeteren van managementinformatie, dashboards en analyses, zodat ontwikkelingen gedurende het jaar beter kunnen worden gevolgd en tijdig kan worden bijgestuurd.

Kennisdeling gemeentefinanciën
Ook in 2027 blijft aandacht bestaan voor het vergroten van de financiële kennis binnen de organisatie en bij het bestuur. Waar nodig worden nieuwe medewerkers en bestuurders ondersteund met uitleg over gemeentefinanciën en de Planning & Control-cyclus.

Auditcommissie
De samenwerking met de auditcommissie wordt voortgezet. Bevindingen en aanbevelingen worden, waar passend, betrokken bij de verdere ontwikkeling van de Planning & Control-producten en de financiële informatievoorziening.

3.5.7 Overhead

Overhead omvat alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren in ieder geval leidinggevenden in het primair proces, de ondersteuning vanuit de afdeling bedrijfsvoering op de "PIOFACH" functies (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting) en overige kosten niet toe te delen aan de taakvelden in het primaire proces.
Wij hanteren de definitie die in het BBV wordt gehanteerd. Hierin worden ook de kosten meegenomen voor huisvesting, facilitaire zaken, ICT en overige. De laatste omvat kosten voor uitvoering van de algemene taken van de eigen gemeentelijke organisatie zoals onder andere verzekeringskosten, opleidingskosten en aanvullende personeelskosten. Overhead mag wel worden toegerekend aan grondexploitatie, investeringen en andere (subsidie)projecten en lokale heffingen.

In de financiële verordening van de gemeente is vastgelegd op welke wijze overhead toegerekend wordt aan de heffingen. Voor de begroting bedraagt de opslag voor overhead 62,41% van de doorverdeelde salariskosten.

(bedrag x 1.000)

Omschrijving	Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Personeel	7.360	8.164	9.428	9.428	9.428	9.428
Huisvesting en facilitair	1.091	1.170	1.222	1.747	1.759	1.746
ICT	2.587	2.532	2.717	3.017	3.038	2.892
Overig	1.959	3.565	1.423	1.405	1.240	1.255
Totaal Overhead	**12.996**	**15.430**	**14.789**	**15.597**	**15.466**	**15.321**
Totaal Bestuur	**2.587**	**2.276**	**2.274**	**2.274**	**2.274**	**2.274**

3.6 Verbonden partijen

3.6.1 Algemeen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen deelnemingen door de gemeente in publiekrechtelijke samenwerkingsorganisaties (gemeenschappelijke regelingen) en privaatrechtelijke samenwerkingsorganisaties (N.V.'s, B.V.'s, stichtingen etc.).

De uitvoering van een aantal gemeentelijke taken is overdragen aan verbonden partijen. De gemeente blijft verantwoordelijk, maar voert de taken niet zelf meer uit.

Een bestuurlijk belang bestaat als de gemeente enige zeggenschap kan uitoefenen via een bestuurszetel of stemrecht.

Een financieel belang houdt in dat:

- de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij;
- financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente;
- de door de gemeente verstrekte geldleningen die niet door derden zijn gegarandeerd en waarbij de gemeente haar geld kwijt is als de verbonden partij de lening niet kan terugbetalen.

Het beleid is vastgelegd in de nota verbonden partijen 2025. De nota biedt kaders en handvatten in de samenwerking met verbonden partijen. In de strategische visie sprak de raad uit dat de gemeente in samenspraak en in samenwerking met bewoners en bedrijven, met de regio en de provincie, de kansen die zich in Leudal voordoen wil benutten. De strategische visie is tot stand gekomen door overleg met de (buur)gemeenten en de oriëntatie van het college op regionale samenwerking.

In deze paragraaf zijn de getallen opgenomen als bedragen x € 1.000, zoals ook het geval in de overige onderdelen van de begroting. Bij het financiële overzicht wordt steeds uitgegaan van de laatst bekende cijfers van de begroting van een verbonden partij en wanneer die er niet is de laatste jaarrekeningcijfers. Daar waar er geen begroting beschikbaar is (bijvoorbeeld privaatrechtelijke organisaties) zijn de cijfers van de laatst gepubliceerde jaarrekening opgenomen.

Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap					
Bank Nederlandse Gemeenten					
Vestigingsplaats	Den Haag				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	http://www.BNG.nl				
Doelstelling	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De gemeente Leudal bezit 143.052 aandelen die dividendopbrengsten genereren. Gemeente Leudal ziet haar aandelenbezit als een duurzame belegging.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Deelname in vergadering van aandeelhouders naar rato van aandelen.				
Financieel belang	€ 354 (0,26%)				
Bijdrage	n.v.t.				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 4.777.000	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 123.164.000
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 4.863.000	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 110.701.000
Resultaat	€ 172.000				
Ontwikkeling 2027	De missie van BNG is het maximaliseren van maatschappelijke impact. Die maatschappelijke waarde komt het best tot uitdrukking in de omvang en groei van de leningportefeuille. In een jaar waarin publieke organisaties werden geconfronteerd met grote investeringsopgaven, was BNG opnieuw een stabiele en betrouwbare partner. Met een langlopende kredietportefeuille van EUR 95,7 miljard en EUR 11,2 miljard aan nieuwe langlopende leningen hebben we bijgedragen aan voorzieningen die Nederland vooruit helpen. Van betaalbare sociale woningen en duurzame energie tot toekomstbestendige zorg- en onderwijsinstellingen en vitale infrastructuur. De nettowinst over 2025 bedroeg EUR 172 miljoen.				
Risicobeheer	Het risicomanagement is gericht op het handhaven van een veilig risicoprofiel, wat tot uiting komt in de hoge externe kredietratings van de bank. Een strict kapitaalbeleid en beperking van diensten en tegenpartijen zoals vastgelegd in de statuten en de afwezigheid van een handelsboek beperken de risicobereidheid van de bank.				

Bodemzorg Limburg					
Vestigingsplaats	Maastricht				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	http://www.bodemzorglimburg.nl/				
Doelstelling	Bodemzorg Limburg is een zelfstandige organisatie met de gemeenten in Limburg als aandeelhouders, die invulling geeft aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid van gemeenten voor gesloten stortplaatsen. Namens de gemeenten neemt Bodemzorg Limburg de 'eeuwigdurende' zorg voor deze stortplaatsen op zich. De kerntaken van Bodemzorg Limburg zijn enerzijds het beheren van grotere complexe voormalige stortplaatsen in Limburg en anderzijds het renderend maken van het vermogen dat daarvoor beschikbaar is gesteld. Met betrekking tot het beheer zijn voorzieningen aangebracht die ervoor zorgen dat mogelijk in deze locaties aanwezige verontreinigingen zich niet verspreiden naar de omgeving. Bodemzorg Limburg is verantwoordelijk voor het in stand houden van deze voorzieningen. In de gemeente Leudal bevindt zich geen voormalige stortplaats, we zijn alleen organisatorisch aandeelhouder en betalen geen gemeentelijke bijdrage. We ontvangen een het jaarverslag, maar niet een begroting.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	-				
Bijdrage	n.v.t.				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 11.038	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 32.965
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 11.701	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 32.428
Resultaat	2025: 663				
Ontwikkeling 2027	In Leudal ligt geen inmiddels gesloten stortplaats, zodat Nazorg Limburg geen rol speelt in ons beleid.				

Risicobeheer	Gesloten stortplaatsen vormen een potentieel risico voor bodemverontreiniging. Naast een milieu hygiënisch risico leidt een nieuwe bodemverontreiniging ook tot een financieel risico. Dit risico wordt beheerst door milieu hygiënische maatregelen te nemen zoals boven- en onder-afdichtingen bij de meest milieugevaarlijke stortplaatsen. Daarnaast vindt monitoring van het grondwater en beheer plaats. Mochten zich substantiële financiële kostenposten voordoen, zoals het tegengaan van een onverwachte verspreiding van verontreiniging, reparatie van de bovenafdichting of herstel van niet functionerende voorzieningen, dan is hiervoor in de totale nazorgvoorziening van Bodemzorg Limburg een risicobedrag gereserveerd. Het vermogen van Bodemzorg Limburg om de stortplaatsen te beheren, is in het verleden opgebouwd door de inzameling van afval in opdracht van alle Limburgse gemeenten. Alle directe en indirecte kosten moeten in principe betaald worden uit het rendement van het opgebouwde vermogen, aangevuld met eventuele inkomsten van de stortlocaties (pacht/huur/ energiewinning). Het vermogen is voor een deel belegd in aandelen conform de Wet FIDO (Financiële investeringen door decentrale overheden). Het risico bestaat dat de jaarlijkse opbrengsten lager zijn dan de jaarlijkse lasten. In de afgelopen jaren is dit veroorzaakt door de krediet-crisis en de lage rentestand. Ongeveer 9 jaar geleden is besloten dat elke gemeente, voor een periode van 10 jaar, een jaarlijkse extra bijdrage van 25 eurocent per inwoner stort. De financiële controle wordt door de accountant uitgevoerd en de uitkomsten worden gerapporteerd aan de raad van commissarissen. Vervolgens wordt jaarlijks een rapport opgesteld en voorgelegd aan de aandeelhouderscommissie, waarna ook de afzonderlijke gemeenten op de financiële ontwikkelingen toezien. In 2019/2020 inventariseert Bodemzorg Limburg welke gesloten stortplaatsen de Limburgse gemeenten eventueel nog aan Bodemzorg Limburg overdragen. Na de inventarisatie zullen de financiële consequenties hiervan in beeld worden gebracht en worden deze voorgelegd in de Algemene Aandeelhoudersvergadering 2020. Daarnaast is Bodemzorg Limburg voornemens om zonneparken te exploiteren op enkele gesloten stortplaatsen.

Enexis NV					
Vestigingsplaats	Den Bosch				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	http://www.enexis.nl				
Doelstelling	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Betrouwbare energievoorziening; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen De provincie tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Deelname in vergadering van aandeelhouders naar rato van aandelen.				
Financieel belang	dividend 903.150 aandelen; 0,60338%				
Bijdrage	-				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 5.538.000	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 5.949.000
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 5.811.000	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 7.627.000
Resultaat	€ 400.000 na belastingen 2,67 winst per aandeel				

Ontwikkeling 2027	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De druk op het landelijke elektriciteitsnet en behoefte aan investeringen van Enexis nemen dermate toe, dat de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) in het voorjaar van 2025 heeft besloten om het dividendbeleid aan te passen om de financiering op lange termijn veilig te stellen. In verband met de nieuwe Wet collectieve warmtevoorziening treffen zowel Enexis, provincies, gemeenten en Energiebeheer Nederland (EBN) voorbereidingen voor een actieve rol bij de ontwikkeling van initiatieven in het verzorgingsgebied. In het strategisch plan is gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen: • Enexis stuurt op maatschappelijk optimale energiekeuzes • Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe. • Enexis biedt iedereen altijd toegang tot energie • Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten. • Klanten weten wat ze aan Enexis hebben Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen. Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving) en digitale transformaties.
Risicobeheer	

Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	http://www.oml.nl/				
Doelstelling	Ontwikkelingsmaatschappij (OML) heeft tot doel namens de aandeelhoudende gemeenten om het vestigingsklimaat te verbeteren en de regionale economische structuur te versterken. Zij doet dit door: • Ontwikkeling van bedrijventerreinen/verkoop van bedrijfskavels • Beheer bedrijventerreinen • Herstructurering van bedrijventerreinen • Advies en begeleiding				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Aandelenkapitaal				
Financieel belang	€ 2.483				
Bijdrage					
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 27.516	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 5.158
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 30.683	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 4.961
Resultaat	€ 4.271				
Ontwikkeling 2027	OML is een uitvoeringsorganisatie van de aangesloten gemeenten. Ze faciliteert het bedrijfsleven bij ruimtelijk economische vraagstukken zoals locatie- en gebiedsontwikkeling, herstructurering van private kavels en de ontwikkeling, aanleg en verkoop van nieuwe bedrijventerreinen. Uitgangspunt hierbij is dat OML waarde creëert voor de regio en haar aandeelhouders. In samenwerking met ondernemers en gemeenten geeft OML in 2027 uitvoering aan een regionale aanpak om bedrijventerreinen te herstructureren en te moderniseren. Opgaven op het gebied van energiecongestie, waterbeschikbaarheid, vergroening en ruimte-optimalisatie worden daarin meegenomen. Zo werkt OML samen met de BIZ Ittervoort en de gemeente voort aan de ontwikkelopgaven van bedrijventerrein Ittervoort. Daarnaast blijft OML aan de slag met de ontwikkeling van het duurzaam multifunctioneel bedrijvenpark Zevenellen en zet zij zich, samen met de gemeente en het LWV, in om de organisatiegraad op bedrijventerreinen te versterken.				
Risicobeheer	Vanwege de solide financiële positie van OML volstaat het bewaken van het risico van OML als verbonden partij middels opname in de risicoparagraaf van de begroting.				

Waterleidingmaatschappij					
Vestigingsplaats	Maastricht				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	https://www.wml.nl/				
Doelstelling	Het voorzien van zuiver, helder en betrouwbaar drinkwater tegen een zo laag mogelijke prijs.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Deelname in vergadering van aandeelhouders naar rato van aandelen.				
Financieel belang	13 van in totaal 500 aandelen				
Bijdrage	-				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 217.814	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 403.411
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 236.571	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 438.818
Resultaat	€ 20.164				
Ontwikkeling 2027	De kerntaak van WML is om in alle omstandigheden te zorgen voor voldoende drinkwater, van goede kwaliteit en onder de juiste druk. WML is tevens verantwoordelijk voor het veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening. Hiertoe beschermt WML waterbronnen en voert zij wettelijke veiligheidscontroles uit op collectieve drinkwaterinstallaties van bedrijven en instellingen. De missie van WML is dat heel Limburg kan rekenen op betrouwbaar drinkwater en waterdiensten op maat. WML stimuleert duurzaam gebruik van water. In het kader van tarieftoezicht voldoet WML aan het wettelijk kader voor de totstandkoming van drinkwatertarieven. Recent heeft WML samen met de Provincie Limburg het 'Programma Limburgs Drinkwater' gepubliceerd. Het gaat over de drinkwatervraag van 2030-2050 en hoe WLM hier samen met de Provincie voor moeten gaan zorgen." Van WML zijn jaarlijks alleen jaarrekeningresultaten beschikbaar.				
Risicobeheer	Risicomanagement en auditing zijn onderdeel van de reguliere planning & control cyclus van de organisatie. Jaarlijks wordt gerapporteerd over risico's en het bestaan en de werking van beheersmaatregelen. Daarnaast monitoren proceseigenaren zelf periodiek de getroffen beheersmaatregelen en sturen hierop (bij). Door enerzijds de vraag om risicobeheersing vanuit de maatschappij, diverse ontwikkelingen en anderzijds de vraag vanuit de eigen WML-organisatie blijft er een behoefte aan controle en aantoonbare beheersing van risico's. Om aan deze vraag te voldoen zijn de afgelopen jaren binnen WML instrumenten ontwikkeld en maatregelen getroffen om risico's voor de bedrijfsvoering van WML te mitigeren.				

Gemeenschappelijke regeling					
Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://www.bsgw.nl				
Doelstelling	BsGW is een uitvoeringsgerichte organisatie die de belastingheffing en invordering van gemeenten en waterschappen uitvoert. Doel van het samenwerkingsverband is om de belastingheffing en invordering op een kwalitatief hoog niveau en doelmatig te realiseren. Gemeenten en het waterschap verwerken als zelfstandige overheden ieder hun eigen decentrale belastingen. Deze organisaties voeren voor de heffing en invordering van hun belastingen nagenoeg dezelfde processen uit. Hiervoor maken zij voor een belangrijk deel gebruik van dezelfde gegevens en gegevensbronnen. Samenwerking tussen het waterschap en gemeenten biedt dan ook de nodige voordelen: veel werk wordt niet meer dubbel gedaan en de belastingheffing wordt efficiënter en dus goedkoper. Daarnaast biedt BsGW een verdergaande digitalisering om burgers en bedrijven beter te bedienen, zoals dat van de uitvoeringsprocessen van lokale overheden wordt verwacht. De gemeente Leudal is per 1 januari 2013 deelnemer van BsGW.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	In algemeen bestuur is namens Leudal 1 wethouder afgevaardigd.				
Financieel belang	Verdeelsleutel in maatschappelijke regeling				
Bijdrage	€ 629				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2027	€ 2.905	Vreemd vermogen	01-01-2027	€ 7.227
Eigen vermogen	31-12-2027	€ 3.262	Vreemd vermogen	31-12-2027	€ 7.225
Resultaat	€ 0				
Ontwikkeling 2027	De belangrijkste ontwikkelingen voor 2027 voor BsGW worden gevormd door het beleid van de deelnemers, (nieuwe) wetgeving, de indexeringen - beïnvloed door de cao Werken voor waterschappen alsook de nationale, Europese en mondiale ontwikkelingen- en het voldoen aan de door het Algemeen Bestuur BsGW opgelegde kostenreductie in het kader van OOP. Het is voor BsGW van cruciaal belang dat de continuïteit van de informatie en de informatievoorziening gewaarborgd blijven. BsGW volgt de huidige ontwikkelingen met betrekking tot de nieuwe c.q. aangescherpte (Europese) wet- en regelgeving omtrent informatiebeveiliging op de voet en zal deze de komende periode implementeren om hieraan te kunnen (blijven) voldoen. BsGW voorziet voor het begrotingsjaar 2027 geen andere kostenstijgingen dan de indexering. Het uitgangspunt voor de indexatie is zoals te doen gebruikelijk de septembercirculaire van het Centraal Planbureau (CPB) met daarin opgenomen de CPB-indexcijfers.				

Risicobeheer	Marktontwikkelingen: - Substantiële prijsstijgingen (ICT-)(toe)leveranciers Wet/regelgeving: - Soevereinen/autonomen - Koepelvrijstelling van de BTW - BTW pensioenen Proces: - Verstoringen externe informatiestromen Bezwaren en beroepen: - Meer bezwaren en beroepen Techonologie: - Informatiebeveiliging & Privacy - ICT-storingen in de piekperiode BsGW Personeel - Fraude door medewerkers - Kwalitatieve krapte op de arbeidsmarkt - Ziekteverzuim

Euregio Rijn-Maas-Noord					
Vestigingsplaats	Mönchengladbach				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://euregio-rmn.de/				
Doelstelling	Doel is het stimuleren, ondersteunen en coördineren van de regionale grensoverschrijdende samenwerking op de volgende gebieden: economische ontwikkeling, ruimtelijke ordening, opleiding en onderwijs, cultuur en sport, toerisme en recreatie, milieubescherming en afvalverwerking, natuurbehoud, rampenbestrijding, communicatie, openbare orde en veiligheid. De Euregio beheert tevens de verdeling van subsidiemiddelen INTERREG (vierde periode). Het levert een bijdrage aan programma 4, Economie.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Twee leden				
Financieel belang					
Bijdrage	€ 11				
Financieel					
Eigen vermogen		n.v.t.	Vreemd vermogen		n.v.t.
Eigen vermogen		n.v.t.	Vreemd vermogen		n.v.t
Resultaat					
Ontwikkeling 2027	Vanwege de actuele ambtelijke en bestuurlijke prioriteit(en) is de aansluiting op / bij de Euregio Rijn-Maas Noord vooral volgend geweest afgelopen jaar. In de nieuwe (aankomende) bestuursperiode is een eerste mogelijkheid / logisch moment tot / voor een eventuele her prioritering.				
Risicobeheer	N.v.t.				

Grenspark Maas-Schwalm-Nette					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	www.grenspark-msn.nl				
Doelstelling	Het doel van het Grenspark is om van het landschappelijk waardevolle grensgebied één regionale grensoverschrijdende identiteit te maken. Dit gebeurt door de recreatieve mogelijkheden binnen de gebieden aan weerszijde van de grens te promoten en te verbeteren. Het coördineert en voert daartoe grensoverschrijdende projecten uit, o.a. met subsidies van de EU. Het levert een bijdrage aan programma 2.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging Algemeen Bestuur				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling.				
Bijdrage	€ 7.021				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	- € 40	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 187
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 79	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 772
Resultaat	€ 119				
Ontwikkeling 2027	Grenspark Maas-Schwalm-Nette stimuleert grensoverschrijdende samenwerking, waarbij de meerwaarde van de samenwerking is gericht op het behoud en ontwikkeling van het natuurlijk landschap met aandacht voor de economische, culturele en sociale aard. Zij doet dit door middel van het aanjagen en coördineren van projecten, het beheren van financiële middelen, PR en promotie. In 2027 geeft Grenspark Maas-Schwalm-Nette uitvoering aan de projecten Natuurbrandmanagement en Kennisontwikkeling Natuurbrand en geeft ze informatie en voorlichting om het recreatief gebruik van het Grenspark te bevorderen. Daarnaast zet zij zich in voor de acquisitie van verdere grensoverschrijdende projecten en de (internationale) subsidiëring ervan, zoals het Interreg project Klimaatverandering en Natuur.				
Risicobeheer	Grenspark Maas-Schwalm-Nette levert een beperkt aantal producten en dienstverleningen. Hierdoor is de bedrijfsvoering kwetsbaar. Een substantieel deel van de financiering van het Grenspark hangt af van de subsidiëring door de Provincie Limburg en deelstaat NRW. Voor de periode 2023 tot en met 2026 zijn deze geborgd in een overeenkomst. Een risico is ook de afhankelijkheid van de realisatie van grensoverschrijdende projecten binnen de door de EU gesubsidieerde INTERREG A programma's Nederland-Duitsland.				

ICT Noord- en Midden-Limburg					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	https://www.ictnml.nl				
Doelstelling	Het ten dienste van de deelnemers verzorgen en veilig distribueren van actuele, betrouwbare en complete informatie op het gebied van geo-informatie en het creëren van de voorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering voor nu en in de toekomst. ICT NML is opgericht in het belang van het verzorgen en ondersteunen van de deelnemers op het gebied van informatie- en communicatietechnologie en geografische informatie.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Afvaardiging in bestuur				
Financieel belang	Bijdrage volgens verdeelsleutel.				
Bijdrage	€ 789				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2026	€ 560	Vreemd vermogen	01-01-2026	€ 1.626
Eigen vermogen	31-12-2026	€ 560	Vreemd vermogen	31-12-2026	€ 1.517
Resultaat	€ 0				
Ontwikkeling 2027	De gemeente Leudal participeert sinds 2024, onder de noemer 'ECGeo', enkel voor de Geo-taken bij ICT NML. Als gemeente nemen wij dus geen andere producten en diensten af van ICT NML. De toetreding zorgt voor een efficiëntere en effectievere bundeling van geo-expertise. ECGeo wil in 2027 de kwaliteit en beschikbaarheid van geo-informatie verder verbeteren door de gemeentelijke basisregistraties (BGT en BAG) actueel te houden, de geo-informatiesystemen te vernieuwen volgens de principes van Haal Centraal en beter aan te laten sluiten op de informatiebehoefte van de deelnemende gemeenten. Daarnaast wordt ingezet op uitbreiding van het producten- en dienstenaanbod, onder meer op het gebied van WOZ, BRO, BOR, WKBP en TBZ, zodat gemeenten meer geo-diensten collectief via ECGeo kunnen afnemen. Ook wordt de samenwerking met de deelnemende gemeenten verder versterkt en wordt onderzocht welke aanvullende geo-producten en -diensten in 2027 kunnen worden geïmplementeerd.				
Risicobeheer	Het risicomanagementproces is het continue proces van risico's in beeld krijgen, kwantificeren en afwegen of én welke beheersmaatregelen er genomen moeten worden. Het doorlopen van het risicomanagementproces is dus het uitvoeren van een risicoanalyse. Het risicomanagementproces kan per organisatieonderdeel of project worden doorlopen en het kan zo vaak worden doorlopen als men wenst. Het risicomanagementproces bestaat uit de stappen context, identificatie, analyse en beoordeling, afwegen alternatieven, uitvoeren beheerstrategie en evaluatie.				

Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord (MGR)					
Vestigingsplaats	Venray				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	www.sociaaldomein-limburgnoord.nl				
Doelstelling	Regionale samenwerking op het gebied van Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Bemoeizorg & Preventie op hoofdlijnen. Dit met als doel om: • de continuïteit van voorzieningen voor BW, MO en B&P voor inwoners met complexe problematiek te waarborgen; • de regionale aanpak van de doelgroep als bedoeld in de regiovisie te waarborgen				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur				
Financieel belang	regionale gemeentelijke verdeelsleutel				
Bijdrage	€ 431				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2027	0	Vreemd vermogen	01-01-2027	6.593
Eigen vermogen	31-12-2027	0	Vreemd vermogen	31-12-2027	5.186
Resultaat	0				
Ontwikkeling 2027	• Samenwerking Noord- en Midden- Limburg; • Inrichting van proactieve toetsing op kwaliteit en rechtmatigheid binnen de MGR; • Continue doorontwikkeling van de wijze van proactieve en reactieve toetsing op kwaliteit en rechtmatigheid; • Opleveren van het toezicht en handhavingskader; • Data- analyse en monitoring; • Verdere uitvoering geven aan het Uitvoeringsplan 2026- 2028; • Beheersbaar houden van druk op Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.				
Risicobeheer	- Risico’s op de uitvoeringskosten van de MGR; - cruciale zorgaanbieders die failliet gaan; - Tekort opvangcapaciteit bij beschermd wonen en maatschappelijke opvang.				

Omgevingsdienst Noord- en Midden Limburg (voorheen RUD)						
Vestigingsplaats	Roermond					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling					
Website	http://www.rudlimburgnoord.nl/					
Doelstelling	Het doel van de vorming van de Gemeenschappelijke Regeling voor de Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (GR RUD LN) is om een hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) te bereiken.					
Belangen:						
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigd in het AB					
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling					
Bijdrage	1.704					
Financieel						
Eigen vermogen	31-12-2025	1301	Vreemd vermogen	31-12-2025	1840	
Eigen vermogen	31-12-2026	1513	Vreemd vermogen	31-12-2026	2335	
Resultaat	513					
Ontwikkeling 2027	De Gemeente Leudal participeert in de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord en Midden Limburg. De gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noord en Midden Limburg is een samenwerkingsverband tussen 15 Noord- en Middel Limburgse gemeenten voor het uitvoeren van milieutaken zoals vergunningverlening, advisering en toezicht. De Omgevingsdienst Noord- en Midden-Limburg (ODNML) is op 1 april 2026 officieel van start gegaan. Sindsdien voert de ODNML het takenpakket uit als zelfstandige organisatie en niet langer als een netwerkorganisatie (voorheen: Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord). De deelnemende gemeenten hebben daartoe personele capaciteit en de bijbehorende middelen overgedragen. De begroting in 2027 biedt voor het eerst inzicht in de baten en lasten over een heel jaar van de nieuwe ODNML. De begroting is gebaseerd op het uniforme takenpakket van de ODNML voor de hele regio. Ondanks de groei van het aantal medewerkers blijft de eerste jaren een tekort aan uitvoeringscapaciteit en ligt de inzet op milieutaken ook in 2027 nog onder het gewenste niveau, overeenkomstig 85% van het gewenste aantal FTE.					
Risicobeheer	Er zijn geen directe risico’s verbonden aan de begroting van 2027. Wel zijn er een aantal kanttekeningen die belangrijk zijn om in oogschouw te houden. De ODNML is nog niet helemaal robuust. In het kader van de versterking van het VTH-stelsel moeten omgevingsdiensten ieder half jaar rapporteren over hun robuustheid. Het opleidingsprofiel van medewerkers is nog niet overal compleet. Hier wordt aan gewerkt met een opleidingsprogramma. Het basistakenpakket van de Provincie Limburg is nog niet overgedragen.					

Omnibuzz					
Vestigingsplaats	Geleen				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	https://www.omnibuzz.nl/				
Doelstelling	Omnibuzz heeft haar missie vertaald in enkele concrete doelstellingen: Iedere doelgroep passend en tijdig vervoer bieden Continu werken aan kwaliteitsverbetering Hierbij aansluiten bij al ingezette kanteling in het sociale domein Vervoersuitgaven beheersbaar houden Vervoer kunnen blijven garanderen binnen de gemeentelijke begroting en grip op de interne organisatie.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten hebben 1 stem in het algemeen bestuur				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling				
Bijdrage	€ 678				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2027	763	Vreemd vermogen	01-01-2027	8.101
Eigen vermogen	31-12-2027	757	Vreemd vermogen	31-12-2027	8.889
Resultaat	€ 0				
Ontwikkeling 2027	Speerpunten: • het kantelen van vervoer en het OV-gebruik stimuleren • het efficiënter organiseren van doelgroepenvervoer • Omnibuzz als slimme organisatie • verbetering van het huidig vervoer met oog voor kwaliteit, beheersbaarheid en de realiteit in de vervoerssector • overleg met de Provincie Limburg over een integrale aanpak middels de uitwerking van het Ontwikkelplan OV. • verdere uitwerking van beheersmaatregelen op gemeenteniveau, afhankelijk van besluitvorming individuele gemeenten • doorontwikkeling van informatie- en kennismanagement • structureel toetsen en controleren van de administratieve organisatie, conform het goedgekeurde auditplan • structurele controle en bijsturen van resultaten en processen via grondige informatievoorziening, rapportages en risicomanagement binnen de planning & control cyclus. • compliant zijn met geldende wet- en regelgeving, met speciale aandacht voor digitale toegankelijkheid, privacy, informatiebeveiliging en de archiefwet.				
Risicobeheer	De belangrijkste ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het meerjarenperspectief zijn: - Economische kwetsbaarheid taxibedrijven; - Kennis omtrent nieuw doelgroepenvervoer; - Afhankelijkheid leveranciers ICT; - Digitale dreigingen.				

Reinigingsdienst Maasland					
Vestigingsplaats	Haelen				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	https://www.rdmaasland.nl/				
Doelstelling	De reinigingsdienst Maasland voert taken uit op het gebied van inzameling huishoudelijke afvalstoffen, verwijderen van veegvuil, kolkslib en inzameling van bedrijfsafvalstoffen en levert een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen in programma 8.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigd in zowel het DB als het AB				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling				
Bijdrage	€ 3.812				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2027	€ 1.659	Vreemd vermogen	01-01-2027	€ 8.882
Eigen vermogen	31-12-2027	€ 1.659	Vreemd vermogen	31-12-2027	€ 9.108
Resultaat					
Ontwikkeling 2027	Speerpunten RD Maasland: • Verdere afname van de hoeveelheid restafval tot 80 kg/inwoner (in 2023) en een afvalscheidingspercentage van 90% • Optimalisatie van de organisatie en doorvoeren verdere mechanisatie van de inzameling • Transformatie van de milieuparken Maasbracht en Roggel naar Grondstoffenparken				
Risicobeheer	Uitdagingen bij de transitie van afval naar grondstof kunnen door verdere samenwerking beter beheersbaar waardoor de organisatie minder kwetsbaar wordt. De organisatie biedt voldoende mogelijkheden tot verdere optimalisatie. De kosten van de GR zijn inzichtelijk waardoor risico's redelijk beperkt zijn en beheersbaar. Risicomanagement is, in een omgeving waarin rijksbeleid, heffingen maar ook geopolitieke spanningen aan veranderingen onderhevig zijn. een permanent agendapunt.				

Veiligheidsregio Limburg Noord					
Vestigingsplaats	Venlo				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://vrln.nl/				
Doelstelling	• De veiligheidsregio voert taken uit op het gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweerzorg en GHOR (Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen). • De GGD maakt onderdeel uit van de veiligheidsregio en voert wettelijke taken uit vanuit de Wet Publieke Gezondheid (WPG). • Ook taken op het gebied van maatschappelijke opvang, verslavingszorg en bemoeizorg (WMO) worden uitgevoerd.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten hebben 1 stem in het algemeen bestuur. Afvaardiging burgemeester namens Leudal				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling.				
Bijdrage	€ 5.241. De bijdrage is bestemd voor publieke gezondheid/GGD, brandweerzorg en crisisbeheersing.				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2027	9.465	Vreemd vermogen	01-01-2027	45.739
Eigen vermogen	31-12-2027	9.516	Vreemd vermogen	31-12-2027	72.401
Resultaat	Voor 2027 wordt een sluitende begroting met een resultaat van € 0 verwacht. De geraamde baten en lasten zijn in evenwicht. Eventuele afwijkingen worden via de tussentijdse rapportages en de jaarverantwoording aan de deelnemende gemeenten gemeld.				
Ontwikkeling 2027	De VRLN zet in 2027 de versterking en professionalisering van de crisisbeheersing en informatievoorziening voort. Daarbij worden maatschappelijke weerbaarheid, noodsteunpunten, burgerhulpverlening en bedrijfscontinuïteit structureel ingebed. Tevens wordt uitvoering gegeven aan de versterking van de GGD en het strategisch huisvestingsplan. Hierdoor en door loon- en prijsindexatie neemt de gemeentelijke bijdrage toe.				
Risicobeheer	De risico's worden beheerst via vertegenwoordiging in het algemeen bestuur en monitoring van de begroting, rapportages, jaarstukken, reserves en het weerstandsvermogen van VRLN. Aandachtspunten zijn loon- en prijsstijgingen, huisvestings- en investeringskosten, versterking van de GGD, mogelijke regionalisering van FLO-kosten, onzekerheid over rijksbijdragen en extra kosten bij grootschalige of langdurige crises. Financiële afwijkingen worden via de planning-en-controlcyclus aan de deelnemende gemeenten gemeld.				

Westrom					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://www.westrom.nl/				
Doelstelling	• Uitvoering Wet sociale werkvoorziening (WsW) • Zoveel mogelijk inwoners arbeid bieden in een beschutte werkomgeving. In de komende jaren wordt de • sociale werkvoorziening afgebouwd				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	De 5 gemeenten in Midden-Limburg zijn eigenaar van Westrom. Gemeente Leudal is in het bestuur vertegenwoordigd door één wethouder.				
Financieel belang	"Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling".				
Bijdrage	€ 151				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 7.176	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 2.181
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 506	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 2.407
Resultaat	0				
Ontwikkeling 2027	Sinds 1-1-2025 is de bedrijfsvoering van de Westrom overgedragen aan gemeente Roermond onder de naam Doon. Alleen de Wsw doelgroep is in de GR Westrom achtergebleven, zij worden gedetacheerd naar Doon.				
Risicobeheer					

Overig					
Samenwerking Midden-Limburg					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Overig				
Website					
Doelstelling	Per 1-1-2015 is de Samenwerkingsovereenkomst Midden-Limburg van start gegaan middels een bestuursovereenkomst tussen de 7 Midden-Limburgse gemeenten. Doel van de bestuursovereenkomst SML is: • Het organiseren van een netwerkstructuur die voor bundeling en coördinatie zorgt van projecten en trajecten op economisch, sociaal en fysiek terrein • Het in de overeenkomst bepaalde laat de publiekrechtelijke positie en de bevoegdheden van overheden onverlet				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging Algemeen Bestuur				
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage aan Roermond die de budgetten van de SML-organisatie namens de regio beheert.				
Bijdrage	€ 33.000				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 298	Vreemd vermogen	01-01-2025	n.v.t.
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 3691	Vreemd vermogen	31-12-2025	n.v.t.
Resultaat	€ 3.393				
Ontwikkeling 2027	Midden Limburg is aangesloten bij het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR). Met het NPVR werken het Rijk en de SML-regio samen aan een langjarige uitvoeringsagenda. Met een 'plan voor de regio' wordt in 2027 een startpunt gemaakt voor de samenwerking en inhoudelijke thema's met aandacht voor regio specifieke kenmerken, kansen en uitdagingen. Daarnaast wordt gecoördineerd door het Regio Deal Bureau en in samenwerking met de betrokken partners uitvoering gegeven aan de Regio Deal projecten die in 2026 zijn opgestart.				
Risicobeheer	Het financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage aan de proces- en organisatiekosten van de SML-organisatie. De financiering van het Regio Deal bureau maakt onderdeel uit van de Regio Deal begroting.				

Stichting / Vereniging					
Keyport					
Vestigingsplaats	Weert				
Rechtsvorm	Stichting / Vereniging				
Website	www.keyport.nl				
Doelstelling	Keyport is de samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs (triple helix), een manier van werken om de economische structuur in en voor de regio te versterken. Keyport bundelt en regisseert de krachten van ondernemers, overheid, onderwijs en kennisinstellingen en fungeert als de centrale visie waarin de drie partijen zich herkennen.				
Belangen:					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging Algemeen Bestuur				
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage € 2,70 per inwoner.				
Bijdrage	€ 97.200				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 8	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 1.062
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 44	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 1.015
Resultaat	€ 44				
Ontwikkeling 2027	Vergrijzing, klimaatveranderingen, energietransitie, digitalisering, etc. hebben een remmend effect op de economische weerbaarheid en ontwikkeling van de regio. Keyport verbindt de regionale triple helix organisaties in een aanpak gericht op Arbeidsmarktoptimalisatie, Onderwijs, Ondernemerschap en Innovatie. In 2027 geeft Keyport met projecten zoals “Aanpak circulaire transitie”, “Ondernemersecosysteem”, “Beleef je loopbaan” en “Je maakt het in Midden-Limburg”, in samenwerking met ondernemers, uitvoering aan de aanpak.				
Risicobeheer	Het financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage aan proces- en uitvoeringsmiddelen.				

3.7 Grondbeleid

3.7.1 Algemeen

Inleiding
Voor diverse gemeentelijke activiteiten is grond- en vastgoed nodig. Gemeentelijke plannen op onder meer het gebied van wonen, werkgelegenheid en recreatie hebben consequenties voor het grond- gebruik in de gemeente. Dat betekent in veel gevallen dat het bestaande gebruik veranderd dient te worden. Zeggenschap over grond en vastgoed is dan ook van groot belang voor het verwezenlijken van publieke voorzieningen en initiatieven in de fysieke leefomgeving.

Een goede werking van de grond- en vastgoedmarkt is belangrijk om maatschappelijk gewenst ruimtegebruik te bevorderen en de kwaliteit van het ruimtegebruik te verhogen. Wij voeren daarom grond- en vastgoedbeleid met het doel veranderingen in het grond- en vastgoedgebruik te sturen. Zo kunnen we het bereiken van onze doelen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, economie, werkgelegenheid, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer en vervoer veilig stellen. Het grond- en vastgoedbeleid is een ondersteunend middel om ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke doelen in de fysieke leefomgeving te realiseren.

Doel
Grond- en vastgoedbeleid is geen doel op zich, maar is doelgericht ingrijpen van de overheid op de grond- en vastgoedmarkt om te komen tot een efficiënte en rechtmatige verdeling van onroerend goed en van lasten en baten bij de ontwikkeling ervan. De doelstelling is, in beginsel, driedelig.

- Wij grijpen in op de grondmarkt om het feitelijke ruimtegebruik beter te laten aansluiten op het maatschappelijk gewenste ruimtegebruik (c.q. ruimtelijke ontwikkeling). Denk aan genoeg betaalbare huur- en koopwoningen, ruimte voor bedrijvigheid en maatschappelijke voorzieningen.
- Het beleid is gericht op het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik en de marktwerking op de grond- en vastgoedmarkt.
- Het beleid is gericht op de verdeling van lasten en baten (tussen gemeente en grondeigenaren) die ontstaan door overheidsinterventies, zoals bestemmingswijzigingen en investeringen. Het transparant maken en beheersen van de risico’s van ruimtelijke ontwikkelingen en projecten.

In de ontwerp omgevingsvisie ‘Leudal, natuurlijk’ en overige beleidsnota’s leggen wij ruimtelijk beleid en doelstellingen, samenhangend met de ontwikkelingsopgaven van wonen, werken, voorzieningen en (ruimtelijke) projecten vast. Het Grond- en vastgoedbeleid borgt een eenduidige en transparante beleidslijn voor het sturen en beheersen van ruimtelijke projecten. Het is een middel om beleidsinhoudelijke doelstellingen te verwezenlijken voor gebruik, beheer en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Ook is het (voeren van) Grond- en vastgoedbeleid ook een belangrijk instrument voor het bereiken van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet.

Herziening Nota Grond- en vastgoedbeleid
Nieuw beleid is vastgesteld in 2023. Met het vaststellen van het nieuw beleid wordt beoogd de instrumenten van het grond- en vastgoedbeleid zo in te zetten dat we onze ambities en opgaven in de fysieke leefomgeving, optimaal kunnen realiseren. Om dit mogelijk te maken hebben we gekozen voor het toepassen van situationeel grond- en vastgoedbeleid.

Hier gaan we in op de ontwikkelingen:
Als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft de commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) de 'notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken' in 2023 geactualiseerd. Deze notitie is op een aantal punten sterk afwijkend van de vorige notitie. De belangrijkste wijzigingen en toevoegingen zijn de volgende: De notitie is geactualiseerd voor wat betreft de begrippen en bijbehorende definities. Denk hierbij aan het vervallen van exploitatieplan en de nieuwe begrippen omgevingsplan.

- Wijziging kostenverhaal faciliterend grondbeleid.
- Aanpassingen op basis van voortschrijdend inzicht sinds de notitie Grondbeleid uit 2019. Naar aanleiding van voortschrijdend inzicht heeft de commissie BBV de volgende aanpassingen doorgevoerd:
    - De voorwaarden voor warme gronden zijn aangepast naar aanleiding van de praktijksituaties met ingang van boekjaar 2022.
    - Voorbereidingskosten bij zowel actieve als facilitaire grondexploitaties mogen na vijf jaar ook worden voorzien in plaats van te worden afgeboekt. Daarmee wordt gehandeld in lijn met de afschrijvingstermijn van vijf jaar voor immateriële activa, worden risico's voor de gemeente beperkt, maar blijft de mogelijkheid bestaan om deze kosten alsnog te betrekken in een nog voorziene bouwgrondexploitatie of kostenverhaal.
    - De commissie BBV heeft vanaf 2016 in notities en beantwoorde vragen over grondbeleid ernaar gestreefd om waar mogelijk aan te sluiten bij de fiscale regelgeving. Inmiddels blijkt dat de fiscale praktijk daar van afwijkt bij de jaarwinstbepaling. Als gevolg daarvan voert de commissie BBV de volgende aanpassingen door:
        - De rentetoerekening aan actieve grondexploitaties wordt vereenvoudigd door toe te staan dat de in een gemeente reeds gehanteerde omslagrente ook wordt toegepast bij actieve grondexploitaties.
        - Winstneming via de percentage of completion-methode (POC-methode), dat wil zeggen op basis van de betrouwbaar geraamde winst naar rato van de realisatie van verkopen èn kosten, vindt pas plaats als de resterende looptijd van een grondexploitatie tien jaar of minder is.
    - Binnen een gemengde exploitatie met bouwgrondexploitatie- en faciliterende projecten mag het resultaat gesaldeerd worden indien de deelgebieden onlosmakelijk in de ontwikkeling met elkaar verbonden zijn.

Uitvoering grondbeleid
In de praktijk was in de afgelopen jaren vooral het faciliterende Grondbeleid het adagium. In het nieuwe Grond- en vastgoedbeleid van de gemeente Leudal is ervoor gekozen situationeel Grond- en vastgoedbeleid toe te passen, zodat per geval de strategie afgewogen kan worden. Het zou bijvoorbeeld vanuit ruimtelijk-, maatschappelijk- of volkshuisvestelijk oogpunt op een gegeven moment wenselijk kunnen zijn om toch over te gaan tot actief grondbeleid. Om deze keuze op basis van objectieve criteria te kunnen maken wordt in de nieuwe nota aan het grond- en vastgoedbeleid een afwegingskader toegevoegd.

Op grond van de nieuwe nota grond- en vastgoedbeleid heeft onze gemeente diverse instrumenten tot haar beschikking. Gedacht dient te worden aan: het grondprijsbeleid, uitgiftebeleid voor bouwgrond en reststroken, verkoopbeleid 'gronden niet voor de openbare dienst bestemd', verwervingsbeleid, kostenverhaal, activeren van de (grond)exploitaties en periodiek bijstellen van de (grond)exploitaties als gevolg van de ontwikkelingen en risico's gedurende de looptijd van de exploitatie. Deze instrumenten zijn nader uitgewerkt in de nieuwe nota en worden in overeenstemming met het vastgestelde beleidskader toegepast.

In het kader van de uitvoering grondbeleid gaan we onderstaand in op de (grond)exploitaties die in 2027 in uitvoering of afgerond zijn.

- Baexem - Witte huis
  De gronden zijn eind 2024 verkocht en overgedragen aan de koper. Er dienen in 2026 nog werkzaamheden uitgevoerd te worden, het verleggen gasleidingen die te dicht tegen de oppervlakte aan ligt van het perceel. De verwachting is dat de exploitatie in 2026 kan afgesloten.

- Grathem - Sportlaan
  Eind 2023 is de exploitatie geactiveerd. In 2024 zijn de kavels in eigendom overgedragen aan de koper. In 2026 worden de werkzaamheden in het kader van het woonrijp maken uitgevoerd. Naar verwachting zal de exploitatie in 2027 worden afgesloten.

- Haler - Pinxtenstraat
  Het bestemmingsplan voor de 5 levensloopbestendige woningen is onherroepelijk. Wonen Limburg onderzoekt momenteel of ze dit plan kunnen afnemen. Na verkoop en realisatie kan deze exploitatie worden afgesloten.

- Heythuysen - Bevelanden fase 1
  De infrastructuur voor fase 1 deel 1 is nagenoeg afgerond. Er dient nog een verbindingsweg aangelegd te worden die het ruimte voor ruimte gebiedsdeel Den Hoeck ontsluit/verbindt met Bevelanden fase 1 deel 2. Momenteel wordt den Hoeck bouwrijp gemaakt. Pas na afronden van het bouw- en woonrijp van de locatie den Hoeck zal de realisatie van de verbindingsweg in de definitief aangelegd worden. De verwachting is dat dit in 2028 wordt afgerond.

- Heythuysen - Burgemeester J. van Sonlaan
  Voor het realiseren van dit plan is er een overeenkomst gesloten met een derde partij. Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat het plan in 2028 gerealiseerd zal worden in overeenstemming met de overeenkomst.

- Hunsel – herontwikkeling sportvelden
  In 2024 is de exploitatie geactiveerd en zijn voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd teneinde de gronden bouwrijp te maken in 2026. Afhankelijk van de verkoop verwachten we dat de exploitatie in 2029 kan worden afgesloten.

- Roggel - Beeklaan
  In 2025 zijn de noodzakelijke vergunningen verleend. De bouwrijp maken en de werkzaamheden van de nutspartijen zijn afgerond. De aannemer start in 2026 met de woningbouw. De woonrijp maken van de infra start na de bouwvak 2026. De verwachting is dat de facilitaire grondexploitatie afgesloten zal worden 2027.

- Kelpen-Oler - 't Heukske
  In 2025 is de exploitatie geactiveerd. Na besluitvorming in de gemeenteraad zullen de voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd en wordt een deel van de grond overgedragen aan de kopers (zijnde een ontwikkelaar en de woningbouwcoöperatie) die een deel van het plan zullen realiseren.

- Neeritter - Op den Heuvel - Zilleveld/Linderveld
  Voor de bouw van twaalf woningen hebben de initiatiefnemer en de gemeente in 2024 een anterieure overeenkomst gesloten. In 2025 is een aanvraag omgevingsvergunning ingediend door de initiatiefnemer. Het proces rondom deze aanvraag loopt nog en partijen zijn hierover nog in gesprek.

- Baexem - Kloosterterrein Mariabosch
  In 2022 heeft de provincie voor dit project (Beleidskader ISV 3) subsidie verleend. Bij ontvangst van de verleende subsidie heeft de gemeente deze middelen doorgezet naar de ontwikkelaar. Begin 2024 hebben Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg vastgesteld, dat de ontwikkelaar niet aan de gestelde resultaatverplichtingen heeft voldaan, waardoor het voorschot terugbetaald dient te worden aan de provincie. De terugbetaling aan de provincie heeft reeds plaats gevonden door de gemeente eind 2024. De gemeente ontvangt de middelen terug van de ontwikkelaar binnen één maand na inwerkingtreding van de omgevingsvergunning voor de sloop en nieuwbouw van de Middenbeuk.

- Ittervoort - Bedrijventerrein Ittervoort fase 4
  Het bestemmingsplan voor de ontwikkeling van Ittervoort vierde fase is 22 december 2020 vastgesteld. Er zijn beroepschriften ingediend. Er is nog steeds geen duidelijkheid over het vervolg. Voor de voorlopige realisatieplanning gaan we ervan uit dat er in het eerste kwartaal 2026 een uitspraak ligt. Op basis van een positieve uitspraak starten we in het tweede kwartaal van 2026 met de aanbesteding voor archeologie en in het derde kwartaal met de uitvoeren van het proefsleuven onderzoek. De aanbesteding voor het bouwrijp maken volgt dan ook eind 2026 ofwel begin 2027. Parallel aan deze stappen wordt gewerkt aan het sluiten van de koopovereenkomsten met de kandidaat kopers. Het streven is het project af te ronden in 2030.

- Ittervoort - Uitbreiding winkelgebied aan de Napoleonsweg (supermarkt locatie)
  Er is een principe overeenstemming bereikt met de ontwikkelaar voor de verkoop van de supermarktlocatie in Ittervoort. In 2024 is de grondexploitatie geactiveerd voor het winkelgebied Ittervoort. Het streven is het project in 2032 af te ronden.

- Heythuysen - Brandweerkazerne
  In 2024 is de grondexploitatie geactiveerd om de gronden bouwrijp te maken voor de realisatie van de nieuwe brandweerkazerne voor de kernen Heythuysen en Roggel. De verwachting is de verkoop en overdracht van de gronden te realiseren in 2026 en de werkzaamheden in het kader van het bouwrijp maken in 2026 - uiterlijk 2027 - af te ronden. Hierna kan de exploitatie worden afgesloten in naar verwachting 2028.

- Grathem - Notaris Philip Houbenstraat
  In 2025 is de exploitatie geactiveerd. Na besluitvorming in de gemeenteraad zullen de voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd teneinde de uitbreiding van het gezondheidscentrum mogelijk te maken. Plan is op verzoek van de aanvrager ingetrokken. Door de gemeente zal worden onderzocht wat de mogelijkheden voor de ontwikkeling van deze locatie zijn.

3.7.2 Exploitatieresultaat

Prognose van te verwachten resultaten
Voor woningbouwplannen en de locaties voor bedrijventerreinen, die de gemeente exploiteert en/of waar de gemeente financiële verplichtingen heeft, wordt een grondexploitatie geopend. Van elke exploitatie is een opzet of berekening gemaakt van toekomstige uitgaven en inkomsten. Op deze wijze wordt het saldo op eindwaarde verkregen. Dit is het bedrag dat na uitvoering van een plan op de einddatum resteert aan winst of verlies. In de cyclus voor de jaarrekening worden jaarlijks de meerjarenplanning van de exploitaties geactualiseerd en door het college van Burgemeester en Wethouders ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Uit de meerjarenplanning blijkt het financiële verloop en de ontwikkeling van de exploitaties.

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2027	Rente 2027	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo
					(bedrag x 1.000)
Woningbouw in exploitatie bestaande uit:					
Gemeentelijke bouwgrond in exploitatie	-947	-5	2.673	-2.457	-737
Faciliterend grondbeleid	374	3	90		467
Bedrijventerrein in exploitatie	3.344	17	9.289	-13.002	-353
Totaal	**2.770**	**15**	**12.051**	**-15.459**	**-622**

Woningbouw(gemeentelijke exploitaties) in exploitatie vooruitzichten
De op het einde van de exploitatietermijnen (eindwaarde) te behalen winstraming bedraagt € -736.608. De contante waarde (2027) bedraagt € -733.280.

Exploitaties in voorbereiding
Binnen de gemeente zijn een aantal grondexploitaties in voorbereiding. In het kader van deze voorbereidingen worden kosten gemaakt ten bedragen van € 63.050 in 2026. De verwachting is dat deze kosten is voor activering € 200.000 zullen bedragen. Voorgesteld wordt om een budget beschikbaar te stellen van € 200.000 ter voorbereiding exploitaties voor de periode 2026 en 2027.

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2027	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo	Jaar afsluiting
				(bedrag x 1.000)	
Woningbouw					
Baexem Witte huis	-44			-44	2026
Heythuysen De Bevelanden 1	-583	581		-3	2028
Haler Pinxtenstraat	55	157	-212		2028
T Heukske -vrm sportvelden Kelpen-Oler	-943	1.140	-277	-80	2029
Sportvelden Hunsel	552	729	-1.281		2029
Sportvelden CPO Grathem					2027
Heythuysen Burg. J. Sonlaan	9	13	-531	-509	2028
Totaal	**-955**	**2.619**	**-2.301**	**-636**	

Bedrijventerreinen in exploitatie vooruitzichten
De op het einde van de exploitatietermijnen (eindwaarde) te behalen winstraming bedraagt € -352.599. De contante waarde (2027) bedraagt € -339.590.
De op het einde van de exploitatietermijnen (eindwaarde) te behalen winstraming (in het kader van de woningbouw en bedrijventerreinen) bedraagt € -1.089.206. De contante waarde (2027) bedraagt € -1.072.870.

(bedrag x 1.000)

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2027	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo	Jaar afsluiting
Bedrijventerreinen					
Ittervoort, BT fase IV	3.470	5.030	-8.502	-2	2030
Brandweerkazerne Noorderbaan HH	-391	42		-349	2028
Notaris Philip Houbenstraat Grathem	7	49	-156	-100	2.030
Supermarktontwikkeling Ittervoort	264	4.234	-4.500	-2	2.032
Totaal	**3.351**	**9.354**	**-13.158**	**-453**	

Exploitaties door derden
Op grond van de wijziging BBV dienen wij in deze paragraaf in te gaan op de aanduiding van de wijze waarop de gemeente grondbeleid uitvoert. Daarnaast dienen wij in te gaan op de actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie. De exploitaties door derden worden op grond van de wijziging BBV niet gezien als grondexploitaties, maar als puur kostenverhaal, wat leidt tot een vordering op de balans. In de toekomst worden deze vorderingen opgenomen op de balans en daar toegelicht.

(bedrag x 1.000)

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2027	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo	Jaar afsluiting
Woningbouw (exploitatie derden)					
Beeklaan Roggel	-157	93		-65	
Baexem Mariabosch (Gelissen Vastgoed BV)	376			376	
Neeritter Op den Heuvel-Zilleveld & Lindeveld	156			156	
Totaal	**374**	**93**		**467**	

Meerjarenplanning resterende uitgaven en inkomsten gemeentelijke exploitaties						(bedrag x 1.000)
Omschrijving	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**Totaal**
Woningbouw in exploitatie:						
Uitgaven	1.150	1.518				2.668
Inkomsten	-2.457					-2.457
Bedrijventerrein in exploitatie:						
Uitgaven	4.667	2.290	2.349			9.306
Inkomsten		-10.399	-2.603			-13.002
Totaal	3.360	-6.591	-254			-3.485
Uitgaven	**5.817**	**3.808**	**2.349**			**11.974**
Inkomsten	**-2.457**	**-10.399**	**-2.603**			**-15.459**
Saldo	**3.360**	**-6.591**	**-254**			**-3.485**

3.7.3 Reserves in relatie tot risico's

Reserve grondexploitaties
Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- Enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- Anderzijds alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen voor de gemeente Leudal bestaat uit de reserve grondexploitatie en het algemeen gemeentelijk weerstandsvermogen wat onderdeel uitmaakt van de risicoparagraaf.
De reserve grondexploitaties is voor de gemeente Leudal de eerste buffer en heeft volgens de nota Grond- en vastgoedbeleid de volgende functies:

- Verrekenen van winsten en verliezen van de exploitaties;
- Afdekking van risico's;
- Buffer voor het voeren van een actieve grondpolitiek;
- Bepaalt de grens voor het voeren van een actieve grondpolitiek.

Het behalen van winsten is geen doel op zich, maar wel heel belangrijk om de reserve grondexploitatie op peil te houden en zodoende tegenvallers op te vangen. Het beleid bij winstnemingen is gebaseerd op het principe van voorzichtigheid.

Risico's grondexploitaties
Risico's van grondexploitaties worden afgedekt door de reserve grondexploitaties. Het kwalificeren van risico's wordt gebaseerd op enerzijds het risico en de kans dat het risico zich openbaart en anderzijds het bedrag dat daarmee gemoeid gaat. Bovendien moet de vraag worden beantwoord of het saldo van de reserve grondexploitaties voldoende is om de risico's af te dekken.

De reserve bedraagt € 3,709 miljoen en op basis van de huidige en toekomstige inschatting van de risico's wordt er vooralsnog vanuit gegaan dat de reserve toereikend is, zo blijkt ook uit de onderstaande tabel waarin de risico's zijn gekwantificeerd.

De belangrijkste risico's zijn:

- Financiële resultaten van de afwikkeling van het faillissement van Nieuwe Borg.
- Kostendekkendheid van de grote(re) exploitaties: de uitbreiding van het bedrijventerrein Ittervoort fase IV.
- Marktontwikkeling en stijgende (materiaal)kosten.

Herstructureringsfonds
Het herstructureringsfonds bedraagt € 6,520 miljoen en op basis van de huidige en toekomstige inschatting wordt er vooralsnog vanuit gegaan dat het fonds toereikend is.

	(bedrag x 1.000)
Risico's grondexploitatie	**Bedrag**
Afzetrisico's gevolg van marktvertraging	181
Risico's m.b.t. kostendekkendheid van plannen	2.003
Risico's haalbaarheid plannen als gevolg van de marktsituatie	792
Risico niet nakoming van overeenkomsten	733
Totaal	**3.708**

3.8 Demografische ontwikkelingen

3.8.1 Algemeen

Demografische ontwikkelingen spelen een grote rol in visie en beleidsontwikkeling op de lange termijn. In de prognoses van de komende jaren tot en met 2050 zijn een aantal ontwikkelingen te zien.

De totale bevolking van Leudal blijft volgens de prognose tussen 2026 en 2050 vrijwel stabiel. Het aantal inwoners schommelt rond de 36.000 en verandert van 36.130 inwoners in 2026 naar 36.210 inwoners in 2050 (+0,2%).

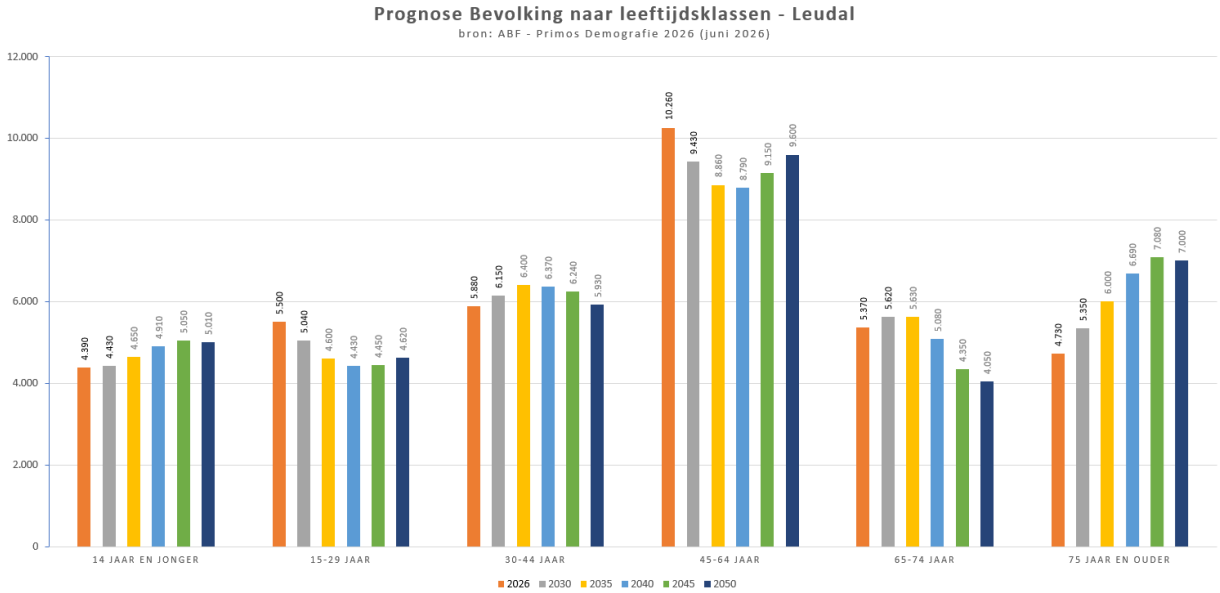
De grootste verandering is de verdere vergrijzing. Het aantal inwoners van 75 jaar en ouder neemt sterk toe van 4.730 in 2026 naar 7.000 in 2050 (+48%). De groep 65-74 jaar groeit eerst licht naar 5.630 inwoners in 2035, maar daalt vervolgens naar 4.050 inwoners in 2050 (-25%). Dit wijst erop dat een groot deel van deze groep doorstroomt naar de categorie 75+.

Het aantal jongeren tot 15 jaar groeit gestaag van 4.390 inwoners in 2026 naar 5.010 inwoners in 2050 (+14%). De groep 15-29 jaar laat juist een dalende trend zien. Het aantal neemt af van 5.500 inwoners in 2026 naar 4.430 inwoners in 2040 en herstelt daarna beperkt tot 4.620 inwoners in 2050. Dit kan wijzen op uitstroom van jongeren voor studie of werk.

De leeftijdsgroep 30-44 jaar groeit eerst van 5.880 inwoners in 2026 naar een piek van 6.400 inwoners in 2035. Daarna zet een geleidelijke daling in tot 5.930 inwoners in 2050.

De groep 45-64 jaar, momenteel de grootste leeftijdscategorie, neemt af van 10.260 inwoners in 2026 naar 8.790 inwoners in 2040. Vervolgens is sprake van enig herstel tot 9.600 inwoners in 2050, maar het niveau blijft lager dan in 2026 (-6%).

Dit betekent dat Leudal de komende decennia te maken krijgt met een verder vergrijzende bevolking, waarbij vooral het aantal 75-plussers sterk toeneemt. De totale bevolking blijft qua omvang stabiel. Het aantal kinderen groeit licht. Dit vraagt naar verwachting extra aandacht voor zorg, wonen en voorzieningen voor ouderen. Daarnaast blijven voldoende voorzieningen voor gezinnen en jongeren van belang.

Bevolking naar leeftijdsklassen Leudal, aantallen (2026)	2026	2030	2035	2040	2045	2050
Beneden 14 jaar	4.390	4.430	4.650	4.910	5.050	5.010
15-29 jaar	5.500	5.040	4.600	4.430	4.450	4.620
30-44 jaar	5.880	6.150	6.400	6.370	6.240	5.930
45-64 jaar	10.260	9.430	8.860	8.790	9.150	9.600
65-74 jaar	5.370	5.620	5.630	5.080	4.350	4.050
75 + jaar	4.730	5.350	6.000	6.690	7.080	7.000
Totaal Leudal	**36.130**	**36.020**	**36.140**	**36.270**	**36.320**	**36.210**

3.9 Openbaarheidsparagraaf

3.9.1 Algemeen

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo is bedoeld om de openheid en transparantie van de overheid te bevorderen en onderhouden. Dit betekent dat de gemeente informatie over wat zij doet en waarom, uit eigen beweging openbaar en toegankelijk moet maken of als iemand daarom vraagt. De Woo regelt welke overheidsinformatie openbaar is en hoe iemand die kan aanvragen. Hoofdregel is dat overheidsinformatie openbaar is, behalve als er een reden is waarom dat niet kan.

De Woo kent drie hoofdonderdelen:

- actieve openbaarmaking: de gemeente moet sommige informatie uit zichzelf openbaar maken;
- passieve openbaarmaking: de overheid maakt informatie openbaar als iemand erom vraagt (openbaarmakingsplicht op verzoek);
- informatiehuishouding op orde: overheidsinformatie moet goed te vinden zijn.

3.9.2 Actieve openbaarmaking

De Woo verplicht om documenten uit 11 informatiecategorieën actief openbaar te maken. In 2027 wordt de implementatie van de actieve openbaarmaking van de Woo verder uitgerold conform ambitieniveau basis. Dit betekent dat de wettelijke fasering wordt gevolgd en in 2027 verder uitvoering wordt gegeven aan de invulling van de wettelijke verplichtingen (publiceren van de verplichte documenten in lijn met de Woo) alsmede het vorm geven van de IT en procesinrichting die nodig is om in de toekomst alle informatiecategorieën tijdig te publiceren op een manier dat deze voor de burger makkelijk bereikbaar en te vinden zijn.

Daarnaast zal er vormgegeven worden aan Woo-bewustzijn binnen het ambtelijk apparaat.

3.9.3 Passieve openbaarmaking

Op grond van de Woo kan iedereen een verzoek om publieke informatie bij een bestuursorgaan indienen (Woo-verzoeken). Het proces van de passieve openbaarmaking is in Leudal al ingeregeld. De gemeentelijke website bevat informatie over de passieve openbaarmaking en voor het aanvragen door burgers/bedrijven is een digitaal formulier beschikbaar.

Voor de inhoudelijk medewerkers is een procesbeschrijving aanwezig voor de behandeling van een Woo-verzoek. De Woo-coördinator coördineert het Woo-proces en fungeert als vraagbaak voor de inhoudelijk medewerkers. In 2027 blijft de aandacht scherp op het halen van de wettelijk Woo-termijnen.

3.9.4 Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen en hun digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden. Dit heeft betrekking op weten welke informatie er is en die snel kunnen vinden, gecontroleerd opslaan, meta dateren en vernietigen. De informatiehuishouding is het fundament onder de gemeentelijke dienstverlening. Juiste informatie draagt bij aan een goede en efficiënte taakuitvoering door de gemeente en aan de kwaliteit van publieke dienstverlening.

De informatiehuishouding op orde brengen is een grote opgave en een complex verbetertraject dat zich niet beperkt tot één discipline. Het vraagt om een samenhangende aanpak van gedrag, processen, organisatie en techniek.

In 2026 start de gemeente Leudal het programma Digitale Transformatie, gericht op het realiseren van een moderne infrastructuur en een heldere, moderne informatiearchitectuur. De digitale transformatie richt zich op betere (digitale) dienstverlening, compliance met wet- en regelgeving, efficiëntere en betere besluitvorming, en een wendbare organisatie. Hiermee wordt de organisatie beter toegerust op de toenemende eisen rond data en digitalisering, en kan de gemeente doeltreffender voldoen aan haar wettelijke verplichtingen.

Om dit te realiseren, worden in 2027 diverse projecten in de digitale transformatie op- dan wel voortgezet:

Informatiearchitectuur: het realiseren van een overkoepelende informatiearchitectuur, gebaseerd op moderne uitgangspunten voor informatiehuishouding en met het oog op de opkomst van AI binnen de organisatie.

Zaakgericht Werken: dit project richt zich op informatievoorziening die voldoet aan wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeheer (Woo en Archiefwet). Door informatie correct en op de juiste plek binnen ons zaaksysteem vast te leggen, krijgt de organisatie meer grip op haar informatiestromen.

Wet open overheid (Woo): in 2027 wordt verder gewerkt aan de eerste stappen richting grootschalige publicatie vanuit bestaande applicaties, om zo verdere complexiteit binnen het IT-landschap te beperken.

Daarnaast zijn in 2026 de projecten iSamenleving, Microsoft 365 en Exchange Cloud van start gegaan. De eerste concrete resultaten hiervan worden in 2027 zichtbaar.

3.10 Energie

3.10.1 Algemeen

Wat willen wij bereiken?

We willen ervoor zorgen dat we beschikken over voldoende en betaalbare duurzame energie om te voorzien in onze energiebehoefte. Door de toenemende vraag naar elektriciteit en het groeiende aanbod van elektriciteit is er schaarste ontstaan op het elektriciteitsnet. Het duurt daardoor langer voordat woningen en bedrijven een aansluiting krijgen. Dat heeft gevolgen voor onze ambities ten aanzien van het woningbouwprogramma, de voorzieningen en de bedrijvigheid.

Wat gaan wij daar voor doen?
De gemeenten Leudal, Cranendonck, Nederweert en Weert werken samen aan het energiesysteem van de toekomst. Deze samenwerking gaan we verder intensiveren door te werken aan de volgende thema's:

- Energiekompas
  We ontwikkelen een gedeelde beleidsmatige aanpak om de energietransitie te integreren in het gemeentelijk beleid in afstemming met de beleidsvelden economie, woningbouw, mobiliteit, ruimtelijke ordening enz. De beleidsmatige aanpak vertalen we naar een concreet uitvoeringsprogramma.
- Projecten en gebiedsontwikkeling
  We programmeren en prioriteren nieuwe projecten en gebiedsontwikkelingen. De vraag naar en de beschikbaarheid van energie moeten op elkaar worden afgestemd, vanwege de schaarste op het elektriciteitsnet. De inzet is om de energievraag (en dan met name de elektriciteitsvraag) zo laag mogelijk te houden door onder andere gebruik te maken van alternatieve warmteoplossingen.
- Assets en ontwikkeling
  We onderzoeken innovaties en nieuwe oplossingen die passen in het decentrale energiesysteem. In het energiesysteem zijn nieuwe ontwikkelingen op het gebied van lokale opwek van elektriciteit, opslagsystemen, warmtenetten, groen gas, waterstof en andere innovaties nodig om de beschikbaarheid van energie te vergroten. De lokale vraag naar en het lokale aanbod van energie moeten bij elkaar worden gebracht. De nieuwe assets (innovaties en oplossingen) moeten daarom aansluiten bij de projecten en gebiedsontwikkelingen van het hiervoor genoemde thema.
- Lokaal eigendom en energiegemeenschappen
  We ontwikkelen en realiseren lokaal eigendom in energiegemeenschappen om de lokale beschikbaarheid te vergroten en de opbrengsten in de regio te houden. Dit laatste kan de betaalbaarheid van energie vergroten. Het is wenselijk de nieuwe projecten en de nieuwe oplossingen zoveel mogelijk in lokaal eigendom te krijgen en te houden. Zo wordt de opgewekte en opgeslagen energie ook lokaal gebruikt. Dat kan gerealiseerd worden binnen energiegemeenschappen.
- Verzwaring elektriciteitsnet
  Samen met de netbeheerders Enexis en TenneT werken we samen aan de verzwaring van het laagspanningsnet en hoogspanningsnet. Deze maatregelen hebben de komende jaren impact op onze dorpen. De maatregelen zijn nodig om te voldoen aan de groeiende energievraag.

4 Financiële bijlagen

4.1 Overzicht structurele en incidentele baten en lasten

(bedrag x 1.000)

Omschrijving	Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029			Begroting 2030		
	Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan	
		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel
Baten per programma												
1. Bestuur en ondersteuning	-91.004		-91.004	-91.198		-91.198	-92.013		-92.013	-95.428		-95.428
2. Veiligheid	-155		-155	-155		-155	-155		-155	-155		-155
3. Verkeer, vervoer en waterstaat	-359	-4.725	4.366	-359	-10.408	10.049	-359	-2.612	2.253	-359	-12	-346
4. Economie	-6.688		-6.688	-12.589		-12.589	-4.793		-4.793	-2.194		-2.194
5. Onderwijs	-64		-64	-64		-64	-64		-64	-64		-64
6. Sport, cultuur en recreatie	-421		-421	-421		-421	-421		-421	-421		-421
7. Sociaal domein	-7.544		-7.544	-7.547		-7.547	-7.551		-7.551	-7.554		-7.554
8. Volksgezondheid en milieu	-11.422		-11.422	-11.597		-11.597	-11.778		-11.778	-11.978		-11.978
9. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-3.495	-2.301	-1.194	-3.224	-2.030	-1.194	-1.274	-80	-1.194	-1.194		-1.194
Totaal baten programma's	**-121.152**	**-7.026**	**-114.126**	**-127.154**	**-12.438**	**-114.717**	**-118.409**	**-2.692**	**-115.717**	**-119.347**	**-12**	**-119.334**
Lasten per programma												
1. Bestuur en ondersteuning	24.641	20	24.621	28.140	20	28.120	30.955	20	30.935	33.227	20	33.207
2. Veiligheid	4.987		4.987	4.846		4.846	4.848		4.848	4.857		4.857
3. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.192	15	5.177	6.013		6.013	6.208		6.208	6.786		6.786
4. Economie	6.577	5.063	1.514	11.915	10.415	1.500	4.105	2.603	1.502	1.500	3	1.497
5. Onderwijs	5.721	2.063	3.658	5.808	2.157	3.652	9.645	5.912	3.733	4.782		4.782
6. Sport, cultuur en recreatie	11.156	29	11.127	11.730		11.730	12.278		12.278	13.031		13.031
7. Sociaal domein	42.048		42.048	41.730		41.730	39.372		39.372	39.227		39.227
8. Volksgezondheid en milieu	15.665		15.665	15.893		15.893	16.299		16.299	16.495		16.495
9. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	7.355	2.301	5.054	7.092	2.030	5.062	5.180	80	5.100	5.095		5.095
Totaal lasten programma's	**123.343**	**9.491**	**113.852**	**133.167**	**14.621**	**118.546**	**128.890**	**8.615**	**120.274**	**125.002**	**23**	**124.978**

Saldo van baten en lasten	**2.191**	**2.465**	**-274**	**6.012**	**2.183**	**3.829**	**10.481**	**5.923**	**4.558**	**5.655**	**11**	**5.644**
Onttrekkingen uit reserves:												
1. Bestuur en ondersteuning	-2.910	-2.448	-462	-898	-355	-543	-409	-100	-309	-345		-345
2. Veiligheid												
3. Verkeer, vervoer en waterstaat	-257		-257	-437		-437	-437		-437	-437		-437
4. Economie	-1.318	-297	-1.021	-1.029	-16	-1.014	-1.013		-1.013	-1.013		-1.013
5. Onderwijs	-2.248	-2.063	-185	-2.341	-2.157	-185	-6.450	-6.266	-185	-170		-170
6. Sport, cultuur en recreatie	-291		-291	-359		-359	-413		-413	-443		-443
7. Sociaal domein												
8. Volksgezondheid en milieu												
9. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-128		-128	-132		-132	-171		-171	-169		-169
Totaal onttrekkingen uit reserves	**-7.152**	**-4.808**	**-2.343**	**-5.197**	**-2.527**	**-2.669**	**-8.892**	**-6.366**	**-2.526**	**-2.576**	**0**	**-2.576**
Toevoegingen aan reserves:												
1. Bestuur en ondersteuning	244	19	225	119		119	120		120	120		120
2. Veiligheid												
3. Verkeer, vervoer en waterstaat	5		5	5		5	5		5	5		5
4. Economie	1.109	9	1.100	1.109	9	1.100	1.109	9	1.100	1.109	9	1.100
5. Onderwijs							354	354				
6. Sport, cultuur en recreatie												
7. Sociaal domein	-36	-36										
8. Volksgezondheid en milieu												
9. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing												
Totaal toevoegingen aan reserves	**1.321**	**-9**	**1.330**	**1.232**	**9**	**1.223**	**1.587**	**363**	**1.225**	**1.234**	**9**	**1.225**
Saldo mutaties reserves	**-5.830**	**-4.817**	**-1.014**	**-3.964**	**-2.518**	**-1.446**	**-7.305**	**-6.003**	**-1.302**	**-1.343**	**9**	**-1.352**
Gerealiseerd resultaat	**-3.639**	**-2.352**	**-1.287**	**2.048**	**-335**	**2.383**	**3.176**	**-80**	**3.256**	**4.312**	**20**	**4.292**

Het overzicht van incidentele baten en lasten is hierboven weergegeven. De benoemde incidentele bedragen, zijn in de volgende tabellen nader toegelicht.

Incidentele baten per programma:	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
P1 - Bestuur en ondersteuning	**0**	**0**	**0**	**0**
P2 - Veiligheid	**0**	**0**	**0**	**0**
P3 - Verkeer, vervoer en waterstaat	**0**	**0**	**0**	**0**
P4 - Economie	**-4.724.976**	**-10.408.000**	**-2.612.000**	**-12.452**
Grondexploitatie bedrijventerreinen	-156.404	-10.399.000	-2.603.000	
Activering grex	-4.559.572			-3.452
Verkoop reststroken	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
P5 - Onderwijs	**0**	**0**	**0**	**0**
P6 - Sport, cultuur en recreatie	**0**	**0**	**0**	**0**
P7 - Sociaal domein	**0**	**0**	**0**	**0**
P8 - Volksggezondheid en milieu	**0**	**0**	**0**	**0**
P9 - Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	**-2.300.798**	**-2.029.795**	**-80.227**	**0**
Grondexploitatie woningbouw	-2.300.798			
Activering grex		-2.029.795	-80.227	
Totaal incidentele baten per programma	**-7.025.774**	**-12.437.795**	**-2.692.227**	**-12.452**

Incidentele baten per programma: Incidentele onttrekkingen uit reserves:		Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
P1 - Bestuur en ondersteuning		**-2.448.248**	**-355.240**	**-100.000**	**0**
Algemene reserve	Resultaat bestemming 2024 naar 2027	-2.093.008			
Bedrijfsvoering	Inhuur ICT projectleider	-150.000	-150.000		
Bedrijfsvoering	Inhuur vastgoedprojecten	-100.000	-100.000	-100.000	
Opvang ontheemden Oekraïne	Formatieuitbreiding beleidsmedewerker inburgering	-105.240	-105.240		
P2 - Veiligheid		**0**	**0**	**0**	**0**
P3 - Verkeer, vervoer en waterstaat		**0**	**0**	**0**	**0**
P4 - Economie		**-296.913**	**-15.435**	**0**	**0**
Regiodeal	Bestedingsgelden SOK Regiodeal	-296.913	-15.435		
P5 - Onderwijs		**-2.062.996**	**-2.156.612**	**-6.265.753**	**0**
Algemene reserve	IHP 2027 tijdelijke huisvesting en sloopkosten	-1.488.000			
Algemene reserve	Afboeking restant boekwaarde IHP 2027	-574.996			
Algemene reserve	IHP 2028 tijdelijke huisvesting en sloopkosten		-1.317.000		
Algemene reserve	Afboeking restant boekwaarde IHP 2028		-839.612		
Algemene reserve	IHP 2029 sloopkosten			-3.358.735	
Algemene reserve	Afboeking restant boekwaarden IHP 2029			-2.553.270	
Dekkingsreserve SG St. Ursula	Vrijval dekkingsreserve			-353.748	
P6 - Sport, cultuur en recreatie		**0**	**0**	**0**	**0**

P7 - Sociaal domein	**0**	**0**	**0**	**0**
P8 - Volksgezondheid en milieu	**0**	**0**	**0**	**0**
P9 - Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal incidentele onttrekkingen uit reserves	**-4.808.157**	**-2.527.287**	**-6.365.753**	**0**
Niet specifiek toegelichte incidentele baten				
Totaal incidentele baten	**-11.833.931**	**-14.965.082**	**-9.057.980**	**-12.452**

Incidentele lasten per programma:	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
P1 - Bestuur en ondersteuning	**20.000**	**20.000**	**20.000**	**20.000**
Vennootschapsbelasting	20.000	20.000	20.000	20.000
P2 - Veiligheid	**0**	**0**	**0**	**0**
P3 - Verkeer, vervoer en waterstaat	**15.000**	**0**	**0**	**0**
Projectkosten verkeersbeleid	15.000			
P4 - Economie	**5.063.101**	**10.414.859**	**2.603.000**	**3.452**
Grondexploitatie bedrijventerreinen	4.715.976	2.739.521	2.348.521	3.452
Deactivering grex		7.659.479	254.479	
Cofinanciering actieplan BIZ Ittervoort	50.000			
Bestedingsgelden SOK Regiodeal 2026-2028	297.125	15.859		
P5 - Onderwijs	**2.062.996**	**2.156.612**	**5.912.005**	**0**
IHP 2027 tijdelijke huisvesting en sloopkosten	1.488.000			

Incidentele lasten per programma:		Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Afboeking restant boekwaarde IHP 2027		574.996			
IHP 2028 tijdelijke huisvesting en sloopkosten			1.317.000		
Afboeking restant boekwaarde IHP 2028			839.612		
IHP 2029 tijdelijke huisvesting en sloopkosten				3.358.735	
Afboeking restant boekwaarde IHP 2029				2.553.270	
P6 - Sport, cultuur en recreatie		**29.000**	**0**	**0**	**0**
Opstellen instandhoudingsplan SIMS 2026-2027		29.000			
P7 - Sociaal domein		**0**	**0**	**0**	**0**
P8 - Volksgezondheid en milieu		**0**	**0**	**0**	**0**
P9 - Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		**2.300.798**	**2.029.796**	**80.227**	**0**
Grondexploitatie woningbouw		1.143.951	2.029.796	80.227	
Deactivering grex		1.156.847			
Totaal incidentele lasten per programma		**9.490.895**	**14.621.267**	**8.615.232**	**23.452**
Incidentele toevoegingen in reserves:					
P1 - Bestuur en ondersteuning		**18.585**	**0**	**0**	**0**
Egalisatiereserve Gemeentefonds-taakmutaties	Kinderopvang pleegouders	18.585			
P2 - Veiligheid		**0**	**0**	**0**	**0**
P3 - Verkeer, vervoer en waterstaat		**0**	**0**	**0**	**0**
P4 - Economie		**9.000**	**9.000**	**9.000**	**9.000**

Incidentele lasten per programma:		Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Grondexploitatie	Verkoop reststroken	9.000	9.000	9.000	9.000
P5 - Onderwijs		**0**	**0**	**353.748**	**0**
Algemene reserve	Vrijval dekkingsreserve St Ursula Heythuysen			353.748	
P6 - Sport, cultuur en recreatie		**0**	**0**	**0**	**0**
P7 - Sociaal domein		**-36.100**	**0**	**0**	**0**
Egalisatiereserve Gemeentefonds-taakmutaties	Beschut werk 2027 naar loonkostensubsidie	-36.100			
P8 - Volksgezondheid en milieu		**0**	**0**	**0**	**0**
P9 - Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal incidentele toevoegingen in reserves		**-8.515**	**9.000**	**362.748**	**9.000**
Niet specifiek toegelichte incidentele lasten					
Totaal incidentele lasten		**9.482.380**	**14.630.267**	**8.977.980**	**32.452**
Gerealiseerd incidenteel resultaat		**-2.351.551**	**-334.815**	**-80.000**	**20.000**

Naast het nader specificeren van de incidentele baten en lasten, dient ook een overzicht van de structurele reserve mutaties opgenomen te worden.

De benoemde structurele reserve mutaties, zijn in de volgende tabellen nader toegelicht.

Structurele onttrekkingen uit reserves per programma:		Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
P1 - Bestuur en ondersteuning		**-461.891**	**-542.803**	**-308.754**	**-344.928**
Dekkingsreserves	Afschrijvingslasten	-112.080	-214.480	-286.880	-328.080
Bedrijfsvoering	Afschrijvingslasten	-40.611	-5.026	-5.026	
Geblokkeerde reserve	Afschrijvingslasten	-20.248	-16.848	-16.848	-16.848
Geblokkeerde reserve	Implementatie informatiewetgeving (incl. WOO) projectkosten	-288.952	-306.449		
P2 - Veiligheid		**0**	**0**	**0**	**0**
P3 - Verkeer, vervoer en waterstaat		**-256.527**	**-436.527**	**-436.527**	**-436.527**
Dekkingsreserves	Afschrijvingslasten	-196.413	-376.413	-376.413	-376.413
Openbare verlichting	Afschrijvingslasten	-60.114	-60.114	-60.114	-60.114
P4 - Economie		**-1.021.281**	**-1.014.031**	**-1.012.816**	**-1.012.816**
Dekkingsreserves	Afschrijvingslasten	-6.093	-6.093	-6.093	-6.093
Herstructureringsfonds	Projecten herstructureringsfonds bebouwde omgeving en overig	-1.000.000	-1.000.000	-1.000.000	-1.000.000
Uitvoeringsplan Recreatie en Toerisme	Bijdrage projectplan Datahub Limburg	-7.250			
Uitvoeringsplan Recreatie en Toerisme	Aanvullende bijdrage ontwikkelingen dataportaal vrijetijdseconomie	-1.215	-1.215		
Uitvoeringsplan Recreatie en Toerisme	Belevingsplekken Buggenums veld: subsidie promotieplatform	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Fondsvorming Wijnaerden	Project belevingsplekken Wijnaerden	-723	-723	-723	-723
P5 - Onderwijs		**-184.570**	**-184.570**	**-184.570**	**-169.831**
Dekkingsreserves	Afschrijvingslasten	-184.570	-184.570	-184.570	-169.831
P6 - Sport, cultuur en recreatie		**-291.261**	**-359.023**	**-413.025**	**-443.025**
Dekkingsreserves	Afschrijvingslasten	-264.601	-332.363	-386.365	-416.365
Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen	Aflossing	-26.660	-26.660	-26.660	-26.660

P7 - Sociaal domein		**0**	**0**	**0**	**0**
P8 - Volksggezondheid en milieu		**0**	**0**	**0**	**0**
P9 - Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		**-127.845**	**-132.374**	**-170.784**	**-169.294**
Dekkingsreserves	Afschrijvingslasten	-127.845	-132.374	-170.784	-169.294
Totaal structurele onttrekkingen uit reserves		**-2.343.375**	**-2.669.328**	**-2.526.476**	**-2.576.421**

Structurele toevoegingen aan reserves per programma:		**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
P1 - Bestuur en ondersteuning		**225.083**	**118.615**	**120.171**	**120.236**
Egalisatiereserve Gemeentefonds-taakmutaties	Taakmutaties	225.083	118.615	120.171	120.236
P2 - Veiligheid		**0**	**0**	**0**	**0**
P3 - Verkeer, vervoer en waterstaat		**4.537**	**4.537**	**4.537**	**4.537**
Onderhoud jachthaven Hanssum	Erfpachtcanon	4.537	4.537	4.537	4.537
P4 - Economie		**1.100.000**	**1.100.000**	**1.100.000**	**1.100.000**
Uitvoeringsplan Recreatie en Toerisme	Meeropbrengst toeristenbelasting (maximum)	100.000	100.000	100.000	100.000
Herstructureringsfonds	Terugstorting bestedingsbudget	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
P5 - Onderwijs		**0**	**0**	**0**	**0**
P6 - Sport, cultuur en recreatie		**0**	**0**	**0**	**0**
P7 - Sociaal domein		**0**	**0**	**0**	**0**

P8 - Volksggezondheid en milieu	**0**	**0**	**0**	**0**
P9 - Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal structurele toevoegingen reserves	**1.329.620**	**1.223.152**	**1.224.708**	**1.224.773**

4.2 Overzicht van lasten en baten per taakveld

(Bedrag x 1.000)

		Lasten				Baten			
0	**0. Bestuur en ondersteuning**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
0.1	Bestuur	2.328	2.328	2.328	2.328	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	2.237	2.237	2.237	2.237	-994	-994	-994	-994
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	737	800	868	811	-4	-4	-4	-4
0.4	Overhead	14.775	15.583	15.452	15.307	-39	-39	-39	-39
0.5	Treasury	399	536	1.655	2.505	-1.121	-1.041	-1.041	-1.041
0.61	OZB woningen	204	204	204	204	-6.204	-6.511	-6.808	-7.124
0.62	OZB niet-woningen	89	89	89	89	-3.450	-3.621	-3.785	-3.962
0.64	Belastingen overig	52	52	52	52	-4	-4	-4	-4
0.7	ALG.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	0	0	0	0	-79.188	-78.984	-79.338	-82.260
0.8	Overige baten en lasten	3.801	6.292	8.051	9.675	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	20	20	20	20	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	1.321	1.232	1.587	1.234	-7.152	-5.197	-8.892	-2.576
0.11	Resultaat van baten en lasten	3.639	-2.048	-3.176	-4.312	0	0	0	0
	Totaal	**29.601**	**27.324**	**29.367**	**30.149**	**-98.155**	**-96.395**	**-100.905**	**-98.005**

1	**1. Veiligheid**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.784	3.779	3.782	3.792	-155	-155	-155	-155
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.203	1.067	1.065	1.065	0	0	0	0
	Totaal	**4.987**	**4.846**	**4.848**	**4.857**	**-155**	**-155**	**-155**	**-155**

2	**2. Verkeer, vervoer en waterstaat**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
2.1	Verkeer en vervoer	4.972	5.768	5.963	6.541	-351	-351	-351	-351
2.2	Parkeren	106	106	106	106	0	0	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	49	74	74	73	-8	-8	-8	-8
2.5	Openbaar vervoer	66	66	66	66	0	0	0	0
	Totaal	**5.192**	**6.013**	**6.208**	**6.786**	**-359**	**-359**	**-359**	**-359**

3	**3. Economie**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
3.1	Economische ontwikkeling	972	636	623	623	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	4.871	10.554	2.758	158	-5.023	-10.706	-2.910	-310
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	258	228	228	228	-84	-54	-54	-54
3.4	Economische promotie	476	497	495	490	-1.581	-1.829	-1.829	-1.829
	Totaal	**6.577**	**11.915**	**4.105**	**1.500**	**-6.688**	**-12.589**	**-4.793**	**-2.194**

4	4. Onderwijs	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
4.1	Openbaar basisonderwijs	20	20	20	20	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	3.854	4.025	7.872	3.010	-2	-2	-2	-2
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.848	1.764	1.753	1.753	-63	-63	-63	-63
	Totaal	**5.721**	**5.808**	**9.645**	**4.782**	**-64**	**-64**	**-64**	**-64**

5	5. Sport, cultuur en recreatie	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
5.1	Sportbeleid en activering	481	470	461	461	-30	-30	-30	-30
5.2	Sportaccommodaties	3.063	3.200	3.148	3.166	-247	-247	-247	-247
5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	2.359	2.671	3.243	3.925	0	0	0	0
5.4	Musea	58	58	56	59	-10	-10	-10	-10
5.5	Cultureel erfgoed	264	253	234	254	-17	-17	-17	-17
5.6	Media	1.065	1.062	1.060	1.060	-95	-95	-95	-95
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.867	4.015	4.076	4.104	-22	-22	-22	-22
	Totaal	**11.156**	**11.730**	**12.278**	**13.031**	**-421**	**-421**	**-421**	**-421**

6	6. Sociaal domein	2027	2028	2029	2030	2027	2028	2029	2030
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.792	3.804	3.617	3.647	-498	-502	-506	-509
6.21	Toegang en 1elijnsvoorz. WMO	196	193	191	191	0	0	0	0
6.22	Toegang en 1elijnsvoorz. Jeugd	2.712	2.711	2.710	2.710	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	6.949	6.910	6.907	6.907	-5.405	-5.405	-5.405	-5.405
6.4	WSW en beschut werk	3.367	3.148	2.937	2.828	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	2.456	2.406	2.431	2.436	-66	-66	-66	-66
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	1.259	1.259	1.259	1.259	-11	-11	-11	-11
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	4.751	4.751	2.783	2.716	-220	-220	-220	-220
6.712	Begeleiding (WMO)	1.865	1.985	1.985	1.985	0	0	0	0
6.713	Dagbesteding (WMO)	650	650	650	650	0	0	0	0
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	7.185	7.185	7.185	7.185	0	0	0	0
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	115	115	115	115	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.445	2.445	2.445	2.445	0	0	0	0
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	125	125	125	125	0	0	0	0
6.791	PGB WMO	541	541	541	541	0	0	0	0
6.792	PGB Jeugd	315	315	315	315	0	0	0	0
6.811	Beschermd wonen (WMO)	170	50	50	50	-1.007	-1.007	-1.007	-1.007
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	17	17	17	17	-336	-336	-336	-336
6.821	Jeugdbescherming	1.292	1.288	1.291	1.288	0	0	0	0
6.822	Jeugdreclassering	14	14	14	14	0	0	0	0

6.91	Coördinatie en beleid WMO	1.365	1.357	1.349	1.349	0	0	0	0
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	465	459	454	454	0	0	0	0
	Totaal	**42.048**	**41.730**	**39.372**	**39.227**	**-7.544**	**-7.547**	**-7.551**	**-7.554**

7	**7. Volksgezondheid en milieu**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
7.1	Volksgezondheid	2.222	2.220	2.213	2.213	-1	-1	-1	-1
7.2	Riolering	4.068	4.053	4.216	4.214	-4.981	-4.981	-4.981	-4.981
7.3	Afval	5.262	5.407	5.557	5.722	-6.434	-6.609	-6.790	-6.989
7.4	Milieubeheer	3.928	4.028	4.128	4.162	0	0	0	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	185	184	184	185	-7	-7	-7	-7
	Totaal	**15.665**	**15.893**	**16.299**	**16.495**	**-11.422**	**-11.597**	**-11.778**	**-11.978**

8	**8. Volkshv., leefomg.en sted. vernieuw.**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
8.1	Ruimte en leefomgeving	2.894	2.894	2.894	2.894	-150	-150	-150	-150
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen	2.611	2.340	390	310	-2.353	-2.082	-132	-52
8.3	Wonen en bouwen	1.850	1.858	1.895	1.891	-992	-992	-992	-992
	Totaal	**7.355**	**7.092**	**5.180**	**5.095**	**-3.495**	**-3.224**	**-1.274**	**-1.194**

4.3 Overzicht MIP 2027 - 2030

Project	Programma / product	Votering 2027	afschr.	2027	2028	2029	2030
							(Bedrag x 1.000)
	P1 Bestuur en ondersteuning						
1.1a	Aanpassingen gemeentehuis-klimaatbeheersingssysteem	Nee	10	3.844			
1.1b	Aanpassingen gemeentehuis-gehorige (vergader)ruimtes	Nee	25	2.844			
1.2	vervanging mobiele telefonie		3				245
1.3	Aanpassing werkplekken laptops incl. dockingsstations	Ja	4	500			
1.4	Vervanging telefooncentrale	Ja	7	125			
1.5	Project inrichting Uitwijk ict		7				150
1.6	Digitale transformatie, security informatie architectuur en zaaksysteem	Ja	5	100	100	100	
1.7	Duurzaamheid gem. gebouwen en accommodaties	Ja	25	780	780	780	780
	P2 Veiligheid						
	P3 Verkeer, vervoer en waterstaat						
3.1	Beleidsplan Openbare verlichting 2023-2033	Ja	20	694	574	732	328
3.2	Infrastructurele werken: wegen	Ja	25	2.760	2.760	2.760	2.760
3.3	Reconstructie N273 Neer (i.s.m. Provincie)	Ja	25	1.500			
3.4	Bereikbaarheid Zevenellen					1.400	
3.5a	Gladheidsmaterieel: hoofdbaanstrooiers, fietspadstrooier, sneeuwploeg	Ja	12	60	15	75	15
	P4 Economie						
	P5 Onderwijs						
5.1	Integraal HuisvestingsPlan Onderwijs (IHP)	Nee	1 tot 45	9.020	6.207	46.880	2.179

(Bedrag x 1.000)

Project	Programma / product	Votering 2027	afschr.	2027	2028	2029	2030
	P6 Sport, cultuur en recreatie						
6.1	Infrastructurele werken: groen	Ja	25	193	193		
6.2	Speelvoorzieningen 2025-2034	Ja	10	300	300	300	300
6.3	Dorpshuis Neeritter (excl. voorbereiding)	Nee	25	147	987	987	
6.4	Vergroening Krekelbergplein Neeritter (aanvullend)	Nee	25	480			
	P7 Sociaal domein						
	P8 Volksgezondheid en milieu						
8.1	GRP 2022-2026 raamkrediet Vrijvervalriolen	Ja	50	1.339	1.339	1.339	1.339
8.2	GRP 2022-2026 raamkrediet Gemalen	Ja	50	110	110	110	110
8.3	GRP 2022-2026 raamkrediet Persleiding	Ja	15	179	179	179	179
8.4	GRP 2022-2026 raamkrediet Milieumaatregelen	Ja	50	18			
8.5	GRP 2022-2026 raamkrediet BRP maatregelen	Ja	50	1.680	1.680	1.680	1.680
	P9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
	Totaal			**26.671**	**15.222**	**57.321**	**10.064**

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Investeringen met afschrijvingen	26.671	15.222	57.321	10.064
Investeringen met afschrijvingen gedekt uit reserves	3.143	3.237	6.992	1.080
Investeringen met afschrijvingen t.l.v. de algemene dienst	**23.528**	**11.986**	**50.329**	**8.984**

Toelichting Meerjarig Investerings Planning (MIP)

Jaarlijks wordt bij de vaststelling van de primaire begroting deze investeringsplanning geactualiseerd en vastgesteld.
In deze paragraaf zijn alleen de toekomstige investeringsprojecten op basis van een uitvoeringsplan opgenomen met een impact op de gemeente waarvan nog geen kredietvotering heeft plaats gevonden. Wel zijn de kapitaallasten zoals afschrijvingen en rente opgenomen in de diverse programma's.

1.1 Aanpassingen gemeentehuis

1.1a Aanpassingen gemeentehuis - Klimaatbeheersingssysteem
De ventilatie- en koelinstallaties hebben steeds vaker storingen. Onderdelen zijn niet meer nieuw verkrijgbaar, waardoor onderhoud moeilijker en duurder wordt. Uit onderzoek blijkt dat de klimaatinstallaties verouderd zijn en, eerder dan in het MJOP is opgenomen, aan vervanging toe zijn. Ook de installatie voor verwarming en koeling heeft technische beperkingen. Ook hier is vervanging, eerder dan in het MJOP opgenomen, nodig om een goed en betrouwbaar binnenklimaat te behouden.

Naast deze vervanging willen we het gemeentehuis verduurzamen. Hiervoor zijn middelen gereserveerd binnen het investeringskrediet verduurzaming gemeentelijke gebouwen. Voor het gemeentehuis gaat het onder andere om nieuwe energiezuinige verlichting, het aardgasvrij maken van het gebouw, het plaatsen van zonnepanelen en het verbeteren van de isolatie. De mogelijkheden hiervoor hangen mede af van de beschikbare capaciteit op het elektriciteitsnet. Door de toenemende netcongestie is het onzeker of de aansluiting kan worden verzwaard. Daarom wordt ook onderzocht hoe de gemeente meer eigen energie kan opwekken en opslaan, bijvoorbeeld met batterijen.
Omdat de vervanging van de klimaatinstallaties en de verduurzaming nauw met elkaar samenhangen, worden deze opgaven gezamenlijk opgepakt.

1.1b Aanpassingen gemeentehuis - gehorige (vergader)ruimtes
Uit onderzoek blijkt dat het huidige binnenklimaat van het gemeentehuis op verschillende punten niet voldoet aan de geldende normen en de eisen van een moderne werkomgeving. Belangrijke knelpunten zijn de beperkte geluidsisolatie tussen ruimtes, plafonds die geluid onvoldoende dempen en vloerafwerking die slechts beperkt bijdraagt aan een goede akoestiek.
Om een gezonde, comfortabele en goed functionerende werkomgeving te creëren zijn maatregelen nodig aan het gebouw en de installaties. Deze maatregelen zijn gericht op het verminderen van geluidsoverlast en het beperken van geluidsoverdracht tussen werk-, overleg- en vergaderruimten. Hierdoor ontstaat een prettiger werkklimaat, voldoen we aan privacywetgeving en sluit het gemeentehuis beter aan op de eisen van een moderne en hybride werkomgeving.

1.2 Vervanging mobiele telefonie
In 2026 worden de smartphones collectief vervangen. Hierbij wordt gekozen voor een Choose Your Own Device aanpak. Bij de uitrol is er extra aandacht is voor informatiebeveiliging en beheersbaarheid. Er is een uniforme, centraal beheerde werkwijze voor alle medewerkers. Dit sluit aan bij wettelijke en onze uitgangspunten rond gegevensbescherming.
Een volgende investerings- en vervangingsronde is begroot voor 2030.

1.3 Aanpassing werkplekken laptops incl. dockingsstations
In 2027 vervangen we de vaste werkplekken waar dit kan, door laptops. Hiermee maken we de beweging naar één uniform, mobiel werkconcept en sluiten we beter aan bij het moderne hybride werken en verduurzaming van de organisatie. Naast de laptops kiezen wij ook hier voor passende aanvullende beveiliging zoals security by design, passend bij onze wettelijke BIO en NIS2 verplichtingen

1.4 Vervanging telefooncentrale
In de digitale transformatie streven wij naar een uniforme werkwijze voor communicatiestijlen en willen we aansluiten bij de moderne werkplek faciliteiten. We maken de beweging naar bellen via MS Teams en beperken daarmee het gebruik van losse applicaties voor bellen, chatten en videobellen.

1.5 Project inrichting Uitwijk ICT
In het kader van onze bedrijfscontinuïteit bij calamiteiten zijn uitwijkfaciliteiten essentieel. We willen in lijn met de digitale transformatie aansluiten op een moderne technische infrastructuur en vandaar uitwijkscenario's op moderne wijze invulling geven.

1.6 Digitale transformatie, security informatie architectuur en zaaksysteem
Met de digitale transformatie geven we in 2027 verder invulling aan de digitale transformatie van de gemeente Leudal. We versterken het fundament (moderne mobiele werkplek en cloud) en investeren in de continuïteit en weerbaarheid van onze digitale dienstverlening Hiermee brengen we het beveiligingsniveau structureel op orde en verlagen we het risico op verstoring en datalekken. We werken aan een samenhangen informatiearchitectuur die onze systemen met elkaar verbindt. Hiermee leggen we de basis voor betere sturing op data en een toekomstvaste leveranciers onafhankelijke inrichting. In 2027 gaan verder aan de slag met het zaaksysteem, zodat processen efficiënter gaan verlopen en we voldoen aan de eisen rond archivering en transparantie.

1.7 Duurzaamheid gemeentelijke gebouwen en accommodaties
In november 2024 is het Duurzaam Meerjarig Onderhoudsplan (DMJOP) vastgesteld en een investeringskrediet beschikbaar gesteld. Er is een fasering vastgesteld voor het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Op basis van deze planning is ervoor gekozen om in 2027 de panden [Gemeentehuis, Postkoets en Bombardon] aan te pakken. Met deze werkzaamheden werken we stapsgewijs aan een energiezuinige, duurzame en toekomstbestendige vastgoedportefeuille. De maatregelen dragen bij aan het verlagen van het energieverbruik, het verminderen van de CO2-uitstoot en het verbeteren van het gebruikscomfort van de gebouwen.

3.1 Beleidsplan Openbare verlichting 2023-2027
In 2026 wordt het huidige beheerplan Openbare Verlichting geactualiseerd. Hoewel het huidige beheerplan nog loopt tot en met 2027, is er bewust voor gekozen om de actualisatie gelijktijdig met de overige beheerplannen uit te voeren. Hierdoor kunnen de beleidsuitgangspunten op het gebied van onder andere duurzaamheid, energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit en areaaluitbreiding integraal worden afgestemd met de andere assets binnen de openbare ruimte. Daarnaast wordt in het beheerplan aandacht besteed aan de vervangingsachterstand binnen de openbare verlichting en de wijze waarop deze, in samenhang met de vervangingsopgave van de overige assets, planmatig en financieel verantwoord kan worden aangepakt. Het beheerplan vormt tevens input voor de gemeentebegroting. In 2026 wordt daarom een nieuw Beheerplan Openbare Verlichting (2027-2031) opgesteld, dat samen met de overige beheerplannen wordt opgenomen in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR).

3.2 Infrastructurele werken: wegen
In 2026 wordt het huidige beheerplan Groen en Wegen geactualiseerd. Voor de nieuwe planperiode worden 2 afzonderlijke beheerplannen gemaakt, te weten Beheerplan Groen en Bomen en Beheerplan Wegen. Beide plannen sluiten aan bij de beleidsuitgangspunten ten aanzien van onder andere duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit van de gemeente Leudal. Areaaluitbreiding wordt hierin ook meegenomen. Dit beheerplan vormt de input voor de gemeentebegroting. Basis voor de beheerplannen vormt het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) wat eind 2026/begin 2027 door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

3.3 Reconstructie N273 Neer (i.s.m. Provincie)
Het project N273 Kom Neer is tot stand gekomen omdat de N273 binnen de bebouwde kom van Neer (hm 54,8 – 57,0) grootschalig onderhoud behoeft. De huidige wegconstructie is einde levensduur en er zijn diverse afwateringsproblemen. De weg dient volledig gerehabiliteerd te worden waarbij ook de Leidraad Inrichting Provinciale Infrastructuur (LIPI) toegepast wordt.

Het college heeft de "Initiële business case reconstructie N273 Neer binnen bebouwde kom" vastgesteld en het investeringsbedrag van € 1.500.000 budgettair opgenomen in het MIP 2025-2028. Op 28 april 2026 is hiervoor een samenwerkingsovereenkomst met de provincie Limburg. De formele kredietvotering voor € 1.500.000 is meegenomen bij het raadsvoorstel van de begroting 2027-2030.

3.4 Bereikbaarheid Zevenellen
Inwoners maken zich zorgen over de bedrijven die zich willen vestigen op het Bedrijvenpark Zevenellen en over de verkeersstromen die daarmee gepaard gaan.
Leudal zet zich in voor een goede woon- en leefomgeving voor bestaande en nieuwe inwoners en neemt verkeerskundige maatregelen. Om dit goed onder de aandacht te brengen, is er uitgebreid onderzoek gedaan naar de verkeerssituatie rondom Zevenellen door adviesbureaus Kragten en Haskoning. Uit dit onderzoek blijkt dat verbeteringen op sommige kruispunten in de omgeving wenselijk zijn.

Afhankelijk van de lopende beroepsprocedures tegen de verkeersbesluiten van begin 2026 worden de werkzaamheden aan de 2 rotondes ter ontsluiting van Zevenellen in 2027 verder voorbereid en wordt er gestart met uitvoering.

3.5 Gladheidsbestrijding
De investeringen in materieel opgenomen zoals vermeld in het Beleidsplan Gladheidbestrijding Gemeente Leudal d.d. 29 april 2025.

5.2 Integraal HuisvestingsPlan Onderwijs (IHP)

5.2a IHP St Ursula vervangende nieuwbouw incl. sloopkosten
Door de scholengemeenschap Sint Ursula wordt voortgezet onderwijs aangeboden binnen de gemeente Leudal. Nu gebeurt dit vanuit twee locaties (Heythuysen en Horn). De bestaande locaties zijn gedateerd en vervanging is noodzakelijk. In de gemeenteraad van 6 februari 2024 is besloten over te gaan tot één unilocatie (nieuwbouw) voor de scholengemeenschap Sint Ursula Heythuysen – Horn. Besloten is om op de huidige locatie aan de Bergerweg te Horn definitief te kiezen om hier de nieuwbouw te realiseren. Voor de planvoorbereiding en uitwerking is een voorbereidingskrediet ter beschikking gesteld van € 2.074.000. Naar verwachting zal in Q4 2026 – Q1 2027 besluitvorming over het noodzakelijke investeringskrediet kunnen plaatsvinden.

5.2b IHP diverse scholen
In de periode tot en met 2039 zijn investeringen gepland in aanpassingen en vernieuwbouw van diverse scholen. De investeringsplanning van het vastgestelde IHP is verwerkt in het MIP.

6.1 Infrastructurele werken: groen
In 2022 is het beheerplan Groen en Wegen geactualiseerd. Het beheerplan sluit aan bij de beleidsuitgangspunten ten aanzien van onder andere duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit van de gemeente Leudal. Areaaluitbreiding is hierin ook meegenomen.
Dit beheerplan vormt dat de input voor de gemeentebegroting. In 2026 wordt een nieuw Beheerplan Groen en Wegen (2027-2030) opgesteld.

6.2 Speelvoorzieningen
We starten in 2027 met het – samen met inwoners – maken van de ontwerpen van de speelplekken in Nunhem, Heythuysen en Haler. Nadat de ontwerpen definitief zijn starten we met de realisatie van de speelplekken, afhankelijk van het moment dat de speeltoestellen vervangen moeten worden. Dit betekent dat we in 2027 aan de slag gaan met de realisatie van een aantal speelplekken die aan vervanging toe zijn waarbij het ontwerpproces in 2025 en 2026 reeds is afgrond: Ittervoort, Haelen, Horn, Neer, Baexem en Ell.
Bij de realisatie houden we rekening met de verwachte indexatie. Op deze manier kunnen we de komende 10 jaar alle speeltuinen met eenzelfde speelwaarde realiseren binnen het beschikbare budget.

6.3 Dorpshuis Neeritter
De gemeenteraad heeft opdracht gegeven om variant 1.3 (realisatie van het dorpshuis in de oude basisschool) verder uit te werken. Voor de daadwerkelijke realisatie is in het MIP 2,3 miljoen euro opgenomen, dit is inclusief de reeds gevoteerde voorbereidingskredieten. Indien gekozen wordt om over te gaan tot realisatie van het dorpshuis dient er rekening mee gehouden te worden dat de daadwerkelijke bouwkosten niet binnen het bedrag van 2,3 miljoen euro passen. Daarnaast is er nog geen krediet opgenomen voor de aanpassing en inrichting van het buitenterrein. Bij de uitwerking van variant 1.3 wordt een volledige kostenraming voorgelegd waarna de gemeenteraad per raadsbesluit beslist over eventuele aanpassingen op de begroting.
In 2027 is bovenop het oorspronkelijke voorbereidingskrediet van €180.000,- aanvullend voorbereidingskrediet nodig om te komen tot een definitief voorstel.

6.4 Vergroening Krekelbergplein Neeritter
Bij het opstellen van het MIP in 2024 is destijds een voorlopig bedrag (€ 925.000,-) opgenomen voor het vergroenen van het Krekelbergplein in Neeritter, op basis van het opgestelde schetsontwerp. Dit bedrag was gebaseerd op de kostenraming voor het uitvoeren van de werkzaamheden op het Krekelbergplein. Echter was hierin toen niet meegenomen het realiseren van de nieuwe parkeerplaats aan de Breede Rijn en het opwaarderen van de verbinding tussen het Krekelbergplein en de parkeerplaats (het Walpad). Hiervoor waren de kosten toen nog niet inzichtelijk. De nieuwe parkeerplaats aan de Breede Rijn en de verbinding via het Walpad zijn wel opgenomen in het schetsontwerp. Dit schetsontwerp is ook gepresenteerd door de werkgroep van het Burgerinitiatief tijdens het participatieproces aan de omgeving en de Raads- en Commissieleden. De nieuwe parkeerplaats en het opwaarderen van de verbinding zijn noodzakelijk om het Krekelbergplein te vergroenen.

Voor de uitvoering van dit project moeten de nutsbedrijven eerst nog een aantal maatregelen nemen, zoals het vervangen en/of verplaatsen van leidingen en huisaansluitingen. De nutsbedrijven kunnen dit pas op zijn vroegst medio 2026 uitvoeren. Daarnaast moet het schetsontwerp nog uitgewerkt worden tot een definitief ontwerp en bestek. Verder moet qua planning ook rekening gehouden met andere projecten in de directe omgeving, zoals het aanleggen van de klimaatbuffer aan de Driessensstraat in Neeritter.
Dit houdt in dat pas in 2027 gestart kan worden met het vergroenen van het Krekelbergplein. De kosten zullen dan ook ten opzichte van de huidige kostenraming geïndexeerd moeten worden.

Dit alles heeft tot gevolg dat het door de Raad beschikbaar gesteld bedrag voor het vergroenen van het Krekelbergplein in Neeritter niet toereikend is.

Inmiddels is voor de parkeerplaats aan de Breede Rijn een kostenraming gemaakt en is de kostenraming voor het vergroenen van het Krekelbergplein geactualiseerd.

In deze geactualiseerde kostenraming zijn meegenomen:
- meerkosten verlegging kabels en leidingen (nav overleggen met nutsbedrijven)
- aanpassen van halfverharding op het plein naar klinkerverharding (ivm beheer en onderhoud);
- De totale kosten worden dan geraamd op € 1.405.000.
- Wat inhoudt dat het bedrag in het MIP verhoogd moet worden met € 480.000
- (€ 1.405.000 € 925.000)
- Uiteraard kijken we bij de uitvoering van het project ook naar mogelijkheden voor cofinanciering/subsidies (o.a. vanuit de Regiodeal en Leefbaarheidsfonds provincie Limburg).

In de geactualiseerde kostenraming zijn géén bedragen opgenomen voor nazorg en onderhoud. Bij het actualiseren van het Beheerplan Groen en Wegen 2027-2030 in 2026 wordt de nieuwe inrichting van het Krekelbergplein, parkeerplaats Breede Rijn en het verbindingspad meegenomen. Op deze wijze zijn de kosten voor beheer en onderhoud geborgd in de reguliere onderhoudsbudgetten.

Wat niet wordt meegenomen in het project Vergroenen Krekelbergplein Neeritter is het gedeelte van de Driessensstraat, gelegen tussen het toegangspad naar de kerk tot aan de Maartenstraat (start project Klimaatbuffer Driessensstraat). Dit gedeelte ligt buiten het projectgebied Vergroenen Krekelbergplein Neeritter. (tekst vorig jaar, comprimeren, uitvraag gedaan)

8.1 t/m 8.5 GRP 2022-2026
Landelijk worden steeds hogere eisen en wettelijke verplichtingen aan de waterbeheerders opgelegd. Om hieraan te voldoen werken wij op het gebied van de zorg voor de waterketen al enkele jaren samen in het samenwerkingsverband Waterpanel Noord. Deze samenwerking heeft geleid tot het gezamenlijk opstellen van één Klimaatadaptatieplan, (het voormalige Waterketenplan) en een afzonderlijke Water- Rioleringsprogramma (het voormalige Gemeentelijke Rioleringsplannen). Het Water en Rioleringsprogramma
2027-2031 wordt eind 2026 als onderdeel van het IBOR (Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte) voorgelegd aan de gemeenteraad. De zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater is hierin opgenomen.

In het Water en Rioleringsprogramma wordt beschreven hoe we onze objecten in de waterketen beheren. Regelmatig reinigen we de objecten en voeren we inspecties uit. Daarnaast vervangen we de objecten wanneer deze niet meer goed functioneren. Door het uitvoeren van de maatregelen die in het Water en Rioleringsprogramma benoemd zijn, wordt achterstallig onderhoud of kapitaalvernietiging voorkomen én tevens wordt de kwaliteit van het oppervlakte water verbeterd.

De maatregelen en verbeteringen aan het rioolstelsel, zoals verwoord in het nog vast te stellen Water en Rioleringsprogramma (WRP) 2027-2031, worden in de lopende planperiode eveneens uitgevoerd.

4.4 MIP (financieel niet verwerkt)

Hieronder staan alle investeringen die buiten de jaren van de huidige begroting vallen (na 2030) of waarover nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Aanpassingen gemeentehuis
In het kader van de huisvesting zijn de komende jaren investeringen noodzakelijk in de technische installaties en de akoestische kwaliteit van het gebouw. Deze investeringen zijn enerzijds noodzakelijk vanwege technische vervanging en anderzijds gericht op het verbeteren van het akoestische werkklimaat.

Waar mogelijk wordt met deze noodzakelijke investeringen tevens invulling gegeven aan de ambitie van de raad om het gebouw verder te verduurzamen. In dit kader zijn onder meer isolatiewerkzaamheden aan het dak en vervanging van de dakbedekking voorzien. Hiermee wordt niet alleen de technische kwaliteit van het gebouw verbeterd, maar wordt tevens een bijdrage geleverd aan de verduurzaming en toekomstbestendigheid van de huisvesting.

Voor het buitenterrein zijn vanuit de meerjarenonderhoudsplanning diverse werkzaamheden voorzien. Het voornemen is om deze werkzaamheden de komende jaren gefaseerd uit te voeren, zodat het terrein op een doelmatige en planmatige wijze in stand wordt gehouden.

Naast de technische investeringen is er behoefte aan een verdere ontwikkeling van het werkconcept en de werkomgeving. De wijze van werken is de afgelopen jaren veranderd, onder meer door gewijzigde werkstijlen en de verdere ontwikkeling van hybride werken. Dit maakt een herinrichting van de werkomgevingen wenselijk om deze beter te laten aansluiten bij de huidige en toekomstige manier van werken.

Met deze investeringen wordt ingezet op een toekomstbestendige, duurzame en functionele huisvesting die aansluit bij de ambities van de gemeente en de veranderende behoeften van de organisatie.

Wagenpark
Het huidige wagenpark is verouderd en vraagt de komende jaren om vervanging en vernieuwing. Om te kunnen voldoen aan toekomstige wet- en regelgeving, gemaakte klimaatafspraken en duurzaamheidsverplichtingen, zijn investeringen in het wagenpark noodzakelijk.

Daarom wordt op dit moment een nieuw wagenparkuitvoeringsplan opgesteld, inclusief een meerjarig investeringsplan. Hierin zijn de benodigde en voorgenomen investeringen voor de komende jaren opgenomen. Het investeringsplan vormt de basis voor de verdere bestuurlijke afweging en besluitvorming.

Fietspad spoorbrug Buggenum
Leudal is een prettige gemeente om te wonen. Om Leudal aantrekkelijk te houden, kleine kernen leefbaar te houden en toekomstbestendig te maken, moet er ingezet worden op bereikbaarheid en mobiliteit. De realisatie van een nieuwe verbinding over de Maas voor fietsers en voetgangers ter hoogte van Buggenum levert hieraan een belangrijke bijdrage. Dit werd in 2026 opnieuw bevestigd in een nieuwe maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA). Eerdere ramingen hebben laten zien dat de investeringskosten tussen de € 21 miljoen en € 38 miljoen exclusief btw kunnen liggen.

Integraal Huisvesting Plan (IHP)
In november 2024 is het huidige Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) met bijbehorende uitgangspunten vastgesteld door de gemeenteraad. In 2026 is een actualisatie gedaan naar prijspeil 2026 en rekening gehouden met de meest recente inzichten. In de actualisatie is bijvoorbeeld nu ook standaard een stelpost opgenomen voor inclusief onderwijs en netcongestie. Tevens is een zo goed als mogelijke inschatting gemaakt van de investeringsjaren. Bijvoorbeeld jaren die in het vastgestelde IHP nog op 2025 of 2026 stonden zijn verschoven. Door deze actualisatie zijn er kleine verschuivingen in de jaren (met name de eerste jaren). De kosten zijn opgedeeld in de bouwkosten (45 jaar) en eenmalige kosten zoals tijdelijke huisvesting, sloop en eventuele afboeking restant boekwaarde (1 jaar). Doordat er verschuivingen zijn in de jaren tussen het vastgestelde MIP 2024 en de actualisatie ontstaan er voor-/nadelen in diverse jaren.

Zwembad
In de raadsvergadering van 4 februari 2025 is de zwembadvisie vastgesteld. Een eerste grove indicatie van kosten voor een nieuw zwembad komen uit op € 10 miljoen.

Lekker leven Baexem
In de raadsvergadering van 26 mei jl. is een onderzoeksbudget beschikbaar gesteld voor de uitwerking van een beweeg- en ontmoetingspark in Baexem. Op basis hiervan worden een aantal varianten uitgewerkt. Variant 1 "alleen velden" betreft alleen een beweeg- en ontmoetingspark. Variant 2 "+nieuwbouw gym/mfa klein" is aanvullend op variant 1 en omvat ook aanvulde investeringen voor een multifunctionele accommodatie en gymzaal. Tot slot is er de meest uitgebreide variant 3 "groot". De bedragen in de tabel komen bovenop de bedragen van de varianten 1 en 2. Dit is een ruimere invulling van variant 2 met een sportzaal in plaats van een gymzaal.

MFA Heibloem
In juli 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met de plannen voor MFA Heibloem en het daarvoor benodigde krediet beschikbaar gesteld. Dit besluit was mede van belang voor de aanvraag in het kader van de Subsidie Leefbaarheid Publieke Initiatieven 2025-2026.

Het destijds beschikbaar gestelde krediet was gebaseerd op de toen beschikbare inzichten. Voor de inrichting van de buitenruimte was nog geen uitgewerkt ontwerp beschikbaar, terwijl voor de bouwkosten is uitgegaan van de financiële onderbouwing van de architect en een start van de bouw eind 2026. Diverse kosten (ook toerekening) waren nog niet meegenomen in het krediet dat in 2025 aan de raad is voorgelegd.

Inmiddels blijkt dat de planologische procedure meer tijd vergt dan destijds werd voorzien. Daardoor is de oorspronkelijke planning niet langer haalbaar. Tegelijkertijd wordt het ontwerp verder uitgewerkt. De combinatie van deze verdere detaillering, de langere doorlooptijd en de ontwikkeling van de bouwkosten heeft onherroepelijk financiële gevolgen.

De komende maanden brengen we deze gevolgen zorgvuldig in beeld. Daarbij kijken we niet alleen naar een eventueel aanvullend krediet, maar ook naar mogelijkheden om binnen het project keuzes te maken en kosten te beheersen. Zodra hierover voldoende duidelijkheid bestaat, leggen we een integraal voorstel aan de gemeenteraad voor, waarbij we ook afspraken maken over een toekomstbestendige en verantwoorde exploitatie.

Uitgangspunt blijft de realisatie van een toekomstbestendige MFA die aansluit bij de behoeften van Heibloem en die zowel maatschappelijk als financieel verantwoord is: niet alleen naar Heibloem, maar naar onze hele gemeente.

MFA Neeritter
Met betrekking tot MFA Neeritter is in het MIP rekening gehouden met € 2,3 miljoen investering. Van dit bedrag is reeds € 180.000 als voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.
Afhankelijk van keuzes die gemaakt worden is een inschatting gemaakt van aanvullende gebouwelijke kosten van afgerond € 662.000 en voor de buitenruimte € 600.000. Over de totale mogelijke aanvullende investeringskosten is de raad geïnformeerd middels de zienswijze van het college op het initiatiefvoorstel van Ronduit open, Fractie Linssen en Progressief Akkoord Leudal bij de raadsstukken van 10 februari 2026.

Maasveld
Sinds 2017 werkt Stichting ’t Maasveld aan de herontwikkeling van Sportpark ’t Maasveld in Neer. De gemeenteraad heeft hiervoor in 2017, 2020 en 2024 financiële middelen beschikbaar gesteld. Het initiatief heeft als doel een toekomstbestendig en multifunctioneel park te realiseren voor Neer, Leudal en de regio, waar sport, bewegen, onderwijs, zorg en cultuur samenkomen. Onderdeel daarvan is ook een veilige wieleromgeving voor onder andere mountainbikers, cyclocrossers en wielrenners.

Voor de laatste fase van het project, de realisatie van het facilitaire gebouw, is inmiddels een aanzienlijk financieel tekort ontstaan. De gestegen bouwkosten spelen daarbij een belangrijke rol. Zonder aanvullende financiering kan Stichting ’t Maasveld deze laatste fase niet volgens de huidige plannen realiseren en zal zij de opdracht moeten teruggeven.

Dat betekent echter niet automatisch dat het beschikbaar stellen van aanvullend krediet de enige oplossing is. Wanneer de stichting de opdracht teruggeeft, blijft het bestaande facilitaire gebouw gemeentelijk vastgoed en zal de gemeente rekening moeten houden met toekomstige onderhouds- en vervangingskosten.

Tegelijkertijd loopt voor de kern Neer een breder onderzoek naar de maatschappelijke accommodaties, in samenhang met de noodzakelijke vervanging van basisschool De Kwir. Juist deze ontwikkelingen bieden de mogelijkheid om niet naar afzonderlijke gebouwen en voorzieningen te kijken, maar naar de toekomstige accommodatiebehoefte van Neer als geheel.

De uitkomsten van dit onderzoek zijn daarom van belang voor de besluitvorming over het facilitaire gebouw van ’t Maasveld. Daarbij betrekken we zowel de eerder gemaakte afspraken en gedane investeringen als de maatschappelijke meerwaarde, de toekomstige behoefte, mogelijke combinaties van functies en de structurele financiële gevolgen voor de gemeente.

Op basis daarvan leggen we de gemeenteraad een integrale afweging voor. Uitgangspunt is een toekomstbestendige voorziening voor Neer die uitlegbaar is in relatie tot ons eigen accommodatiebeleid en de keuzes die we daarin maken voor heel Leudal. Ook nemen we daarin niet alleen de mogelijk aanvullende kosten, maar kijken we ook naar het totaal van het Maasveld, waarbij ook mogelijk een aanvullende bijdrage van de gebruikers wordt verwacht. Tot slot zal het eindvoorstel ook in moeten gaan op de totale exploitatie en de toekomst van het Maasveld, een toekomstbestendige packagedeal is daarbij onze insteek.

Herinrichting oude kern Baexem
Cultuurhistorie, landschap en natuur maken de kern Baexem bijzonder aantrekkelijk om te wonen, te werken of te recreëren. De huidige doorsnijding van de N280 tast echter deze waarden en kwaliteiten in grote mate aan. Nu het de bedoeling is om de N280 zuidelijker te leggen, is er in 2015 een gebiedsvisie opgesteld voor de dorpsentree Baexem. Het idee is om opnieuw de aandacht te vestigen op de oorspronkelijke kwaliteiten van de kern. De provincie Limburg zal een financiële bijdrage leveren aan de herinrichting van het te vervallen gedeelte N280 in de bebouwde kom Baexem. De provincie Limburg heeft toegezegd een bijdrage te leveren ter hoogte van 50% van het te investeren bedrag, begroot € 3,5 mln. Opgenomen is € 1,750 miljoen voor de herinrichting inclusief € 100.000 voorbereidingskrediet.
Start realisatie van deze herinrichting komt pas aan bod na realisatie van de N280.

4.5 Specificatie gemeentefonds

Opgave berekening

Opgave:	Berekening 2027-2030 Meicirculaire 2026
Circulaire:	Meicirculaire 2026
Uitkeringsfactor:	Lopende prijzen

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven				
Maatstaf	2027	2028	2029	2030
1g-2 OZB-waarde niet-woningen eigenaren	-2.232.384	-2.269.371	-2.306.359	-2.348.119
1h-2 OZB-waarde niet-woningen gebruikers	-1.425.234	-1.448.763	-1.472.293	-1.499.184
1a OZB-waarde woningen eigenaren	-4.846.215	-4.913.238	-4.980.935	-5.056.715
Subtotaal	-8.503.832	-8.631.373	-8.759.587	-8.904.019

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is				
Maatstaf	2027	2028	2029	2030
8a-3 Bijstandsontvangers	1.819.130	1.871.954	1.901.192	1.887.045
2 Inwoners	13.667.708	13.601.481	13.619.863	13.637.885
7c-5 Huishoudens met een laag inkomen met drempel	10.845.991	9.717.954	9.582.450	9.602.955
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	674.427	672.018	672.227	672.245
3c Eenpersoonshuishoudens	915.483	907.541	787.893	811.260
8b Loonkostensubsidie	411.878	420.933	432.011	443.001
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar	3.238.654	2.977.656	2.987.353	2.993.495
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	231.169	230.489	230.922	231.291
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	3.477.928	3.398.936	2.907.566	2.950.647
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	1.129.852	1.101.128	939.679	951.347
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	341.330	341.330	341.330	341.330
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	1.161.310	1.100.751	1.048.479	1.053.132

14c-2 Landelijke centrumfunctie	193.447	193.447	193.447	193.447
15e Leerlingen VO	460.956	460.956	467.423	465.883
15d Leerlingen (V)SO	702.399	702.399	702.399	702.399
15h-3 Onderwijsachterstand	82.823	82.823	82.823	82.823
38 Bedrijven	666.352	686.300	706.921	728.082
36 Meerkernigheid	1.963.126	1.952.113	1.892.897	1.897.612
36a Kernen met 500 of meer adressen	676.500	676.500	676.500	676.500
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	63.711	63.711	63.711	63.711
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	59.701	59.778	59.856	59.934
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (oad)	586.645	613.929	615.086	616.726
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	528.471	528.471	528.471	528.471
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	2.943.722	2.943.722	2.943.722	2.943.722
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	1.420.618	1.420.618	1.420.618	1.420.396
22a Oppervlakte bebouwing woonkernen	1.865.343	1.865.343	1.865.343	1.865.222
19 Oppervlakte binnenwater	31.903	31.903	31.903	31.903
16 Oppervlakte land	633.282	633.282	633.282	633.282
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	417.641	417.641	417.641	417.641
24b-2 Woonruimten	199.564	196.007	195.884	196.451
25b-2 Woonruimten * bodemfactor woonkernen	910.845	913.495	916.144	918.794
39 Vast bedrag	979.230	970.429	970.429	970.429
Subtotaal	53.301.138	51.755.037	50.835.465	50.989.058

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)				
Jaren	2027	2028	2029	2030
Uitkeringsfactor	1,5490	1,5970	1,6380	1,6950
Subtotaal (B x C (=uf))	82.563.462	82.652.794	83.268.491	86.426.453

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2027	2028	2029	2030
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	104.582	104.582	104.582	104.582
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	53.836	53.836	53.836	53.836
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	72.830	72.830	72.830	72.830
260 Participatie (IU)	3.254.405	3.098.602	2.975.557	2.881.726
274 Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	37.339	37.339	37.339	37.339
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	10.146	8.000		
421 Extra capaciteit BOA's (DU)	35.047	35.047	35.047	35.047
435 Antidiscriminatie voorzieningen (DU)	5.003			
441 Wet betaalbare huur (DU)	17.619	14.400	12.017	11.425
478 Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)	50.344	50.344	50.344	50.344
487 Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (DU)	1.209.487			
492 Overheidsbrede Dienstverlening (DU)	35.350	35.350	35.350	35.350
526 Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren (DU)	12.685	12.685	12.685	15.857
Subtotaal	4.898.673	3.523.015	3.389.587	3.298.336

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker				
Aanvullingen v/d gebruiker	2027	2028	2029	2030
Gemeenteposten:				
Stelpost Faciliteitenbesluit	230.000	230.000	230.000	230.000
Stelpost Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)		1.209.487	1.209.487	1.209.487
Subtotaal	230.000	1.439.487	1.439.487	1.439.487

Totaal	**79.188.303**	**78.983.923**	**79.337.978**	**82.260.257**

4.6 Reserves

(bedrag x 1.000)

	Omschrijving	Stand 1-1-2025	Toevoegingen 2025	Onttrekkingen 2025	Stand 31-12-2025	Toevoegingen 2026	Onttrekkingen 2026	Stand 31-12-2026	Toevoegingen 2027	Onttrekkingen 2027	Stand 31-12-2027	Toevoegingen 2028	Onttrekkingen 2028	Stand 31-12-2028	Toevoegingen 2029	Onttrekkingen 2029	Stand 31-12-2029	Toevoegingen 2030	Onttrekkingen 2030	Stand 31-12-2030
R.0	**Algemene reserve**	**23.011**	**4.563**	**1.308-**	**26.266**	**5.360**		**31.627**		**4.156-**	**27.471**		**2.157-**	**25.314**	**354**	**5.912-**	**19.756**			**19.756**
	Bestemmingsreserves:																			
D.1 t/m D.25	**Dekking kapitaallasten**	**27.332**	**8.744**	**917-**	**35.159**	**875**	**879-**	**35.155**		**892-**	**34.264**		**1.246-**	**33.018**		**1.765-**	**31.253**		**1.466-**	**29.787**
	Overig financieel technische reserves:																			
F.1	Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen	196		-27	169		-27	143		27-	116		-27	89		-27	63		-27	36
F.2	Onderhoud overweg Napoleonsweg	73		-39	35		-35	-		-										
	Totaal overige financieel technische reserves	**270**		**65-**	**204**		**61-**	**143**		**27-**	**116**		**27-**	**89**		**27-**	**63**		**27-**	**36**
	Overige bestemmingsreserves:																			
O.1	Onderhoud jachthaven Hanssum	187	6	-17	176	5		181	5		186	5		190	5		195	5		199
O.2	Monumentensubsidie	327	12		339			339			339			339			339			339
O.3	Kwaliteitsfonds	781	408	-7	1.181	20	-32	1.169			1.169			1.169			1.169			1.169
O.4	Grondexploitatie	3.949	714	-779	3.884	9	-10	3.883	9		3.892	9		3.901	9		3.910	9		3.919
O.5	Geblokkeerde reserve	25.480		-15.145	10.336		-450	9.886		-309	9.577		-323	9.254		-17	9.237		-17	9.220
O.6	Egalisatiereserve Gemeentefonds	1.405	94		1.500	36		1.536			1.536			1.536			1.536			1.536
O.7	Egalisatiereserve Gemeentefonds-taakmutaties	1.889	799	-194	2.493	310	-32	2.771	208		2.979	119		3.098	120		3.218	120		3.338
O.8	Bedrijfsvoering	3.507	1.726	-1.586	3.647		-1.480	2.167		-291	1.876		-255	1.621		-105	1.516			1.516
O.9	Gecommitteerde reserve	1.784	2.183	-1.784	2.183		-2.183	-												
O.10	Revolverend duurzaamheidsfonds	12			12			12			12			12			12			12
O.11	Openbare verlichting	2.135		-60	2.075		-60	2.015		-60	1.955		-60	1.894		-60	1.834		-60	1.774
O.12	Verkoop vastgoed	433			433			433			433			433			433			433
O.13	Economische investeringsagenda Leudal	1.100		-700	400			400			400			400			400			400
O.14	Uitvoeringsplan Recreatie en toerisme	434	100	-48	486	100	-54	532	100	-14	618	100	-7	710	100	-6	804	100	-6	898
O.15	Fondsvorming Wijnaerden	620	119	-61	678	120	-1	797		-1	797		-1	796		-1	795		-1	794
O.16	Regiodeal	800	700	-594	906		-594	312		-297	15		-15							

	Omschrijving	Stand 1-1-2025	Toevoe-gingen 2025	Onttrek-kingen 2025	Stand 31-12-2025	Toevoe-gingen 2026	Onttrek-kingen 2026	Stand 31-12-2026	Toevoe-gingen 2027	Onttrek-kingen 2027	Stand 31-12-2027	Toevoe-gingen 2028	Onttrek-kingen 2028	Stand 31-12-2028	Toevoe-gingen 2029	Onttrek-kingen 2029	Stand 31-12-2029	Toevoe-gingen 2030	Onttrek-kingen 2030	Stand 31-12-2030
																				(bedrag x 1.000)
O.17	Herstructureringsfonds		6.740	-563	6.177	1.343	-1.000	6.520	1.000	-1.000	6.520	1.000	-1.000	6.520	1.000	-1.000	6.520	1.000	-1.000	6.520
O.18	Opvang ontheemden Oekraïne		1.803		1.803		-102	1.701		-105	1.596		-105	1.491			1.491			1.491
O.19	FLO Veiligheidsregio Limburg Noord					745		745			745			745			745			745
O.20	Lastenverlichting					5.000		5.000			5.000			5.000			5.000			5.000
	Totaal overige bestemmingsreserves	**44.844**	**15.404**	**21.538-**	**38.709**	**7.687**	**5.997-**	**40.399**	**1.321**	**2.077-**	**39.643**	**1.232**	**1.767-**	**39.108**	**1.234**	**1.189-**	**39.153**	**1.234**	**1.084-**	**39.303**
	Totaal bestemmingsreserves	**72.445**	**24.148**	**22.521-**	**74.072**	**8.562**	**6.937-**	**75.697**	**1.321**	**2.996-**	**74.023**	**1.232**	**3.040-**	**72.215**	**1.234**	**2.980-**	**70.468**	**1.234**	**2.576-**	**69.126**
	Totaal reserves	**95.456**	**28.711**	**23.829-**	**100.339**	**13.922**	**6.937-**	**107.324**	**1.321**	**7.152-**	**101.493**	**1.232**	**5.197-**	**97.529**	**1.587**	**8.892-**	**90.224**	**1.234**	**2.576-**	**88.882**

R.0 Algemene reserve

Reserve R.0	82001000 Algemene reserve
Doel (aard en reden)	De Algemene reserve is bedoeld als buffer (onderdeel van de weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers. Hiermee kan de gemeente onverwachte substantiële kosten dekken. De risico's worden jaarlijks bij de begroting gekwantificeerd.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden gevormd door batige saldi.
Soort	Reserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximaal	Minimaal: een weerstandsratio van minimaal 1,5. Voor de begroting 2027 betekent dit minimaal € 7.938.000 Maximaal: niet van toepassing
Storting	Overschot op de jaarrekening. Daarnaast ook de overschotten op of opheffing van andere reserves en voorzieningen. Tot slot mogelijke storting indien het minimum is bereikt.
Onttrekking	Op basis van specifieke voorstellen, incidentele dekking bij de begroting of kadernota of ingeval van tekort op de jaarrekening.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**23.011**	**26.266**	**31.627**	**27.471**	**25.314**	**19.756**
Vrijval dekkingsreserve SG St Ursula					354	
Resultaatbestemming 2024 ter dekking van de korting op het gemeentefonds in 2026 (Rb 01-07-2025)	2.093					
Restant resultaatbestemming 2024 (Rb 01-07-2025)	2.470					
Resultaatbestemming 2025 (Rb 30-06-2026)		5.360				
Totaal toevoegingen	**4.563**	**5.360**			**354**	
Storting ineens om reserve BMV Roggel op dekkingsniveau te brengen	-920					
Dekking IHP 2027 tijdelijke huisvesting en sloopkosten			-1.488			
Afboeking restant boekwaarde IHP 2027			-575			
Dekking IHP 2029 tijdelijke huisvesting en sloopkosten					-3.359	
Afboeking restant boekwaarde IHP 2029					-2.553	
Naar begrotingssaldo 2026 ter dekking van de korting op het gemeentefonds in 2026		-2.093				
Resultaatbestemming 2024 van 2026 naar 2027		2.093	-2.093			
Dekking IHP 2028 tijdelijke huisvesting en sloopkosten				-1.317		
Afboeking restant boekwaarde IHP 2028				-840		
Financiële bijdrage onderhoud OBS Buggenum	-35					
O.b.v. Verordening materiële en financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Leudal:						
Vergoeding exploitatietekort OBS Buggenum	-353					
Resultaatbestemming 2025 (Rb 30-06-2026):						
Totaal onttrekkingen	**-1.308**		**-4.156**	**-2.157**	**-5.912**	
Stand reserve 31-12-	**26.266**	**31.627**	**27.471**	**25.314**	**19.756**	**19.756**

D.1 t/m D.25 Dekking kapitaallasten

Reserve D.1 t/m D.25	820020XX Dekking kapitaallasten
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserves zijn ingesteld ter dekking van de kapitaallasten. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: variabel per reserve Eind datum: variabel per reserve
Benodigd minimaal/ maximaal peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in de dekkingsreserves
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

		Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	Stand reserve 1-1-	**27.332**	**35.159**	**35.155**	**34.264**	**33.018**	**31.253**
	Storting ineens om de dekkingsreserve BMV						
D.6	Roggel op dekkingsniveau te brengen	920					
	Nieuw te vormen dekkingsreserve:						
D.24	Duurzaamheid (Rb 05-11-2024)	7.780					
D.25	Inventaris De Postkoets Horn (Rb 01-07-2025)	44					
	Resultaatbestemming 2025 (Rb 30-06-2026):						
D.18	Huidige woonwagens		525				
D.25	Datalake		350				
	Totaal toevoegingen	**8.744**	**875**				
	Afschrijvingslasten:						
D.1	Accommodatie RKVB Baexem	-19	-14	-14	-14	-14	-14
D.2	Tennisaccommodatie Galgenberg	-69	-20	-20	-20	-20	-20
D.3	BMV Ell	-27	-27	-27	-27	-27	-27
D.4	De Bombardon Heythuysen	-47	-47	-47	-47	-47	-47
D.5	Postkoets Horn	-50	-50	-50	-50	-50	-50
D.6	BMV Roggel	-126	-117	-113	-113	-113	-113
D.7	BMV Heythuysen	-24	-24	-24	-24	-24	-24
D.8	BMV Grathem	-20	-20	-20	-20	-20	-20
D.9	SG St. Ursula (in 2029 extra afschrijving)	-15	-15	-15	-15	-368	
D.10	Gemeentehuis Leudal	-74	-74	-74	-74	-74	-74
D.11	Verbouw gemeentewerf Hunsel	-38	-38	-38	-38	-38	-38
D.12	Infrastructuur	-196	-196	-196	-196	-196	-196
D.13	Gebouwenaanpassingen de Widdonck	-16	-16	-16	-16	-16	-16
D.14	Centrumvisie Heythuysen	0		-26	-26	-26	-26
D.15	Onderwijshuisvesting Ortolaan/Widdonck		-69	-69	-69	-69	-69
D.16	Speeltuinenbeleid		-61	-37	-105	-159	-189
D.17	Overdracht woonwagenzaken					-40	-40
D.18	Huidige woonwagens	-82	-87	-86	-83	-82	-80

D.19	Uitbr. standplaatsen woonwagens Ell				-4	-4	-4
D.20	Uitbr. standplaatsen woonwagens Haelen			-16	-15	-15	-15
D.21	Uitbr. standplaatsen woonwagens Roggel				-4	-4	-4
D.22	Fietsvoorziening Leudalweg				-180	-180	-180
D.23	Accommodatie Beach Sports Leudal	-115					
D.23	Duurzaamheid				-62	-125	-156
D.24	Inventaris De Postkoets Horn		-4	-4	-4	-4	-4
D.25	Data Lake				-40	-50	-60
	Totaal onttrekkingen	**-917**	**-879**	**-892**	**-1.246**	**-1.765**	**-1.466**
	Stand reserve 31-12-	**35.159**	**35.155**	**34.264**	**33.018**	**31.253**	**29.787**

F.1 Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen

Reserve F.1	82003001 Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen
Doel (aard en reden)	Jaarlijkse aflossing van afgesloten leningen aan gemeenschapshuis Neer en gemeenschapshuis Heibloem.
Historische achtergrond	Bij de bouw en inrichting van de gemeenschapshuizen in Neer en Heibloem is voor de hiervoor afgesloten leningen een reservering voor hetzelfde bedrag opgenomen.
Soort	Bestemmingsreserve Overig financieel technische reserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2018 Eind datum: 31-12-2062
Benodigd minimaal/ maximaal peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de (restant) boekwaarde van de specifiek aangewezen kapitaalverstrekking, per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse aflossing lening.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**196**	**169**	**143**	**116**	**89**	**63**
Totaal toevoegingen						
Aflossing gemeenschapshuis:						
Neer	-9	-9	-9	-9	-9	-9
Heibloem	-17	-17	-17	-17	-17	-17
Totaal onttrekkingen	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**
Stand reserve 31-12-	**169**	**143**	**116**	**89**	**63**	**36**

F.2 Onderhoud overweg Napoleonsweg

Reserve F.2	82003002 Onderhoud overweg Napoleonsweg
Doel (aard en reden)	Een gelijkmatige verdeling van de kosten voor onderhoud overweg Napoleonsweg.
Historische achtergrond	In 2005 is een afkoopsom van € 585.000 van de Provincie voor dit onderhoud gestort in deze reserve. De jaarlijkse onderhoudsbijdrage aan Prorail wordt hieruit bekostigd.
Soort	Bestemmingsreserve Overig financieel technische reserve
Looptijd	Start datum: 2005 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	De jaarlijkse onderhoudsbijdrage aan Prorail.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**73**	**35**				
Totaal toevoegingen						
Jaarlijkse bijdrage overweg Napoleonsweg	-39	-35				
Totaal onttrekkingen	**-39**	**-35**				
Stand reserve 31-12-	**35**					

O.1 Onderhoud Jachthaven Hanssum

Reserve O.1	82004001 Onderhoud jachthaven Hanssum
Doel (aard en reden)	Op basis van de erfpachtovereenkomst met de watersportvereniging Hanssum is de gemeente verplicht zorg te dragen voor het op diepte/bevaarbaar houden van de haven en komen de kosten voor rekening van de gemeente.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van het (groot) onderhoud van de jachthaven.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: vóór 2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	De toevoeging dient voldoende te zijn om de lasten van het onderhoud aan de haven te dekken. De toevoeging bestaan uit: - jaarlijkse erfpachtcanon van watersportvereniging Hanssum en - jaarlijkse erfpachtcanon van Peulen Neer.
Onttrekking	De huidige onttrekking bestaat uit de dekking van de onderhoudslasten. Naar behoefte op basis van uitvoeringsprogramma opgenomen in het onderhoudsplan.
Algemene opmerkingen	Jaarlijks wordt de erfpachtcanon van watersportvereniging Hanssum Neer gestort minus de jaarlijkse onderhoudskosten (B&W-besluit 22-06-2010). Met ingang van maart 2011 wordt ook jaarlijks de erfpachtcanon Peulen Neer gestort minus jaarlijkse onderhoudskosten (B&W-besluit 25-01-2011).

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**187**	**176**	**181**	**186**	**190**	**195**
Erfpachtcanon Hanssum Neer	5	3	3	3	3	3
Erfpachtcanon Peulen Neer	1	1	1	1	1	1
Totaal toevoegingen	**6**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
Reparatie damwand haven Neer	-17					
Totaal onttrekkingen	**-17**					
Stand reserve 31-12-	**176**	**181**	**186**	**190**	**195**	**199**

O.2 Monumentensubsidie

Reserve O.2	82004002 Monumentensubsidie
Doel (aard en reden)	De reserve is bestemd om verplichtingen jegens eigenaren van gemeentelijke monumenten op te kunnen vangen en voor het opvangen van fluctuaties in het jaarlijks subsidiebudget monumenten (raadsbesluit 31-08-2010). Dit betreft subsidies voor restauratie van gemeentelijke monumenten.
Historische achtergrond	In de loop van 2012 zijn in Leudal een 120-tal bouwwerken aangewezen als gemeentelijk monument. De eigenaren van deze monumenten hebben de mogelijkheid om op basis van de "Subsidieverordening cultuurhistorisch erfgoed Leudal" monumentensubsidie aan te vragen. Jaarlijks is er voor monumentensubsidie een budget beschikbaar van € 65.540. Dit structurele budget zal, indien het in enig jaar niet geheel wordt uitgegeven, gestort worden in de reserve monumentensubsidie. De subsidietoekenningen gelden voor een periode van 6 jaar volgens de systematiek van Provincie en Rijk (bijv. 2014-2019, 2020-2025).
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-09-2010 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Gelet op de aard van de reserve geldt er geen minimum of maximum peil voor de reserve.
Storting	Restant jaarlijks beschikbaar budget monumentensubsidie.
Onttrekking	Subsidietoekenningen boven jaarlijks beschikbaar budget monumentensubsidie.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**327**	**339**	**339**	**339**	**339**	**339**
Niet uitgegeven subsidiegelden	12					
Totaal toevoegingen	**12**					
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-	**339**	**339**	**339**	**339**	**339**	**339**

O.3 Kwaliteitsfonds

Reserve O.3	80024003 Kwaliteitsfonds
Doel (aard en reden)	Financiële bijdrage aan projecten die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving verbeteren. Hierbij gaat het vooral in het buitengebied om landschap & natuur en landschappelijke elementen en vooral in de dorpen om structureel groen.
Historische achtergrond	Het Kwaliteitsfonds is een doelfonds, gericht op de verbetering van de omgevingskwaliteit. Op die manier wordt de causaliteit tussen de aantasting van de omgevingskwaliteit en het herstel of verbetering van die omgevingskwaliteit bewaakt. Het fonds is transparant in de inkomsten en uitgaven van de bijdragen. Kan een initiatiefnemer zelf geen compensatie realiseren dan kan hij een financiële bijdrage leveren aan projecten, die de omgevingskwaliteit in de omgeving of ten minste in de gemeente verbeteren. Door deze werkwijze is het mogelijk om bijdragen te bundelen en op die manier grotere kwaliteitsverbeterende maatregelen of projecten te realiseren.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007, gewijzigd per 27-05-2025 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Gelet op de aard van de reserve geldt er geen minimum of maximum peil voor de reserve.
Storting	Ruimtelijke bijdragen voor projecten die via een (buitenplanse) omgevingsplanactiviteit of wijziging omgevingsplan planologisch mogelijk worden gemaakt. Ook stortingen vanuit andere doelfondsen kunnen worden toegevoegd zoals bijvoorbeeld agrarisch natuurbeheer.
Onttrekking	Op grond van artikel 5 van de Financiële verordening van de gemeente Leudal 2025 geldt dat uitgaven in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen en hoger zijn dan € 50.000, door het college van Burgemeester en Wethouders voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen, worden voorgelegd aan de raad ter autorisatie. Het college van B&W kan jaarlijks tot een bedrag van € 50.000 uitgaven uit dit fonds doen, zonder de raad vooraf te informeren. Uiteraard voor zover deze uitgaven passen binnen de doelstelling van de reserve.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**781**	**1.181**	**1.169**	**1.169**	**1.169**	**1.169**
Kwaliteitsbijdragen diversen	2	15				
Bijdrage Kuiperweg Kelpen-Oler	6					
Budget Agrarisch Natuurbeheer	400					
Bijdrage omgevingsvergunning 3 woningen Leudalweg						
Bijdrage omgevingsvergunning realisatie hagelnetten Roligt/Bevelantsebeek Roggel		5				
Totaal toevoegingen	**408**	**20**				
Project blokhut Asbroekerheide	-6					
Aankoop grond Buggenum	-3					
Correctie zwaluwwand	2					
Sloopkosten blokhut Asbroekerheide		-29				
Bijdrage realisatie paddenpoel Bosscherkampweg		-3				
Totaal onttrekkingen	**-7**	**-32**				
Stand reserve 31-12-	**1.181**	**1.169**	**1.169**	**1.169**	**1.169**	**1.169**

O.4 Grondexploitatie

Reserve O.4	82004004 Grondexploitatie
Doel (aard en reden)	De reserve grondexploitaties heeft een relatie met het Grondbeleid. Deze reserve vormt een buffer voor de financiële risico's die samenhangen met de grondexploitatie (geen inkomensfunctie). Het is ingesteld voor: - Verrekenen van winsten en verliezen van de grondexploitaties; - Afdekken van de risico's verbonden aan de grondexploitaties; - Buffer voor het voeren van een actieve grondpolitiek.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter financiering "groene" projecten ter compensatie bij woningbouwontwikkeling buiten bestemmingsplannen ("groen voor rood").
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Jaarlijks vindt de actualisatie plaats van alle bouwgrondcomplexen en wordt de verwachte eindwaarde berekend. Op het moment dat een verlies wordt geprognosticeerd, wordt een voorziening getroffen tegen de contante waarde van dat geprognosticeerde verlies. Hierdoor is het nader bepalen van een (minimale c.q. maximale) norm en het doen van verdere stortingen niet aan de orde. Eventuele vrijval van middelen kan eerst worden bepaald als complexen definitief worden afgesloten. Minimum of maximum afstemmen op jaarlijkse risico-inschatting.
Storting	Deze reserve wordt gevoed door: - winstnemingen uit grondexploitaties en - opbrengsten van incidentele grondverkopen < 1.000 m2 buiten de grondexploitaties. De toevoeging was afhankelijk van de exploitatieopzetten, uitkomsten van de diverse grondcomplexen en de aanwezige gronden en risico's die gelopen worden bij actief en faciliterend grondbeleid, zoals conform de nota Grondbeleid in de gemeente Leudal wordt uitgevoerd.
Onttrekking	Bij afsluiten van verlieslatende grondexploitaties.
Algemene opmerkingen	Jaarlijks vindt een beoordeling plaats van de verwachte verliezen bouwgrondexploitatie en wordt het saldo van deze reserve tegen contante waarde daarop afgestemd. Op dit moment is de reserve gereserveerd voor het compenseren van verliesgevende complexen op het moment van afsluiting.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**3.949**	**3.884**	**3.883**	**3.892**	**3.901**	**3.910**
Resultaatbestemming 2024 ter dekking van de boekwaarde Widdonckterrein (Rb 1-7-2025)	454					
Overige grondverkopen	38					
Positief resultaat Gruttostraat	83					
Positief resultaat BT Arenbos Heythuysen	139					
Verkoop reststroken		9	9	9	9	9
Totaal toevoegingen	**714**	**9**	**9**	**9**	**9**	**9**
Herontwikkeling Beeklaan	-493					
Exploitatie 't Heukse Kelpen	-279					
Prijsbepaling grond Stec	-7	-10				
Totaal onttrekkingen	**-779**	**-10**				
Stand reserve 31-12-	**3.884**	**3.883**	**3.892**	**3.901**	**3.910**	**3.919**

O.5 Geblokkeerde reserve

Reserve O.5	82004005 Geblokkeerde reserve (tot 2023 Boekwinst Essent)
Doel (aard en reden)	Afschrijving van investeringen met maatschappelijk nut.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 15 december 2009 is ingestemd tot het vormen van een nieuwe reserve "Reserve boekwinst Essent". Deze reserve is ontstaan uit de verkoop van de aandelen Essent, waarvan de liquide middelen in een beleggingsportefeuille zijn ondergebracht.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 2009 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimaal: n.v.t. Maximaal: niet bepaald
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Op basis van specifieke voorstellen.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**25.480**	**10.336**	**9.886**	**9.577**	**9.254**	**9.237**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-96	-96	-20	-17	-17	-17
Vorming nieuwe reserve Duurzaamheid	-7.780					
Vorming nieuwe reserve Herstructureringsfonds	-6.695					
Implementatie informatiewetgeving (incl. WOO) projectkosten	-574	-354	-289	-306		
Totaal onttrekkingen	**-15.145**	**-450**	**-309**	**-323**	**-17**	**-17**
Stand reserve 31-12-	**10.336**	**9.886**	**9.577**	**9.254**	**9.237**	**9.220**

O.6 Egalisatiereserve Gemeentefonds

Reserve O.6	82004006 Egalisatiereserve Gemeentefonds
Doel (aard en reden)	Buffer voor het opvangen van fluctuaties in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Reservering nog niet ingezette middelen voor taakmutaties vanuit het Gemeentefonds.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld door de raad aangewezen middelen.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2010 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimaal egalisatiedeel: niet bepaald Maximaal egalisatiedeel: € 1.563.714 Maximum is vastgesteld op 2% van het gemiddelde niveau van de algemene uitkering over de periode van zes jaar op basis van de bedragen in de meicirculaire. Voor 2026 berekend over de periode van 2025 tot en met 2030.
Storting	Storting wordt gedaan op basis van voordelen in het gemeentefonds in het lopende jaar of voorgaande jaren, tot het maximum is bereikt.
Onttrekking	De gelden worden aangewend ter egalisatie van nadelen in het gemeentefonds in het lopende jaar of voorgaande jaren.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**1.405**	**1.500**	**1.536**	**1.536**	**1.536**	**1.536**
Storting tot maximaal (meicirculaire 2025)	94					
Storting postitief saldo 2024 t/m 2026 (meicirculaire 2026)		36				
Totaal toevoegingen	**94**	**36**				
Totaal onttrekkingen						
Totaal stand reserve 31-12-	**1.500**	**1.536**	**1.536**	**1.536**	**1.536**	**1.536**

O.7 Egalisatiereserve Gemeentefonds-taakmutaties

Reserve O.7	82004007 Egalisatiereserve Gemeentefonds-taakmutaties
Doel (aard en reden)	Reservering nog niet ingezette middelen voor taakmutaties vanuit het Gemeentefonds.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld door de raad aangewezen middelen.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2023 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Reservering nog niet ingezette middelen voor taakmutaties vanuit het Gemeentefonds.
Onttrekking	Onttrekkingen vinden plaats bij voorstellen ten aanzien van de gereserveerde nog niet ingezette middelen voor taakmutaties.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**1.889**	**2.493**	**2.771**	**2.979**	**3.098**	**3.218**
Robuust rechtsbeschermingssysteem	41	42	42			
Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	24	24				
Wet Goed Verhuurderschap	25	25	24			
Wet betaalbare huur	35	29	16	13	11	11
Meicirculaire 2025:						
Alleenverdienersproblematiek	43					
Impulsbudget sociale infrastructuur		49	49	49	49	49
Sociale infrastructuur		33	36	39	41	41
Uitvoeringskosten Omgevingswet (aanv.)	230					
Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus	100					
Septembercirculaire 2025:						
Wet integrale suïcidepreventie		15	15	16	16	16
Implementatie Participatiewet in balans	41	18	4	1	1	1
Beschut werk	32					
Decembercirculaire 2025:						
Kinderopvang pleegouders	18					
Implementatie plateau 2	13					
Wet versterking regie volkshuisvesting	133					
Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus	50					
Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp	14					
Meicirculaire 2026:						
Impulsbudget sociale infrastructuur		1	1	1	1	1
Alleenverdienersproblematiek		30				
Kinderopvang pleegouders		18	19			
Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp		25				
Totaal toevoegingen	**799**	**310**	**208**	**119**	**120**	**120**

Wet Open Overheid (WOO) 2022	-115					
Kerkenvisie	-12					
Vrijval Rijksvaccinatieprogramma t/m 2024	-6					
Vrijval Systeemleren t/m 2024	-62					
Beschut werk 2025		-32				
Totaal onttrekkingen	**-194**	**-32**				
Totaal stand reserve 31-12-	**2.493**	**2.771**	**2.979**	**3.098**	**3.218**	**3.338**

Specificatie Taakmutaties	**t/m 2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	***(bedrag x 1.000)*** **2030**
Klimaatmiddelen	141					
Uitvoering klimaatakkoord	117					
Robuust rechtsbeschermingssysteem	193	42	42			
Invoeringskosten Omgevingswet	960					
Uitvoeringskosten Omgevingswet	205					
Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	144	24				
Wet Goed Verhuurderschap	25	25	24			
Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak	51					
Wet betaalbare huur	61	29	16	13	11	11
Kerkenvisie	6					
Landelijke beeindigingsregeling veehouderijbedrijven	146					
Alleenverdienersproblematiek	43					
Impulsbudget sociale infrastructuur		50	50	50	50	50
Sociale infrastructuur		33	36	39	41	41
Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus	150					
Wet integrale suïcidepreventie		15	15	16	16	16
Implementatie Participatiewet in balans	41	18	4	1	1	1
Kinderopvang pleegouders	18					
Implementatie plateau 2	13					
Wet versterking regie volkshuisvesting	133					
Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp	14	25				
Alleenverdienersproblematiek		30				
Kinderopvang pleegouders		18	19			
Totaal	**2.461**	**310**	**208**	**119**	**120**	**120**

O.8 Bedrijfsvoering

Reserve O.8	82004008 Bedrijfsvoering
Doel (aard en reden)	Reservering van niet benutte middelen voor bedrijfsvoering beschikbaar houden voor personeel en de ontwikkeling van de bedrijfsvoering.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden gevormd door storting van niet-bestede herindelingsgelden.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2008 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Overschotten binnen de personele budgetten.
Onttrekking	Gebruik voor of tekort op personele budgetten.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**3.507**	**3.647**	**2.167**	**1.876**	**1.621**	**1.516**
MT advies personeel 2025 (11-03-2026):						
Storting restant loonkosten 2025	1.693					
Storting restant studie en opleiding 2025	33					
Totaal toevoegingen	**1.726**					
Afschrijvingslasten	-41	-41	-41	-5	-5	
Vrijval IPPC inrichtingen	-174					
Vrijval Projectgelden EZ	-57					
Inhuur	-363	-932	-250	-250	-100	
Restant HR-beleid	-10	-59				
Voortgang proces kritieke presentatie indicatoren (KPI's)	-11	-2				
Lean procesverbeteringen (werken aan kwaliteit)		-15				
Decentraal opleidingsbudget ruimte (omgevingswet)	-60					
Decentraal opleidingsbudget samenleving	-47					
Projectbudget versterking participatie 2025-2026	-60	-371				
MT advies personeel 2025 (11-03-2026):						
Tekort inhuur 2025	-719					
Tekort reiskosten 2025	-44					
Bezettingsgraadmeting		-10				
Werkbudget en verduurzaming gemeentehuis		-50				
Totaal onttrekkingen	**-1.586**	**-1.480**	**-291**	**-255**	**-105**	
Stand reserve 31-12-	**3.647**	**2.167**	**1.876**	**1.621**	**1.516**	**1.516**

O.9 Gecommitteerde reserve

Reserve O.9	82004009 Gecommitteerde reserve
Doel (aard en reden)	Het oormerken van relevante restant budgetten in enig dienstjaar om de uitgestelde dienst (product) in het volgend dienstjaar te kunnen realiseren.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Exploitatie voorgaand begrotingsjaar.
Onttrekking	Realiseren uitgestelde dienst (product).
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**1.784**	**2.183**				
Storting diversen ten laste van exploitatie 2025 (Rb 9-12-2025)	2.183					
Totaal toevoegingen	**2.183**					
Aanwending stortingen 2024 (Rb 01-07-2025)	-1.784					
Aanwending stortingen 2025 (Rb 30-06-2026)		-2.183				
Totaal onttrekkingen	**-1.784**	**-2.183**				
Stand reserve 31-12-	**2.183**					

O.10 Revolverend duurzaamheidsfonds

Reserve O.10	82004010 Revolverend duurzaamheidsfonds
Doel (aard en reden)	Dekking duurzame maatregelen ten behoeve van gemeentelijk vastgoed (dekking tekorten op de exploitatie in de aanloopfase).
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 25 juni 2013 is ingestemd met het instellen van een reserve revolverend duurzaamheidsfonds. Het fonds is gevoed uit ontvangen SLOK-gelden (€ 40.000) en LES-subsidie (€ 20.000).
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2013 Eind datum: 31-12-2033
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Subsidies.
Onttrekking	Afschrijvingslasten duurzame maatregelen t.b.v. vastgoed.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**12**	**12**	**12**	**12**	**12**	**12**
Totaal toevoegingen						
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-	**12**	**12**	**12**	**12**	**12**	**12**

O.11 Openbare verlichting

Reserve O.11	82004011 Openbare verlichting
Doel (aard en reden)	Het gelijkmatig verdelen van de kosten voor onderhoud openbare verlichting.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 2 augustus 2016 is bij bestemming rekeningresultaat 2015 ingestemd met het instellen van een reserve openbare verlichting. Bij de vaststelling van de nota openbare verlichting was op advies van onze vorige accountant een voorziening gevormd met als doel om de kosten van openbare verlichting gelijkmatig te verdelen. Uit de accountantscontrole 2015 kwam naar voren dat uit deze voorziening ook energiekosten en reguliere onderhoudskosten werden gehaald. Dit is volgens de BBV niet toegestaan. Om te voldoen aan de BBV is de voorziening openbare verlichting ad. € 538.676 in 2015 vrijgevallen ten gunste van het resultaat. Omdat deze gelden de komende jaren nodig zijn, is een reserve openbare verlichting ingesteld.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2016 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar
Storting	Jaarlijkse storting uit reserve Boekwinst Essent ter dekking van de afschrijvingslasten openbare verlichting tot 2023.
Onttrekking	Jaarlijkse afschrijvingslasten van de investeringen openbare verlichting tot 2023.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**2.135**	**2.075**	**2.015**	**1.955**	**1.894**	**1.834**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-60	-60	-60	-60	-60	-60
Totaal onttrekkingen	**-60**	**-60**	**-60**	**-60**	**-60**	**-60**
Stand reserve 31-12-	**2.075**	**2.015**	**1.955**	**1.894**	**1.834**	**1.774**

O.12 Verkoop vastgoed

Reserve O.12	82004013 Verkoop vastgoed
Doel (aard en reden)	De totale boekwaarden van de pilotpanden bedroeg per 1-1-2020 bijna 1,2 miljoen. Uit de gesprekken met de vastgoedbeheerders blijkt dat de panden niet altijd goed onderhouden zijn en al geruime tijd te koop staan voor waarden rond de boekwaarde. Gezien voornoemde zaken, het feit dat de gemeente op een ander manier haar vastgoed wil verkopen en om de doorlooptijd bij verkopen te verminderen is voorgesteld om een reserve in te stellen.
Historische achtergrond	In 2019 is een start gemaakt om een viertal panden aan te wijzen als pilot locaties voor het anders in de markt zetten van ons vastgoed. Aan de hand van een aantal gunningscriteria wordt een koper geselecteerd. Hierbij is niet langer de prijs leidend, maar zijn andere aspecten zoals maatschappelijke meerwaarde van groter belang. Gezien het feit dat de prijs niet meer leidend is bij de verkoop, kan het derhalve voorkomen dat een pand voor minder dan de boekwaarde verkocht gaat worden. Een incidenteel boekverlies is dan het gevolg, waar zoals gebruikelijk een dekking tegenover dient te staan. De boekwaarden per 1-1-2020 van de panden was als volgt: 1. Boerderij Bruggerhof € 437.465* 2. Voormalig Rabobankgebouw Heythuysen € 577.391 3. Voormalig gemeentehuis Haelen € 73.714 4. Voormalig gemeentehuis Hunsel € 87.235 Totaal € 1.175.805 *In de boekwaarde van de boerderij is een bedrag van € 199.953 voor grond opgenomen. Het is op dit moment onduidelijk of deze bij het pand hoort of onderdeel is van de omliggende percelen. Voorzichtigheidshalve is voor nu de volledige boekwaarde van het pand en de grond opgenomen. Het bedrag kan niet hoger worden dan hier aangegeven."
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 11-02-2020 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	€ 650.000
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Incidenteel boekverlies verkocht pand.
Algemene opmerkingen	De beslissingsbevoegdheid om onttrekkingen te plegen te mandateren aan het college, onder voorwaarde dat het college die onttrekkingen achteraf jegens de gemeenteraad verantwoordt bij de eerste daarop volgende raadsrapportage in het kader van de planning & controle cyclus. Na afronding van de pillotprojecten, vloeit het restant terug naar de reserve Essentgelden.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**433**	**433**	**433**	**433**	**433**	**433**
Totaal toevoegingen						
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-	**433**	**433**	**433**	**433**	**433**	**433**

O.13 Economische investeringsagenda Leudal

Reserve O.13	82004014 Economische investeringsagenda Leudal
Doel (aard en reden)	Om als gemeente sturing te geven aan belangrijke ontwikkeling voor Leudal, is een bedrag gereserveerd voor de economische investeringsagenda Leudal. Projecten worden voorgelegd aan de gemeenteraad, waarbij gedacht kan worden aan; Burgerinitiatieven Vrijkomende locaties Ontwikkelingen in het buitengebied Garantstellingen.
Historische achtergrond	Tijdens de raadsvergadering van 13 juli 2021, is als onderdeel van de resultaat bestemming € 1.100.000 beschikbaar gesteld voor de economische investeringsagenda Leudal.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 13-07-2021 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Bij de jaarstukken is € 1.100.000 gestort in de reserve als onderdeel van de resultaatbestemming 2020.
Onttrekking	Onttrekkingen vinden plaats bij voorstellen ten aanzien van de economische investeringsagenda Leudal.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**1.100**	**400**	**400**	**400**	**400**	**400**
Totaal toevoegingen						
Overheveling naar reserve Regiodeal (Rb 12-11-2024)	-700					
Totaal onttrekkingen	**-700**					
Stand reserve 31-12-	**400**	**400**	**400**	**400**	**400**	**400**

O.14 Uitvoeringsplan Recreatie en toerisme

Reserve O.14	82004015 Uitvoeringsplan toerisme en recreatie
Doel (aard en reden)	Bij opbrengsten met betrekking tot de toeristenbelasting hoger dan € 858.000, met een maximum van € 100.000 per jaar, worden toegevoegd aan deze reserve. Hierbij kunnen initiatieven die voortvloeien uit het uitvoeringsplan recreatie en toerisme ondersteund dan wel uitgevoerd worden.
Historische achtergrond	Deze reserve is een vervolg op het convenant met een vaststelling in 2016. Deze reserve geeft op een andere manier invulling aan de besteding van de meeropbrengsten toeristenbelasting. In de raadsvergadering van 13 juli 2021 heeft de raad ingestemd met de vorming van deze reserve en de wijze om te komen tot een storting in deze reserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 13-07-2021 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Jaarlijks bij de jaarstukken worden de inkomsten van de toeristenbelasting bekend. Opbrengsten meer dan € 858.000 met een maximum van € 100.000 worden toegevoegd aan deze reserve.
Onttrekking	Onttrekking gebeurt bij voorstellen ten aanzien van het uitvoeringsplan recreatie en toerisme.
Algemene opmerkingen	De raad heeft het college gemandateerd om uitgaven tot maximaal € 25.000 te doen, waarbij verantwoording achteraf plaats mag vinden.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**434**	**486**	**532**	**618**	**710**	**804**
Meeropbrengst toeristenbelasting met een maximum van € 100.000	100	100	100	100	100	100
Totaal toevoegingen	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Bijdrage projectplan Datahub Limburg	-7	-7	-7			
Belevingsplekken Buggenums veld (Rb 2-7-2024)		-6	-6	-6	-6	-6
Belevingsplekken Buggenums veld: subsidie promotieplatform Leudal 2025-2034)	-24					
Toeristisch magazine liefde voor Leudal	-10					
Aanvullende bijdrag dataportaal	-1	-1	-1	-1		
Opstellen Canon van Leudal	-5	-10				
Opwaardering recreatieve knooppuntennetwerk		-15				
Extra uitvoeringsbudget toerisme		-15				
Totaal onttrekkingen	**-48**	**-54**	**-14**	**-7**	**-6**	**-6**
Stand reserve 31-12-	**486**	**532**	**618**	**710**	**804**	**898**

O.15 Fondsvorming Wijnaerden

Reserve O.15	82004016 Fondsvorming Wijnaerden
Doel (aard en reden)	De verbetering van de recreatieve infrastructuur, toerisme en natuur gedurende de gehele winning, zoals uitgewerkt in het beheer-eindplan van Wijnaerden.
Historische achtergrond	In artikel 5 en 7 van de realisatieovereenkomst zijn afspraken gemaakt inzake de te leveren maatschappelijke meerwaarde en de vorming van een fonds voor de verbetering van de recreatieve infrastructuur, toerisme en natuur gedurende de gehele winning, zoals uitgewerkt in het beheer-eindplan van Wijnaerden. Kuypers zal daartoe, in dit door de gemeente te beheren fonds, een bijdrage van € 0,20 per ton te winnen zand en grind uit het project Wijnaerden storten.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2022 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Maximum: € 2.000.000
Storting	Jaarlijks wordt door Kuypers Kessels een overzicht verstrekt ten aanzien van de grondwinning in het gebied. Op basis van deze gegevens vindt uitbetaling plaats, die in de reserve zal worden gestort.
Onttrekking	Onttrekking gebeurt bij voorstellen die voldoen aan het gestelde in het visiedocument Wijnaerden.
Algemene opmerkingen	De raad heeft het college gemandateerd om uitgaven tot maximaal € 10.000 te doen, waarbij verantwoording achteraf plaats mag vinden.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**620**	**678**	**797**	**797**	**796**	**795**
Bijdrage gebiedsontwikkeling Wijnaerden 2024	119					
Bijdrage gebiedsontwikkeling Wijnaerden 2025		120				
Totaal toevoegingen	**119**	**120**				
Belevingsplekken Buggenums veld (Rb 2-7-2024)	-24					
Belevingsplekken Wijnaerden (Rb 1-7-2025)	-37					
Project belevingsplekken Wijnaerden (Rb 1-7-2025)		-1	-1	-1	-1	-1
Totaal onttrekkingen	**-61**	**-1**	**-1**	**-1**	**-1**	**-1**
Stand reserve 31-12-	**678**	**797**	**797**	**796**	**795**	**794**

O.16 Regiodeal

Reserve O.16	82004017 Regiodeal
Doel (aard en reden)	Stimuleren van de brede welvaart in Midden Limburg door, samen met de andere SML-gemeenten, uitvoering te geven aan het convenant Regiodeal Midden Limburg.
Historische achtergrond	Op 22 augustus 2024 hebben de 7 regiogemeenten (SML), Provincie Limburg en diverse Rijksministeries het convenant Regiodeal Midden Limburg goedgekeurd. Hierin hebben de partijen afspraken gemaakt over de ambities, doelen en beoogde resultaten. Voor de financiering van de uitvoering heeft het Rijk een bijdrage van € 20 mln. toegekend onder voorwaarde dat de regio een gelijk bedrag ter beschikking stelt. Hiervan stelt de Provincie Limburg € 10 mln. beschikbaar. De 7 regiogemeenten staan samen garant voor de overige cofinanciering ter hoogte van € 10 mln., verdeeld op basis van het aantal inwoners. Voor onze gemeente betekent dit 1,5 mln. euro. Tijdens de raadsvergadering van 2 juli 2024 is, als onderdeel van de resultaat bestemming, € 800.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de Regiodeal Midden Limburg en aanvullend € 700.000 uit de reserve O.14 Economische Investeringsagenda Leudal.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 1-1-2025 Eind datum: 31-12-2028
Benodigd minimaal/ maximum peil	€ 1.500.000
Storting	Vanuit de resultaatbestemming jaarstukken 2023 € 800.000 en overheveling vanuit de reserve economische investeringsagenda € 700.000
Onttrekking	Door middel van voorstellen voor de regiodeal
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-	**800**	**906**	**312**	**15**		
Bijdrage vanuit de reserve Economische investeringsagenda (Rb 02-07-2024)	700					
Totaal toevoegingen	**700**					
Gemeentelijke bijdrage Regiodeal	-594	-594	-297	-15		
Totaal onttrekkingen	**-594**	**-594**	**-297**	**-15**		
Stand reserve 31-12-	**906**	**312**	**15**			

O.17 Herstructureringsfonds

Reserve O.17	82004018 Herstructureringsfonds
Doel (aard en reden)	Impuls creëren voor versnelling in de woningbouwrealisaties. Aanverwante doelen daarbij zijn het creëren van een duurzame bebouwde leefomgeving en (op termijn) herstructurering van bedrijventerreinen.
Historische achtergrond	Woningbouw (en op termijn de (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen) te versnellen door bijvoorbeeld zelf gronden kopen en ontwikkelen, lagere prijzen stimuleren door het (mits staatssteunrechtelijk mogelijk) afdekken van een onrendabele top, de openbare ruimte groen en klimaatbestendig inpassen en parkeer- en verkeersruimte creëren etc. Kortom, passende ruimtelijke ontwikkelingen van de grond krijgen die bijdragen aan onze dorpse karakteristiek en de kernkwaliteiten groen en ruimte in de bebouwde omgeving versterken.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 1-1-2025 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Storting vindt plaats door het opleggen en invorderen van ruimtelijke kwaliteitsbijdragen van initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen
Onttrekking	De onttrekkingen vinden plaats t.b.v. uitvoering van de Versnellingsagenda Wonen en de Omgevingsvisie
Algemene opmerkingen	De ontwikkelingsplanning wordt verder vormgegeven in een daartoe vast te stellen Uitvoeringsprogramma.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-		**6.177**	**6.520**	**6.520**	**6.520**	**6.520**
Storting in nieuw te vormen reserve t.b.v. uitvoering van de Versnellingsagenda Wonen en de Omgevingsvisie (Rb 12-11-2024)	6.695					
Bijdrage omgevingsvergunning 3 woningen Leudalweg	45					
Terugstorting bestedingsbudget Herstructureringsfonds		1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Resultaatbestemming 2025 (Rb 30-06-2026)		343				
Totaal toevoegingen	**6.740**	**1.343**	**1.000**	**1.000**	**1.000**	**1.000**
Grondexploitatie Beeklaan Roggel	-285					
Grondexploitatie t Heukske Grathem	-279					
Projecten herstructureringsfonds		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal onttrekkingen	**-563**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**
Stand reserve 31-12-	**6.177**	**6.520**	**6.520**	**6.520**	**6.520**	**6.520**

O.18 Opvang ontheemden Oekraïne

Reserve O.18	82004019 Opvang ontheemden Oekraïne
Doel (aard en reden)	Egalisering van de jaarlijkse inkomsten en uitgaven van de opvang van ontheemden Oekraïne.
Historische achtergrond	Van het rijk ontvangen we voor de opvang ontheemden Oekraïne een specifieke uitkering per jaar. We ontvangen jaarlijks een bedrag op basis van het aantal opvangplekken. In 2024 zijn de lasten lager dan de ontvangsten en hoeven we in tegenstelling, tot andere specifieke uitkeringen, niet terug te betalen. Omdat de specifieke uitkering elk jaar weer wordt herzien is de kans aanwezig dat we in de toekomst niet gecompenseerd worden voor eventuele tekorten voor de opvang van ontheemden Oekraïne.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 1-7-2025 Eind datum: Bij einde van deze specifieke uitkering
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Jaarlijks bij de jaarstukken worden overschotten van de spuk opvang ontheemden Oekraïne toegevoegd aan deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijks bij de jaarstukken worden tekorten opvang ontheemden Oekraïne onttrokken uit deze reserve.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-		**1.803**	**1.701**	**1.596**	**1.491**	**1.491**
Resultaatbestemming 2024 (Rb 1-7-2025)	738					
Restant Opvang vluchtelingen 2025	1.065					
Totaal toevoegingen	**1.803**					
Kaderbrief 2026-2029:						
Formatieuitbreiding beleidsmedewerker inburgering 2026-2028		-102	-105	-105		
Totaal onttrekkingen		**-102**	**-105**	**-105**		
Stand reserve 31-12-	**1.803**	**1.701**	**1.596**	**1.491**	**1.491**	**1.491**

O.19 FLO Veiligheidsregio Limburg Noord

Reserve O.19	82004020 FLO Veiligheidsregio Limburg Noord
Doel (aard en reden)	Egalisering van de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN) met betrekking tot de FLO (functioneel leeftijdsontslag).
Historische achtergrond	De FLO-regeling is verankerd in de CAO veiligheidsregio's en betreft een regeling voor vroegpensioen repressieve brandweermedewerkers binnen de 24-uurs dienst in een ambtelijke aanstelling van voor 01-01-2006. Deze regeling stelt brandweermedewerkers in staat om eerder te stoppen met werken dan de regulieren pensioenleeftijd met behoud van een gedeeltelijke uitkering. Aangezien er geen nieuwe medewerkers meer instromen in de regeling kent deze een einddatum. Voor het laatst worden er kosten verwacht in 2043. Bij de regionalisering van de VRLN zijn rechten ontstaan voor de medewerkers die destijds in dienst waren. De brandweer is regionaal actief waardoor de kosten voor de regionale brandweerzorg onderdeel zijn geworden van de gemeenschappelijke regeling. Destijds heeft er geen afrekening met de gmeenten plaatsgevonden. Er zijn nieuwe afspraken gemaakt waarbij de gemeenten naar rato bijdragen aan deze toekomstige verplichting. Hierdoor stijgt de komende jaren de gemeentelijke bijdrage.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 1-1-2026 Eind datum: Afronding van de FLO bij de VRLN (voorzien 2043).
Benodigd minimaal/ maximum peil	Niet van toepassing.
Storting	Eenmalige storting in 2026 op basis van de gegevens van de VRLN.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking voor het gemeentelijke aandeel in de FLO, deze kan fluctueren.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-			**745**	**745**	**745**	**745**
Resultaatbestemming 2025 (Rb 30-6-2026)		745				
Totaal toevoegingen		**745**				
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-		**745**	**745**	**745**	**745**	**745**

O.20 Lastenverlichting

Reserve O.20	82004021 Lastenverlichting
Doel (aard en reden)	Het verlichten van de lasten voor burgers als gevolg van stijgingen van de gemeentelijke belastingen.
Historische achtergrond	Uit het Coalitieakkoord Ronduit Open & Samen Verder: De lasten voor inwoners en ondernemers zijn de afgelopen jaren fors gestegen, onder andere door stijgingen van de afvalstoffenheffing en de OZB. Dat heeft directe impact. We voorkomen schoksgewijze stijgingen in de toekomst door tijdig en verantwoord bij te sturen. We stellen 5 miljoen euro via een reserve beschikbaar van het resultaat 2025 voor lastenverlichting aan onze burgers.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 1-1-2026 Eind datum: Bij uitputting van deze reserve
Benodigd minimaal/ maximum peil	Niet van toepassing.
Storting	Eenmalige storting van € 5.000.000 in 2026 op basis van resultaatbestemming jaarstukken 2025
Onttrekking	Ontrekkingen die er direct of indirect voor zorgen dat de lasten voor burger lager worden of niet verder stijgen
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand reserve 1-1-			**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
Resultaatbestemming 2025 (Rb 30-6-2026)		5.000				
Totaal toevoegingen		**5.000**				
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-		**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**

4.7 Voorzieningen

(bedrag x 1.000)

	Omschrijving	Stand 1-1-2025	Toevoe-gingen 2025	Onttrek-kingen 2025	Stand 31-12-2025	Toevoe-gingen 2026	Onttrek-kingen 2026	Stand 31-12-2026	Toevoe-gingen 2027	Onttrek-kingen 2027	Stand 31-12-2027	Toevoe-gingen 2028	Onttrek-kingen 2028	Stand 31-12-2028	Toevoe-gingen 2029	Onttrek-kingen 2029	Stand 31-12-2029	Toevoe-gingen 2030	Onttrek-kingen 2030	Stand 31-12-2030
	Voorzieningen:																			
	Voor verplichtingen, verliezen en risico's:																			
V.3	Afrekening BBZ-leningen niet-starters	150			150			150			150			150			150			150
V.4	APPA Pensioenen	2.769	454	-96	3.127			3.127			3.127			3.127			3.127			3.127
	Ter egalisatie van kosten:																			
V.1	Rioleringen Leudal	3.913	-	-163	3.750	99	-19	3.829	217		4.047	71		4.117	145		4.262	60		4.322
V.5	Onderhoud gem. gebouwen en accommodaties		1.855	1.496-	359	1.855	-1.301	913	1.855	-1.132	1.635	1.855	-1.508	1.982	1.855	-1.888	1.949	1.855	-1.648	2.156
	Voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven																			
	Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is:																			
V.2	Compensatiegelden Nunhems	1.201		-58	1.144			1.144			1.144			1.144			1.144			1.144
	Totaal voorzieningen	**8.033**	**2.309**	**1.813-**	**8.529**	**1.954**	**1.320-**	**9.163**	**2.072**	**1.132-**	**10.103**	**1.926**	**1.508-**	**10.520**	**2.000**	**1.888-**	**10.632**	**1.915**	**1.648-**	**10.899**

V.1 Riolering

Voorziening V.1	83002001 Riolering
Doel (aard en reden)	Dekking van investeringen (afschrijvingslasten) en onderhoudslasten met betrekking tot onderhoud en vervanging van bestaande vrijverval riolering, drukriolering, technische installaties en IBA's overeenkomstig het GRP. Doel is om sterke fluctuaties in de tariefstelling te voorkomen.
Historische achtergrond	De voorziening is ingesteld door overheveling van reserves riolering voormalige gemeenten.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 01-01-2008 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Het benodigde minimale of maximale peil is gebaseerd op vastgestelde GRP, dat iedere vijf jaar wordt geactualiseerd. Het saldo moet voldoende zijn om de extreme schommelingen in de rioolheffing te kunnen opvangen.
Storting	Jaarlijks op basis vastgestelde GRP.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gebaseerd op het uitvoeringsprogramma en kostendekkingsplan van het vastgestelde GRP.
Algemene opmerkingen	De benodigde stand van deze voorziening is gebaseerd op het geldende door de raad vastgestelde GRP. Noot: voor nu is dit het GRP dat is vastgesteld op 2021.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand voorziening 1-1-	**3.913**	**3.750**	**3.829**	**4.047**	**4.117**	**4.262**
Storting conform GRP		99	217	71	145	60
Totaal toevoegingen		**99**	**217**	**71**	**145**	**60**
Onttrekking conform GRP	-163					
Actualisatie integraal beheerplan riolering		-19				
Totaal onttrekkingen	**-163**	**-19**				
Stand voorziening 31-12-	**3.750**	**3.829**	**4.047**	**4.117**	**4.262**	**4.322**

V.2 Compensatiegelden Nunhems

Voorziening V.2	83004001 Compensatiegelden Nunhems
Doel (aard en reden)	Kwaliteitsverbeterende maatregelen voor ontwikkeling van het open gebied tussen Buggenum, Neer en de Napoleonsweg.
Historische achtergrond	Door de gemeenteraad is op 11 februari 2014 de "Structuurvisie Buggenumse veld" vastgesteld. De structuurvisie is vastgesteld in relatie tot de nieuwbouw van Nunhems Netherlands B.V. aan de oostzijde van de Napoleonsweg (het Buggenumse veld). Door nieuwbouw gaan omgevingskwaliteiten in het Buggenumse veld verloren. Een van de doelen van de structuurvisie is door realisatie van compensatiemaatregelen de aantasting van de kwaliteit van het Buggenumse veld te compenseren, of zelfs te verbeteren. In het kader van de vaststelling van de Structuurvisie Buggenumse veld is een gebiedsfonds (voorziening) ingesteld. Het gebiedsfonds wordt gevuld door kwaliteitsbijdragen die verschuldigd zijn als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen in het Buggenumse veld. Door Nunhems Netherlands B.V. is in 2016 een bijdrage voldaan van € 2.844.743. Op grond van de structuurvisie is 95% hiervan ten gunste van het gebiedsfonds gestort. Derhalve € 2.702.506.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 01-01-2016 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de voorziening bepaald.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze voorziening.
Onttrekking	Financiële bijdragen in kwaliteitsverbeterende maatregelen Buggenumse veld.
Algemene opmerkingen	De raad heeft het college gemandateerd om uitgaven tot maximaal € 10.000 te doen, waarbij verantwoording achteraf plaats mag vinden.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand voorziening 1-1-	**1.201**	**1.144**	**1.144**	**1.144**	**1.144**	**1.144**
Totaal toevoegingen						
Project de Schans van Neer	-26					
Akkervogels	-5					
Project verfraaiings- en landschapselementen	-1					
Belevingsplekken Buggenums veld	-26					
Totaal onttrekkingen	**-58**					
Stand voorziening 31-12-	**1.144**	**1.144**	**1.144**	**1.144**	**1.144**	**1.144**

V.3 Afrekening BBZ-leningen niet-starters

Voorziening V.3	83001001 Afrekening BBZ-leningen niet-starters
Doel (aard en reden)	De ontvangsten op de verstrekte BBZ-leningen worden jaarlijks afgerekend met het Rijk. De voorziening is bedoeld om deze afrekening te realiseren.
Historische achtergrond	De gemeenteraad heeft op 3 juli 2018, bij bestemming resultaat jaarrekening 2017, ingestemd om € 150.000 toe te voegen aan de nieuw te vormen voorziening afrekening BBZ-leningen niet-starters.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 03-07-2018 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de voorziening bepaald.
Storting	De voorziening kan jaarlijks worden aangevuld uit de ontvangsten in het kader van de verstrekte BBZ-leningen.
Onttrekking	Het Rijk stelt jaarlijks vast of een bedrag dient te worden terugbetaald. Het vastgestelde bedrag wordt jaarlijks onttrokken uit de voorziening.
Algemene opmerkingen	Het bedrag van de afrekening met het bedrijf wordt jaarlijks bij het opmaken van de jaarrekening bepaald. Middels de Sisa-verantwoording wordt deze kenbaar gemaakt aan het Rijk. Het Rijk stelt daarop het bedrag vast dat moet worden terugbetaald.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand voorziening 1-1-	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**
Totaal toevoegingen						
Totaal onttrekkingen						
Stand voorziening 31-12-	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**

V.4 APPA Pensioenen

Voorziening V.4	83001002 APPA Pensioenen
Doel (aard en reden)	Op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdrager (APPA) is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenrechten voor de wethouders. Voor de invulling van deze wettelijke verplichting is voor de aanspraken van enkele wethouders een verzekeringspolis afgesloten. Het opgebouwde kapitaal wordt bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd aan de gemeente uitgekeerd. Uit dit kapitaal moeten de toekomstige pensioenbetalingen aan deze wethouders worden gedekt. Het is niet meer mogelijk om nieuwe polissen af te sluiten. Op lopende polissen kan ook niet meer worden bijgestort. Daarom dient het tekort op het doelvermogen dat nodig is om aan de toekomstige pensioenverplichtingen van actieve wethouders te kunnen voldoen ook te worden opgenomen in de voorziening.
Historische achtergrond	Op grond van de BBV zijn gemeenten verplicht om te beschikken over een toereikend saldo om aan toekomstige pensioenverplichtingen voor politieke ambtsdragers (wethouders) te kunnen voldoen. Jaarlijks wordt een actuariële berekening opgesteld door PROambt om te beoordelen of de voorziening en de waarde van de verzekeringspolissen toereikend zijn. Als uit deze berekening blijkt dat een aanvullende storting noodzakelijk is dan vindt deze ultimo dienstjaar alsnog plaats. De te betalen pensioenuitkeringen worden direct ten laste van deze voorziening gebracht.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 01-01-2022 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de voorziening bepaald.
Storting	Indien de voorziening en de waarde van de verzekeringspolissen niet toereikend zijn, vindt er een aanvullende storting plaats.
Onttrekking	De te betalen pensioenuitkeringen.
Algemene opmerkingen	APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers).

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand voorziening 1-1-	**2.769**	**3.127**	**3.127**	**3.127**	**3.127**	**3.127**
Aanvulling tekort benodigde voorziening APPA	454					
Totaal toevoegingen	**454**					
Pensioenuitkeringen 2025	-96					
Totaal onttrekkingen	**-96**					
Stand voorziening 31-12-	**3.127**	**3.127**	**3.127**	**3.127**	**3.127**	**3.127**

V.5 Onderhoud gemeentelijke gebouwen en accommodaties

Voorziening V.5	83002002 Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen en accommodaties
Doel (aard en reden)	Het opstellen van DMJOP's is belangrijk om zowel de technische alsook de energetische staat van het gemeentelijk vastgoed inzichtelijk te maken en hierop te kunnen sturen. Het inzicht op deze aspecten levert tevens inzicht op in de onderhouds- en verduurzamingskosten voor de korte en lange termijn zodat hiervoor gelden begroot en gereserveerd kunnen worden.
Historische achtergrond	In het Raadsbesluit d.d. 1 november 2022 is akkoord gegeven op het laten vaststellen van het MJOP;afgelopen jaar is gebruikt om alle gebouwen te schouwen zodat de uitgangspunten van de nieuwe MJOP ook actueel en realistisch zijn.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 1-1-2025 Eind datum: 1-1-2050
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Jaarlijkse storting in de voorziening
Onttrekking	Ten behoeve van planmatig onderhoud gemeentelijke gebouwen en accommodaties
Algemene opmerkingen	Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) biedt de gemeenteraad de mogelijkheid een onderhoudsvoorziening te vormen met als doel de onderhoudslasten van kapitaalgoederen structureel over meerdere begrotingsjaren te egaliseren. Door middel van het egaliseren van onderhoudslasten ontstaat een stabiele begrotingsdruk. Er dient wel jaarlijks monitoring plaats te vinden van de bestedingen. De voorziening wordt elke 4 jaar geactualiseerd.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Stand voorziening 1-1-		**244**	**798**	**1.520**	**1.867**	**1.834**
Jaarlijkse storting planmatig onderhoud	1.855	1.855	1.855	1.855	1.855	1.855
Totaal toevoegingen	**1.855**	**1.855**	**1.855**	**1.855**	**1.855**	**1.855**
Planmatig onderhoud	-1.611	-1.301	-1.132	-1.508	-1.888	-1.648
Totaal onttrekkingen	**-1.611**	**-1.301**	**-1.132**	**-1.508**	**-1.888**	**-1.648**
Stand voorziening 31-12-	**244**	**798**	**1.520**	**1.867**	**1.834**	**2.041**

5 Overige bijlagen

5.1 Risicobeheermatrix

Overige economische ontwikkelingen	
Gemeente Garanties	
Beschrijving risico	Risico's van in het verleden gegarandeerde hypothecaire geldleningen zijn ondergebracht bij de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Dit is een waarborg die de nederlandse overheid biedt wanneer iemand niet in staat is de hypotheek af te lossen en de NHG een mogelijke restschuld aan de bank moet voldoen. Op het moment dat de NHG niet aan haar verplichtingen kan voldoen wordt de gemeente aangesproken.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Op het moment dat de gemeente wordt aangesproken voor de achtervang, moet er geld beschikbaar zijn om het voortbestaan van het waarborgfonds te garanderen.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen, verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van de Nationale Hypotheek Garantie, staat voor een toegankelijke koopwoningmarkt voor kwetsbare groepen en consumenten in kwetsbare situaties, ook wanneer de macro-economische situatie ongunstig is.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	0

Gemeente garanties sociale woningbouw	
Beschrijving risico	Woningcorporaties zijn als kapitaalintensieve organisaties voor hun financieringsbehoefte sterk afhankelijk van vreemd vermogen. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) helpt bij investeringen door woningcorporaties en borgt leningen (rente- en aflossingsverplichtingen) van woningcorporaties die deelnemer zijn van WSW. Dit zorgt er mede voor dat sociale woningbouw financieel mogelijk blijft. Wanneer de WSW niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen dan heeft de WSW met de gemeenten en het Rijk de afspraak dat WSW, indien nodig, kan beschikken over renteloze leningen. De gemeenten en het Rijk hebben hiervoor een achtervangovereenkomst afgesloten.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Het risico dat achtervanggemeenten renteloze leningen aan WSW moeten verstrekken als de andere buffers onvoldoende zijn, is zeer klein en de impact beperkt. De gemeenten worden pas aangesproken als de andere zekerheidsconstructies binnen de corporaties en vervolgens binnen de WSW niet meer toereikend zijn. Als de gemeente wordt aangesproken zijn er geen middelen voorzien.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Het waarborgfonds ziet toe op een goede verdeling van de achtervangposities.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	0

Risico rentelasten toekomstige investeringen	
Beschrijving risico	Voor toekomstige investeringen zullen geldleningen afgesloten moeten worden, welke rentelasten met zich meebrengen. Aangezien het nog niet zeker is wanneer deze leningen aangetrokken moeten worden, nemen we deze op in de risicobeheermatrix.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	De rentelasten zijn gestegen ten opzichte van de huidige rekenrente (3% hoger)
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Periodiek bijstellen van rentevisie in het treasurystatuut en het onderhouden van een liquiditeitsplanning.
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	1.000

Stijgende prijzen als gevolg van inflatie en indexering	
Beschrijving risico	Inflatie en stijgende kosten (zoals lonen en materiaal) verminderen de reële waarde van geld in de loop van de tijd verminderen. Door te indexeren, bewegen uitgaven mee met de economische realiteit, wat essentieel is voor financiële stabiliteit en het behoud van kwaliteit. Het is een transparante methode om kosten door te berekenen en maakt geleidelijke aanpassingen mogelijk in plaats van abrupte schommelingen.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Extra kosten. Door te indexeren, bewegen uitgaven mee met de economische realiteit, wat essentieel is voor financiële stabiliteit. Het is een transparante methode om kosten door te berekenen en maakt geleidelijke aanpassingen mogelijk in plaats van abrupte schommelingen.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	We werken met een stelpost voor de indexatie: de stelpost loon/prijscompensatie. Deze stelpost is cumulatief. Dit wil zeggen dat bijvoorbeeld de stelpost 2030 is samengesteld uit de stelpost 2027 tot en met 2030. Voor de stelpost loon/prijs wordt 10% van de berekende omvang elk volgend jaar als risico in de weerstandsparagraaf meegenomen. (t+1 10% t+2 20% t+3 30%).
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	2027 0 2028 492 2029 1.309 2030 2.523

Verlof sparen	
Beschrijving risico	Met de invoering van de cao gemeenten 2021/2022 kunnen medewerkers vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens -en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie uren verjaren niet. Het verlofsparen kan leiden tot verlofstuwmeren die medewerkers bijvoorbeeld inzetten voor een sabbatical of om eerder met pensioen te gaan. Normaliter worden er geen voorzieningen getroffen voor arbeidsgerelateerde voorspelbare kosten, maar het betreft hier een verplichting met een onvoorspelbare karakter, waardoor er wel een voorziening getroffen dient te worden.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Het risico bestaat dat verlofspaarders zich niet aanmelden maar wel verlof sparen waardoor er geen voorziening wordt opgebouwd. Hierdoor kan een financieel risico ontstaan wanneer de werkzaamheden door inhuur of een nieuwe medewerker moeten worden gedaan. Het risico is echter nog laag omdat verlofsparen nog niet zo lang mogelijk is en er nog geen duidelijke verlofstuwmeren zijn. Monitoren van het bovenwettelijk verlof kan hierbij helpen.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Monitoren van het bovenwettelijk verlof
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	100

Overige risico's	
Algemene rampen	
Beschrijving risico	Een grootschalige ramp, crisis of langdurige ontwrichtende gebeurtenis, zoals extreem weer, hoogwater, natuurbrand, langdurige stroomuitval, uitval van vitale infrastructuur of een incident met gevaarlijke stoffen.
Risico categorie	Bestuurlijk/financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Een ramp of crisis vraagt om directe bestuurlijke besluitvorming en langdurige inzet van de gemeentelijke crisisorganisatie. Dit kan leiden tot extra bestuurlijke druk, verschuiving van prioriteiten, intensieve samenwerking met veiligheidspartners en een verhoogde inzet van personeel en bestuur.Afhankelijk van de aard en omvang van de gebeurtenis kunnen extra kosten ontstaan voor crisisbeheersing, noodmaatregelen, opvang, herstelwerkzaamheden, communicatie en personele inzet. Een deel van deze kosten kan mogelijk worden vergoed via landelijke regelingen, maar een eigen gemeentelijke bijdrage blijft mogelijk noodzakelijk.
Verantwoordelijke PHO	D.H. Schmälschlager
Kans dat het zich voordoet	
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	De gemeente beschikt over een actuele crisisorganisatie en een gemeentelijk crisisplan. Functionarissen worden periodiek opgeleid, getraind en geoefend (OTO-programma), zodat de crisisorganisatie inzetbaar blijft. Er vindt structurele samenwerking plaats met de Veiligheidsregio Limburg-Noord, politie, brandweer, GHOR en overige crisispartners. Risico's worden periodiek geactualiseerd via de regionale en gemeentelijke risicoanalyses en waar nodig vertaald naar voorbereidingsmaatregelen.De gemeente investeert in crisisbeheersing, risicocommunicatie en het versterken van de zelfredzaamheid van inwoners, onder andere via het programma Weerbare Samenleving.Na incidenten worden evaluaties uitgevoerd en verbetermaatregelen doorgevoerd om de crisisorganisatie continu te versterken.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	125

Bestrijding plaagdieren	
Beschrijving risico	Door klimaatverandering, zachte winters en de opkomst van invasieve exoten zoals de Aziatische hoornaar kan de druk op de gemeentelijke plaagdierbestrijding toenemen. Hierdoor kunnen de kosten voor monitoring, bestrijding, communicatie en externe ondersteuning hoger uitvallen dan geraamd
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Overschrijding van het beschikbare budget voor plaagdierbeheersing, extra personele inzet, hogere uitvoeringskosten en mogelijke gezondheids- en veiligheidsrisico's voor inwoners. Tevens kan bestuurlijke en maatschappelijke druk ontstaan wanneer overlast niet tijdig wordt aangepakt.
Verantwoordelijke PHO	D.H. Schmälschlager
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	• Regionale monitoring en gegevensuitwisseling • Preventieve bestrijding op basis van hotspots • Structurele samenwerking met provincie, andere gemeenten en organisaties • Voorlichting aan inwoners over afvalbeheer en meldingen •Jaarlijkse evaluatie van de benodigde budgetten
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	200

Bodemsanering en illegale dumpingen	
Beschrijving risico	Verontreiniging van de bodem door historische bodemverontreiniging of illegale dumpingen van (gevaarlijke) afvalstoffen kan leiden tot risico's voor de volksgezondheid, het milieu en de openbare ruimte. Daarnaast kunnen onverwachte bodemverontreinigingen aan het licht komen bij ruimtelijke ontwikkelingen of infrastructurele werkzaamheden.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Extra bestuurlijke inzet voor coördinatie, handhaving, communicatie en samenwerking met de Omgevingsdienst, politie, provincie Limburg en andere ketenpartners. In voorkomende gevallen zijn bestuurlijke maatregelen of juridische procedures noodzakelijk.Kosten voor onderzoek, sanering, opruimwerkzaamheden, toezicht, handhaving en eventuele juridische procedures. Indien de veroorzaker niet kan worden achterhaald of aansprakelijk kan worden gesteld, kunnen de kosten (gedeeltelijk) voor rekening van de gemeente komen.
Verantwoordelijke PHO	D.H. Schmälschlager
Kans dat het zich voordoet	
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	De gemeente werkt samen met de Omgevingsdienst Midden en Limburg Noord (ODMNL), provincie Limburg, politie en andere partners aan het signaleren en aanpakken van bodemverontreiniging en illegale dumpingen. Meldingen worden snel opgepakt, toezicht en handhaving worden risicogericht ingezet en waar mogelijk worden kosten verhaald op de veroorzaker. Daarnaast wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen vooraf bodemonderzoek uitgevoerd conform de geldende wet- en regelgeving.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	300

Burgerzaken	
Beschrijving risico	Identiteitsfraude. In steeds meer gemeenten worden medewerkers burgerzaken vanuit de 'onderwereld' onder druk gezet om mee te werken aan het verkrijgen van een valse identiteit.Hier is steeds meer aandacht voor vanuit de daarvoor bedoelde vakorganisaties zoals de NVvB, maar ook de RIvGIn sommige gevallen zijn de gevolgen van identiteitsfraude verstrekkend. Als criminelen bijvoorbeeld op jouw naam leningen weten af te sluiten of een pand te huren, kan ineens de deurwaarder of politie voor je deur staan. Het kan dan jaren duren voordat je naam is gezuiverd.Verdwijnen van contant geldAan de balie wordt gewerkt met contant geld, het risico kan zijn dat dit verdwijnt.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Identiteitsfraude heeft wel verstrekkende gevolgen voor de betrokkenen. De mogelijkheid bestaat dat dit wordt verhaald op de gemeente van afgifte van de documenten.Het verdwijnen van contant geld heeft beperkte financiële gevolgen voor de gemeente.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Er wordt gewerkt volgens vaste procedures o.a. 4 ogen principe, waarbij beveiliging en persoonlijke (op naam geregistreerde) toegang van toepassing is. Deze procedures zijn vast gelegd in daarvoor bedoelde documenten welke jaarlijks geaudit worden. Kluizen zowel groot als klein zijn afgesloten ook tijdens de momenten dat er personeel aanwezig is. Deze gaat alleen open als dit nodig is voor werkzaamheden.
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	0

Hoog water	
Beschrijving risico	Hoogwater als gevolg van hoge waterstanden van de Maas, extreme neerslag of wateroverlast kan leiden tot overstromingen, schade aan de openbare ruimte en verstoring van de leefbaarheid en bereikbaarheid binnen de gemeente.
Risico categorie	Bestuurlijk/financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Inzet van de gemeentelijke crisisorganisatie, intensieve afstemming met de Veiligheidsregio Limburg-Noord, Waterschap Limburg en andere crisispartners, bestuurlijke besluitvorming over noodmaatregelen, evacuaties en crisiscommunicatie.Extra kosten voor crisisbeheersing, noodmaatregelen, inzet van personeel, herstel van gemeentelijke eigendommen en infrastructuur en eventuele nazorg. De financiële impact is afhankelijk van de omvang van de wateroverlast en eventuele rijks- of provinciale compensatieregelingen.
Verantwoordelijke PHO	D.H. Schmälschlager
Kans dat het zich voordoet	
Incidenteel of structureel	
Beheersmaatregelen	De gemeente beschikt over een actuele crisisorganisatie en hoogwaterprocedures en werkt nauw samen met de Veiligheidsregio Limburg-Noord, Waterschap Limburg, Rijkswaterstaat en andere veiligheidspartners. Hoogwaterontwikkelingen worden continu gemonitord, crisisfunctionarissen worden periodiek opgeleid, getraind en geoefend (OTO) en waar nodig worden preventieve maatregelen getroffen en inwoners tijdig geïnformeerd.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	0

Inbreuk persoonsgegevens	
Beschrijving risico	Vrijkomen, lekken of oneigenlijk gebruik van persoonsgegevens.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Afhankelijk van de aard, de ernst en de duur van de inbreuk wordt een bestuurlijke boete opgelegd. Door de inbreuk kan een inwoner een negatief beeld krijgen van de gemeente Leudal. Financieel risico is een schatting op basis van de eerder uitgegeven boetes door de Autoriteit Persoonsgegevens in Nederland.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Er zijn procedures opgesteld voor het melden van datalekken en rechten van betrokkenen. Systemen zijn beveiligd en in het informatiebeveiligingsbeleid en het privacybeleid is ook veel aandacht voor bewustwording bij de medewerkers.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	300

Informatiebeveiliging, privacy en audits	
Beschrijving risico	De gemeentelijke gegevens en persoonsgegevens dienen goed beschermd te worden tegen (ongeoorloofde) toegang (door onbevoegden). De gevolgen hiervan kunnen toezien op: verlies van vertrouwen van burgers, reputatieschade, politieke impact en/of een (bestuurlijke) boete uit privacywetgeving.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Dit kan gevolgen hebben voor de continuïteit en kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening en de bescherming van (persoons)gegevens.Daarnaast kan het niet voldoen aan de geldende normen en eisen uit audits (zoals ENSIA) leiden tot aanvullende maatregelen of beperkingen ten aanzien van het gebruik van bepaalde voorzieningen, waaronder DigiD en Suwinet.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	De gemeente Leudal is verplicht te voldoen aan (nieuwe) EU-wet- en regelgeving ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy (Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), Wet politiegegevens (WPG)). De beveiligingseisen en normen volgen onder meer uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit is het normenstelsel voor informatiebeveiliging dat geldt voor de gehele overheid. Hiermee worden handvaten gegeven om de informatiehuishouding op een veilige manier in te richten. Dit alles wordt geaudit, via onder meer ENSIA en de WPG.
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	1.200

Materiële, financiële gelijkstelling onderwijs in verband met opheffingsnorm	
Beschrijving risico	Door het dalen van leerlingaantallen kunnen scholen onder de opheffingsnorm (47 leerlingen) komen.
Risico categorie	
Gevolgen als het risico zich voordoet	Als scholen in de kleine kernen onder de opheffingsnorm komen, kan dit effect hebben op de exploitatie van de scholen, waardoor de school moet sluiten. Op basis van de verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Leudal kunnen scholen dan een beroep doen op de gemeente.
Verantwoordelijke PHO	I. Mathijsen
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	n.v.t.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	150

Rechtszaken/ aansprakelijkstellingen	
Beschrijving risico	Voor 2027 is de verwachting dat er ca. 40 rechtszaken/ aansprakelijkstellingen zullen lopen, dit is echter moeilijk vooraf in te schatten.Inwoners zijn mondiger geworden en hebben steeds vaker een rechtsbijstandsverzekering die ingeschakeld wordt.Ook het klimaat is een oorzaak waardoor meer aansprakelijkstellingen binnenkomen.Kleinere claims tot €2500,- door inwoners of bedrijven van bijvoorbeeld voertuigschades, zullen voortdurend onderzocht en beoordeeld worden door verzekeraars en medewerker verzekeringen.De vergoedingen die hieruit voortvloeien zullen echter door de vakafdelingen die het betreft zelf betaald moeten worden.Denk hierbij aan onderhoud aan de openbare ruimtes (opstaande stoeptegels, omgewaaide bomen en gaten in het wegdek) Kosten van rechtsbijstand + uitkeringen tot een max. eigen risico ad. €2.500,- /- claim komen voor rekening van de gemeente.Het eigen risico van €2500,- is zeer laag, in de markt ook wel aangegeven als het minimale eigen risico dat niet meer van deze tijd is.Er wordt al door verzekeraars aangegeven dat het eigen risico gaat stijgen, denk hierbij aan tussen de €5000,- en €10.000,- per gebeurtenis.Per 01-01-2027 zal er een nieuwe brandverzekering worden afgesloten. De markt laat zien dat er een aanzienbaren besparing ten opzicht van de afgelopen jaren zal zijn, dit komt doordat er meer aanbieders op de markt zijn dan bij de vorige aanbesteding.Naar verwachting zullen andere premies in 2027 echter stijgen als gevolg van de aanhoudende geopolitieke spanningen. De onrust in het Midden-Oosten illustreert deze bredere ontwikkeling.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Het risico van de aan de Avb-verzekeraar voorgelegde claims bedroeg maximaal het eigen risico ad. € 2.500 per claim in de afgelopen jaren.Het eigen risico bedrag kan in 2027 gaan veranderen waardoor het risico oploopt.Afgaande op de vooraankondiging, en het zelf betalen van glasschades, zal het risico ca. € 85.000 bedragen.Voor alle aansprakelijkstellingen onder het eigen risico is een service module afgesloten met de verzekeringsmakelaar poliskosten ca. € 4500 per jaar.
Verantwoordelijke PHO	Diversen
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Getracht wordt zoveel mogelijk lering te trekken uit schadegevallen zodat toekomstige schadegevallen worden voorkomen. Zo zijn er bewustwordingstrainingen gehouden voor betreffende afdelingen. Voorts wordt er geprocedeerd om betaling van schade te voorkomen. Schadegevallen die onder dekking van de Avb-verzekering vallen worden voorgelegd aan de verzekeraar. Schadegevallen die onder het eigen risico blijven, worden in overleg met de gemeente behandeld door de verzekeringsmakelaar.De glasverzekering is opgezegd (jaarlijks 30.000,- poliskosten) waardoor alle glasschades zelf moeten worden betaald, naar schatting gaat dit €10.000,- kosten. besparing CA. € 20.000Per 01-01-2027 zal er een nieuwe brandverzekering worden afgesloten, de markt laat zien dat er een aanzienbaren besparing ten opzicht van de afgelopen jaren zal zijn.
Restrisico	Zeer laag
Weerstands component in €	85

Zorgcontinuïteit Sociaal Domein	
Beschrijving risico	Borgen van de continuïteit van zorg voor jeugdigen en behoud van personeel voor de jeugdzorg. Hiervoor wordt een meerjarenherstelplan opgesteld.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Als gemeente hebben we een wettelijke verplichting tot het borgen van de jeugdhulp. Wettelijke verplichtingen nemen altijd risico's met zich mee. We proberen die zo goed als mogelijk mede met behulp van de regio te borgen. We proberen inzicht te hebben in de lange termijn (ook van de financiële) risico's maar die zijn niet altijd volledig voorspelbaar.
Verantwoordelijke PHO	I. Mathijsen
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Een brede taskforce Jeugd gaat een duurzame oplossing zoeken voor de problemen in de Limburgse jeugdzorg. De landelijke Hervormingsagenda Jeugd biedt daarvoor de basis. In de regio Midden-Limburg West bouwen we verder aan sterke lokale teams en de verbinding met andere domeinen.
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	1.000

Vastgoed & Grondexploitatie	
Afzetrisico's a.g.v. marktvertraging	
Beschrijving risico	Extra (rente)kosten omdat plannen langer in exploitatie zijn. De langere looptijd van de exploitatie kunnen een gevolg zijn van macro-economische ontwikkelingen en hebben gevolgen voor de prijs en het volume.
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Exploitatie wordt negatief.
Verantwoordelijke PHO	P. Francot
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitaties is € 180.600 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve/voorziening
Weerstands component in €	n.v.t.

Exploitatie	
Beschrijving risico	Het merendeel van het gemeentelijk vastgoed heeft een maatschappelijke functie. Hierdoor zijn afstoting, herbestemming of herontwikkeling vaak complexere trajecten dan bij commercieel vastgoed. De maatschappelijke bestemming en de beperkte gebruiksmogelijkheden maken dat de belangstelling vanuit de markt veelal beperkt is tot specifieke partijen. Tegelijkertijd bieden deze locaties kansen om maatschappelijke meerwaarde te realiseren. De uitwerking van dergelijke trajecten brengt echter onzekerheden met zich mee ten aanzien van doorlooptijd, kosten en opbrengsten. Om die reden wordt dit risico betrokken in de risicoparagraaf. Daarnaast brengen leegstand en het uitvoeren van uitsluitend instandhoudingsonderhoud risico's met zich mee in de periode voorafgaand aan afstoting, sloop, herbestemming of herontwikkeling. Voor locaties waarvoor de toekomstige functie niet langer aansluit bij de gemeentelijke beleidsdoelen, wordt daarom ingezet op een zo spoedig mogelijke uitvoering van de gekozen vastgoedstrategie, zodat exploitatierisico's en beheerkosten worden beperkt.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Het financiële risico heeft voornamelijk betrekking op vastgoed waarvoor afstoting, herbestemming, herontwikkeling of sloop is voorzien. Bij deze objecten bestaat het risico dat de boekwaarde op enig moment niet volledig kan worden terugverdiend, waardoor een (versnelde) afwaardering noodzakelijk kan zijn. Daarnaast brengen leegstand en de periode voorafgaand aan de definitieve invulling of afwikkeling van een locatie exploitatierisico's met zich mee. Hier staat tegenover dat voor deze objecten veelal wordt volstaan met instandhoudingsonderhoud en dat herontwikkeling of herbestemming kansen kan bieden voor waardecreatie of kostenbesparing. Gelet op de voortgang in de uitvoering van het vastgoed- en accommodatiebeleid en de ingezette vastgoedstrategie wordt dit risico aangemerkt als gemiddeld van omvang. Het risico blijft aanwezig totdat de voorgenomen afstoting, herbestemming, herontwikkeling of sloop is gerealiseerd.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	De beheersmaatregelen zijn gericht op de verdere uitvoering van het vastgoed- en accommodatiebeleid en de daarbij behorende vastgoedstrategie. Voor vastgoed dat overtollig is of wordt, wordt actief ingezet op afstoting, herbestemming, herontwikkeling of sloop, afhankelijk van de gekozen koers per object. Hiermee worden leegstand, beheerkosten en financiële risico's beperkt. Indien tijdelijk geen definitieve invulling mogelijk is, wordt waar passend gebruikgemaakt van tijdelijke verhuur of leegstandsbeheer om de risico's op vandalisme, verval en ongewenst gebruik te beperken. Daarnaast zorgen de planmatige uitvoering van het MJOP, de implementatie van het DMJOP en het toenemende inzicht in de vastgoedportefeuille voor een betere beheersing van onderhouds-, exploitatie- en waarderisico's.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	0

Onderhoud	
Beschrijving risico	De uitvoering van het vastgoed- en accommodatiebeleid vindt plaats conform de vastgestelde kaders. Vastgoed dat geen structurele maatschappelijke functie meer vervult, wordt gefaseerd afgestoten of gesloopt. Voor deze objecten wordt uitsluitend noodzakelijk instandhoudingsonderhoud uitgevoerd. Voor het vastgoed dat in eigendom blijft, wordt het onderhoud planmatig uitgevoerd conform het geactualiseerde Meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan het vastgestelde Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan (DMJOP). Hierbij wordt voor de eerste twee panden de theoretische uitwerking vertaald naar een praktische en uitvoerbare aanpak, zodat de benodigde werkzaamheden aanbesteed en gerealiseerd kunnen worden. Deze werkwijze vergroot de grip op het gemeentelijk vastgoed.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Door de planmatige uitvoering van het vastgoed- en accommodatiebeleid, het onderhoud conform het MJOP en de implementatie van het vastgestelde DMJOP is de grip op de staat, het functioneren en de toekomstbestendigheid van het gemeentelijk vastgoed verder toegenomen. Financiële risico’s doen zich met name voor bij vastgoed waarvoor nog vervolgstappen moeten worden gezet, zoals afstoting, sloop of een wijziging van de toekomstige functie. Zolang deze processen lopen, blijft de gemeente verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van deze objecten. Gezien de reeds gemaakte beleidskeuzes, de voortgang in de uitvoering en de verdere uitwerking van het accommodatiebeleid worden deze risico’s gekwalificeerd als gemiddeld van omvang.
Verantwoordelijke PHO	S. Backus
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	De beheersmaatregelen bestaan uit de verdere uitvoering van het vastgoed- en accommodatiebeleid, de planmatige uitvoering van het MJOP en de implementatie van het vastgestelde DMJOP. Daarnaast worden de resterende vastgoedopgaven, waaronder afstoting, sloop en herbestemming, verder gerealiseerd. Hiermee wordt de grip op onderhoud, verduurzaming en exploitatie vergroot en worden de bijbehorende financiële risico's beheerst.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	0

Onvoorziene risico 's	
Beschrijving risico	Algemene post om onvoorziene tegenvallers op te vangen. Het betreft hier o.a. kosten die niet afgedekt worden binnen de lopende plannen. De kosten hebben betrekking op plannen die nog in voorbereiding. De kosten kunnen een gevolg zijn van: diverse procedure die nog in voorbereiding zijn en doorlopen dienen te worden om deze plannen tot uitvoer te brengen of het feit dat deze plannen niet van de grond komen en de gemeente het noodzakelijk acht te onderzoeken wat de oorzaak is dat deze niet van de grond en welke maatregelen noodzakelijk zijn om deze plannen vlot te trekken.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Door vertragingen kunnen vervolgschades optreden ten aanzien van de plannen die in voorbereiding zijn.
Verantwoordelijke PHO	P. Francot/M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitaties is € 0 opgenomen om dit risico te dekken
Restrisico	
Weerstands component in €	Afgedekt via reserve/voorziening

Risico haalbaarheid plannen als gevolg van de marktsituatie en stijgende kosten	
Beschrijving risico	Algemene post om niet benoemde tegenvallers (o.a. procedurekosten; prijsstijgingen en andere negatieve ontwikkelingen) op te vangen. Het betreft hier o.a. kosten die niet afgedekt worden binnen de lopende plannen. De kosten hebben betrekking op plannen die vertraging oplopen als gevolg van: 1. diverse aanvullende procedure die doorlopen dienen te worden om plannen tot uitvoer te brengen of 2. Het feit dat de plannen niet van de grond komen en waarbij wij het wel noodzakelijk achten te onderzoeken wat de oorzaak is van de vertraging en welke maatregelen noodzakelijk zijn om de noodzakelijke/gewenste plannen vlot te trekken.
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Door vertragingen kunnen vervolgschades optreden ten aanzien van de plannen.
Verantwoordelijke PHO	P. Francot/M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitaties is € 792.011opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve/voorziening
Weerstands component in €	n.v.t.

Risico's m.b.t. kostendekkendheid plannen	
Beschrijving risico	"Ten behoeve van de uitbreiding van bedrijventerrein Ittervoort is € 3.453.046 per 1 januari 2026 geïnvesteerd en de verwachte investering op de locatie aan de Noorderbaan. Invulling vindt plaats op basis van maatwerk, niet op basis van een concreet plan. Bovendien moeten er nog kosten worden gemaakt voor het bouwrijp maken. Het terugverdienen van de kosten is een risico."
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Exploitatie wordt negatief
Verantwoordelijke PHO	P. Francot/M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitatie en verliesvoorziening is € 2.002.913 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve/voorziening
Weerstands component in €	n.v.t.

Risico's niet nakoming van overeenkomsten	
Beschrijving risico	Op dit moment rest nog de afwikkeling van het faillissement van Nieuwe Borg (o.a. Ittervoort Noord en Neeritter Op den Heuvel) wat extra risico's (€ 888.000) oplevert. De risico's hebben betrekking op zaken waarmee de gemeente geconfronteerd kan worden bij de afwikkeling van het faillissement Nieuwe Borg.
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Als het risico zich voordoet zijn dit de kosten (minus de marktwaarde voor de grond) die niet verhaald kunnen worden.
Verantwoordelijke PHO	P. Francot/M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitaties is € 732.525 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve/voorziening
Weerstands component in €	n.v.t.

Verbonden partijen	
Ontwikkelingsmaatschap Midden-Limburg	
Beschrijving risico	De gemeente is aandeelhouder van de Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML). De hoogte van het aandelenkapitaal voor Leudal is € 2,483 miljoen. OML heeft een financieringsovereenkomst bij de Rabobank bestaande rekening-courant faciliteit van € 14,5 mln. In 2025 heeft OML hier nog geen aanspraak op gemaakt. De financiële positie van OML is solide. De gemeente staat garant voor € 431.892 uit hoofde van publieke taak. Het risico dat de gemeente wordt aangesproken op deze waarborg is gering.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Verlies aandelenkapitaal
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Sturing via het aandeelhouderschap.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	432

Sociaal Domein (Omnibuzz, VRLN-GGD, Westrom, Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord	
Beschrijving risico	De gemeentelijke bijdrage aan verbonden partijen kan stijgen door tegenvallende inkomsten of kosten die stijgen.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	De gemeentelijke bijdrage aan verbonden partijen kan stijgen door tegenvallende inkomsten of kosten die stijgen.
Verantwoordelijke PHO	I. Mathijsen
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Rapportages worden ontvangen waarin de ramingen worden afgezet tegen actuele prognoses
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	400

5.2 Kerngegevens

Sociale structuur	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Inwoners				
Aantal inwoners	36.108	36.109	36.187	**36.157**
waarvan tot 20 jaar	6.210	6.227	6.239	
vanaf 65 jaar	9.853	10.098	9.385	
waarvan tot 18 jaar				**5.532**
waarvan vanaf 75 jaar				**4.700**
Organisatie/formatie-sterkte				
Fte personeel	245,36	240,41	240,15	**246,7**
Fte Griffie/rekenkamer	2	3,5	3,5	**3,5**
Raadsleden	25	25	25	**25**
Fte college	4,6	4,6	4,6	**4,6**
Sociale zaken				
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden	318	318	318	**363**
waarvan:				
W.W.B.	308	317	320	**340**
I.O.A.W.	6	6	7	**7**
I.O.A.Z.	3	3	4	**4**
B.B.Z.	1	6	1	**12**
Personen werkzaam in sociale werkplaatsen	118	112	110	**100**
Onderwijs				
Aantal leerlingen basisonderwijs	2.166	2.375	2.300	**2.400**
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	1.984	1.543	2.000	**1.600**
Aantal leerlingen speciaal onderwijs (basis+voortgezet etc.)	218	213	279	**215**
Scholen				
Basisonderwijs	13	13	13	**12**
Speciaal onderwijs	2	2	2	**2**
Voortgezet onderwijs	2	2	2	**2**
Voortgezet speciaal onderwijs	1	1	1	**1**

Fysieke structuur	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Oppervlakte				
Gemeente	16.490	16.491	16.490	**16.491**
- oppervlakte	16.240	16.238	16.240	**16.238**
- water	250	253	250	**253**
Bebouwing				
Verblijfsobjecten met woonfunctie:				
Aantal woningen	16.355	16.412	16.334	**16.510**
Overige verblijfsobjecten met logiesfunctie	482	514	482	**514**
Aantal huurwoningen	3.724	3.719	3.720	**3.761**
Woonwagenlocaties:				
standplaatsen (eigendom gemeente)	50	50		**47**
standplaatsen (eigendom derden)	10	10		**13**
Woonwagens (eigendom gemeente)	18	18		**18**
Woonwagens (eigendom derden)	32	32		**32**
Lengte van wegennet				
Wegen (in meters)	685.500	685.500	685.500	**685.500**
Waarvan:				
binnen de bebouwde kom	239.000	239.000	239.000	**239.000**
buiten de bebouwde kom	446.500	446.500	446.500	**446.500**
Recreatieve fiets-, en wandelpaden	64.000	64.000	64.000	**64.000**
Recreatieve ruiterpaden	70.000	70.000	70.000	**70.000**
Zand, grond- en stolwegen	180.000	180.000	180.000	**180.000**
Trottoirs	151.000	151.000	151.000	**151.000**
Sportaccommodaties				
Aantal voetbalvelden	29	29	29	**29**
Aantal tennisbanen	35	35	33	**33**
Atletiekbaan	1	1	1	**1**

Financiële structuur	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
				(bedrag x 1.000)
Lokale heffingen				
Onroerende zaakbelastingen	-7.127	-7.875	-8.838	**-9.653**
Toeristenbelasting	-1.612	-1.294	-1.489	**-1.489**
Baatbelasting	-4	-4	-4	**-4**
Afvalstoffenheffing	-3.649	-3.592	-5.844	**-5.801**
Rioolheffing	-4.940	-4.904	-4.923	**-4.873**
Begraafrechten	-6	-6	-7	**-7**
Leges titel 1	-842	-864	-1.142	**-1.142**
Leges titel 2	-974	-1.088	-800	**-800**
Leges titel 3	-5	-7	-17	**-17**
Gemeentefonds				
Algemene uitkering	-67.753	-73.527	-71.137	**-75.934**
Participatie			-3.232	**-3.254**
Voogdij/18+	-3.406	-3.448		
Totaal algemene uitkering	-71.159	-76.975	-74.369	**-79.188**

Financiële structuur	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Gemeentelijke woonlasten				
- Eigenaar	-592	-609	-640	**-640**
- Gebruiker	-288	-300	-377	**-316**
- Eigenaar + gebruiker	-880	-909	-1.017	**-956**
- Limburg	-911	-947	-980	**-980**
OZB (aanname gemiddelde woz-waarde van woningen; 413.000 voor 2027)	-309	-327	-357	**-357**
Afvalstoffenheffing woningen	-288	-300	-377	**-316**
Rioolheffing	-283	-283	-283	**-283**

Producten	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Burgerzaken				
Paspoorten	3.471	3.453	3.000	**3.700**
ID-kaarten	3.224	3.211	3.950	**4.000**
Rijbewijzen	3.202	3.160	4.500	**4.600**
Afschriften BRP	960	988	900	**1000**
Bouwzaken				
Conceptaanvraag	155	155	175	**175**
Omgevingsvergunningen	193	205	200	**220**
Informatieverzoeken	230	230	230	**230**
Bouwmeldingen W.K.B.	1	18	26	**26**
Sloopvergunningen- en meldingen	159	155	180	**180**

5.3 Lijst van gebruikte afkortingen

AU	Algemene uitkering
AB	Algemeen Bestuur
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdrager
AZC	Azielzoekerscentrum
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BCF	BTW –compensatiefonds
BIO	Baseline Informatiebeveiliging
BIZ	Bedrijveninvesteringszones
BMV	Brede Maatschappelijke Voorziening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BT	Bedrijventerreinen
BW	Beschermd Wonen
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
CDOKE	Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (SPUK)
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CJG - ML	Centrum voor Jeugd en Gezin Midden-Limburg
COA	Centraal Orgaan Asielzoekers
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden
DigiD	Digitale Identiteit
DM	Dekkingsmiddelen
DMJOP	Duurzaam MeerjarenOnderhoudsPlan
DPIA	Data Protection Impact Assessment
DU	Doeluitkering
EU	Europese Unie
E-HRM	Digitaal personeelsinformatiesysteem
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
FIDO	Financiering decentrale overheden
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulp bij Ongelukken en Rampenbestrijding
GLB	Gemeenschappelijk landbouwbeleid
GR	Gemeenschappelijke Regeling
Grex	Grondexploitaitie
GPP	Geluidproductieplafonds

GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
HIC	Higt Impact Crimes
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater
ICT	Informatie- en communicatie technologie
IHP	Integraal huisvestingsplan
IKS	Iedereen kan sporten
IOAW	Inkomensvoorziening Ouderen en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Ouderen en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control
IZA	Integraal Zorgakkoord
IT	Informatietechnologie
IU	Integratieuitkering
JB	Jeugdbescherming
JZ+	Jeugdzorg plus
JR	Jeugdreclassering
KRW	Kader Richtlijn Water
LIOF	Limburgse Ontwikkelings- en Investeringsmaatschappij
LTA	Landelijk Transitie Arrangement
Lvo	Loonvoet sector overheid
MFA	Multifunctionele accommdatie
MGR	Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord
MIP	Meerjarig Investeringsplan
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MJOP	Meerjarig onderhoudsplan
MBo	Middelbaar Beroepsonderwijs
MO	Maatschappelijke Opvang
MOB	Mensontwikkelbedrijf
MSN	Maas-Schwalme-Netwerk
NCNP	No Cure No Pay
NHG	Nationale Hypotheek Garantie
NIP	Nationaal Isolatieprogramma (NIP)
NOK	Nadere overeenkomst Enexis
NVvB	Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken
OBS	Openbare basischool
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OML	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg
OVA	Overheidsbijdrage in de arbeidskostenontwikkeling
OV	Openbare verlichting
OZB	Onroerende zaakbelastingen
PBE	Publiek Belang Electriciteitsproductie
Pbbp	Prijs bruto binnenlands product
P&C	Planning en Control

PGZ	PersoonsGebonden vraaggerichte Zorg
PHO	Portefeuillehoudersoverleg
PIO	Platteland in Ontwikkeling
PIOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting
P&O	Personeel en organisatie
pNB	Prijs Nationale Bestedingen
RvIG	Rijksdienst voor Identiteitsgegevens
RDM	Reinigingsdienst Maasland
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RWS	Rijkswaterstaat
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden
SML	Samenwerking Midden-Limburg
SOK Regiodeal	Samenwerkingsovereenkomst
STOP	Stappen, trappen, openbaar vervoer en privévervoer
SPUK	Specifieke uitkering
SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting nederlandse gemeenten
UVP	Uitvoeringsplan Mobiliteit
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VO	Voortgezet Onderwijs
VRLN	Veiligheidsregio Limburg Noord
WB	Woningbouw
Wet Hof	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
WGR	Wet gemeenschappelijke regeling
Wkb	Wet kwaliteitsborging
WKP	Waterketenplan
WML	Waterleidingmaatschappij

5.4 Lijst van begrotingssubsidies

Naam	Begroting 2027
Algemeen maatschappelijk werk ML	452.641
Algemeen maatschappelijk werk ML (cliëntondersteuning)	44.275
Algmeen maatschappelijk werk ML (brede spuk Welzijn op Recept)	56.384
Bibliocenter	920.149
Cultuurperron (brede spuk combinatiefunctionarissen)	121.595
Stichting Cultuurpodium Bombardon	8.200
ML5 (omroepbijdrage)	28.000
Molenstichting (vrijwilligersbijdragen)	15.635
Molenstichting (promotie activiteiten)	2.725
Pogorzela comité Hunsel	3.000
Promotieplatform Limburg (incl. belevingsplekken Buggenumse Veld)	19.223
Slachtofferhulp Nederland	14.913
Starterscentrum Limburg	20.600
Stichting Bezoekerscentrum Leudal	44.000
Stichting BIZ Centrummanagement	7.000
Stichting Herdenkingsmonument Militairen	7.000
Stichting Kindermedia Midden-Limburg	10.000
Stichting Kunst en Cultuur	19.800
Stichting Limburg cycling	2.500
Stichting Limburg Festival	27.000
Stichting Routebureau Noord en Midden Limburg	22.000
Stichting sleuteloverdracht Leudal	5.700
Stichting studiegroep Leudal	2.079
Stichting Veteranen Leudal	2.000
Stichting VVV Midden-Limburg/Limburg Marketing	65.000
Synthese	535.598
Synthese (brede spuk Welzijn op recept)	89.019
Vluchtelingenwerk Limburg	183.881
Totaal	**2.729.917**